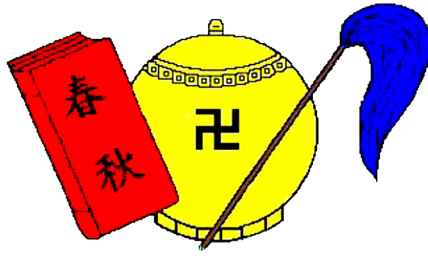

ĐẠI ĐẠO TAM KỲ PHỔ ĐỘ
Tòa Thánh Tây Ninh

GIÁO LÝ

Soạn giả:

Tiếp Pháp TRƯƠNG VĂN TRÀNG

Soạn giả giữ bản quyền

CƠ QUAN ĐẠI DIỆN CAO ĐÀI HẢI NGOẠI

(Khảo Cứu Vụ)

Tái bản lần thứ nhì tại Hoa Kỳ

Năm 2016

Di Ảnh
TIẾP PHÁP TRƯỞNG VĂN TRÀNG

CẦU NGUYỆN

Nam Mô Nhứt Nguyễn **ĐẠI ĐẠO HOẰNG KHAI**

Nam Mô Nhì Nguyễn **PHỔ ĐỘ CHÚNG SANH**

Nam Mô Tam Nguyễn **XÁ TỘI ĐỆ TỬ**

Nam Mô Tứ Nguyễn **THIÊN HẠ THÁI BÌNH**

Nam Mô Ngũ Nguyễn **THÁNH THẮT AN NINH**

NAM MÔ

Cao Đài Tiên Ông Đại Bồ Tát Ma Ha Tát

Tiếp Pháp **TRƯƠNG VĂN TRÀNG**

Thành Tâm Cầu Nguyện

ĐẠI ĐẠO TAM KỶ PHỔ ĐỘ

(Tam Thập Bát Niên)

TÒA THÁNH TÂY NINH

HIỆP THIÊN ĐÀI

Văn Phòng Thượng Sanh

Số: 174/VP

CHỨNG CHỈ

Quyển sách Giáo Lý ĐẠI ĐẠO TAM KỶ PHỔ ĐỘ này đã có Hội Thánh kiểm duyệt về mặt Tôn Giáo, cho phép xuất bản và ban hành trong nền Đại Đạo Tam Kỳ Phổ Độ.

Tòa Thánh, ngày 25-8 Kỷ Hợi

(Đl. 26 - 9 - 1959)

TM. HỘI THÁNH

THƯỢNG SANH

(Ký tên và đóng dấu)

TỰA

Của Giáo Sư NGUYỄN ĐĂNG THỰC

Khoa Trưởng Đại Học Văn Khoa Sài Gòn

Sự xuất hiện của Đại Đạo Cao Đài ở miền Nam Việt Nam cách đây chưa đầy nửa thế kỷ, mà sức cảm hóa lan tràn mau lẹ; Tín đồ Nam, Trung, Bắc lên đến hàng triệu, thực là một hiện tượng tâm lý xã hội hết sức lạ kỳ. Đây chẳng phải nhờ tài truyền giáo của người mà là một năng lực huyền diệu tâm linh, như là ba động, gọi là ba động theo định luật “Đồng thanh tương ứng, đồng khí tương cầu” vậy.

Một Đạo sĩ danh tiếng Ấn Độ bảo: “Nếu ai ngồi trong hang núi hẻo lánh ngày đêm tâm tâm niệm niệm một ý niệm, ý niệm ấy sẽ tập trung hết năng lực tinh thần trở nên một lý tưởng lực xuyên sơn quá hải, như một điện lực tràn vào xã hội, tìm nhập vào tâm hồn đồng điệu như tia chớp bắt vào ngọn thu lôi mà ảnh hưởng khắp cả.”

Đạo Cao Đài ngày nay mà Giáo lý cơ bản là tinh thần tổng hợp “Tam Giáo Đồng Nguyên” vốn đồng điệu với tâm hồn nhân dân nông nghiệp Việt Nam. Cái điệu nhạc tinh thần ấy vốn gốc rễ sâu xa trong tinh thần truyền thống dân tộc, cho nên một giáo sư Pháp trường Viễn Đông Bác Cổ, Mr. Durand đã nhận xét về tâm hồn Việt Nam rằng:

“Nói rằng tâm hồn Việt Nam do một tổng hợp ảnh hưởng của ba hệ thống Nho, Phật, Lão, chi phối thực là một điều đã trở nên điển hình vậy.”¹ Nhưng sự thật tín đồ Cao Đài đại đa số là nông dân mà nông dân thì không có học, cho nên bảo họ chịu ảnh hưởng của ba hệ thống tư tưởng bác học chính yếu Á Đông thì cũng khó hiểu. Xét kỹ, trước khi có ba hệ thống trên du nhập vào đất cổ đô của nòi giống Việt là đất Giao Châu (Bắc Việt) thì ở đây như các nhà khảo cổ đã khai quật tại Thanh Hóa và Bắc Ninh hai di tích văn minh là văn minh Đông Cổ và văn minh Cổ Mộ. Đông Cổ tượng trưng cho tín ngưỡng Hồn nước linh thiêng và Cổ Mộ đại diện cho sùng bái hang động thiêng liêng.

Cả hai khuynh hướng đã sẵn chung một cơ sở “Linh” từ Tổ Tiên cho đến Thần Tiên. Do đây mà nhân dân Việt Nam “Sống

---

1 Maurice Durand Bulletin Etudes - Indochinoises - Saigon 1953.

trong Siêu nhiên” (*Vit dans le surnaturel*).¹ như Linh Mục Leopold Cadière đã kết luận hay là như Alfred Meynard đã nhận định: “Người Đông phương đã đem vô hình vào đời sống hằng ngày của họ.” (*L’Oriental a fait entrer l’invisible dans son existence quotidienne*)²

Chính đây là nguồn gốc sâu xa của tín ngưỡng Cao Đài hợp Đời với Đạo vào một nguồn tâm linh:

“Đời, Đạo nên lo nối bước theo,
Đời không Đạo Đức chịu mang nghèo;
Đạo, Đời tương ứng thành an trị,
Đời, Đạo thấp cao cũng rần trào”

(Đại Thừa Chơn Giáo)

Nhưng tín ngưỡng Cao Đài sau khi thâm hóa ba hệ thống Giáo lý căn bản Đông Phương và thống nhất vào tín ngưỡng Tâm linh truyền thống dân tộc, đã luôn luôn trung thành với tinh thần Đạo học đông phương là Giác và Tin, chẳng phải mê tín như Thầy cảnh tỉnh:

“Tiếng chuông khai ngộ thức hồn mê,
Trống đồ kê mau kíp trở về,
Giác thể hồi tâm hành hướng thiện,
Mê nơi cõi tục khổ trăm bề.”

(Tiếng Trống Giác Mê)

Cũng vì mục đích Giác Mê mà Cụ Tiếp Pháp Trương văn Tràng đã cố công soạn ra tập sách “Đại Đạo Tam Kỳ Phổ Độ Giáo Lý” này rất công phu, có mạch lạc thứ tự, đã giản dị lại thâm thúy, hơn nữa tất cả giá trị không ở tại công trình nghiên cứu mà còn là kinh nghiệm bản thân tu luyện suốt một đời của tác giả, thực đáng là những bài học Đạo đức sống, linh động cho kẻ học Đạo vậy.

Cụ đã quá yêu, có nhã ý cho phép tôi đề tựa. Tựa thì tôi đâu dám, bất quá có vài lời phụ họa để khỏi phụ lòng tri ngộ của một bậc lão thành vậy.

NGUYỄN ĐĂNG THỰC

Gia Định, ngày 5-9-1964.

---

1 *Croyances et Pratiques Religieuses des Vietnamiens - E.F.E.O. Paris*

2 *Extrême - Revue Indochinoise - Mai 1928.*

Lời Giới Thiệu

Của Ông Trinh Tường NGUYỄN LƯƠNG HƯNG

Thời đại hiện nay biểu dương một nền văn minh cực kỳ xảo diệu, lôi cuốn con người vào một viễn tượng hưởng lạc có khuynh hướng về vật chất. Nền văn minh này phát huy được mọi khả năng của con người định nghĩa như là một khả thể (Possible) hoàn toàn vượt hẳn lên trên loài thú cầm với tính cách “*Linh u vạn vật*”. Do đó nó đã đưa con người gần tới một cuộc sống liên hệ mãnh liệt với vật chất xa hoa.

Triết lý hiện đại định nghĩa con người như một tinh thần nhập thể tại thế, hơn thế nữa, một chủ thể tự do có ý thức về mình và về tha nhân mà danh từ thông thường được gán cho nó là “Nhân vị”.

Xét như vậy, triết lý hiện đại được coi như một sinh hoạt tinh thần thoát thai từ cái nền văn minh khoa học duy lý đã chấp nhận con người trong yếu tính chủ thể và tự do của nó, nghĩa là vượt lên trên cái thể xác phàm trần của nó, con người còn là một cái gì linh diệu thâm viển. Điều đó phải chăng đã được mặc nhiên động cập đến Tôn giáo.

Cái đà tiến bộ vật chất văn minh ngày nay đã làm nảy sanh nhiều chủ nghĩa, học thuyết, những chủ nghĩa đã va chạm nhau, những học thuyết đã đụng độ nhau. Và dù va chạm, đụng độ để tiến tới những nấc thang hoàn hảo chẳng nữa, con người vẫn bị gian cầm trong những bộ máy kinh tế khổng lồ khó hiểu, con người vẫn cảm thấy lạc lõng thất vọng vì những tranh chấp quyền lợi càng cam go hơn. Con người hiện tại bị đặt trước những bức tường phi lý (*murs abourdes*) và do đấy phản ứng hoàn cảnh của nó trở nên nguy hiểm cho Đạo lý luân thường.

Đã đành bên cạnh những hoạt động thiên về đời sống vật chất vẫn có những hoạt động thiên về tinh thần Đạo lý. Nghĩa là đã có nhiều tôn giáo được tổ chức ngày càng hoàn bị để điều hòa cuộc sống con người, để nhắc nhở “quê hương đích thực” của nó. Suy xét rằng các tôn giáo đó đã đến lúc không còn ranh giới nữa vì rằng nhân loại ngày nay dường như đã liên lạc với nhau như người trong một nước, vì quả đất cũng chỉ còn như một đơn vị làng mạc nhỏ bé, khiêm tốn.

Cao Đài Giáo xét như một Tôn giáo tổng hợp đã qui định những tôn giáo chính thống trên một căn bản chung và đặt giữa chúng nó những liên hệ tương xứng như muốn xác định rằng các tôn giáo chỉ là những lối thể hiện khác nhau của cùng một cái Đạo duy nhất, vĩnh tồn.

Cao Đài Giáo lại còn là một Tôn giáo Thiêng liêng trong từng giờ phút của nó. Đó là tính cách huyền diệu Cơ bút, một hiện tượng kỳ diệu nói lên sự mặc khải của Đấng Thượng Đế trọn lành vì lòng Đại Từ Bi mà giáng Cơ xuống trần để cứu độ nhơn sanh.

Trước đây thời kỳ huyền khuyết đã bị đẩy lui để nhường chỗ cho thời kỳ khoa học. Nhưng ngày nay qua Cao Đài Giáo, phải chăng khoa học và huyền khuyết hay đúng hơn Tôn giáo với tính cách mặc khải cụ thể của nó, đã nhìn thẳng vào nhau để xướng khải một viễn đồ văn minh tu sĩ cho nhân loại đại đồng sau này.

Đã đến lúc Tôn giáo phải được xác định như một khoa học - một khoa học Siêu hình. Hay nói tắt: Tôn giáo chính là một siêu khoa học vậy.

Về phương diện giáo lý, Cao Đài Giáo chỉ là một tổng hợp Tôn giáo đặt trên căn bản “Tam Giáo Đồng Nguyên, Phục Nhất Ngũ Chi” đặc biệt phối hợp với Thánh Giáo (*Messages*) mà trong đó, đa số là những bài văn thơ bao hàm những ý nghĩa thâm viển linh diệu vượt ra ngoài khả năng lĩnh hội của con người.

Thế nên, thực hiện một hệ thống Cao Đài Giáo lý quả là một công trình cực kỳ khó khăn, nhất là trong thời kỳ nền Đạo còn đang ở trong một hoàn cảnh chưa an thịnh.

Tuy nhiên, xuyên qua tác phẩm, Ngài Trương Tiếp Pháp đã biểu lộ một cố gắng cụ thể trong ý hướng trình bày những nét căn bản về sự hình thành của Đại Đạo cũng như về giáo lý xác định như một tổng hợp của ba nguồn học thuyết Đông phương truyền thống: Nho Giáo, Đạo Giáo, Phật Giáo.

Đây quả là một công trình khảo cứu rất hữu ích cho những ai muốn tìm hiểu Chơn lý. Nó lại càng bổ ích hơn nữa cho những hành giả để suy niệm càng thực hành một Tu pháp hợp với trình độ tiến hóa của thời đại ngày nay.

Viết tại MINH HƯNG TRUNG HỌC ĐƯỜNG

Ngày 18-8-1964

Tiết Xử Thư: 11-7 Giáp Thìn

LỜI TỰA CỦA SOẠN GIẢ

(Tái bản lần thứ tư)

Quyển GIÁO LÝ ĐẠI ĐẠO TAM KỶ PHỔ ĐỘ tái bản lần thứ tư này, cũng như mấy lần trước, không phải sửa đổi học lý căn bản mà chỉ bổ khuyết những chi tiết thiếu sót, cần cho quyển sách được đầy đủ thêm hơn.

Chúng tôi quan niệm rằng: Kẻ học Đạo có liên đới quan hệ trong ba đời: Ở đời hiện tại, chúng ta phải tìm học những kinh nghiệm của các Đấng Tiên bối, còn lưu truyền kinh điển. Đó là đời hiện tại học với đời quá khứ. Đến lượt chúng ta ở đời hiện tại cũng phải làm việc lưu truyền cái gì mà chúng ta đã chứng minh kinh nghiệm cho đời vị lai.

Tiền tảo, hậu kế, phương thức ấy giúp loài người nghiên cứu liên tục, khám phá Đạo tự nhiên, tiềm tàng trong vũ trụ, vạn vật. Hoặc nói rõ hơn là: Nhơn loại lần hồi phát huy đường Chánh Đạo đưa chúng sanh trở về với Cội sanh mình là Thái Cực Thánh Hoàng.

Nhắc lại, gần đây thời kỳ khoa học thực nghiệm cực thịnh lan tràn từ Tây Phương sang Đông Phương. Sự kiện ấy làm lung lay lòng tín ngưỡng của người Việt Nam. Không ít nhà Nho gần như thối chí bút nghiên. Thiên học thì không vui phổ truyền Phật pháp. Người nhơn thế, như chúng tôi, chỉ còn phương phát tinh thần Đạo Đức truyền thống mà thôi.

Đến năm Ất Sửu (1925), Đức Chí Tôn dùng huyền diệu Cơ bút khai mở mới Đại Đạo Tam Kỳ Phổ Độ. Phép Tiên gia huyền nhiệm ấy đánh mạnh vào tiềm thức của chúng tôi, làm cho lòng tín ngưỡng bừng tỉnh. Thì chúng tôi mới nhận ra rằng con đường giải thoát kiếp trầm luân khổ hải để dành cho chúng sanh mà Tam giáo đã vạch sẵn từ ngàn xưa vẫn còn chói sáng dằng dặc trong ký ức mọi người. Thế mà, từ trước chúng tôi không nghĩ đến. Lần khai Đại Đạo này, Đức Chí Tôn không lập Giáo lý riêng, mà chỉ qui nguyên Tam Giáo, hiệp nhứt Ngũ Chi thành một học thuyết Đại Đồng. Đó là mối đầu tiên làm cho chúng tôi hồi tưởng đời

sống của người xưa, để làm gương soi sáng cho người nay.

Là một Đồng Tử, trong số 12 vị Đồng Tử, chúng tôi nhờ kinh nghiệm Cơ bút, tìm hiểu chơn lý. Đức Tin nhờ đó mà thành lập kiến cố sức mạnh tinh thần ấy soi sáng và đôn đốc chúng tôi học hành Đạo lý.

Sự nghiên cứu Giáo lý thời xưa và phối hợp với Thánh ngôn của các Đấng Thiêng Liêng lập thành một học lý đối với chúng tôi, lúc ban đầu không phải dễ dàng như lấy đồ trong túi, nhưng may thay Đức CHỈ TÔN hằng cận kề dạy bảo: Đức Ngài dạy phải bớt điều không thích hợp, phải thêm những điều cần thiết, cắt nghĩa những câu văn khó hiểu, chung qui, những bài học góp nhặt thành lập Giáo lý này, chúng tôi đã công hiến cho các bạn đồng môn hồi năm 1950 và được tái bản hai lần nữa.

Sau khi xuất bản quyển “Trên Đường Tấn Hóa” chúng tôi cần thấy phải tái bản quyển Giáo Lý này một lần thứ tư nữa. Ấu cũng là một việc thêm thắt những chi tiết khuyết điểm, cần cho quyển Giáo lý Đại Đạo được đầy đủ thêm hơn.

QUYỂN GIÁO LÝ GỒM 3 PHẦN:

1. Về mặt Tôn giáo.
2. Vũ Trụ và Nhơn Sanh Quan.
3. Hạ Thừa và Thượng Thừa.

PHỤ LỤC I

4. Hườn Nguyên Tam Bửu.

PHỤ LỤC II

5. Nho Giáo lược khảo.
6. Đạo Giáo lược khảo.
7. Phật Giáo lược khảo.

Quyển Giáo Lý gồm 3 phần như trên. Ấy là học thuyết của Đại Đạo, còn hai phần phụ lục sau là Hườn Nguyên Tam Bửu và Tam Giáo lược thuật. Và lại, Đại Đạo Tam Kỳ Phổ Độ nền tảng là học lý Tam Giáo Qui Nguyên; chúng tôi lược khảo Tam Giáo là có ý để cho học giả biết qua chỗ Tam Giáo Đồng Nguyên và Hườn Nguyên Tam Bửu là cứu cánh của sự tu học.

Có điều chúng tôi xin thưa là: Đứng về mặt tu tỉnh, chúng

tôi nhắm vào mục đích Vũ Trụ và Nhơn Sanh Quan để soạn thảo chớ không đề cập đến Xã hội học. Thiết tưởng chúng ta cứ tu thân trước đi, nhiên hậu sẽ Tề gia, Trị quốc, và Bình thiên hạ cũng như cổ nhơn đã quan niệm.

Nếu như tu thân rồi mà sở hành còn có khuyết điểm chúng ta cũng có thể sửa lại được vì chúng ta biết điều phải quấy, lẽ thiện ác rồi theo đó mà thu xếp. Dầu sự việc không được chí thiện chớ cũng không đến nỗi sai xa Thiên lý. Cổ nhơn nói rằng: “Bổn lập nhi Đạo sanh” là lẽ ấy.

Thưa Quý vị Độc giả,

Một Giáo lý đã rộng lắm rồi; nay Tam Giáo và Ngũ Chi qui nhứt thì thử hỏi Đạo Pháp rộng rãi đến chừng nào? Đứng trước cái biển Pháp bao la vô biên ấy, chúng tôi với tài đức kém cỏi đường đột soạn quyển sách này, dĩ nhiên sự khuyết điểm không ít, xin quý Ngài lượng thứ cho. Chúng tôi rất vui lòng tiếp nhận những lời giáo hóa của quý vị Đại Đức để sau này sửa chữa thêm bớt cân cho quyển sách trở nên đầy đủ thêm hơn hầu lưu truyền cho đoàn hậu tấn.

Soạn giả:

Tiếp Pháp TRƯƠNG VĂN TRÀNG

Cẩn chí

Lời Giới Thiệu

Xuất bản lần thứ nhất có lời của
ĐỨC HỘ PHÁP và Tái bản lần thứ ba
có lời của Ngài THƯỢNG SANH
và Ngài BẢO THẾ

Lời Giới Thiệu
của ĐỨC HỘ PHÁP
Khi Xuất bản lần thứ I

Quyển sách sơ lược, tuy chưa đem lại trọn hình Chơn pháp nhưng đã giảng giải đủ mọi phương tu niệm. Vậy nó sẽ giúp ích cho độc giả sưu tầm chơn lý đặng bước vào “Bí Pháp Chơn Truyền”. Ấy là chìa khóa mở cửa hữu hình thông qua thế giới huyền linh vô tả.

Xin đề lời cùng Tín đồ và Chức sắc, nên đọc và đào luyện tinh thần hầu mai hậu hưởng phần siêu thoát.

Cho phép in và ấn tống.

Tòa Thánh Tây Ninh, ngày 8-6-1948

HỘ PHÁP

PHẠM CÔNG TẮC

(Ấn ký)

Lời Giới Thiệu

Khi Tái bản lần thứ III

Tặng quyển “**ĐẠI ĐẠO GIÁO LÝ**”
Của Ông **TIỆP PHÁP TRƯƠNG VĂN TRÀNG**

“**GIÁO LÝ**” Đạo Trời thất ức niên,
Trương Quân biên soạn để lưu truyền.
Tồn Tâm chỉ rõ đường mê giác,
Dưỡng Tánh phân rành nẻo tục Tiên.
Vệ ngút mây mù nâng đuốc huệ,
Gắng công học hỏi đáng tài hiền.
Neo theo chánh thuyết bền trau luyện,
Mới đạt chân tu phép diệu huyền.

Tòa Thánh ngày 14-8 Kỷ Hợi (26-9-1959)

CAO THƯỢNG SANH

Lời Giới Thiệu

Của Ông Bảo Thế LÊ THIÊN PHƯỚC

(Khi Tái bản lần thứ 4)

Học Đạo là tìm hiểu chơn lý và một khi thấu triệt rồi thì không còn vui thú nào ở thế gian sách kíp. Như vậy, người hành Đạo mới dám hy sinh những cái gì ràng buộc Thân trí và Tâm hồn, ngõ hầu giải thoát cảnh trầm luân bể khổ, đặng qui hồi nguyên bản.

Từ xưa đến nay, đã có nhiều tôn giáo xướng xuất nhiều phương hướng dìu dẫn nhơn sanh trong trường xử sự, tiếp vật theo Đạo hóa sanh của Trời. Song le văn minh vật chất càng ngày càng tiến triển như hiện giờ, khoa học gần như muốn chiếm đoạt cơ mầu nhiệm của Tạo Doan, thì trái lại, tinh thần Đạo Đức của nhơn sanh ngày càng lu mờ, mặc dầu các tôn giáo kia đã tận lực giáo nhơn qui thiện.

Đại Đạo Tam Kỳ xuất thế, với một yếu lý qui Tam Giáo, hiệp Ngũ Chi thành thử những tu sĩ của nền Tân Tôn Giáo này không còn phân biệt giáo phái, tức là coi nhau như bạn thân, đồng theo một khuynh hướng “Cứu nhân độ thế”. Lễ dĩ nhiên, Đạo Cao Đài phải có một giáo lý phù hợp với trình độ của nhơn sanh hiện tại đặng chuyển đọa vi thăng tiêu trừ nghiệp chướng. Huỳnh Tiếp Pháp Trương Văn Tràng đã dày công soạn quyển Giáo Lý này, cốt yếu để giúp cho các bạn tu sĩ, khỏi lầm lạc trên đường học Đạo.

Sách này đáng truyền bá khắp nơi, dầu nơi gia đình Đạo giáo, hay gia thất bàng quan đều nên đọc nó bất luận là lúc nào, trong đời mình sẽ thấy nó là nguồn an ủi để sửa mình khi rũi lâm vấp tội tình, hoặc nó sẽ làm kim chỉ nam để vạch lối cho kẻ hành giả đem Ta giả hiệp trở về với cái chơn thật Bản Ngã.

Tòa Thánh, ngày 28 tháng 8 năm Kỷ Hợi (Dl. 30-9-1959)

QUYỀN ĐẦU SỰ CỨU TRÙNG ĐÀI

BẢO THẾ

Ký tên LÊ THIÊN PHƯỚC

PHẦN THỨ NHẤT

VỀ MẶT TÔN GIÁO

PHẦN NÀY CHIA RA LÀM BỐN CHƯƠNG:

- I. Tiểu sử Đại Đạo
- II. Nền Tảng Đại Đạo
- III. Hình thức Đại Đạo
- IV. Lễ nghi Đại Đạo

CHƯƠNG THỨ NHỨT

TIỂU SỬ ĐẠI ĐẠO

Theo lý đương nhiên, một việc lớn đến đâu, hay nhỏ thế nào, khi phát huy thì cũng do một duyên cớ tế nhị, Đại Đạo Tam Kỳ Phổ Độ cũng nằm trong công lệ ấy. Chúng tôi muốn nói nền Đại Đạo, tuy cao thâm có tinh thần cứu rỗi cả chúng sanh; nhưng ban đầu nó chỉ do huyền diệu Cơ bút, một sự kiện đã có tự ngàn xưa. Thế nên trước khi luận Đạo, thuyết Pháp chúng tôi xin bàn sơ lược Tiểu Sử Đại Đạo.

Chương này có hai Đề mục:

1. HUẤN LUYỆN ĐỒNG TỬ
2. ĐẠI ĐẠO XUẤT THẾ

HUẤN LUYỆN ĐỒNG TỬ

Dùng huyền diệu Cơ bút để lập Đạo, truyền giáo thì Đồng tử là một việc rất cần thiết. Thế nên, trước khi truyền dạy Chánh Pháp, chính mình Đức Chí Tôn, hoặc ủy quyền cho các Đấng Trọn Lành, chọn lựa và huấn luyện Đồng Tử.

Chúng tôi còn nhớ, vào khoảng thượng tuần tháng 6 năm Ất Sửu (1925), tại Đô Thành Sài Gòn, thỉnh linh phát khởi một phong trào: Phò Cơ, Cháp bút, Xây bàn. Nghe nói đầu này xây bàn tiếp chuyện với các vong linh để họa thi, vịnh phú; chỗ nọ phò Cơ cháp bút, cầu Tiên xin toa thuốc chữa bệnh.

Tại trung tâm Sài Gòn có một nhóm công chức bắt chước xây bàn, cầu các Đấng Thiêng Liêng học hỏi văn chương. Ban đầu họ tính dùng lối xây bàn để tiêu khiển, nhưng về sau vì hâm mộ thi phú mà họ theo đuổi phép “Thông Thân Lực” (Médiumnité) đến mức vi diệu. Chung cuộc, họ trở nên những Đồng tử đặc sắc giúp Chí Tôn lập Đạo, truyền giáo. Sau nữa, họ được phong vào hàng Chức Sắc Đại Thiên Phong nơi Hiệp Thiên Đài.

NHẮC LẠI SỰ TÍCH XÂY BÀN.

Nguyên chiếc bàn nhỏ bốn chun: Kê hai chun kia cao hơn chun ba phân tây. Chiếc bàn trở nên gập ghình, có thể đỡ lên đặt xuống dễ dàng. Phải có ít nữa là hai người ngồi đối diện và để úp bàn tay trên mặt bàn. Trong chừng 10 hoặc 15 phút, chiếc bàn bắt đầu chuyển động. Đó là triệu chứng có một Đấng Thiêng Liêng giáng điển, chiếc bàn bắt đầu đỡ lên đặt xuống.

Chiếc bàn chuyển động thế nào mà thành chữ ?

Có một khẩu ước ở giữa Đấng vô hình và hai vị Đồng Tử: Nhịp một lần là A, hai lần là Ǻ, ba lần là Ǻ̂, bốn lần là B, và cứ thế mà tiếp diễn đến 24 chữ cái. Trong khi chiếc bàn nhịp, hễ ngừng chỗ nào thì người ngồi ngoài biên chữ ấy, chung qui, nhiều chữ góp lại thành một danh từ, nhiều danh từ ghép thành bài thi Bát cú, Tứ tuyệt, hay tản văn.

Cách xây bàn, lúc đầu thì khó khăn phải mất nhiều công phu mới nhận được một bài văn. Về sau, Đồng Tử quen tay thuần điển, sự khó lần hồi hóa dễ. Nhờ vậy nên sự tiếp chuyện với các Đấng Thiêng Liêng càng ngày càng mau lẹ, chắc chắn và rõ ràng.

Một hôm, có lẽ là đêm 10-6 Ất Sửu (1925) có một vị đến tự xưng là Đoàn Ngọc Quế, cho một bài thi như sau:

“Nỗi niềm tâm sự tỏ cùng ai ?
 Mạng bạc còn xuân uổng sắc tài ?
 Những nghề trao duyên vào Ngọc Các,
 Nào ngờ phải nợ xuống Tuyền đài.
 Dưỡng sanh cam lỗi tình sông núi,
 Tơ tóc thôi rồi nghĩa trúc mai.
 Đồn dập tương tư hoẵng một gánh,
 Nỗi niềm tâm sự tỏ cùng ai ?”

Sau rõ lại, Đoàn Ngọc Quế là biệt hiệu của Bà Thất Nương Nữ Phật Diêu Trì Cung. Từ đó về sau, Cửu Vị Nữ Phật thường giáng đàn, dùng lối văn vừa hay, vừa vui làm cho người nghe ham mộ, theo học mà không chán.

Nhờ vậy nên về sau những vị Đồng tử này trở nên đặc

22 GIÁO LÝ

dụng trong sự lập Đạo, truyền giáo.

Đến một đêm kia, thành linh có một Đấng giáng đàn với một Thần điển phi thường và tự xưng là A, Ă, Ẫ, và dùng lối văn nói trên để dạy. Về sau, chúng tôi hiểu ra thì A, Ẫ, Ẽ, chính là Đức CAO ĐÀI THƯỢNG ĐẾ. Đức Ngài nói rằng:

“Ta phải hạ mình là một Chơn linh thường, để cảm hóa các con.”

Thiết tưởng lúc đó, Đức Chí Tôn tiết lộ cho chúng ta biết rằng Đức Ngài là Thượng Đế thì ắt chúng ta không dám lãn la, học hỏi.

Mãi đến ngày 30 tháng 10 Ất Sửu, nhằm ngày 15-12-1925 DL, Đức Chí Tôn dạy phải lập bàn Vọng Thiên cầu Đạo và dùng lối Phò Cơ để tiếp xúc với Đức Ngài.

HÌNH ĐẠI NGỌC CƠ

Hai vị Đồng tử cầm hai biên miệng giỏ, trong giây phút thì có một Đấng Thiêng Liêng giáng điển huy động và viết ra chữ.

Giỏ Ngọc Cơ đương bằng tre, cần bằng cây dương liễu hay cây dâu, đầu chạm hình chim Loan, cây cọ bằng cây mây, dùng viết chữ xuống mặt bàn cơ. Người đứng ngoài có thể đọc chữ được.

Đêm 24-12-1925, là ngày Chúa Jêsus Christ giáng sanh

mở Đạo bên Thái Tây, Đức Chí Tôn giảng Cơ dạy rằng:

“Ngọc Hoàng Thượng Đế viết Cao Đài Tiên Ông Đại Bồ Tát Ma Ha Tát giáo Đạo Nam Phương.”

THI:

“Muôn kiếp có Ta nắm chủ quyền,
Vui lòng tu niệm hưởng ân Thiên.
Đạo mầu rưới khắp nơi trần thế,
Ngàn tuổi muôn tên giữ trọn biên.”

Đến đây, chúng tôi mới hiểu rằng phong trào phò Cơ, chấp bút, xây bàn trước kia là tiên triệu (signes précurseurs) cho một nền Tân Tôn Giáo xuất hiện tại xứ Việt Nam.

Sánh với các Tôn giáo xưa thì Đạo Cao Đài phát huy với một cách phi thường, làm cho thế nhân khó nhận thức.

Vả lại, các Tôn giáo thời xưa đều do một Đấng đại hùng đại lực xả thân cầu Đạo, cho đến khi đắc thành Chánh quả đem sở đắc của mình mà dạy đời; như đó, người đời tôn Đấng ấy là Giáo Chủ của mình. Vậy Đạo tự nhiên mầu nhiệm nương chỗ hữu hình của vị Giáo Chủ mà biểu dương Chơn lý. Người thế như theo cái hệ thống “*Từ Hữu vi đến Vô vi*” ấy mà quan sát nhận thức đạo mầu thì dễ dàng hơn. Còn ngược lại, nền Đại Đạo lại do Đấng Giáo Chủ Thiêng Liêng và dùng huyền diệu Tiên gia để lập Đạo, truyền giáo. Vậy Đạo tự nhiên nhiệm mầu lại theo vô vi mà chuyển biến ra hữu hình. Cái hệ thống “*Siêu ý thức*” này làm cho người thế gian khó nhận chơn. Đó là nguyên nhân ngờ vực của người đời khi Đại Đạo mới xuất thế.

Chúng tôi có theo học với Cơ bút từ buổi đầu, cho nên ngoài Đức tin truyền thống, chúng tôi còn tin tưởng rằng:

Khi cầu Cơ thì có một Đấng Thiêng Liêng giảng diễn, huy động Ngọc Cơ viết ra chữ. Vậy đủ chứng minh rằng: Trong cõi Hư linh có các Đấng vô hình và như vậy thì nơi người ta cũng có Linh hồn. Mà lẽ trong cõi Hư linh có Thần linh, trong người ta có linh hồn tức nhiên phải có một Đấng cao cả hơn hết sanh hóa các Chơn linh ấy. Chỗ này Bà La Môn giáo nói

24 GIÁO LÝ

rằng: Một Đại Chơn Hồn sanh hóa các Tiểu Chơn hồn khác, tức Thượng Đế sanh hóa muôn loài vạn vật.

Chúng tôi sùng bái Đức Thượng Đế, bài Thánh ngôn dưới đây cũng minh xác điều ấy.

Thánh Ngôn:

“Khi chưa có Trời Đất thì khí Hư vô sanh có một Thầy và Ngôi của Thầy là Thái Cực. Thầy phân Thái Cực ra Lưỡng Nghi, Lưỡng Nghi sanh Tứ Tượng biến ra Bát Quái; Bát Quái biến hóa vô cùng mà tạo lập Càn Khôn Thế Giới. Rồi Thầy phân tánh Thầy mà sanh ra vạn vật là: Vật chất, Thảo mộc, Côn trùng, Thú cầm gọi là Chúng sanh.

Vậy các con đủ hiểu rằng mỗi vật hữu sanh nơi thế gian này đều do Chơn Linh Thầy mà ra. Có sống ắt có Thầy, Thầy là Cha của sự sống.”

Vậy Đức Thái Cực Thánh Hoàng là một nguồn sống tràn ngập cả Vũ trụ. Muôn loài vạn vật đều bẩm thọ một phần sống của cái nguồn vô biên bao la đó. Đạo học truyền thống của nhơn sanh xung tụng Đức Ngài với nhiều danh hiệu: Brahma, Đức Chúa Trời, Thái Thượng Đạo Tổ, A-Di-Đà-Phật và còn nhiều nữa chúng tôi không biết hết. Mặc dầu, chúng tôi không trông thấy hình dung Đức Ngài, nhưng chúng tôi tin tưởng quả quyết rằng Đức Ngài là Đức NGỌC HOÀNG THƯỢNG ĐẾ VIẾT CAO ĐÀI TIÊN ÔNG ĐẠI BỒ TÁT MA HA TÁT tức là Đức Thầy của chúng ta vậy.

Những lời tiên tri kể đây làm cho lòng tín ngưỡng chúng tôi được sáng thêm và kiên cố hơn.

1. Sách “Phật Tông Nguyên Lý” chép rằng: Khi Đức Thích Ca viên tịch, đệ tử của Ngài là A-Nan-Đa rơi lụy mà hỏi rằng: Khi Tôn Sư nhập Niết Bàn rồi ai dạy bảo các con ?

Đức Phật đáp: “Ta chẳng phải vị Phật đầu tiên, hay cuối cùng, ngày giờ đến, sẽ có một Đấng khác xuất hiện cứu đời, một Đấng Chí Thánh, một Đấng Đại giác, cực kỳ cao thượng, một Đấng dẫn đạo vô song, một Đấng Chủ tể Thánh, Thần và

loài người, Đấng ấy sẽ truyền dạy các con một môi Đạo: Vinh diệu buổi sơ khai, vinh diệu buổi thịnh hành, vinh diệu buổi kết cuộc, Đấng ấy sẽ xướng xuất một đời sống đạo đức hoàn toàn thuần khiết.”

2. Đạo “Minh Sư” sáng lập đời nhà Thanh bên Tàu, có hai câu sấm truyền như sau:

“Cao như Bắc khuyết nhọn chiêm ngưỡng,
Đài tại Nam Phương Đạo thống truyền.”

Nghĩa là cao như Bắc khuyết, người ta trông lên mà tin tưởng, nơi phát xuất Đạo là Nam phương (chỉ về nước Việt Nam) và Đạo liên tục truyền bá là Cao Đài giáo.

3. Quyển “Thanh Tịnh Kinh” của Đạo Giáo có câu:¹
“Thanh tịnh kim hữu vi tích. Công viên quả mãn chỉ thọ đơn thơ, Thiên mạng phương khả truyền Đại Đạo Tam Kỳ Phổ Độ.”

Kinh Thanh Tịnh có dấu tích truyền lại rằng: Công đầy quả đủ sẽ lãnh thọ đơn thơ, tức Kinh dạy bí truyền. Người có mạng Trời khá nên truyền Đại Đạo Tam Kỳ Phổ Độ.²

4. Minh Thánh Kinh Linh Sơn có câu: “Mạng hữu Cao Đài Minh Nguyệt chiếu.” Tá danh Cao Đài, Đức Ngọc Đế giáng trần khai Đạo sáng tỏ như trăng Rằm.³

5. Kinh Tinh Thế Ngộ Chơn có đoạn:⁴

“Mạt hậu Càn Khôn đồng nhưt đáì.

Thiên môn, vạn giáo cộng qui căn.”

Nghĩa là: Sau đời Hạ Nguơn Mạt Pháp, Trời đất đồng chung một dãy, ngàn môn, muôn giáo, đều trở về một gốc.

Còn một bằng chứng hiển nhiên nữa là lúc bấy giờ, chúng tôi được biết Ngài Đốc Phủ Ngô Minh Chiêu đã có thờ Đức Chí Tôn và theo học Đạo từ năm Giáp Tý (1924). Đó là người thứ nhứt được biết Đạo Cao Đài.

¹ Cao Đài Giáo Sơ Giải, Ch.21, 22 của Huệ Lương.

² Ibid, Ch. 28

³ Ibid, Ch.28

⁴ Ibid, Ch. 21, 22

ĐẠI ĐẠO XUẤT THẾ

Sự Truyền Giáo càng ngày càng lan rộng, lúc bấy giờ, người cầm giềng mối Đạo muốn được dễ dàng hơn, cho nên ngày 7-5-1926, họ đệ lên Quan Thống Đốc Nam Kỳ (Thời kỳ Pháp thuộc) một Tờ Khai Đạo có chữ ký tên của 28 vị Cầm quyền Đạo và 247 người Đạo hữu. Mặt khác Đức Chí Tôn dạy thiết Lễ Khai Đạo chính thức.

Ngày 14-10 Bính Dần, nhằm ngày 18-11-1926, tại Từ Lâm Tự (Tây Ninh) thiết Lễ Khai Đạo rất trọng thể trong ba tháng. Nguyên ngôi chùa Từ Lâm này do một vị Hòa Thượng bên nhà Thiên đứng ra tạo tác mới vừa xong. Khi Hòa Thượng nhập môn rồi bèn cho tạm ngôi chùa làm lễ Khai Đạo.

Trong ba tháng hành lễ, người cầu Đạo hằng vạn. Đồng thời, Đức Chí Tôn lập Pháp Chánh Truyền (Hiến Pháp của Đạo) phong thưởng những người có công quả, tức lập thành Hội Thánh Hiệp Thiên Đài và Cửu Trùng Đài. Đức Ngài dạy Hội Thánh chung lập Tân Luật Đạo.

Ba tháng trôi qua, Hội Thánh đã lập thành, Pháp Luật đã có thì Đạo nghiêm nhiên thành một nền Tân Tôn Giáo, danh gọi là ĐẠI ĐẠO TAM KỲ PHỔ ĐỘ, có đủ cả lễ nghi thờ phượng, tế tự, có Qui Điều Giới Luật rõ ràng và một Hội Thánh cai quản.

Sau ba tháng hành lễ tại Từ Lâm Tự, Tòa Thánh được dời về Thánh Địa bây giờ, nhằm ngày 13 tháng 2 năm Đinh Mão (1927)

Nhắc lại: Vị Giáo Chủ Đại Đạo là Cao Đài Tiên Ông Đại Bồ Tát Ma Ha Tát, danh hiệu ấy ám chỉ rằng: Giáo lý Đại Đạo là Qui nguyên Tam Giáo, Hiệp nhưt Ngũ Chi mà chúng ta lần hồi giảng giải sau đây.

CHƯƠNG THỨ HAI

NỀN TẢNG ĐẠI ĐẠO

Đại Đạo Tam Kỳ Phổ Độ là một nền Đạo khai lần thứ ba. Nền tảng là Qui nguyên Tam Giáo, Hiệp nhưt Ngũ Chi thành một Giáo Lý Đại Đồng.

Theo lẽ thường, phạm việc chi đã có lần thứ ba, tất nhiên trước kia đã có lần thứ nhất và lần thứ hai. Thì Đại Đạo Tam Kỳ Phổ Độ là một nền Tôn Giáo khai lần thứ ba, tất nhiên trước kia đã có Đại Đạo Nhứt Kỳ và Đại Đạo Nhị Kỳ Phộ Độ rồi.

Chúng tôi xin kể sơ lược hai lần trước rồi sau sẽ bàn đến Đại Đạo lần thứ ba.

Đại Đạo Nhứt Kỳ Phổ Độ (Thượng Cổ Thời Đại)

Đức Nhiên Đấng Cổ Phật khai Phật Giáo.

Đức Hồng Quân Lão Tổ khai Tiên Giáo.

Đức Văn Tuyên Đế Quân khai Nho Giáo.

Đại Đạo Nhị Kỳ Phổ Độ (Trung Cổ Thời Đại)

Đức Thích Ca chấn hưng Phật Giáo.

Đức Lão Tử chấn hưng Đạo Giáo.

Đức Khổng Phu Tử chấn hưng Nho Giáo.

Ngoài Tam Giáo ra lại có Đức Chúa Jêsus Christ lập Thánh Đạo bên Thái Tây.

Đức Khương Tử Nha chủ trương Thần Đạo tại Trung Hoa. Thật Trung cổ thời đại là thời kỳ văn minh đạo đức cực thịnh, Giáo Pháp Hoảng Khai, cũng gọi đó là thời kỳ Ngũ Chi Đại Đạo phổ biến. Thế đã rõ Đại Đạo khai hai lần trước.

Bây giờ xin bàn đến Đại Đạo Tam Kỳ Phổ Độ.

Đại Đạo Tam Kỳ Phổ Độ là một nền Đạo lớn, khai lần thứ ba, cứu rỗi chúng sanh với một cách rộng rãi, tức là Phổ Độ tất cả nhơn sanh không phân biệt màu da, sắc tóc, không phân biệt

tôn giáo dị đồng, hoặc nói trắng ra là đứng trước Đức Thượng Đế, cả Chúng sanh đều là con một Cha, đều được Đại Từ Phụ cứu rỗi như nhau.

DANH HIỆU GIÁO CHỦ ĐẠI ĐẠO

Ngày xưa, khai Đạo Đức Chí Tôn hoặc phân tánh giảng phàm, hoặc phái một vị Tiên hay một vị Phật lập Đạo.

Nay Đức Ngài không mượn phàm thể, lại dùng huyền diệu Cơ bút lập Đạo và truyền giáo. Ấy vậy nên Đức Giáo Chủ Đại Đạo là Đấng Thiêng Liêng. Ngài là Đấng Chủ tể Càn Khôn Thế Giới. Nhưng Đức Ngài không xưng danh “Ngọc Hoàng Thượng Đế” mà lại mượn tên “Cao Đài Tiên Ông Đại Bồ Tát Ma Ha Tát.” Thánh danh ấy có ý nghĩa là Qui nguyên Tam Giáo Hiệp nhứt Ngũ Chi thành một Tôn Giáo Đại Đồng, cắt nghĩa như sau:

- **Cao Đài** chỉ về Nho Giáo, nghĩa là cái Đài cao rất mực (Thái Cực) ngôi của Đấng Chúa Tể Càn Khôn mà Nho Giáo sùng bái dưới danh hiệu “THƯỢNG ĐẾ”.

- **Tiên Ông** chỉ về một vị Đại Giác Kim Tiên trong Đạo Giáo.

- **Đại Bồ Tát Ma Ha Tát** chỉ về một vị Phật trong Thích Giáo.

“CAO ĐÀI TIÊN ÔNG ĐẠI BỒ TÁT MA HA TÁT” đủ chỉ rõ sự Qui nguyên Tam Giáo thành một Giáo lý.

Vả lại, các vị Giáo Chủ Tam Giáo thời xưa, vốn là người có thân thể tu hành đắc Đạo, rồi đem sở đắc của mình mà dạy đời, cho nên người đời tôn lên ngôi Giáo Chủ. Mà hễ có thân thể thì tự nhiên biết một thứ tiếng bỗ xứ mà thôi. Như thế, nếu đem tư tưởng mình mà truyền thọ cho người ngoại quốc, thì trong đó có sự trở ngại về ngôn ngữ bất đồng. Có lẽ vì lý do ấy, nên Tam Giáo ngày xưa không phổ truyền rộng lớn chăng? Còn nay Đức Giáo Chủ Đại Đạo là Đấng vô hình, dùng huyền diệu Cơ bút dạy Đạo thì dân tộc nào cũng có thể học trực tiếp với Ông Thầy Trời được, nếu họ biết dùng phép “Thông thân lực” (Médiumnité). Thế sự bất đồng ngôn ngữ chẳng còn là

một vấn đề thắc mắc nữa.

Thánh Ngôn ngày 24-4-1926:

“Vốn từ trước, Thầy lập Ngũ Chi Đại Đạo là:

Nhơn Đạo

Thần Đạo

Thánh Đạo

Tiên Đạo

Phật Đạo

Thầy tùy phong hóa của nhơn sanh mà gây Chánh giáo, vì trước, Thế giới chưa thông đồng, Nhơn sanh chỉ hành Đạo nơi tư phương mình mà thôi, còn nay thế giới tận thức, nhơn loại hiệp đồng thì Nhơn sanh lại bị nhiều Tôn Giáo mà sanh nghịch lẫn. Vậy Thầy nhất định Qui Nguyên phục nhứt.”

Tóm lại: Đức Chí Tôn qui nguyên Tam Giáo thành một học lý; còn hiệp nhứt Ngũ Chi là chỉ vào sự thực hành. Khi mới nhập môn thì thể hiện Nhơn Đạo, rồi tiến lên Thần Đạo, Thánh Đạo, Tiên Đạo rồi Phật Đạo.

Có người nói Tam Giáo và Ngũ Chi, mỗi mỗi đều có Qui Điều Giới Luật, Kinh điển riêng biệt, vậy làm sao mà qui nguyên phục nhứt được.

Chúng tôi xin thuyết sau đây, âu cũng một dịp cời mở những điểm thắc mắc.

NÓI VỀ SỰ TÍN NGƯỠNG

Nho Giáo- Nho Giáo tin tưởng rằng: Linh hồn người ta bất diệt. Tiến bồi của chúng ta có chết là chết phần xác nhưng phần hồn vẫn sống và luôn luôn cận kề với con cháu thân yêu để hộ trì, giúp đỡ. Cái lễ thờ phượng Tổ Tiên của người Việt Nam bắt nguồn từ đó.

Đạo Giáo- Đạo giáo tin tưởng rằng trong Thế Giới hư linh có Thần linh, sinh động và hằng cứu độ chúng sanh trên đường tấn hóa.

Phật Giáo- Phật Giáo tin tưởng vào “Pháp” tiếng Ấn Độ gọi là Dharma. Chữ “Pháp” nghĩa là luật pháp của Tâm linh.

30 GIÁO LÝ

Kẻ tu hành theo đó thì có thể “Minh Tâm kiến Tánh thành Phật.”

Tóm lại: Nho Giáo tin tưởng linh hồn bất diệt. Đạo Giáo tin tưởng Thân Linh. Phật giáo tin tưởng Tâm linh siêu nhiên. Danh từ tuy bất đồng, nhưng tựu trung chỉ về linh hồn là điểm tánh của Thái Cực Thánh Hoàng ban cho người ta và linh hồn có thể trở về với cõi sanh mình là Trời, nếu người ta biết học hành theo Đạo Pháp.

NÓI VỀ LÝ HỌC

Nho Giáo- Đức Khổng Phu Tử mở rộng một khoa luân lý học, lấy Thiên lý là cốt yếu. Thế nên, mặc dầu trải qua muôn đời, vạn kiếp, khoa luân lý học ấy vẫn không hề sai chạy và dân tộc nào cũng có thể áp dụng được.

Đạo Giáo- Đạo Giáo dạy về Võ trụ, Thiên nhiên. Đức Lão Tử cho sự vật ở đời là ảo ảnh; kẻ học nên tìm hiểu chơn lý bất di, bất dịch kia mà cố gắng thể hiện Chơn lý thành tâm đức của mình, cầu một nếp sống tiêu diêu theo Đạo tự nhiên. Trong sách Cung Oán Ngâm Khúc, Ôn Như có câu:

“Thoát trần một gót thiên nhiên,
Cái thân ngoại vật là Tiên trong đời.”

Phật Giáo- Phật Giáo cho rằng Tâm linh người ta rất huyền nhiệm. Kẻ tu hành cứ khai sáng nó đến cùng độ thì sẽ giác ngộ được Phật tánh. Tự giác là Pháp môn giải thoát kiếp luân hồi.

Tóm lại: Nho Giáo dạy về Nhơn sanh, Đạo Giáo dạy về Đạo tự nhiên, Phật Giáo dạy Pháp môn giải thoát kiếp sanh tử. Tam Giáo tuy lập luận khác nhau về danh từ, về cách học, về hình thức; nhưng tựu trung tinh thần thì Tôn Giáo nào cũng lấy Tâm Tánh làm căn bản học hành. Mà muốn thâm nhập vào Tâm Tánh, khám phá những lẽ huyền nhiệm của nó thì phải dùng VÔ VI PHÁP.

Đây là điểm Tam Giáo đồng nhưt lý và có thể qui hợp

thành một học thuyết.

Xem xét Nho giáo, chúng ta thấy Kinh Dịch bảo rằng:

“Vô tư dã, vô vi dã tịch nhiên bất động, cảm nhi toại thông thiên hạ chi cô.” Không suy nghĩ, không hành động, yên lặng mà chẳng động, đến khi cảm thì thông suốt cái đại lý của Thiên hạ.

Lại nói rằng:

“Đại nhơn vô tư”: Người đại nhơn không nghĩ quấy, mà trái lại, họ luôn luôn giữ Tâm lặng lẽ vô sự, để rồi cảm thông với thiên lý là căn bản Nhơn Đạo mà họ phải thể hiện.

Sách Luận Ngữ chép rằng: “Tử vô tứ, vô ý, vô cố, vô ngã.” Cũng có nhiều sách nhắc nhở câu: “Vô vi, vô ngôn, vô dục.” Phép Vô Vi này, người nào thực hiện được thì tâm trí thông sáng được đại lý trong thiên hạ.

Đạo Giáo giải bày Vô Vi thuyết rõ ràng hơn. Chính Đức Lão Tử là người ẩ dật, để thực hiện nó. Đạo Đức Kinh thường nhắc câu: “Vi vô vi, sự vô sự, vị vô vị” tức là “Vi chi ư vị hữu trị chi ư vị loạn.” Lại có câu: “Thánh nhơn vô công, vô kỷ, vô danh.” Thánh nhơn không cầu công ơn, không tư kỷ, không ham danh.

Phật Giáo, Đức Thích Ca Mâu Ni bỏ ngôi Thái Tử giàu sang, bỏ nếp sống Vương giả trong hoàng cung, tách mình ẩn dật trong rừng sâu, để tìm chơn lý tuyệt đối. Đó là thể hiện Vô Vi Pháp. Bát Nhã Tâm Kinh có câu: “Vô sắc, vô không, vô ngã, vô thường, vô pháp, vô tranh, vô tướng, vô sở hành, vô sở đắc.”

Tóm lại: Tam Giáo nương Vô Vi Pháp để hàm dưỡng sự tịch mịch linh thông, giải thoát được cái thân ô trọc, hẹp hòi, để rồi hòa đồng với vũ trụ, hòa đồng với Thượng Đế. Đó là điểm Tam Giáo đồng nhưt lý. Cho nên người xưa bảo rằng: “Đồng nhưt trong cái sai biệt”, còn Đức Khổng Phu Tử nói rằng: “Đồng qui nhi thù đồ, nhưt tri nhi bách lự”: Thiên hạ đồng về một chỗ, nhưng do nhiều đường lối khác, đồng đến một điểm, nhưng do trăm ngàn ý nghĩ.

Xét riêng về Tam Giáo ở xứ Việt Nam.

Theo địa dư học, nước Việt Nam của chúng ta là một thành phần trong Đông Nam Á và chịu ảnh hưởng văn hoá của hai xứ Ấn Độ và Trung Hoa. Phật Giáo thì do Ấn Độ truyền đến, Đạo Giáo và Nho Giáo thì du nhập bởi Trung Hoa; Tam Giáo hòa hợp, đồng hóa thành một nền nhơn văn đặc biệt của người Việt Nam.

Theo lịch sử học, đời nhà Đinh, nhà Lý, nhà Trần dùng tinh thần Tam Giáo làm Quốc học, chúng tôi kê hậu tấn mặc dầu sanh trưởng trong thời kỳ Pháp thuộc, cũng còn thấy người Việt Nam theo Nho Giáo, phượng thờ Tổ Tiên hoặc tụng kinh Phật, sùng bái một vị Thần linh nào đó. Về luân lý học, họ chú trọng Tam Cang, Ngũ Thường; Tam Tòng, Tứ Đức và tin tưởng luật Nhơn quả Luân hồi. Gần đây, Thiên Chúa Giáo lại du nhập nữa, ấy là một cơ hội mở rộng lòng tín ngưỡng của người Việt Nam. Nhờ đó mà chúng ta có một nền Đạo Đức truyền thống sâu xa, vững chắc.

Mãi đến năm Bính Dần (1926) Đức Thượng Đế, tá danh Cao Đài Tiên Ông Đại Bồ Tát Ma Ha Tát khai mở Đại Đạo kỳ ba, dạy chúng ta thờ Trời, thờ các vị Giáo chủ Tam Giáo Ngũ Chi. Đó là điềm mà Đức Chí Tôn nương theo đạo đức truyền thống của người Việt Nam, phổ hóa một mối Chơn truyền uyên thâm, khai sáng một đường tấn hóa thiên nhiên từ Nhơn luân đến Thiên lý.

Thật quả Đức Thượng Đế ban cho dân tộc Việt Nam một nền “Nhơn sanh Triết lý học” bao la vô biên gồm tất cả những yếu lý truyền bá khắp Đông Tây tự ngàn xưa.

CHƯƠNG THỨ BA

HÌNH THỨC ĐẠI ĐẠO

Đức Giáo Chủ Đại Đạo là Đấng Thiêng Liêng đại diện cho nền Đại Đạo, Đức Ngài lập một Hội Thánh gồm có ba Đài là:

1. BÁT QUÁI ĐÀI
2. HIỆP THIÊN ĐÀI
3. CỨU TRÙNG ĐÀI

I. BÁT QUÁI ĐÀI

Một Tòa Bửu Điện kiến trúc theo hình Bát Quái Đài (8 góc) thờ Đức Chí Tôn và Phật, Tiên, Thánh, Thần. Nghi tiết, phượng thờ tế tự như sau:

THỜ ĐỨC CHÍ TÔN

Trên ngôi cao ngất kia thờ Thiên Nhân vẽ trên quả Càn Khôn, chính giữa quả Càn Khôn thường đốt một ngọn đèn sáng. Đó là tượng trưng thờ Đức Thượng Đế ngự trên ngôi Thái Cực, Đức Ngài là chủ tể Càn Khôn Thế Giới, thống trị vạn vật, về phương diện Giáo Chủ nền Đại Đạo Kỳ Ba, Đức Ngài tá danh “**Cao Đài Tiên Ông Đại Bồ Tát Ma Ha Tát**” mà chúng tôi đã giải bày trong chương trước.

Thánh Ngôn - Ngày 11-8 Bính Dần (17-9-1926)

“Một trái Càn Khôn như trái Đất tròn quay. Bề kính tâm ba thước, ba tấc. Lớn quá song phải vậy mới đặng, vì là cơ mầu nhiệm Tạo Hóa trong ấy, sơn màu xanh da trời; cung Bắc Đẩu và Tinh Tú vẽ trên quả Càn Khôn.

Thầy kể Tam Thập Lục Thiên, Tứ Đại Bộ Châu ở không không trên không khí, tức không phải tinh tú. Còn lại Thất Thập Nhị Địa và Tam Thiên Thế Giới thì đều là tinh tú. Tinh lại: Ba ngàn bảy mươi hai ngôi sao, con biểu vẽ lên đó cho đủ. Con dỡ sách Thiên Văn Tây ra coi mà bắt chước.

Tại ngôi Bắc Đẩu, con phải vẽ hai cái bánh lái cho đủ và sao Bắc Đẩu cho rõ ràng. Trên sao Bắc Đẩu vẽ con mắt Thầy. Hiểu chăng? Đàng lẽ trái ấy phải bằng chai, đúc trong một ngọn đèn thường sáng. Ấy là lời cầu nguyện quý báu cho cả nhơn loại. Càn Khôn Thế Giới đó, nhưng làm chưa kịp thì con tùy tiện làm thế nào cho kịp đại hội.

Còn Chư Phật, Tiên, Thánh, Thần đã lên cốt rồi thì để dài theo dưới.”

QUẢ CÀN KHÔN VÀ THIÊN NHÃN

Thiên Nhãn:

Nay như hỏi tại sao thờ Thiên Nhãn lại gọi là thờ Trời, thì Thánh Ngôn nói rằng:

*“Nhãn thị chủ Tâm,
Lưỡng quang chủ tế
Quang thị Thần,
Thân thị Thiên,
Thiên giả ngã giả.”*

Nghĩa là: Mắt là chủ Tâm, hai yếng sáng trong mắt là chủ Tế; Yếng sáng là Thần, Thần là Trời, Trời là Ta vậy.

Còn một lẽ nữa: Cơ mầu nhiệm đấng Đạo là Thần hiệp với Tinh Khí. Tam Bửu huồn nguyên hiệp nhứt thì mới được siêu phàm nhập Thánh. Trái lại nếu có Tinh Khí mà chẳng có Thần thì không thể nhập cảnh Hằng sống. Thờ Thiên Nhân (thờ Thần) cũng là một cách tiết lộ rằng: Cơ đấng Đạo phải có Thần mới huồn nguyên Đệ nhị xác thân, để nhập vào cảnh an nhàn tự tại.

Thánh Ngôn của Đức Chí Tôn dạy rằng:

“Từ ngày Đạo bé, tu thì nhiều mà người đấng Đạo rất ít, vì Thần là cơ mầu nhiệm mà lại bị khiếm. Nay Thầy đến huồn nguyên Tam Bửu cho các con đấng Đạo. Các con hiểu: Thầy cư tại Nhân thì nên bố trí cho Đạo hữu các con hiểu với. Nguồn Tiên Phật yếu nhiệm tại đó.”

Vả lại, Đại Đạo Nhứt Kỳ, Nhị Kỳ Phổ Độ, Đức Giáo chủ có thân thể, cho nên người ta dùng cốt tượng để thờ. Còn nay khai Đại Đạo Tam Kỳ Phổ Độ Đức Chí Tôn không giáng trần, lại dùng huyền diệu Cơ bút mà lập giáo. Ấy vậy sự thờ Thiên Nhân cũng chỉ về thờ Thần, mà Thần là Trời vậy.

THỜ TAM GIÁO VÀ NGŨ CHI

TAM GIÁO:

Kẻ cận quả Càn Khôn, thờ Đức THÍCH CA.

Tả có Đức KHÔNG PHU TỬ.

Hữu có Đức LÃO TỬ.

Đó là thờ ba vị Giáo Chủ Thích, Đạo, Nho.

Đức LÝ THÁI BẠCH là Nhứt Trấn Oai Nghiêm

Đức QUAN ÂM là Nhị Trấn Oai Nghiêm.

Đức QUAN THÁNH ĐẾ QUÂN là Tam Trấn Oai Nghiêm.

Ba vị Đại diện của Tam Giáo trong Cơ Phổ Độ Kỳ Ba.

NGŨ CHI:

Ngôi Giáo Tông, Chương Pháp, Đầu Sư tượng trưng cho Nhơn Đạo.

TƯỢNG NGŨ CHI ĐẠI ĐẠO

Đức Khương Thượng tượng trưng Thần Đạo

Đức Jésus Christ tượng trưng Thánh Đạo.

Đức Lý Thái Bạch tượng trưng Tiên Đạo.

Đức Thích Ca tượng trưng Phật Đạo.

Tóm lại: Bát Quái Đài là nơi Hội Công Đồng Tam Giáo, Ngũ Chi, Đức CHÍ TÔN vi chủ, cũng như Hồn Đạo, cả Giáo Pháp do Đài này truyền ra.

II. HIỆP THIÊN ĐÀI

Theo danh từ mà cốt nghĩa Hiệp Thiên Đài là cái Đài hiệp với Trời, có phận sự làm trung gian, kết liên Bát Quái Đài và Cửu Trùng Đài thành một Hội Thánh. Phận sự ấy làm do Hiệp Thiên Đài có hai nhiệm vụ là:

1. THIÊNG LIÊNG.

2. PHÀM TRẦN.

NHIỆM VỤ THIÊNG LIÊNG

Hiệp Thiên Đài là nơi Đức CHÍ TÔN ngự, cầm quyền Thiêng liêng mỗi Đạo, tiếp xúc với Cửu Trùng Đài, tức là chỗ Đức Chí Tôn và các Đấng Trọn Lành giáng Cơ truyền giáo.

Điều nên lưu ý là: Nếu chẳng có Hiệp Thiên Đài thì Cửu Trùng Đài chẳng có phương tiện thông công cùng Bát Quái Đài, cũng như châu thân người ta nếu không có cái “Vía” làm môi giới thì phần Hồn và phần Xác cũng không thể hiệp như được.

Thánh ngôn:

“Hiệp Thiên Đài là nơi Thầy ngự, cầm quyền Thiêng liêng mỗi Đạo. Hễ Đạo còn thì Hiệp Thiên Đài vẫn còn. Lại nữa, Hiệp Thiên Đài là nơi Giáo Tông đến tiếp xúc với Tam Thập Lục Thiên, Tam Thiên Thế Giới, Lục Thập Bát Địa cầu, Thập Điện Diêm Cung, mà cầu siêu cho cả nhơn loại.”

NHIỆM VỤ PHÀM TRẦN

Hiệp Thiên Đài có ba chi: “PHÁP, ĐẠO, THỂ.”

Đức Chí Tôn dạy:

Thánh ngôn đề ngày 21/1 Đinh Mão (13/2/1927)

“Hiệp Thiên Đài dưới quyền Hộ Pháp Chương quản. Tả có Thượng Sanh, hữu có Thượng Phẩm. Thầy lại chọn Thập Nhị Thời Quân chia làm ba Chi.

HỘ PHÁP Chương Quản Hiệp Thiên Đài, kiêm Chi Pháp dưới có:

Bảo Pháp

Hiển Pháp

Khai Pháp

Tiếp Pháp

Chi Pháp lo bảo hộ luật Đồi và luật Đạo, chẳng ai hành động sai luật mà Hiệp Thiên Đài không biết.

THƯỢNG PHẨM lo về phần Đạo dưới có:

Bảo Đạo

Hiển Đạo

Khai Đạo

Tiếp Đạo

Chi Đạo lo về phần Đạo nơi các Tịnh Thất và các Thánh Thất, xem xét chư Môn Đệ Thầy, bình vực chẳng ai phạm luật, đến khổ khắc đặng.

THƯỢNG SANH lo về phần Thế, dưới có:

Bảo Thế

Hiển Thế

Khai Thế

Tiếp Thế

Thầy khuyên các con lấy tánh vô tư mà hành Đạo. Thầy cho biết trước rằng: Hễ trọng quyền thì ắt có trọng Phạt.”

Tóm lại: Cả Giáo Pháp, Luật lệ của nền Đại Đạo do Bát Quái Đài truyền ra. Nhiệm vụ phàm trần của Hiệp Thiên Đài là truyền bá và gìn giữ Chơn Truyền cho khỏi bị cạnh cải ra phạm giáo.

ĐẠO PHỤC CHỨC SẮC HIỆP THIÊN ĐÀI

ĐẠO PHỤC CỦA HỘ PHÁP

ĐẠO PHỤC của HỘ PHÁP có hai bộ: Đại Phục và Tiểu Phục.¹

Đại Phục: Người phải mặt Giáp, đầu đội mũ Kim Khôi toàn bằng vàng. Trên Kim Khôi có Tam Sơn, giống như cái chia ba ngành, trọng trung Chưởng Quân Tam Thiên bên Tây Phương Cực Lạc. Chơn đi hia, trên chót mũi hia có chữ “Pháp”. Ngoài Giáp choàng một mảng bào (choàng thể nào bên tả giáp bên hữu). Tay hữu cầm Giám Ma Xử (*Thế lấy Đòi chế Đạo*). Tay tả nắm râu chuỗi “Từ Bi” (*Thế lấy Đạo chế Đòi*) thành ra nửa Đòi nửa Đạo.

Ngang lưng cột dây Lịnh Sắc có ba màu (Vàng, Xanh, Đỏ) trọng trung nắm trọn Thế Pháp đặng qui nhứt. Mỗi dây Lịnh sắc để ngay giữa.

Tiểu Phục: Bộ Tiểu Phục này may bằng hàng màu vàng; đầu đội Hồn Nguơn Mạo, màu vàng, bề cao một tấc; ngay trước trán, chính giữa có thêu ba Cỗ Pháp Tam Giáo (Bình Bát Vu, Cây Phất Chủ, bộ Kinh Xuân Thu) phía trên ba Cỗ Pháp có thêu chữ “Pháp”. Chơn đi giày Vô ưu màu trắng. Nơi chót mũi giày có thêu chữ “Pháp”. Lưng buột dây Lịnh Sắc, như Đại Phục.

Đại Phục chỉ dùng khi ngự trên ngai, còn khi ngồi Tòa Tam Giáo thì mặc Tiểu Phục.

ĐẠO PHỤC CỦA THƯỢNG PHẨM

ĐẠO PHỤC của THƯỢNG PHẨM có hai bộ: Đại Phục và Tiểu Phục.²

Đại Phục: Bộ Đại Phục may bằng hàng màu trắng, ngoài mặc áo là màu xanh, có viền chỉ kim tuyến bạc. Đầu để trần,

¹ *Pháp Chánh Truyền, trang 100.*

² *Ibid.*

CHÂN DUNG
ĐỨC HỘ PHÁP PHẠM CÔNG TẮC

chơn đi giày Vô ưu màu trắng. Nơi chót mũi giày có thêu chữ “Đạo”, lưng buộc dây Lịnh Sắc cũng như Hộ Pháp, song mỗi thả về bên “Hữu”. Tay hữu cầm Long Tu Phiến (*Cây quạt kết đủ 36 lông cò trắng*) trên đầu quạt ngay giữa có Phất Chủ. Quạt ấy đưa các Chơn Hồn vào Tam Thập Lục Thiên. Tay tả nắm xâu chuỗi “Từ Bi”.

Tiểu Phục: Bộ Tiểu Phục cũng bằng hàng trắng, lưng cột dây Lịnh Sắc như Đại Phục, đầu đội Hồn Ngươn Mạo màu trắng, ngay giữa trán có thêu Long Tu Phiến, ngay trên hình Long Tu Phiến có chữ “Đạo”.

Đại Phục dùng khi ngự trên ngai Thượng Phẩm. Khi đến Tòa Tam Giáo thì mặc Tiểu Phục.

ĐẠO PHỤC CỦA THƯỢNG SANH

ĐẠO PHỤC của THƯỢNG SANH có hai bộ: Đại Phục và Tiểu Phục.¹

Đại Phục: Đại Phục cũng y như Thượng Phẩm, đầu bịt Thanh Cân, tức bao đánh xanh, lưng mang dây Thần Thông, tức một đường lụa đỏ và nịt dây Lịnh Sắc, y như Hộ Pháp và Thượng Phẩm, song thả mỗi bên tả, nơi lưng giắt Thư Hùng Kiếm (*Thẻ về tạo Thế và Chuyển Thế*). Tay hữu cầm Phất Chủ (*Thẻ dâng Thế vào Hộ Pháp*). Tay tả nắm xâu chuỗi “Từ Bi” (*Thẻ đưa Đạo cho nhơn sanh*). Chơn đi giày Vô ưu màu trắng, trước mũi có thêu chữ “Thế”.

Tiểu Phục: Tiểu Phục của Thượng Sanh cũng giống như của Thượng Phẩm, song ngay trước mào có thêu hình “Thư Hùng Kiếm và Phất Chủ”, có chữ “Thế” phía trên. Lưng buộc dây Lịnh Sắc như Đại Phục.

Đại Phục chỉ dùng khi ngự trên ngai. Tiểu Phục dùng khi đến Tòa Tam Giáo.

---

¹ Pháp Chánh Truyền, trang 101.

CHÂN DUNG
ĐỨC THƯỢNG PHẨM CAO QUỲNH CƯ

CHÂN DUNG
ĐỨC THƯỢNG SANH CAO HOÀI SANG

ĐẠO PHỤC CỦA THẬP NHỊ THỜI QUÂN

ĐẠO PHỤC của THẬP NHỊ THỜI QUÂN có hai bộ là: Đại Phục và Tiểu Phục.¹

Đại Phục: Đại Phục may bằng hàng màu trắng, cổ trịch, viền chỉ Kim Tuyến Bạc, đầu đội mũ “Quạ” bằng hàng trắng; lưng buộc dây Lịnh Sắc, theo Chi mình mà thả mỗi, chơn đi giày Vô Ưu màu trắng.

Tiểu Phục: Tiểu Phục cũng may bằng hàng trắng, lưng buộc dây Lịnh Sắc như Tiểu Phục của Hộ Pháp, Thượng Phẩm và Thượng Sanh, chơn đi giày Vô Ưu màu trắng.

Khi hành chánh Đạo thì mặc Tiểu Phục, còn Đại Phục mặc khi Đại Lễ. Tiểu Phục của Chức sắc Hiệp Thiên Đài về sau, thêm một Tam Quan Mạo nữa.

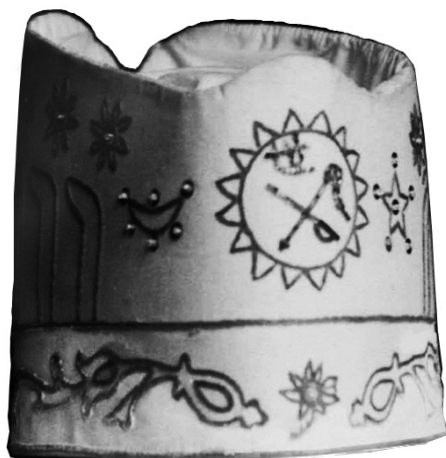
Hồn Nguơn Mạo
CHI PHÁP

---

¹ Pháp Chánh Truyền, trang 102.

Hồn Ngươn Mạo
CHI ĐẠO

Hồn Ngươn Mạo
CHI THỂ

III. CỬU TRÙNG ĐÀI

Bát Quái Đài tử như Hồn Đạo, cả Giáo Pháp do Đài này truyền dạy.

Cửu Trùng Đài tử như thể Đạo, cả Giáo Pháp nương Đài này mà hình dung Đạo Đức ra thể gian để đời soi sáng.

Theo chữ mà cắt nghĩa: Cửu Trùng Đài là cái đài thể theo Cửu Trùng Thiên mà kiến trúc, có chín nấc cao thấp khác nhau. Cửu Phẩm Thần Tiên vâng lệnh Ngọc Hư Cung trị thế giới vô hình, cũng như Cửu Trùng Đài vâng lệnh Bát Quái Đài, chương quản mỗi Đại Đạo tại thể gian về mặt hữu vi. Vậy tất cả chơn linh trong Càn Khôn Võ Trụ, đều phải vào Cửu Trùng Đài và tuân tợ theo đẳng cấp thấp cao, để đạt vị Thiêng liêng của mình.

Cửu Trùng Đài do một Hội Thánh quản trị, mạng danh là “Hội Thánh Cửu Trùng Đài” gồm có một phái Nam và một phái Nữ.

Đức Chí Tôn lập Pháp Chánh Truyền cho cả hai phái như sau:

A. CHỨC SẮC CỬU TRÙNG ĐÀI NAM PHÁI

GIÁO TÔNG: “Là Anh cả của các con, có quyền thay mặt Thầy mà diu dắt các con, trong đường Đạo và đường Đời. Có quyền về phần xác mà chẳng có quyền về phần hồn. Giáo Tông đặng phép thông công cùng Tam Thập Lục Thiên và Thất Thập Nhị Địa, cầu rỗi cho các con.”

CHƯƠNG PHÁP: “Ba vị Chương Pháp của Tam Giáo, tuy phân biệt, song trước mặt Thầy coi như một, có quyền xem xét Luật Lệ, trước khi ban hành, hoặc nơi Giáo Tông truyền xuống hoặc dưới Đầu Sư dâng lên. Nếu cả hai chẳng thuận, Chương Pháp phải dâng lên Hộ Pháp, đến Hiệp Thiên Đài cầu Thầy sửa chữa, hay tùy ý lập luật khác.

Chương Pháp có quyền xem xét Kinh điển trước khi phổ thông. Nếu có Kinh điển nào làm tội bại phong hóa, Chương

Pháp có quyền trừ bỏ. Buộc cả tín đồ phải giúp Chưởng Pháp hành sự trước luật đời. Thầy khuyên các con răn giúp đỡ lẫn nhau.

Chưởng Pháp mỗi vị có ấn riêng. Ba ấn phải đủ trên mặt luật, mới đăng thi hành.”

ĐẦU SƯ: Ba vị Đầu Sư có quyền cai trị phân Đạo và Phân Đời của chư môn đệ. Đầu Sư có quyền lập Luật, song phải dâng lên cho Giáo Tông phê chuẩn. Muốn phê chuẩn Luật lệ Giáo Tông phải giao cho Chưởng Pháp xem xét trước, coi Luật lệ ấy quả có ích cho nhơn sanh chăng? Ba vị Đầu Sư phải tuân lệnh Giáo Tông truyền dạy. Thảng có Luật lệ nào quá hà khắc tín đồ, Đầu Sư có quyền xin hủy bỏ. Thầy khuyên các con răn giúp Đầu Sư trong khi hành sự. Thầy lại dặn các con, nếu có điều gì cần, nên nài xin nơi Đầu Sư.

Ba chi tuy khác, song quyền hành như một. Luật lệ nào của Giáo Tông truyền dạy mà cả ba đồng bất tuân thì Luật lệ ấy phải trả lại Giáo Tông, truyền lệnh cho Chưởng Pháp xem xét. Ba vị Đầu Sư có ba ấn khác nhau. Mỗi tờ giấy phải có đủ ba ấn mới thi hành.

Phối sư: Mỗi Phái có 12 người, ba phái cộng lại thành 36 vị. Trong số 36, tuyển ra ba vị Chánh Phối Sư để thế quyền Đầu Sư mà hành sự, song chẳng có quyền phá Luật lệ.

Giáo Sư: Giáo Sư có 72 người, mỗi Phái có 24 vị. Giáo Sư là người dạy dỗ tín đồ trong đường Đạo và đường Đời. Buộc Giáo Sư phải lo lắng cho tín đồ, cũng như anh lo cho em. Giáo Sư cầm sổ bộ Tín Đồ, chăm nom việc tang hôn. Tại Châu thành lớn, Giáo Sư có quyền cai quản Thánh Thất, cúng tế Thầy như Đầu Sư và Phối Sư. Giáo Sư có quyền dâng sớ kêu nài sửa đổi, hoặc chế giảm Luật lệ nào quá hà khắc nhơn sanh. Giáo Sư thân mật với mỗi đứa môn đệ như anh em một nhà, cần phải giúp đỡ.

Giáo Hữu: Giáo Hữu là người phổ thông Chơn Đạo, có quyền cầu xin chế giảm Luật lệ. Ba ngàn Giáo Hữu chia đều

mỗi Phái một ngàn, chẳng đặng tăng thêm, hay giảm bớt. Giáo Hữu đặng phép hành lễ khi làm chủ một ngôi Chùa trong mấy tỉnh nhỏ.

Lễ Sanh: Lễ Sanh là người có hạnh, lựa chọn trong hàng chư Môn Đệ để hành lễ, có quyền khai Đàn cho tín đồ. Thầy dặn các con: Lễ Sanh là người Thầy yêu mến, chẳng nên hiệp đáp. Vào hàng Lễ Sanh mới mong bước qua hàng Chức Sắc, trừ ra Thầy phong thưởng riêng mới qua khỏi Luật lệ ấy.

Chánh Phó Trị Sự và Thông Sự: Pháp Chánh Truyền trên đây, thoát tiên, dự định đến phẩm Lễ Sanh thôi. Nhưng về sau, Đại Đạo một ngày phổ thông, người nhập môn ngày một nhiều, Hội Thánh thiếu người chăm nom phổ hóa, Đức Lý Giáo Tông bèn đặt thêm hai phẩm Chức việc nữa là Chánh Phó Trị Sự và Đức Hộ Pháp đặt thêm phẩm Thông Sự.

Ba phẩm Chức việc này có phận sự săn sóc Đạo hữu ở rải rác khắp nơi, từ thôn quê đến thành thị và hòa giải những tư tưởng bất đồng giữa tín đồ.

ĐẠO PHỤC CỦA CHỨC SẮC CỬU TRÙNG ĐÀI NAM PHÁI

ĐẠO PHỤC GIÁO TÔNG

ĐẠO PHỤC GIÁO TÔNG có hai bộ: Đại Phục và Tiểu Phục.¹

Đại Phục: Đại Phục may bằng hàng trắng, thêu bông sen vàng từ trên tới dưới, hai bên cổ áo, mỗi bên có ba Cổ Pháp là Long Tu Phiến, Thư Hùng Kiếm và Phất Chủ (Ấy là Cổ Pháp của Thượng Phẩm và Thượng Sanh). Đầu đội mũ vàng 5 tầng, hình Bát Quái (Ấy là thẻ Ngũ Chi Đại Đạo), ráp tròn lại bịt chính giữa, trên chót mũ có chữ “Vạn”, giữa chữ Vạn có Thiên Nhân, bao quanh một vòng “Minh Khí”, nơi ngạch mũ chạm ba Cổ Pháp rõ ràng, y như hai bên cổ áo đã nói trên.

---

¹ *Pháp Chánh Truyền*, trang 60

Tay mặt cầm cây gậy 0m90, trên đầu cây gậy có chữ “Vạn” bằng vàng, giữa chữ “Vạn” có Thiên Nhân, bao quanh một vòng “Minh Khí”.

Tiểu Phục: Tiểu Phục cũng bằng hàng trắng có thêu “Bát Quái”¹

- Cung “CÀN” ở trên trán, tức trên mào.
- Cung “KHẨM” ngay Hạ Đơn Điền.
- Cung “CẤN” bên tay mặt.
- Cung “CHẤN” bên tay trái.
- Cung “ĐOÀI” trên vai mặt.
- Cung “TÓN” bên vai trái.
- Cung “LY” ngay trái tim.
- Cung “KHÔN” giữa lưng.

Đầu đội mào Hiệp Chương (Mitre) cũng toàn bằng hàng trắng, bề cao ba tấc, ba phân, ba ly (0m333) may giáp mỗi lại cho có trước một ngạnh, sau một ngạnh, hiệp lại có một đường xếp (Ấy là Âm Dương tương hiệp) cột dây xếp hai lại, bên tay trái, có để hai dải thòng xuống, một mí dài, một mí vắn [mí dài bề ngang ba phân (0m 03), bề dài 3 tấc (0m3)].

Trên mào ngay trước trán có thêu cung “Càn” ²

Chơn đi giày Vô Ưu toàn bằng hàng trắng, trước mũi có thêu Tịch Đạo Nam Nữ (*Thanh Hương*). (Xem bài Tịch Đạo rồi tùy mỗi trào Giáo Tông mà sửa đổi)

¹ Thánh Ngôn Hiệp Tuyển ngày 22-4-1926

² Cung CÀN không có dưới áo, mà lại nằm trên mào

Chân Dung ĐỨC QUYỀN GIÁO TÔNG
THƯỢNG TRUNG NHỰT

ĐẠO PHỤC CHƯỠNG PHÁP

Đạo Phục THÁI CHƯỠNG PHÁP

THÁI CHƯỠNG PHÁP có hai bộ Đạo Phục là: Đại Phục và Tiểu Phục.

Đại Phục: Đại phục may bằng hàng màu vàng, có thêu Bát Quái giống như Tiểu Phục Giáo Tông, ngoài choàng “Bá Nạp Quang” màu đỏ, tục gọi là “Khậu”, đầu đội Mão Hiệp Chưởng của Hòa Thượng, tay cầm Bình Bát Du, chon đi giày Vô ưu màu vàng, trước mũi có thêu chữ “Thích”.

Tiểu Phục: Tiểu Phục cũng may màu vàng, y như áo Đại phục, ngoài không đắp khấu, đầu không đội mão mà bịt khăn màu vàng chín lớp chữ “Nhứt”.

Đạo Phục THƯỢNG CHƯỠNG PHÁP

THƯỢNG CHƯỠNG PHÁP có hai bộ Đạo Phục là: Đại Phục và Tiểu Phục.¹

Đại Phục: Đại Phục bằng hàng trắng, trước ngực và sau lưng có thêu Thiên Nhân, bao quanh vòng “Minh Khí”, đầu có đội mão Hiệp Chưởng (Mitre) màu trắng y như kiêu mão Tiểu Phục của Giáo Tông, tay cầm Phất Chủ, chon đi giày Vô ưu cũng màu trắng; trước mũi có thêu chữ “Đạo”.

Tiểu Phục: Tiểu Phục màu trắng, y như Đại Phục, đầu không đội mão mà bịt khăn màu trắng chín lớp chữ “Nhứt”.

Đạo Phục NHO CHƯỠNG PHÁP

NHO CHƯỠNG PHÁP có hai bộ Đạo Phục là: Đại Phục và Tiểu Phục.²

Đại Phục: Đại Phục toàn màu hồng, trước ngực và sau lưng có thêu Thiên Nhân, bao quanh vòng “Minh Khí”, đầu đội mão “Văn Đẳng” màu hồng, trên ngay trước trán có thêu Thiên Nhân, bao quanh một vòng “Minh Khí” và bên trên có ngôi sao “Bắc Đẩu Tinh Quân”, tay cầm Xuân Thu Kinh, chon

¹ *Pháp Chánh Truyền, trang 60.*

² *Ibid, trang 61*

đi giày Vô ưu màu hồng; trước mũi có thêu chữ “Nho”.

Tiểu Phục: Tiểu Phục cũng bằng hàng màu hồng, y như Đại Phục, đầu không đội mũ mà bịt khăn màu hồng chín lớp chữ “Nhứt”.

ĐẠO PHỤC ĐẦU SƯ

Đạo Phục THÁI ĐẦU SƯ

Đạo Phục THÁI ĐẦU SƯ có hai bộ là: Đại Phục và Tiểu Phục.¹

Đại Phục: Đại Phục may bằng hàng màu vàng, trước ngực và sau lưng có thêu sáu chữ “Đại Đạo Tam Kỳ Phổ Độ” bao quanh ba vòng vô vi, ngay giữa có một chữ “Thái” áo có 9 dải, ngoài choàng Bá Nạp Quang màu đỏ, y như Thái Chưởng Pháp, đầu đội Bát Quái Mạo màu vàng, có thêu Bát Quái (*Càn, Khảm, Cấn, Chấn, Tốn, Ly, Khôn, Đoài*). Chơn đi giày Vô ưu màu đen trước mũi có thêu chữ “Thái”.

Tiểu Phục: Tiểu Phục cũng may bằng hàng màu vàng, y như áo Đại Phục. Đầu không đội mũ mà bịt khăn màu vàng chín lớp chữ “Nhứt”.

Đạo Phục THƯỢNG ĐẦU SƯ

THƯỢNG ĐẦU SƯ có hai bộ Đạo Phục là: Đại Phục và Tiểu Phục.²

Đại Phục: Đại Phục toàn màu xanh da trời (azur), trước ngực và sau lưng có thêu chữ “Đại Đạo Tam Kỳ Phổ Độ” bao chung quanh ba vòng Vô vi cũng như áo của Thái Đầu Sư; song ở giữa có chữ “Thượng” áo có chín dải. Đầu đội Bát Quái Mạo y như mũ Thái Đầu Sư, màu xanh da trời chơn đi giày Vô ưu màu đen trước mũi có thêu chữ “Thượng”.

Tiểu Phục: Tiểu Phục cũng may bằng hàng màu xanh da trời (azur), y như Đại Phục. Đầu không đội mũ mà bịt khăn màu xanh da trời, chín lớp chữ “Nhứt”.

---

¹ *Pháp Chánh Truyền*, trang 61

² *Ibid.*

Đạo Phục NGỌC ĐẦU SƯ

Đạo Phục của NGỌC ĐẦU SƯ có hai bộ là: Đại Phục và Tiểu Phục¹

Đại Phục: Đại Phục toàn bằng màu hồng, trước ngực và sau lưng có thêu 6 chữ “Đại Đạo Tam Kỳ Phổ Độ” bao quanh ba vòng vô vi như áo của Thái Đầu Sư và Thượng Đầu Sư, song ngay giữa có thêu chữ “Ngọc” áo 9 dải, đầu đội Bát Quái Mạo y như Thái và Thượng Đầu Sư, nhưng màu hồng, chơn đi giày Vô ưu màu đen, trước mũi có thêu chữ “Ngọc”.

Tiểu Phục: Tiểu Phục cũng may bằng hàng màu hồng, y như áo Đại Phục. Đầu không đội mũ mà bịt khăn màu vàng hồng 9 lớp chữ “Nhứt”.

**BÁT QUÁI MẠO
CỦA ĐẦU SƯ PHÁI THÁI**

¹ Pháp Chánh Truyền, trang 62, 63

ĐẠO PHỤC CHÁNH PHỐI SƯ VÀ PHỐI SƯ

Đạo Phục có hai bộ là: Đại Phục và Tiểu Phục.¹

Đại Phục: Như của Đầu Sư, song trước ngực và sau lưng có thêu Thiên Nhân, bao quanh một vòng Vô vi.

Chánh Phối Sư thì áo chín dải, Phối Sư thì áo ba dải.

Chánh Phối Sư phái Thái choàng ngoài “Bá Nạp Quang” màu đỏ, Phối Sư phái Thái thì Tiểu “Bá Nạp Quang” đầu đội Bát Quái Mạo, y như ba vị Đầu Sư, song tùy sắc phái mình. Chơn đi giày Vô ưu màu đen, trước mũi không có thêu chi hết.

Tiểu Phục: Tiểu Phục cũng như Đại Phục, đầu không đội mũ, mà bịt khăn tùy theo sắc Phái mình, chín lớp chữ “Nhứt”.

ĐẠO PHỤC GIÁO SƯ

Giáo Sư có hai bộ Đạo Phục là: Đại Phục và Tiểu Phục.²

Đại Phục: Đại Phục bằng hàng màu tùy sắc phái mình; trước ngực và sau lưng có thêu Thiên Nhân bao chung quanh một vòng Vô Vi, áo ba dải. Đầu đội Thiên Nguơn Mạo Bát Quái. tùy sắc Phái của mình mà thêu chữ Bát Quái, chung quanh trên chót mũ có: “Minh Châu Lý”.

Giáo Sư không đặng đi giày.

Riêng Giáo Sư Phái Thái phải choàng ngoài một Tiểu Bá Nạp Quang gọi là “Khậu”. Đầu đội mũ Hiệp Chưởng như của nhà Thiền. Hai bên có thêu Thiên Nhân.

Tiểu phục: Tiểu Phục cũng như Đại Phục, đầu không đội mũ, phải bịt khăn, tùy sắc phái mình, bảy lớp chữ “Nhon”.

---

¹ *Pháp Chánh Truyền*, trang 62, 63

² *Ibid*, trang 63

Thiên Ngươn Mạo Bát Quái
của Giáo Sư Phái THƯỢNG và NGỌC

Hiệp Chương Mạo
Của Giáo Sư Phái THÁI

ĐẠO PHỤC GIÁO HỮU

Đạo phục Giáo Hữu chỉ có một bộ mà thôi, toàn bằng hàng tùy theo sắc phái của mình, không có thêu thùa chi hết, áo có ba dải, đầu đội Ngưỡng Thiên Mạo, cũng tùy sắc Phái.

Mão ấy bề cao phải có đủ phân tấc là 0m150, ngay trước trán có thêu Thiên Nhân bao quanh ba vòng Vô vi.

Giáo Hữu không đặng bịt khăn.

**Ngưỡng Thiên Mạo
của GIÁO HỮU**

ĐẠO PHỤC LỄ SANH

Đạo phục Lễ Sanh y như của Giáo Hữu, toàn bằng hàng tùy theo sắc Phái. Đầu đội “Khôi Khoa Mạo” toàn bằng hàng trắng (Phái nào cũng vậy). Ngay trước trán có thêu Thiên Nhân, bao quanh một vòng Minh Khí.

Lễ Sanh không đặng đi giày.

**Khôi Khoa Mạo
của LỄ SANH**

B. CHỨC SẮC CỬU TRÙNG ĐÀI NỮ PHÁI

ĐẦU SƯ NỮ PHÁI: Nữ Phái có một vị Đầu Sư diu dắt Đầu Sư Nữ Phái đồng quyền với Nam Phái, tuân lệnh một Giáo Tông và ba Chương Pháp. Đầu Sư nữ Phái cũng tòng chung một Luật phân xử trong đường Đạo và đường Đời là Luật Công cử của Hội Thánh ban hành.

Đầu Sư Nữ Phái dùng Đạo Phục như Đầu Sư Nam Phái, song đội mào Phương Thiên và Ni Kim Cô, như các vãi ở chùa, trên chót có Thiên Nhân, bao quanh một vòng “Minh Khí”, choàng một đoạn lụa màu trắng từ Ni Kim Cô thả xuống tới gót chơn.

Áo may bằng hàng trắng, chín dải, có thêu bông sen, chơn đi giày Vô Ưu, trên mũi có thêu chữ "Hương".

Phương Thiên Mạo
của NỮ ĐẤU SƯ

Ni Kim Cô

Chánh Phối Sư và Phối Sư: Chánh Phối Sư mặc Đạo phục y như Đầu Sư, áo chín dải, toàn bằng hàng trắng, nơi trước ngực có thêu Thiên Nhân bao quanh một vòng Minh Khí, áo có thêu bông sen y như của Đầu Sư và đầu đội Ni Kim Cô cũng như Đầu Sư, chon đi giày Vô Ưu, có Tịch Đạo trước mũi, song không phép đội mũ Phương Thiên.

Phối Sư cũng mặc Đạo Phục như Chánh Phối Sư, song áo có ba dải mà thôi. Chon cũng đi giày Vô Ưu, có Chử Tịch Đạo trước mũi.

Giáo Sư: Giáo Sư mặc áo ba dải, đội Kim Cô bằng hàng trắng, chon chẵn đi giày.

Giáo Hữu: Giáo Hữu mặc Đạo Phục như Giáo Sư, đầu không đội mũ, nhưng có giắt bông sen, có thêu Thiên Nhân.

Lễ Sanh: Lễ sanh mặc áo như Giáo Hữu, choàng ngang trên đầu một đoạn vải mỏng, cột ra sau ót, thả một mí dài, một mí vắn, trên đầu tóc giắt bông sen.

Chánh Phó Trị Sự và Thông Sự: Hội Thánh Nữ Phái cũng có ba phẩm Chức Việc và ba phẩm này có phận sự cũng như Nam Phái.

LUẬT CÔNG CỬ

CHỨC SẮC CỬU TRÙNG ĐÀI VÀ NỮ PHÁI

Thánh ngôn:

“Đầu Sư muốn lên Chương Pháp, nhờ 3 vị Đầu Sư công cử, Phối Sư muốn lên Đầu Sư, nhờ 36 vị Phối Sư công cử; Giáo Sư muốn lên Phối Sư, nhờ 72 vị công cử; Giáo Hữu muốn lên Giáo Sư, nhờ 3000 Giáo Hữu công cử. Lễ Sanh muốn lên Giáo Hữu, nhờ cả Lễ Sanh công cử. Trừ ra Thầy giảng Cơ phong thường riêng người nào thì người ấy mới ra khỏi luật lệ ấy.”

Giáo Tông có hai phẩm đẳng phép dự cử là: Chương Pháp và Đầu Sư, song phải chịu toàn Đạo công cử. Trừ ra Thầy giảng Cơ phong thường riêng, thì mới ra ngoài luật lệ ấy”.

Hiện nay, Chức sắc chưa đủ số đã định, thành thử, Luật Công cử này chưa thi hành được. Hôm ngày 9 tháng 4 năm 1958 (Nhằm ngày 21 tháng 2 năm Mậu Tuất), Đức Lý Đại Tiên Nhứt Trần Oai Nghiêm cho một Điều Lệ đề thi hành tạm như sau:

Thánh Ngôn: “Về việc ban thưởng Chức sắc, không phải có đủ 5 năm thâm niên sắp lên là đủ điều kiện cầu thăng và được thăng, mà cần phải có những điều kiện cần yếu khác nữa là:

Thứ nhứt: Phương diện hạnh đức.

Thứ nhì: Trình độ học thức.

Thứ ba: Tinh thần phục vụ.

Thứ tư: Khả năng giáo hóa nhơn sanh.

Là vì, hễ đến bậc Giáo Hữu là thay mặt Chí Tôn phổ thông Chơn Đạo, thành thử, chẳng phải người thường tình dặng, mà phải đáng mặc phi thường mới xứng. Kỳ này Lão châm chế, chớ những kỳ cầu thăng sau, Chức sắc mỗi cấp bậc đủ 5 năm thâm niên, hay hơn nữa, chỉ đem vào sổ cầu thăng với tỷ lệ bốn phần năm mà thôi.

Hội Thánh Cửu Trùng Đài phải cân phân phận sự xứng đáng của Chức Sắc do theo điều kiện của Lão vừa chỉ và sau khi chọn lọc kỹ lưỡng số tỷ lệ qui định, giao qua cho Hiệp Thiên Đài kiểm soát lại rồi mới dâng lên cho Lão. Hiền Hữu Thượng Sanh và chư vị Thời Quân nên lưu tâm nghe.”

Sự cầu thăng của Nữ Phái cũng do theo nguyên tắc đó, và Thánh Giáo này có hiệu lực cho đến ngày Cửu Trùng Đài thực hiện Luật Công cử của Đạo.

Tóm lại, Cửu Trùng Đài gồm cả Chức sắc Nam và Nữ phái, có phận sự chung là ngoài sự tự tu, tự giác, còn phải truyền bá Chơn Đạo, phổ hóa chúng sanh và bảo tồn Luật Pháp Chơn Truyền, hầu cho Giáo Lý khỏi bị qui Phàm.

Đức Chí Tôn giáng Cơ:

Để biểu dương hình thức Đại Đạo, nêu gương lành cho người đời soi sáng, Đức Ngài chọn:

*“Nhứt Phật tức Giáo Tông.
Tam Tiên tức Chưởng Pháp và Đầu Sư.
Tam Thập Lục Thánh tức 36 vị Phối Sư.
Thất Thập Nhị Hiền tức 72 vị Giáo Sư.
Tam Thiên Đô Đệ tức 3000 Giáo Hữu.”*

Theo Đạo học, hễ muốn độ người, trước phải độ mình, như nhà Phật thường nói: "Tiên tự giác nhi hậu giác tha".

Đây là một điểm khác nhau giữa nhà đạo đức và văn sĩ. Nhà đạo đức chẳng những phải học Đạo lý mà phải thi hành thể nào cho Đạo lý biến thành Tâm đức của mình, để rồi áp dụng vào đời sống thực tế. Người bàng quan xem vào cử chỉ của người Đạo đức mà bắt chước. Trái lại, người văn sĩ chỉ học cho biết văn chương và nghĩa lý mà thôi.

Ấy vậy, Chức sắc Cửu Trùng Đài phải học hành, tu luyện thể nào, hầu đặng mình có đủ đức tài, nêu gương lành cho đời soi sáng. Đó là một lẽ, còn như thể theo danh từ mà luận, Chức sắc Hội Thánh tức là một vị Thánh Nhơn ở trong nhiều vị Thánh Nhơn khác. Theo hai lẽ ấy mà suy rộng ra: Một vị Chức sắc, nếu chưa phải hoàn toàn là vị Thánh Nhơn, thì ít ra cũng phải có đủ tài đức diu dặt như sanh trên đường Đạo đức.

Đại Đạo Tam Kỳ Phổ Độ sau này hoặc thành, hoặc bại đều tùy cử chỉ và hành vi của Chức sắc Cửu Trùng Đài mà ra cả; vì Đài này là hình thể của Đại Đạo; ở đây, người có trách nhiệm nên nghĩ kỹ, để rồi tự sửa mình trở nên xứng đáng nêu gương lành cho đời soi sáng.

CHƯƠNG THỨ TƯ

LỄ NGHI VÀ LUẬT ĐẠO

Cũng như các Tôn giáo khác, Đại Đạo có lễ nghi phượng thờ, tế tự và Qui Điều, Giới Luật. Một bên soi sáng lòng tín ngưỡng, một bên đôn đốc, kèm giữ sự tu hành theo Chơn pháp. Chi tiết giảng giải như sau:

I. LỄ NGHI

Lễ nghi ban đầu dùng để phượng thờ, tế tự làm cho đàn tế được tôn nghiêm và tạo nên một bầu không khí “Kính thành” để cảm hóa lòng người khuynh hướng về đạo đức. Về sau, lễ nghi biến thành phép tắc xử kỷ, tiếp vật, lan rộng trong nhơn quần, xã hội mà người đời đã thừa nhận.

Ở đây, chúng tôi chỉ nói Lễ nghi phượng thờ, tế tự mà thôi. Chúng tôi căn cứ theo Lễ nghi trong Bát Quái Đài, tại Tòa Thánh Trung ương mà bàn luận; bởi vì ở đây gồm đủ cả chi tiết.

THỜ THƯỢNG ĐẾ

Chính giữa Bát Quái Đài, trên chỗ cao nhất, có một quả Càn Khôn hình tròn như Trái đất. Trên có vẽ đủ ba ngàn bảy mươi hai ngôi sao và Thiên Nhãn để thờ. Trong quả Càn Khôn thường đốt một ngọn đèn sáng, mạng danh là Thái Cực đăng. Đó là tượng trưng thờ Đức Thượng Đế ngự trên ngôi Thái Cực mà điều khiển môi Đạo tự nhiên.

Khi tế lễ, đốt hai ngọn đèn hai bên: Tượng trưng Âm Dương (Thái Cực sanh Âm Dương) và đốt năm cây nhang, cắm trong lư hương để giữa Thiên Bàn tượng trưng Ngũ Hành (Kim, Mộc, Thủy, Hỏa, Thổ).

Lễ nghi này đủ cất nghĩa cho chúng ta hiểu rằng Đạo tự nhiên vốn có Thái Cực sanh Âm Dương, Ngũ Hành và Âm Dương, Ngũ hành thuận hành nghịch chuyển mà định vị Trời Đất, hóa sanh vạn vật mà Thái Cực Thánh Hoàng là chủ tế

quyền năng vô đối ấy. Kẻ học, nếu biết quan sát thì có thể học được dịch lý của Võ trụ chia ra làm hai trạng thái:

1. Tiên Thiên Đại Đạo
2. Hậu Thiên Đại Đạo

TIÊN THIÊN ĐẠI ĐẠO là Đạo có trước Trời, vua Phục Hy theo đó mà phát họa Hà Đồ Tiên Thiên Bát Quái.

HẬU THIÊN ĐẠI ĐẠO là Đạo có sau Trời. Vua Võ nhà Hạ theo đó mà phát họa Lạc Thư Hậu Thiên Bát Quái. Tiên Thiên Bát Quái vẽ hai yếu tố Âm Dương. Hậu Thiên Bát Quái định số Ngũ Hành, hai trạng thái này làm biểu lý nhau, tác thành cơ tạo lập Căn Khôn, hóa sanh Vạn Vật (*Xin xem bài Võ Trụ Quan rõ hơn*)

Thật Đức Chí Tôn không nói một lời mà dạy được Dịch lý của Võ Trụ, Đức Lão Tử gọi đó là “Bất Ngôn Chi Giáo.”

THỜ TAM GIÁO VÀ NGŨ CHI

Tam Giáo:

Đức Thích Ca ở giữa.
Tả có Đức Khổng Phu Tử.
Hữu có Đức Lão Tử.

Tam Trấn Oan Nghiêm:

Đức Lý Thái Bạch ở giữa.
Tả có Đức Quan Thánh Đế Quân.
Hữu có Đức Quan Thế Âm Bồ Tát.

Tam Trấn đại diện ba vị Giáo Chủ trong nền Đại Đạo Tam Kỳ Phổ Độ.

Ngũ Chi:

Phật Đạo.
Tiên Đạo.
Thánh Đạo.
Thần Đạo.
Nhon Đạo.

HIẾN LỄ TAM BỬU

Mỗi lần tế lễ, đều có hiến Hoa, Rượu và Trà gọi là Tam Bửu, đại khái như:

Hoa tượng trưng cho **Tinh**

Rượu tượng trưng cho **Khí**

Trà tượng trưng cho **Thần**

Hiến lễ Tam Bửu đại ý nhắc chúng ta nhớ rằng trong con người chúng ta có ba món báu. Kể Tín đồ phải tu tập thể nào cho Tinh, Khí, Thần huàn nguyên hiệp nhất, thành một thể khí vô vi thì mới đủ điều kiện giải thoát ra ngoài vòng sanh tử, hoặc nói cách khác là luyện Tinh hóa Khí, luyện Khí hóa Thần, luyện Thần huàn Hư. Đến đó là chứng quả vậy.

LỄ NHẠC

Trong đàn Tế lễ có dùng lễ nhạc, sử dụng của lễ nhạc là thế nào?

Lễ: Anh Lễ sĩ áo mão chỉnh tề, hai tay nâng cúng vật lên ngang mày, theo nhịp nhàng của âm nhạc, từ từ điện lễ đi lên. Cái vẻ tề chỉnh, bộ đi trang nghiêm ấy khiến người bàng quan sanh lòng kính. Cho nên nói: Tinh thần Lễ là *Kính*.

Nhạc: Tiếng trống, chuông, đờn, kèn, tiêu thiêu, nhiều thứ âm thanh khác nhau, đồng thời dấy lên một lượt, đáng lẽ thì nghe hỗn loạn, nhưng sự thiết lại khác. Tiếng lớn nhỏ, giọng phù trầm, dường như nhường nhịn lẫn nhau, để cho mỗi nhạc khí thung dung phô diễn sở năng của nó.

Thế nên nói: Tinh thần nhạc là *Hòa*.

Lễ nhạc, nguyên ngày xưa, Thánh Nhơn quan sát cảnh tượng Võ Trụ, nhận thức được luật trật tự và điều hòa của Trời Đất rồi theo đó mà chế ra lễ nhạc, cho nên nói rằng:

“Lễ giả Thiên Địa chi Tự,

Nhạc giả Thiên Địa chi hòa.”

Thánh Nhơn dụng ý chế ra Lễ nhạc rất hay và cái sức mạnh tinh thần ấy có thể kích động lòng người đến chỗ sâu xa.

Xem khi vào chùa miếu, chúng ta trông thấy cốt tượng, trông thấy nghi tiết thì lòng tín ngưỡng xúc động mà hoài bão đến sự siêu thoát tinh thần. Hoặc khi chứng kiến đám tang hay mô hoang mã lạnh thì lòng chúng ta bùi ngùi thương xót.

Cũng nhờ sức mạnh tinh thần ấy, Lễ Nhạc có thể cảm hóa lòng người về Đạo Đức, như “Kính” và “Hòa” chẳng hạn. Nhưng có điều nên lưu ý là Lễ Nhạc phải đi đôi thì mới có kết quả mỹ mãn.

Trong đàn tế nếu có Lễ mà không có Nhạc, hoặc có Nhạc mà không Lễ thì đàn tế mất vẻ tôn nghiêm. Thì cái ảnh hưởng của Lễ Nhạc là “Kính” và “Hòa” trong nhơn tâm thế sự cũng vậy, nghĩa là “Kính” và “Hòa” cũng phải theo nhau như bóng với hình thì mới có kết quả tốt.

Ví dụ: “*Kính mà không Hòa.*”

Kẻ nhỏ sợ người lớn mà chẳng dám gần, người lớn khinh kẻ nhỏ mà lánh xa. Thế rồi nhà ai nấy ở, ngôi tôn giữ tôn, ngôi ti giữ ti. Tôn ti cách biệt hẳn thì làm sao mà hòa nhau được cho nên nói rằng: Kính mà không hòa thì ly tán.

Ví dụ: “*Hòa mà không Kính.*”

Khi hội họp nhiều người mà không kính nhau. Người lớn ý ở ngôi tôn cứ sỗ sàng nói năng, sỗ sàng hành động, người lớn khinh thường kẻ nhỏ. Kẻ nhỏ thì hỗn ầu, không kiêng nể người lớn. Trật tự đảo lộn thì chung qui phải tự giải tán. Thế thì Hòa mà không Kính thì loạn lạc.

Than ôi! Gia đình ly tán, xã hội loạn lạc thì làm thế nào mà quần tụ, để giúp đỡ nhau trong đời sống còn. Xem đó đủ hiểu lễ nhạc, ngoài sự tế tự nó còn là một Pháp môn hàm dưỡng tâm tánh. Ấy vậy, nên kẻ dùng Lễ Nhạc mà không biết kính hòa thì chẳng khác nào ăn mía mà bỏ nước ngọt.

LẠY

Khi đứng trước Thiên Bàn hầu lễ thì chúng ta quỳ gối, hai tay chấp lại, bắt Ấn Tý, mặc niệm Nam Mô Phật, Nam Mô Pháp, Nam Mô Tăng là ý nghĩa làm sao ?

Bắt Ấn Tý: Hai bàn tay chắp lại, ngón cái của bàn tay trái chỉ vào ngón áp út, đó gọi là “*Bắt Ấn Tý*”, tức chỉ sự chú tâm về kính Trời. Có câu: “*Thiên sanh ư Tý.*” Tay chỉ vào ngôi Tý, tức nhắc chúng ta kính Trời.

Nam Mô Phật: Hai bàn tay chắp lại, đưa ngay lên giữa trán và mặc niệm “*Nam Mô Phật*”. Ấy là nhắc lòng tôn kính Chí Tôn và nhớ lại Đức Toàn-Tri-Năng, tận thiện mỹ và Đức hạo sanh của Ngài vô biên bao la, hằng hóa dục vạn vật. Bỏ phận chúng ta cứ giữ một lòng sùng bái Đức Ngài và thể theo Đức Chí Thiện hoàn toàn của Ngài để học tập.

Nam Mô Pháp: Chữ “*Pháp*” nói đây chỉ vào chữ (Dharma) là pháp luật tự nhiên của Đức Chí Tôn truyền dạy mà chúng ta phải tuân theo để tu tâm, sửa tánh của mình, hầu trở nên thuần nhiên thanh khiết. Đại để như: “Tam Cang, Ngũ Thường, Tam Tòng Tứ Đức” là khuôn thước đào luyện nên hiền lương quân tử!

“*Giới, Định, Huệ*” là phương pháp giác ngộ Tâm linh siêu nhiên và Pháp luật tự nhiên mà chúng ta phải tuân theo để đạt Đạo. Nam Mô Pháp nghĩa là tôn kính những Pháp ấy và một lòng làm theo để thể hiện như cách người tu hành và giải kiếp trầm luân.

Nam Mô Tăng: Đồng thời với chúng ta biết bao nhiêu người Đạo cao Đức dày, chúng ta nên thân cận với họ, để nghe lời luận Đạo, thuyết Pháp và bắt chước những hành vi cử chỉ của họ.

Tóm lại: “Thầy khai Bát Quái mà tác thành Càn Khôn Thế Giới, nên gọi là Pháp, Pháp có mới sanh ra Càn Khôn Vạn Vật rồi mới có người nên gọi là Tăng.

Thầy là Phật Chủ tế cả Pháp và Tăng, lập thành các Đạo mà phục hồi các con hiệp một cùng Thầy”.¹

Ba câu mặc niệm trên đây có ý nghĩa cũng như câu “*Qui y Tam Bảo*” nhà Phật.

---

¹ Thánh Ngôn ngày 21-10-1926 Bình Dân

LẠY LÀ GÌ ?

“Lạy là để tỏ ra bề ngoài, lễ kính trong lòng.

Chấp tay lạy là tại sao?

Tả là Nhứt, hữu là Nguyệt, vi chí Âm Dương, Âm Dương hiệp nhứt, phát khởi Càn Khôn, sanh sanh, hóa hóa tức là Đạo.

Lạy kẻ sống hai lạy là tại sao?

Là nguồn gốc của Nhơn sanh lưỡng hiệp Âm Dương mà ra. Ấy là Đạo.

Vong Phàm lạy bốn lạy là tại sao?

Hai lạy phần người, một lạy Trời, một lạy Đất.

Lạy Thân, Thánh ba lạy là tại sao?

Là lạy Đấng ở vào hàng thứ ba của Trời và cũng chỉ về Tinh-Khí-Thần hiệp nhứt ấy là Đạo.

Lạy Tiên Phật chín lạy là tại sao?

Là lạy chín Đấng Cứu Thiên Khai Hóa.

Còn lạy Thầy 12 lạy là tại sao?

Các con không hiểu đâu: Thập Nhị Khai Thiên là Thầy. Chúa Tể Càn Khôn Thế Giới, nắm trọn Thập Nhị Thời Thân trong tay. Số 12 là số riêng của Thầy.”

(Thánh Ngôn)

CÚNG TỬ THỜI

Mỗi ngày, người tín đồ phải hầu Lễ bốn lần, gọi là cúng Tử Thời (Tý, Ngọ, Mẹo, Dậu). Mới trông qua, người bàng quan làm tưởng cúng tế là do tánh ỷ lại Thần quyền; nhưng sự thật không phải như thế mà là một phương pháp hàm dưỡng Tâm tánh rất huyền nhiệm.

Theo Đạo tự nhiên, Ngươn Khí của Trời Đất mỗi ngày vượng bốn thời: Tý, Ngọ, Mẹo, Dậu. Trong thời này, kẻ hầu lễ giữ tinh thần, vật thể an tịnh thì Thần Khí hàm dưỡng khí thiêng Trời Đất mà được thanh thoát. Tinh thần an nhiên tiếp xúc với Đấng Chí Linh để lãnh hội lời truyền thọ. Vật thể thì khí chất được thanh thuần để hòa đồng với cái động lực của Vũ Trụ mà tiến bước trên đường Tấn hóa.

Lễ thứ hai là trước khi vào Đền Thánh châu lễ, chúng ta đã gạt bỏ những sự ưu tư trần tục. Đến khi nhập Đền, Lễ Nhạc phát khởi, đồng nhi đọc Kinh, hoàn cảnh an tịnh này khiến cho lòng chúng ta được cực tịnh và chỉ có một mặc niệm “Kính Thành”. Giá như chúng ta giữ được tâm trạng “Thành Kính” mãi mãi thì chúng ta giữ nguyên vẹn nguồn Thiên Lý ở trong người tức thực hiện được câu “*Nhơn dục tận tịnh thiên lý lưu hành*”.

Còn một lễ nữa là tu Tâm, dưỡng Tánh, Đức Chí Tôn dạy rằng:

“Trước khi vào lạy Thầy buổi tối, phải tự hỏi mình coi phận sự ngày ấy xong hay chưa, và lương tâm có cắn rứt điều chi chẳng? Nếu phận sự chưa rồi, lương tâm chưa an tịnh thì phải biết cải hóa, rán chuộc lấy tội lỗi của mình. Đặng vậy thì các con lo chi không bị bực Chí Thánh. Thầy mong cho mỗi đứa đều lưu ý đến sự sửa mình ấy. Đặng vậy thì may mắn cho Đạo và các con cũng sẽ đặng thung dung nêu gương cho kẻ khác.”

"Lễ bái thường hành tâm Đạo khởi."

THỜ PHƯỢNG TỔ TIÊN

Ngoài việc thờ Trời, kính Phật nơi chùa chiền, Tín đồ còn thờ phượng Tổ tiên trong tư gia nữa.

Chúng ta đã tin tưởng rằng: Linh hồn người ta bất diệt. Người chết là chết phần thể xác, còn phần linh hồn thì siêu thăng. Trước thuyền Bát Nhã chở quan tài đi an táng có hai câu liền như vậy:

“Vạn sự viết vô, nhục thể thổ sanh hườn tại thổ,

Thiên niên tự hữu, Linh hồn Thiên tứ phần hồi Thiên.”

(Muôn việc gọi không, nhục thân do đất sanh thì trả về cho đất. Muôn năm tự có, linh hồn Trời ban cho thì trở về với Trời.)

Câu đối này tả được cảnh người chết, hồn xác chia ly, đâu về đó.

Lòng tín ngưỡng này khiến cho sự thờ phượng Tổ Tiên

không kém phần quan trọng. Tưởng niệm Tổ Tiên, một là tỏ lòng tôn kính nguồn gốc sanh thành, dưỡng dục; hai là cầu nguyện Tổ Tiên hộ trì, giúp đỡ con cháu. Chúng ta thấy những người có đức tin này, giàu cũng như nghèo, khi cất lập xong một ngôi nhà rồi họ chọn một chỗ trang nghiêm hơn hết để lập bàn thờ, hằng ngày hương khói.

Ngày tế Lễ, mạng danh là húy nhựt, cả gia tộc đều hội họp về nhà Thờ lo việc cúng tế. Trong hai ngày: Tiên thường và chánh giỗ, có khi họ nhắc lại sự tích Tổ Tiên, có lúc bàn việc gia đình, sanh kế.

Giờ cúng tế, người người có lòng thành kính, khi ra vào, lúc qua lại, trước bàn thờ họ khép nép sợ sệt, dường như Ông Bà đang ngự trên chỗ thờ tôn. Họ tự chủ rằng: Tổ Tiên chết thì linh hồn thuộc về Thần Linh, người phạm mất thịt, trông không thấy, sờ không đụng, nhưng Thần Linh thể hết mọi vật, đầy đầy khắp nơi, như ở trên đầu, ở bên tả bên hữu, khiến cho người trong thiên hạ đều trai minh, thanh phục để tế Lễ.

Giờ cúng tế yên lặng tôn nghiêm, người Trưởng Tộc hành Lễ, rồi con cháu cứ theo thứ tự vái lạy trang nghiêm.

Vả lại, Đạo hữu đã biết Đạo, đã sẵn lòng tín ngưỡng, nay đem cái Đạo Tâm ấy mà thờ cúng Ông Bà thì cái phong hóa truyền thống sẽ được thuần mỹ thêm hơn.

Tóm lại, Lễ nghi giản dị, nhưng đem lại cho chúng ta nhiều kết quả về tinh thần đạo đức. Về cá nhân, Lễ nghi là một Pháp môn tu luyện Tâm tánh, còn đối với gia đình xã hội, Lễ nghi tạo nên một không khí mỹ tục thuần phong.

II. LUẬT ĐẠO

Nhắc lại, khi lập Hội Thánh rồi, Đức Chí Tôn dạy nhóm Hội Thánh lập Luật Đạo, mạng danh là “TÂN LUẬT” gồm có ba khoản kể như sau:

1. ĐẠO PHÁP
2. THỂ LUẬT
3. TỊNH THẮT

A. ĐẠO PHÁP

Đạo Pháp có (08) Điều ấn định quyền hành của mỗi Chức sắc cai trị Đạo và điều kiện thăng thưởng. Đây chúng tôi không chép lại, nghĩ Chức sắc thì tất nhiên đã thông hiểu luật Đạo, không cần nhắc lại nữa.

NGƯỜI GIỮ ĐẠO

Chương này gồm 7 Điều ấn định thủ tục phải làm, hầu trở nên người Tín đồ Đại Đạo.

Khi Đức Chí Tôn còn dùng Cơ bút phổ độ, ai muốn được nhìn nhận là Tín đồ thì phải hầu Đền. Đức Chí Tôn hoặc Tam Trấn Oan Nghiêm (*Đức Lý Thái Bạch, Quan Thế Âm Bồ Tát, Quan Thánh Đế Quân*) cho một bài thi và có đề lời thâm nhận.

Còn nay Cơ bút phổ độ đã ngưng, ai muốn nhập môn thì phải có hai người đạo đức tiến dẫn đến ra mắt người Đầu Họ Đạo. Vị Chức sắc làm thủ tục cầu Đạo và cấp cho vị Tân Đạo hữu một tờ chứng chỉ “Nhập Môn”.

Hai vị đạo đức tiến dẫn có phận sự diu dắt người mới nhập môn biết phép tu hành: Thông hiểu lễ Đạo, Luật pháp tu hành, thuộc Kinh, cách cúng lạy, bổn phận đối với Hội Thánh và người đồng Đạo.

Đầu Tộc Đạo phải đến tận nhà vị Đạo hữu này làm lễ Thượng Tượng Đức Chí Tôn để thờ, chỉ dạy phương pháp tu hành, học Đạo và cách cúng Tứ Thời.

Tín đồ chia ra làm 2 bậc: **Hạ Thừa và Thượng Thừa.**

Hạ Thừa là bậc mới cầu Đạo còn ở thế, có gia đình, phải làm tròn bổn phận làm người đối với gia đình, xã hội, phải tập ăn chay kỳ, mỗi tháng 6 hoặc 10 ngày. Ngoài phép nước, Luật quan, họ còn phải tuân hành Thế luật của Đạo, giữ Ngũ Giới Cấm vân vân..

Thượng Thừa là người trưởng trai, giới sát, tuân hành tất cả Luật pháp Đạo, như là “Tứ Đại Điều Qui”, phải để râu, để tóc, mặc toàn bằng vải trắng, không được xa xỉ. Chức sắc

từ phẩm Giáo Hữu trở lên phải lựa chọn trong hàng Thượng Thờ.

LẬP HỌ ĐẠO

Địa phương nào có hơn 500 Tín đồ, đặng phép lập riêng một Họ Đạo, đặt riêng một Thánh Thất. Hội Thánh sẽ phái Chức sắc đến cai quản.

Muốn lập họ Đạo phải xin phép Giáo Tông. Tín đồ trong Họ Đạo phải tòng quyền vị Chức sắc Cai Quản Thánh Thất. Chẳng ai có quyền can thiệp Luật Đạo.

Mỗi tháng có hai ngày Đại Lễ là: Sóc và Vọng. Ngày Đại Lễ, cả tín đồ phải tựu về Thánh Thất hầu lễ và nghe lời giảng Đạo thuyết pháp; trừ ra, người vắng mặt có lý do chánh đáng mới được châm chế.

Chức sắc cai quản Thánh Thất, mỗi ngày phải cúng bốn thời (*Tý, Ngọ, Mẹo, Dậu*). Mỗi vị Đạo hữu ở gần Thánh Thất nếu tiện thì nên đến Thánh Thất sở tại mà cầu lễ.

ĂN CHAY

Ăn chay nghĩa là dùng lê hoá, ngũ cốc, chớ không ăn thịt thú vật. Tại sao kẻ học Đạo phải ăn chay?

Xin xem câu giải đáp sau đây:

Lẽ thứ nhất: Khoa học dùng trí thức làm căn bản nghĩ suy, khảo cứu vật chất bên ngoài. Chung cuộc, khoa học thấu hoạch kết quả vật chất, bồi bổ cho đời sống thực tế. Còn Đạo học thâm viễn hơn, cầu giải thoát kiếp luân hồi. Muốn đạt mục đích này, học giả phải thấu nhập cả Tánh mạng, luyện thành một khối tinh thần khương cường, sáng suốt, mạng danh là Chơn Thần. Nó phải nhẹ nhàng hơn không khí thì mới vượt khỏi vòng Càn khôn.

Vả lại, trong không khí vốn có điện lực, nếu kẻ ăn mặn mà luyện Đạo, khi xuất Thần thì Chơn Thần vẫn còn vướng khí lẫn lộn, mà vướng khí là vật năng tiếp điện (bon conducteur d'électricite). Khi ấy Chơn Thần chưa ra khỏi lẩn không khí

mà đã bị sét đánh tiêu diệt rồi.

Lễ thứ hai: Theo Luật hấp dẫn, nếu Chơn Thần còn trọng trực, khi xuất ngoại, phải bị hấp lực vật chất giam hãm trong vòng trần tục. Ấy vậy nên kẻ cầu sự giải thoát phải ăn chay.

Lễ thứ ba: Phép vệ sinh dạy chúng ta phải ăn ở sạch sẽ. Nên hiểu rằng sạch sẽ nói đây là ám chỉ vào sạch sẽ bên ngoài, cũng như bên trong. Ăn chay dễ tiêu hóa, dễ bài tiết tức giữ gìn sạch sẽ trong tạng phủ.

Lễ thứ tư: Cả muôn loài, vạn vật đều do một Đấng Thái Cực Thánh Hoàng sanh hạ ra thể gian, cho nên có câu nói rằng: “Vạn vật nhứt thể”. Quan niệm ấy không cho phép chúng ta giết hại sanh vật để ăn thịt.

Vả lại, người ta có hai thức ăn, để bồi dưỡng thân thể là: Vật chất thực và huyền vi thực.

Vật chất thực là lê hoá, ngũ cốc do miệng vào tỳ vị và tiêu hóa thành khí huyết. Huyền vi thực là thanh khí trong Trời Đất. Người ta nhờ hô hấp đem thanh khí vào thân thể để tươi nhuận khí huyết, bồi dưỡng sức khỏe.

Nói tí: Mỗi ngày chúng ta phải dùng 6 cân vật thực để bồi bổ sức khỏe: Sáu cân đồ ăn này chia làm hai: Vật chất thực ba cân, Huyền vi thực ba cân. Ấy vậy nếu chúng ta cứ tăng thêm Huyền vi thực mà bớt bên Vật chất thực. Giảm bên này, tăng bên nọ, chung qui chúng ta cũng có đủ 6 cân thức ăn để bồi dưỡng thân thể. Công phu này tiến nữa người ta có thể hợp Khí Thanh Không mà sống.

Lời dạy: Ở đây chúng tôi muốn nhắc lại cứu cánh sự tu hành của người xưa, để thông cảm với Chơn Pháp mà thôi.

Chí như chúng ta từ nhỏ đã quen dùng vật chất thực để nuôi sống. Nay, thoạt nhiên đổi món ăn cấp kỳ thì tạng phủ không quen mà sanh loạn. Lẽ như vậy, cho nên Tân Luật buộc mỗi người phải tập ăn chay, mỗi tháng 6 ngày, hoặc 10 ngày. Mãi đến khi tạng phủ quen dần rồi sẽ tiến tới nữa.

NGŨ GIỚI CẨM

1. BẤT SÁT SANH

Năm Mậu Thìn (1.1928) Đức Chí Tôn dạy rằng:

Thánh ngôn:

“Thầy đã nói: Khi chưa có Trời Đất, khí Hư vô sanh có một Thầy và ngôi của Thầy là Thái Cực. Thầy phân Thái Cực ra Lưỡng nghi, Lưỡng nghi sanh Tứ Tượng, Tứ Tượng biến ra Bát Quái, Bát Quái biến hóa vô cùng mà lập Càn Khôn Thế Giới. Rồi Thầy lại phân Tánh Thầy mà sanh ra vạn vật là: Vật chất, Thảo mộc, Côn Trùng, Thú cầm, gọi là “Chúng sanh.”

Chú giải: Đoạn này đã giảng giải tinh tường trong Chương “Vũ Trụ Quan” (Xin xem lại)

Thánh ngôn: *“Vây, các con đủ hiểu mỗi vật hữu sanh nơi thế gian này đều do Chơn Linh Thầy mà ra. Có sống ắt có Thầy, Thầy là Cha sự sống, vì thế nên lòng háo sanh của Thầy vô cùng tận.”*

Chú Giải: Theo lẽ này mà suy ra, chúng ta hiểu rằng: Khi một Tiểu Chơn Linh (Điểm Tánh của Chí Tôn chia ra cho mỗi người) tách khỏi cội sanh mình thì từng Đạo biến hóa, lưu hành khắp Càn Khôn Thế Giới, mà hễ đến đâu thì hấp thụ khí chất của Vũ Trụ cấu tạo cho mình một vật thể. Như hiện giờ chúng ta có một phần Hồn (tức điểm Tánh của Đức Chí Tôn chia cho) và một phần Xác do Thái Cực Âm Dương, Ngũ Hành cấu hợp (Khí chất của Võ Trụ). Hồn Xác hỗn hóa thành một đơn vị cá nhân có sanh mạng.

Đạo Đức Kinh, chương 42 nói rằng: “Vạn vật phụ Âm nhi bảo Dương xung khí dĩ vi hòa”.

(Muôn loài đều có bông một Âm, công một Dương, Âm Dương xung khắc mà lại điều hòa thành mạng sống).

Cái mạng sống ấy do Tiểu Chơn Linh (Linh hồn) vi chủ, cho nên Đức Chí Tôn nói rằng: “Mỗi vật hữu sanh nơi thế gian này đều do Chơn Linh Thầy mà ra, có sống ắt có Thầy, Thầy là Cha của sự sống”.

Sách Nho có câu: “Phụ Mẫu ái tử vô sở bất chi” (*Cha Mẹ thương con không sót chỗ nào*).

Đó là Cha Mẹ phạm còn như thế, hưởng chi Đức Chí Tôn là “Đại Từ Phụ” Thiên Liêng hóa dục muôn loài. Đức Ngài sanh hóa vạn vật; tùy thời khai Đạo và hàng năm xoay chuyển bốn mùa, tám tiết. Năm loài ngũ cốc và các thứ thảo mộc theo thời tiết mà hóa sanh để nuôi dưỡng cái sống còn của vạn vật.

Bằng cứ ấy đủ chứng minh lòng hào sanh vô tận của Thượng Đế.

Thánh Ngôn:

“Mạng sống của chúng sanh cũng như nhánh cây trong cội, phải có đủ ngày giờ Thầy định, để nở bông, sanh trái đặng trồng nữa, biến hóa thêm ra, nếu kẻ nào làm hại nửa chừng là sát hại một kiếp sanh, không cho biến hóa.

Mỗi mạng sống đều hữu căn, hữu kiếp, đến thế này hoặc lâu hoặc mau đều có định trước, nếu ai giết một mạng sống thì phải chịu quả báo. Mạng sống là của Thầy, mà giết Thầy không phải dễ. Các con răn dạy nhơn sanh điều ấy”.

Chú giải: Đức Chí Tôn, Thái Cực Thánh Hoàng là cội sanh hóa muôn loài vạn vật. Đức Ngài là một nguồn sông tràn ngập Vũ Trụ. Tất cả vạn vật đều mượn sanh mạng trong nguồn sông vô biên ấy. Thế nên Đức Chí Tôn ví dụ Thái Cực Thánh Hoàng cũng như cội sanh. Mỗi sanh vật cũng như cành hoa trong cội ấy; mỗi sanh vật phải có đủ ngày giờ như định để nó biến hóa thêm ra.

Ví dụ: Hạt đậu phải có đủ thời tiết, để nó nức mọng, lên cây, rồi mới trở trái đậu khác được. Thế nên ai giết một sanh vật là sát hại một kiếp sanh, không cho tiến hóa. Sự sống là Thầy, mà giết Thầy không phải dễ.

Luật thế gian còn định tội nặng nề cho kẻ sát nhơn, hưởng chi luật tự nhiên Nhơn Quả, cho nên kẻ giết mạng sống thì phải chịu quả báo không sai.

Đức Chí Tôn cấm sát sanh là lẽ như vậy.

Nói rút lại, chúng ta cứ suy gẫm mấy điều đã nói trên cho

nó nhập tâm rồi chúng ta biết sợ luật Trời mà chẳng dám sát hại sanh vật. Đó là một cách trì giới đắc lực vậy.

Không sát hại là một việc, rồi còn phải tùy phương tiện mà giúp đỡ muôn loài là một việc khác nữa. Lợi sanh vạn vật tức là lợi sanh cho cá nhân mình. Lòng Bác ái dạy chúng ta yêu thương muôn vật như yêu thương thân mình là lẽ như vậy.

Vả lại, muôn loài vạn vật do một Ông Cha mà sanh thành, nên chúng ta cùng muôn loài vạn vật là anh em. Thế nên chúng ta mở rộng lòng yêu thương giúp đỡ lẫn nhau trên đường về với Đại Từ Phụ.

Lòng Bác ái nên vâng theo đức háo sanh của Thái Cực Thánh Hoàng mà thể hiện.

2. BẤT DU ĐẠO

Năm Mậu Thìn (1928) Đức Chí Tôn dạy rằng:

Thánh Ngôn: “*Ôi! Thầy sanh các con, Thầy yêu các con. Thầy cho các con đến thế này với một Thánh Thể Thiêng Liêng, y như hình ảnh của Thầy: Không ăn mà sống, không mặc mà lành. Các con không chịu, lại nghe lời cám dỗ, luyến ái hồng trần.*

Ăn phải cho bị đầy, dâm phải cho bị đọa, rồi các con phải chịu dưới nạn áo cơm.

Lợi, *Thầy để cho các con chung hưởng, nhưng vì lòng tham: Đưa giết nhiều, đưa phải chịu kém.*

Quyền, *Thầy ban cho các con, y như Thầy đã ban cho Thần, Thánh, Tiên, Phật để các con có đủ phương tiện kèm chế lẫn nhau đặng giữ vẹn Thánh Thể của Thầy. Thế mà cái quyền ấy lại thành một món lợi khí, buộc trói các con trong tội lỗi. Ôi! Cái thất vọng của Thầy rất nên đau đớn.*

Các con có hiểu, vì sao nhơn sanh có lòng tham gian chẳng? Thì cũng vì muốn có nhiều kẻ phục tùng, không chi bằng nắm chặt quyền phân phát áo cơm, phải dùng đủ mưu chước quý quyết thâm đoạt lợi lộc thế quyền. Vì vậy mà đời trở nên trường hỗn độn tranh đấu, giết giành, mạnh được yếu

thua, mất hẳn công bình thiên nhiên Tạo hóa.

Ấy vậy phải biết rằng: Tham lam vào Tâm, Tâm hết Đạo đức; tham lam vào nhà, nhà hết Chánh giáo; tham lam vào nước, nước hết chơn trị; tham lam lộng khắp Thế giới, Thế giới hết Thần Tiên.

Lòng tham lam có thể giục các con lỗi Đạo cùng Thầy.”

Chú Giải: Bài Thánh Giáo trên đây đã rõ lắm rồi, khỏi phải chú giải nữa, duy có câu Thánh Ngôn nói rằng: Thầy cho các con đến thế giới này với “Thánh Thể Thiêng Liêng vân vân..”

Thánh Thể Thiêng Liêng tức là điểm Linh Quang của Đức Chí Tôn và một phần Tiên Thiên khí của Thái Cực. Hai phần ấy hỗn hợp thành Thánh Thể, Thánh Thể ấy chẳng ăn mà sống, chẳng mặc mà lành, nhưng khi nhập thế cuộc, chúng ta vì cố chấp phạm tâm ham muốn vật chất, cầu thỏa mãn phạm thân. Đó là cái mầm khiến người ta tham lam, giành giật lợi quyền mà sanh ra thất Đạo, cho nên Đức Chí Tôn nói tham lam đến đâu thì tai hại đến đó.

Phải biết rằng: Tài vật của người, dầu ít nhiều, dầu lớn nhỏ đều do người làm nhọc nhằn mới tạo ra được. Nay, chúng ta trộm cắp của người để làm của mình, dầu cách này hay cách khác, cũng đều là một việc thái ư bất công. Bất công thì chẳng những phạm luật Trời mà mịch lòng người nữa. Muốn tránh sự trộm cắp thì đừng tham lam, mà muốn chẳng có lòng tham lam chúng ta nên biết *Tri túc và Bó thí*.

Tri túc: Là biết đủ, tức cầu cho mình đủ ăn, đủ mặc thì thôi chớ chẳng nên vọng cầu những của phi nghĩa. Nếu chẳng biết đủ thì lòng tham nổi lên mà xúi chúng ta vơ vét của cải về cho mình, để rồi lại cho con cháu mình nữa. Ngạn ngữ nói: “Túi tham không đáy, chứa bao nhiêu cũng không đầy”.

Đạo Đức Kinh chương 44 nói rằng:

“Thậm ái tất thậm phí,

Đa tàng tất đa vong.

Tri túc bất nhục.

Tri chỉ bất đãi
Khả dĩ trường cửu.”

Tham thì thâm, chứa nhiều ắt mất nhiều. Biết đủ không nhục, biết dừng chân ở ngoài vòng tranh đấu lợi danh thì không hại và có thể lâu dài.

Bổ thí: Chúng ta nên tùy phương tiện của mình mà thí tài, hay thí Pháp, bổ thí mà không cầu người trả ơn. Muốn cho đức ấy được tỏ rạng, phải mở lòng vị tha, nghĩa là vì người mà bỏ thí chứ không phải buôn quyền bán danh.

Kẻ xả thân hành Đạo thì hay hòa mình với Đạo, hòa sống với chúng sanh. Thử nghĩ thân còn chẳng có thân riêng, huống chi là tài sản. Suy tưởng, ngẫm nghĩ như thế, thì lòng vị tha sẽ khai hoát, để thay thế cho tánh ích kỷ.

3. CẤM TÀ DÂM

Thánh Ngôn đề ngày 26-6 Bính Dần (30-6-1926)

“Vi sao Tà dâm là trọng tội?”

Nguyên xác thân con người, tuy mắt phàm xem như một, tựu trung chất chứa vắn vắn, muôn muôn sanh vật. Sanh vật ấy cấu kết nhau thành tế bào (Formation de cellules). Nó có tánh linh, chất dưỡng sanh nó là rau cỏ, bông trái, lúa gạo.

Thử hỏi những lương vật này, nếu chẳng có chất sanh và chẳng hàm chứa sanh lực thì thế nào nó tươi đặng. Hoặc giả, nếu nó có khô rũ thì nó phải chết, mà các con có ăn vật khô héo bao giờ. Còn như dùng lửa nấu, bất quá tẩy trọc mà thôi; kỳ thật, sanh vật bị nấu chưa hề chết. Vật ăn vào tỳ vị tiêu hóa ra Khí, Khí biến ra huyết. Nó có thể hườn thành Nhơn hình, vì vậy mới có cơ sống chết của chúng sanh.

Một giọt máu là một khối Chơn linh, nếu các con dâm quá độ. tức là sát hại nhiều Chơn linh, khi các con thoát xác, nó đến Nghiệt Cảnh Đài mà kiện, các con chẳng hề chối đặng.

Vậy các con phải giữ gìn Giới Cấm này cho lắm.”

Theo Thánh Ngôn trên đây, chúng ta đã hiểu sự dâm dục có hại cho kẻ hành giả là dường nào.

Vả lại, phàm thân do Nhơn duyên cấu sanh, mà hễ có sanh thì tự nhiên có tử. Và khi tử thì duyên phải tan rã và trở về với đất, nước, gió, lửa. Thế thì nhục thân có trường tồn đâu mà phải cần khoái lạc nhứt thời cho nó, để rồi gây ra tội tình.

Nhơn quả cho phần hồn phải chịu muôn năm, ngàn kiếp, nhứt là: Quyển rũ vợ con người vào đường quấy là phá hại gia cang người, lại là một việc ác đứng đầu trong muôn việc ác khác.

Gia dĩ, dâm dục sát hại nhiều Chơn linh, khi thoát xác, chúng nó kiện nơi Nghiệt Cảnh Đài, chúng ta không chối tội được. Vậy kẻ tu hành chớ nên ham vui một thuở mà chịu khổ cả muôn đời.

Tóm lại, thân thể người chẳng khác thân thể động vật. Điều chính của nó là hành động mà hành động của nó lại khuynh hướng về tư kỷ nhiều hơn, cho nên chúng ta phải cố gắng gìn giữ Giới Cấm này, để trị thân thể và đem nó về đường Chánh Đạo.

4. BẤT ẨM TỬU

(Không nên uống rượu)

Thánh Ngôn Đức CHỈ TÔN đề ngày 15-12 năm Bính Dần (18-1-1927)

“Vì sao phải giới tửu?”

Thân thể con người là một khối Chơn Linh hiệp thành. Chơn Linh ấy hằng sống, Ngũ Tạng Lục Phủ cũng là khối sanh vật tạo nên. Phận sự của chúng nó hoặc hiểu biết hoặc không, đều tùy lệnh Thầy phán đoán, vậy Thầy lấy hình chất xác phàm để giảng dạy.

Hình chất con người cũng như hình chất thú, phải ăn uống mới sống được. Rượu vào tỳ vị, chạy khắp ngũ tạng, lục phủ. Trái tim là chủ động của bộ máy sanh sống, mà trái tim bị rượu thâm nhập, khiến cho nó rung động quá mức thiên nhiên đã định, thôi thúc huyết mạch vận hành, một cách quá mau lẹ. Sanh khí nơi phổi không có đủ ngày giờ nhuận huyết, rồi trực huyết thối nhập trong thân thể, truyền thống những chất độc

vào trong những sanh vật. Mỗi khối sanh vật ăn rồi phải bịnh, càng ngày càng tăng thêm, rốt cuộc hết sanh lực, cốt tủy lần lần phải chết, thân thể tự nhiên chết theo. Nhiều kẻ bị té liệt hết nửa thân mình cũng vì rượu.

Thầy nói sự hại của phần hồn: Thầy nói Chơn Thần là khí chất (*Le sperme évaporé*) bao bọc thân thể các con. Trung tim nó là óc, cửa xuất nhập của nó là mỏ ác, chữ gọi Vi Hộ, Hộ Pháp hằng đứng giữ gìn các con khi luyện Đạo, đặng phép giúp cho Tinh hiệp với Khí rồi đưa khí đến Chơn Thần. Tinh, Khí, Thần hiệp nhưt mới siêu phàm nhập Thánh. Đó là nguồn cội của sanh khí mà óc cũng vì huyết mạch vận chuyển vô chừng, đến đổi tán loạn. Thế rồi Chơn Thần an tịnh thế nào đặng thân thể phải chịu ngầy dại trở nên thú tánh, thú chất. Như vậy thì mất hết Nhơn Phẩm rồi, còn mong chi đến địa vị Thần Tiên; lại nữa, trong buổi loạn Thần, cửa để trống tà mị thừa cơ xâm nhập, giục các con làm quấy gây nên tội tình mà phải chịu luân hồi muôn kiếp.

Vậy Thầy cấm các con uống rượu”.

Vấn đề kiên rượu, có lẽ trong hàng Anh em chúng ta người nào cũng đã có bị một lần say rượu.

Vậy sự kinh nghiệm ấy đã dạy chúng ta biết với một cách rõ ràng rằng: Say rượu chẳng những loạn trí não mà Ngũ tạng cũng không còn giữ được chơn lực nữa. Thế thì Giới tửu là một điều cấm quan trọng vậy.

5. BẤT VỌNG NGŨ

(Chẳng nên nói dối)

Thánh Ngôn: Đức Chí Tôn có dạy năm Mậu Dần (1928) “Nơi thân phàm các con Thầy cho một Chơn Linh theo gìn giữ. Chơn Linh ấy vốn vô tư, đặng phép thông công cùng Thân, Thánh, Tiên, Phật và các Đấng Trọn Lành nơi Ngọc Hư Cung, nhưt nhưt việc lành, việc dữ đều có ghi. Vậy nên một máy lành dữ đều có trả.

Lại nữa, Chơn Linh ấy có tánh Thánh nơi mình, chẳng

phải gìn giữ các con, mà còn dạy dỗ nữa. Đời thường gọi là Lương Tâm.

Thánh xưa nói rằng: “Khi Nhơn tức khi Tâm, khi Tâm tức khi Thiên, khi Thiên đắc tội, hoạch tội ư Thiên vô sở đảo.” Như các con nói dối, điều ấy chưa dối đặng người, mà các con đã dối lương tâm mình. Một lời nói, tuy chưa thi hành, song tội tình cũng đồng thể, như các con đã làm.

Thầy dạy các con: phải cẩn ngôn, cẩn hạnh, thà các con làm tội mà chịu tội cho đành, chẳng hơn các con nói tội mà phải chịu trọng hình đồng thể”.

Theo Giới Cấm này, người tu không được nói dối, dầu việc lớn hay nhỏ, trọng hay khinh cũng vậy. Cổ nhơn nói: “Nhơn bất tín bất lập”. Đối với thể nhơn: Minh mất tín nhiệm còn không làm nên được, huống chi đối với Trời Phật, cho nên chúng ta phải nói chơn thật và khi nói ra rồi phải giữ lời.

Người tu chẳng những không nói dối, mà còn phải nói Chơn chánh nữa. Nếu gặp Sự thì phải theo sự mà nói thành thật, để cho người nghe tin dùng; nếu gặp Lý thì phải tùy lý mà nói minh bạch để cho người nghe hết nghi.

Cấm lưỡng thiệt: Người tu không được đem việc đầu này mà nói đầu kia làm cho người này giận kẻ nọ mà sanh ra đôi co, cãi cọ. Phải lánh xa những việc nói xấu kẻ khác, tức là nói hành.

Cấm ác khẩu: Người tu không được nói lời hung dữ, như chửi rửa chẳng hạn. Trái lại, phải dùng lời nói hiền lành, bàn việc hữu ích, phải dùng lời dịu ngọt, an ủi người khôn khó.

Nếu gặp người nói hung dữ như: mắng lộn, chửi lộn, thì phải dùng lời êm thấm mà khuyên dứt đôi đường.

Nếu gặp người làm việc gì mà thối chí, ngã lòng, thì nên dùng lời nghĩa lý mà khuyên nhủ cho bạn khởi lòng tinh tấn.

Cấm ý ngữ: Người tu không được dùng lời khôn khéo, để khêu gợi nguyệt hoa, không được dùng lời bóng bẩy để xuyên tạc kẻ khác. Trái lại phải nói ít và thiệt thà.

Bốn Giới Cấm để kèm dẫn khẩu căn vào cõi thanh tịnh.

Người tu chẳng ai mà không biết, nhưng biết thì dễ mà thực hành thì khó, mà nếu không thực hành được thì cũng như không biết. Đó là chỗ nói rằng: “Học mà không hành thì cũng như không học”.

Vậy chúng ta khuyên nhau gắng gượng tiến lên đường đạo đức thực hành. Ban đầu chúng ta tập ít nói, để có ngày giờ suy nghĩ, trước khi thốt ra lời. Về sau, quen rồi thì việc khó hóa dễ.

TỨ ĐẠI ĐIỀU QUI

Tứ Đại Điều Qui là bốn Điều Luật răn cấm:

1. Phải tuân lời dạy của bề Trên. Chẳng hổ chịu cho bực thấp hơn điều độ. Lấy Lễ hòa người. Lỡ làm lỗi phải ăn năn chịu thiệt.

2. Chớ khoe tài, đừng cao ngạo, quên mình mà làm nên cho người. Giúp người nên Đạo, đừng nhớ cừu riêng; chớ che lấp người hiền.

3. Bạc tiền xuất nhập phân minh, đừng mượn vay không trả. Đối người trên, dưới đừng lờn dễ; trên dạy dưới lấy lễ, dưới gián trên đừng thất khiêm cung.

4. Trước mặt, sau lưng, cũng đồng một bực, đừng Kính trước rồi sau khi.

Tóm lại, xử sự tiếp vật, nên lấy hạnh Khiêm cung làm đầu. Tinh thần của lễ là Kính. Phàm kính người thì luôn luôn hết dạ kính tin, dầu có mặt hay không cũng vậy. Đừng thấy giàu mà trọng, chẳng nên thấy khó mà khinh. Thường lấy lời nhỏ nhẹ mà khuyên bạn làm lành. Phép nước Luật Đạo hết lòng kính giữ. Đó là phương pháp sửa mình lập Đức vậy.

GIÁO HUẤN

Đại Đạo có mở trường dạy văn chương và dạy Đạo lý trong trường học, có thể lệ riêng.

Người muốn dự cử vào hàng Chức sắc phải có cấp bằng của Trường Đạo mới được.

Đạo tràng: Trường Đạo có hai lớp: Một lớp dạy Giáo

82 GIÁO LÝ

Hữu và Lễ Sanh thì do một vị Giáo Sư đảm nhiệm

Một lớp dạy Chức Việc do Giáo Hữu đảm nhiệm. Sự giáo huấn dưới quyền Hiệp Thiên Đài kiểm soát, vì giáo huấn thuộc quyền Hiệp Thiên Đài.

Vị nào theo học mãn khóa, mà không được cấp bằng thì phải tái học nữa để thi đậu.

Trường học văn chương: Đại Đạo có mở trường dạy văn chương.

Con nít từ 6 tuổi dẫn lên phải đến trường học.

RĂN PHẠT

Có Luật dĩ nhiên phải có răn phạt: Nhưng cách răn phạt của Tôn Giáo chẳng giống luật Đời, mà thật cốt yếu là răn dạy. Đại khái như:

Kẻ nào phạm Giới luật, nếu có bạn khuyên can thì phải vui lòng nghe theo mà cải hóa. Nếu kẻ phạm có một hai lần được khuyên can rồi, mà còn tái phạm nữa, thì chúng bạn được đem việc ấy đến trình bày với vị Chức sắc cai quản Thánh Thất sở tại. Nếu Vị Đầu Họ Đạo đã dứt bản rồi mà kẻ ấy còn phạm tội nữa thì việc lầm lỗi ấy, có thể đem đến Hội Thánh xem xét.

Kẻ phạm Luật Đạo, có thể trục xuất nếu tội lỗi không thể tha thứ được.

BAN HÀNH LUẬT ĐẠO

Sáu tháng sau ngày ban hành Tân Luật, chư Tín Đồ phải y tuân Điều lệ.

Ngoại trừ:

a. Người hành nghề nào có phạm đến Giới cấm thì phải giải nghệ, hạn định một năm.

b. Chức Sắc chưa trường chay được, kỳ hạn hai năm phải tập theo cho kịp.

B. THẾ LUẬT

Cùng theo học một Thầy, tức thị anh em bạn đồng môn, mà hễ anh em thì phải thương yêu, giúp đỡ lẫn nhau trên đường

Đạo và đường Đời.

Tình đồng Đạo, nếu ngày trước có hờn giận nhau, ngày nay nên hi xả. Quên lỗi cũ đặng cùng nhau tạo một nền hạnh phúc chung.

Phải tránh việc cãi cọ hiện tiền, lấy đức nhẫn nhục đối đãi nhau. Trên dưới thương nhau trên đường Đạo và đường Đời. Ấy là hiến lễ trân trọng lên Đại Từ Phụ vậy.

Nhơn Đạo vốn có Tam Cang, Ngũ Thường, Tam Tòng, Tứ Đức là trọng. Kẻ học Đạo lấy đó làm nền tảng cho cuộc đời mình. Gốc đã thành lập thì tự nhiên ngọn nương theo mà sanh.

Người tín đồ Đại Đạo không nên có hầu thiếp, trừ ra, khi đã bị chích lễ giữa đường, cần chấp nối. Hoặc giả vợ chánh không con nối hậu, thì đặng phép cưới thiếp, song phải có vợ chánh ưng thuận mới đặng.

Vợ chồng chẳng đặng để bỏ, trừ ra tội nặng như ngoại tình, thất hiếu v.v. . .

Con nít phải có cha đỡ đầu, phòng khi rủi bị thân cô. Con nít lên bảy tuổi phải cho học Đạo, học chữ.

Việc Quan, Hôn, Tang, Tế anh em chung lo với nhau như anh em ruột một nhà. Tang lễ không nên xa xỉ, không nên quàn linh cữu lâu ngày, không nên dùng đồ màu sắc, không nên yến ẩm. Việc cúng tế nên dùng đồ chay. Nhạc lễ theo Tân Luật, tang phục y như xưa.

Quân tử chi Đạo tạo đoan hồ phụ phụ, Đạo làm người khởi đầu tại việc lập vợ chồng; gốc nếu rủi lầm lỗi thì sau ất khó sửa chữa. Vậy nên người Tín Đồ phải kết hôn với người đồng Đạo; trừ ra khi người ngoại Đạo ưng thuận nhập môn trước rồi sau kết thành vợ chồng. Trước lễ thành hôn 8 ngày, chủ hôn trai phải dán bố cáo tại Thánh Thất sở tại, gọi là Bát Nhựt. Ấy là ngừa sự trắc trở về sau. Lễ hôn phối cần cầu chứng nơi Thánh Thất sở tại.

Về việc sanh nhai, người Tín Đồ phải chọn một nghề nào không có tánh cách sát hại sanh vật, không có bại tục, tối phong.

C. TỊNH THẮT

Tịnh Thất là một giáo đường thâm nghiêm. Tín đồ vào đó đặng an thân, dưỡng trí, tu luyện đến công viên quả mãn. Nơi đây, mỗi người đặng thọ bí quyết của Đức Chí Tôn truyền dạy và được diu dắt cho đến siêu thoát ra ngoài vòng Càn Khôn.

Hạng Tín đồ này là bậc tối Thượng Thừa, xong xuôi tất cả bốn phận làm người; nghĩa là chẳng còn dính dấp với gia đình xã hội nữa, mới đặng nhập Tịnh Thất. Hội Thánh sẽ xem xét kỹ càng, trước khi thu nhận.

Tịnh Thất có kỷ luật riêng, ngày giờ công phu, hoặc ăn nghỉ, mỗi mỗi đều nhưt định. Cấm người trong Tịnh Thất giao tiếp với kẻ ngoài, hoặc thơ tín hay bàn chuyện cũng vậy.

Trong Tịnh Thất có luật riêng, kẻ ở Tịnh Thất nhưt nhưt phải tuân theo kỷ luật ấy. Đó gọi là Luật Xuất Thế.

Tóm lại: Lễ nghi và Luật Đạo tuy hình thức khác nhau, nhưng đồng đem lại một kết quả. Nghi lễ để trau giồi tâm lý, Đạo luật để cầm vững hành vi. Cả hai đều giúp cho người vững bước trên đường tu tỉnh.

Ấy vậy kẻ học phải biết quan sát, phải biết áp dụng, hầu cho mình có một tinh thần kỷ luật.

PHẦN THỨ HAI

VŨ TRỤ

và

NHƠN SANH QUAN

Phần này, chúng tôi muốn nghị luận đời sống của người ta có liên đới quan hệ với Vũ Trụ, chia ra hai Chương:

I. VŨ TRỤ QUAN

II. NHƠN SANH QUAN

CHƯƠNG THỨ NHỨT

VŨ TRỤ QUAN

Vũ Trụ là gì ?

Lục Cửu Uyên người Trung Hoa sanh vào khoảng năm 1139-1192 nói rằng:

“Thượng Hạ tứ phương viết Vũ
Cổ vãng kim lai viết Trụ”.

(Bốn phương trên dưới gọi là Vũ, xưa qua nay lại không cùng gọi là Trụ).

Ở đây, chúng tôi muốn nói: Đạo biến hóa tạo Thiên, lập Địa, sanh hóa muôn loài. Tức là Dịch lý của Vũ Trụ có liên đới quan hệ với đời sống của chúng ta.

Đạo Dịch ấy trải qua 2 thời kỳ: TIÊN THIÊN ĐẠI ĐẠO - HẬU THIÊN ĐẠI ĐẠO.

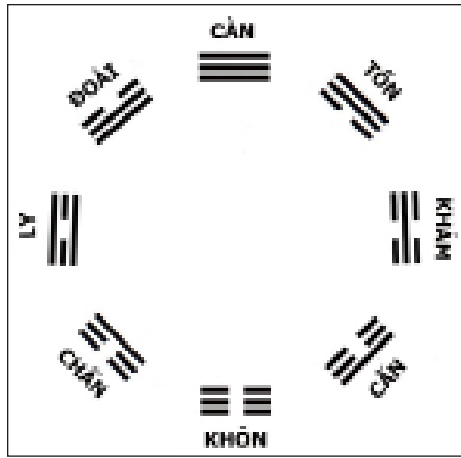
TIÊN THIÊN ĐẠI ĐẠO

Đạo có trước Trời là vô danh, vô hình mà Đức Chí Tôn vi chủ, như câu Thánh Ngôn nói rằng:

“Khi chưa có Trời Đất thì Khí Hư Vô sanh có một Thầy và Ngôi của Thầy là Thái Cực, Thầy phân Thái Cực ra Lưỡng Nghi, Lưỡng Nghi sanh Tứ Tượng, Tứ Tượng biến ra Bát Quái, Bát Quái biến hóa vô cùng mà tạo lập Càn Khôn Thế Giới.”

Theo bài Thánh Ngôn này mà suy, chúng ta hiểu như vậy: Thoạt kỳ thủy, thì Khí Hư Vô sanh có một Đức Chí Tôn và Thái Cực.

Kế đó, Đức Ngài ngự trên ngôi Thái Cực mà điều khiển Thái Cực sanh ra Âm Dương. Từ đó về sau, Lưỡng Nghi cứ biến hóa mà tạo Thiên, lập Địa. Hoặc nói cách khác là số 1 biến ra số 2, số 2 biến ra số 4, số 4 biến ra số 8, số 8 biến hóa vô cùng mà tạo lập Trời Đất.

TIÊN THIÊN BÁT QUÁI ĐỒ ¹

1 Sự tích Tiên Thiên Bát Quái Đồ.

Vua Phục Hy sanh về đời tối cổ bên xứ Trung Hoa. Thời đại ấy, Thần linh học phát triển đến tột độ cao siêu. Ngài là một Ông Vua Minh Quân Thánh trị tài cao, đức rộng tinh thần minh mẫn, hàm dưỡng được trọn vẹn trí huệ của Trời ban cho. Huệ nhãn của Ngài xem suốt cõi vô hình.

Khi dạo trên bờ sông Hà (ngày nay gọi là Huỳnh Hà), Ngài trông thấy một con thú mình ngựa đầu rồng, mạng danh là Long Mã, trên lưng có năm mươi lăm chấm. Vua Phục Hy do đó mà chế ra bản đồ “Tiên Thiên Bát Quái”, người đời thường gọi là Phục Hy Bát Quái.

Sự tích Long Mã.

Theo sách Nho, Long Mã bề cao 8 thước, năm tấc (thước Tàu), xương cổ dài, chân ngựa, đầu rồng, trên mình có vảy như rồng.

Kinh Dịch chép rằng: Long Mã là vật linh kết hợp bởi 8 tinh tú của Thái Dương Hệ hiện dưới tầm mắt của Vua Phục Hy là một vị chí Thánh, xem được các vật trong cõi vô hình, thấy rõ Linh Vật của Trời Đất, mang chở những cái tinh anh của Thái Dương Hệ.

Rồng là một linh vật trong số Tứ Linh: “Long, Lân, Qui, Phụng”, có đủ nơi mình tinh tú của Vũ Trụ. Ngựa là vật chở người và đồ vật đi mau lẹ.

Tóm lại, Long Mã tượng trưng Âm Dương tương hiệp, tức thời gian trôi qua mau lẹ và mang theo những tinh tú của Trời Đất để chan rưới sự sống cho muôn loài vạn vật.

Vua Phục Hy sanh đời tối cổ bên Tàu 4449 trước Tây Lịch, căn cứ theo đó mà phác họa bản đồ “Tiên Thiên Bát Quái”.

Xuyên qua Tam Giáo chúng tôi thấy sau:

a) Đạo Giáo.

Đạo Đức Kinh, chương I nói rằng: “Vô danh Thiên Địa chi thủy”. Không tên là cái có trước Trời Đất. Nay như hỏi cái “Vô danh” ra sao? Đạo Đức Kinh, chương 25 nói rằng: “Có cái tự nó hỗn luân mà sanh thành lấy nó. Cái ấy sanh trước Trời Đất, yên lặng trống không, đứng một mình mà chẳng nghiêng chẳng lệch, lưu hành khắp nơi mà chẳng mòn mỏi. Cái ấy khá gọi là nguồn sanh hóa Thiên hạ, Ta không biết tên gì, song mượn chữ gọi là Đạo.”

“Hữu vật hỗn thành,
Tiên Thiên địa sanh,
Tịch hê, liêu hê,
Độc lập nhi bất cải,
Châu hành nhi bất đãi,
Khả dĩ vi Thiên hạ mẫu,
Ngô bất tri kỳ danh,
Tự chi vi Đạo.”

b) Nho Giáo.

Chu Liêm Khê là người Trung Hoa, sanh vào khoảng năm 1017-1073 nói rằng: “Vô Cực nhi Thái Cực.”

Sở dĩ nói rằng: “Vô Cực” mà Thái Cực là vì Thái Cực ở trong Vô Cực mà ra. (*Hữu sanh ư Vô*).

Hoặc nói rõ là: Vô Cực là cái bản thể vô vi tự tại, lặng lẽ bất biến, người ta dùng ngôn ngữ để mô tả thì không nói rõ được, dùng trí phàm để ngẫm nghĩ thì không ngẫm nghĩ nổi, nhưng đứng về phương diện Dịch Lý thì gọi Vô Cực là Thái Cực là đầu mối sanh Âm Dương.

c) Phật Giáo.

Phật Giáo gọi Đạo là Chơn Như. Có câu nói rằng: "Chơn Như giả Vũ Trụ chi bản thể, nãi bất sanh, bất diệt, vô thủy,

vô chung, bất tăng, bất giảm". Nghĩa là Chơn Như là bản thể của Vũ Trụ, chẳng sanh, chẳng diệt, không trước, không sau, chẳng thêm, chẳng bớt. Tịnh thì gọi là Chơn Như, Động thì hóa dục vạn vật (*Chư Pháp*).

Tóm lại: Khí Hư Vô, cái Vô danh, Vô Cực, Chơn Như, danh từ tuy khác, nhưng tựu trung đều chỉ về một bản thể “*Không*”.

Có điều nên lưu ý là: Tuy nói Đạo là vô danh, vô hình, vô sắc, tức cái bản thể “*Không*”, nhưng cái bản thể “*Không*” ấy chẳng phải trống rỗng mà nó lại là “*Có*” tức là cái “*Diệu hữu*” là cái năng lực sanh hóa.

Đạo Đức Kinh, chương 14 nói rằng: Đạo có 3 trạng thái là: Di, Hi, Vi.

“DI: Xem mà chẳng thấy nên gọi là Di.

HI: Lóng mà chẳng nghe, nên gọi là Hi,

VI: Bắt mà chẳng nắm được, nên gọi là Vi.”

Di, Hi, Vi ba trạng thái hỗn hợp, thành một bản thể. Cái bản thể ấy phía trên không phản chiếu ánh sáng, phía dưới không ẩn khuất bóng tối, vắng vặc mà chẳng có tên, rồi lại trở về chỗ không vật.

Thật Đạo là hình trạng của cái vô hình, là tượng của cái vô vật.

Thị chi bất biến danh viết DI,
Thính chi bất văn danh viết HI,
Bác chi bất đắc danh viết VI,
Thử tam giả bất khả tri cật,
Cố hỗn chi vi nhưt,
Kỳ thượng bất kiêu,
Kỳ hạ bất muội,
Thằng thẳng bất khả danh,
Phục qui ư vô vật,
Thị vị trạng chi vô trạng.

Tóm lại, nay như nói Đạo là “*Không*” thì chẳng phải, còn như nói Đạo là “*Có*” thì lại lầm. Cho nên nói Đạo dường như

Có, dường như *Không*, tức trong cái “Không” có cái “Diệu hữu” là năng lực hay hóa sanh, sanh hóa.

Thái Cực khi tỏ lên rồi, Thái Cực cứ Tĩnh và Động mà sanh Lưỡng Nghi. Nghĩa là Thái Cực khi Tĩnh thì sanh Khí Âm, tĩnh hết sức rồi lại động, động thì sanh khí Dương. Thái Cực luân chuyển một động, một tĩnh mà sanh nhị khí Âm Dương.

Âm Dương có tánh tương khắc mà lại tương hòa. Bởi tương khắc cho nên Âm Dương gặp nhau thì hỗn độn, đến tột độ rồi lại điều hòa. Chính sự hỗn độn điều hòa của Âm Dương nhị khí là Cơ định vị Trời Đất.

Theo sách Nho: Trong lúc Âm Dương hỗn độn điều hòa, khí nhẹ thì bay lên cao thành Trời, khí nặng thì chìm xuống thấp thành Đất. Cao thấp đã phân, tức Trời Đất đã định vị, rồi từ đó về sau, Đạo lại biến hóa nữa mà hóa sanh muôn loài. Thời kỳ này gọi Hậu Thiên Đại Đạo (*Đạo có sau Trời*) sẽ kể như sau:

HẬU THIÊN ĐẠI ĐẠO

Nhắc lại: Khi Trời Đất phân ngôi cao thấp rồi, trong khoảng không gian ở giữa Trời Đất, Khí Âm Dương lại hỗn độn điều hòa nữa mà hóa sanh vạn vật.

Đức Chí Tôn dạy rằng:

Thánh Ngôn: “*Khi tạo lập Càn Khôn Thế Giới rồi Thầy phân tánh Thầy mà sanh ra vạn vật là: Vật chất, Thảo mộc, Côn trùng, Thú cầm gọi là Chúng sanh. Vậy các con đủ hiểu rằng: Mọi vật hữu sanh nơi thế gian này đều do Chơn Linh Thầy mà ra. Có sống ắt có Thầy. Thầy là Cha sự sống, vì vậy nên lòng háo sanh của Thầy là vô tận.*”

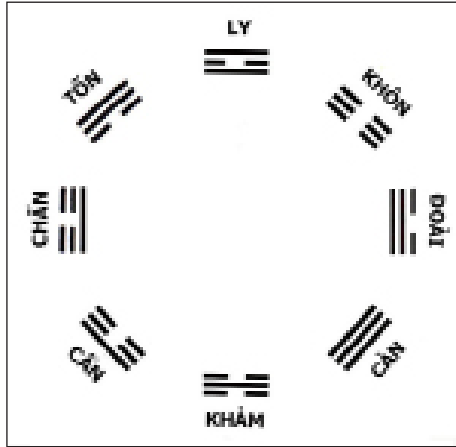
Ở đây, Đạo Đức Kinh, chương I nói rằng: “Hữu danh Vạn vật chi Mẫu”.

Chữ “Hữu danh” ám chỉ Trời Đất, có hình danh là nguồn hóa vạn vật.

Kinh Dịch lại nói rằng:

“Thiên Địa nhơn luân,

Vạn vật hóa thuần,
 Nam Nữ cấu tinh,
 Vạn vật hóa sanh”.

HẬU THIÊN BÁT QUÁI ĐỒ ¹

Nghĩa là Trời Đất nguỉ nguật hóa thuần muôn vật. Vạn loại đến lượt nó, khi trưởng thành rồi, giống đực và giống cái giao cấu mà sản xuất vạn vật.

Cơ hóa sanh vạn vật như thế cho nên không bao giờ cùng tận.

Chu Liêm Khê là người Trung Hoa sanh vào khoảng năm 1017-1073 nói rằng: “Dương động thì biến hóa, Âm tịnh thì tập hợp.” Bởi sự biến hóa và sự tập hợp của Âm Dương nhị

1 Sự tích Hậu Thiên Bát Quái.

Lạc Thơ là sách do sông Lạc mà lập thành. Nguyên Vua Võ, sanh lối 2206 trước Tây Lịch, Thi Tổ nhà Hạ, khi nước lụt, người ta trấn nước ở bực sông Lạc, khi nước cạn, có một con Linh Qui đội cầu, trên lưng có 9 số, Vua Võ theo đó mà sắp đặt thành họa đồ Hậu Thiên Bát Quái.

Máy Huyền vi tức Đạo: Nguyên Vạn vật do Đạo mà sanh nên gọi là xuất sanh. Vạn vật tử ở thế gian thì về với Đạo, cho nên gọi nhập tử. Trong sách “Cung Oán Ngâm Khúc”, Ông Ôn Như Hầu nói rằng: “Máy Huyền vi mở đóng không lường” tức Đạo.

Khí mà sanh ra Ngũ hành (*Thủy, Hỏa, Kim, Mộc, Thổ*). Cái Chơn của Vô Cực là Lý, cái Tánh của Âm Dương Ngũ Hành là Khí. Lý và Khí diệu hợp mà quẻ Kiền sanh con trai, quẻ Khôn sanh con gái.

Âm Dương giao cảm (*Khí hòa*) mà hóa sanh vạn vật. Nam nữ giao cấu (*hình hòa*) mà sản xuất muôn loài. ¹

Đây là đầu mối mà Vua Võ, đời nhà Hạ bên Tàu sanh lối 2206 trước Tây Lịch, căn cứ để lập thành bản đồ Hậu Thiên Bát Quái. (*Xem hình trang 91*)

Tóm lại:

Tiên Thiên Bát Quái vẽ tượng Âm Dương, như chúng ta thấy Thái Cực sanh Lưỡng Nghi, Lưỡng Nghi sanh Tứ Tượng, Tứ Tượng biến ra Bát Quái, nghĩa là số 1 biến ra số 2, số 2 biến ra số 4 v.v . .

Hậu Thiên Bát Quái định số Ngũ hành, tức như nói rằng: Dương động thì biến hóa, Âm tĩnh thì tập hợp; bởi sự biến hóa và tập hợp của Âm Dương mà sanh Ngũ hành (*Thủy, Hỏa, Kim, Mộc, Thổ*).

Hai Bát Quái Tiên Thiên và Hậu Thiên làm biểu lý nhau mà thành Dịch Lý của Vũ Trụ.

Dịch lý gồm có hai trạng thái: Một trạng thái thì bàng bạc trên hư không, một trạng thái nữa thì trường lưu trong vạn vật. Một đàng phân tán, một đàng thu liễm, thành một đống, một mở máy Huyền vi ² là nơi xuất sanh, nhập tử muôn loài, vạn vật.

Kinh Dịch nói rằng:

“Nhứt hạp, nhứt tịch vi chi biến hóa,

Vãng lai bất cùng vi chi Đạo.”

Nghĩa là một đống, một mở gọi là biến hóa; qua lại, lại qua

1 Thể theo Nho Giáo Trần Trọng Kim

2 Máy Huyền vi tức Đạo: Nguyên vạn vật do Đạo mà sanh nên gọi xuất sanh. Vạn vật tử ở Thế gian thì về với Đạo, cho nên gọi nhập tử. Trong sách “Cung Oán Ngâm Khúc”, Ông Ôn Như Hầu nói rằng: “Máy Huyền vi mở đống không lường” tức Đạo.

không cùng gọi là Đạo.

Đạo biến hóa vận hành như thế, cho nên có một hôm Đức Không Phu Tử đứng trên bờ sông ngắm nước chảy mà than rằng:

“Thê giả như tư phù,
Bất xá trú dạ.”

Nghĩa là ngày đêm cuộn cuộn chảy như thế này ư?

Đại ý nói rằng: Dịch lý luôn luôn chuyển vận không ngừng, cũng như nước sông chảy đi kia vậy. Thời tiết theo đó mà vận xoay; hết Xuân Hạ thì tới Thu Đông, vạn vật theo đó mà sanh thành trưởng dưỡng, già chết rồi tái sanh nữa.

Giả sử: Nước chịu hơi nóng Thái Dương, nước thoát lên không gian làm mây; mây tan rã xuống trần gian thành nước. Còn như những vật hóa sanh như: Lá cây biến thành sâu, củ cỏ biến thành dế, chuột biến thành dơi, lươn biến thành chồn. v.v . . . Biết đâu những vật này còn biến hóa thế nào nữa, nhưng chúng tôi không biết được.

Chúng ta thử tạm dùng hạt lúa là vật có hình chất, để minh chứng sự thay đổi của vạn vật.

Thoạt kỳ thủy, Âm Dương vận hành, một đơn cử xuất phát, lưu hành trong Vũ Trụ mà nương theo Luật “*Đồng khí tương cầu*” cầu sanh hình thể hạt lúa thế nào thì chúng ta không biết, nhưng khi hạt lúa có đủ thể chất rồi nó cũng vẫn còn thay đổi nữa.

Đại để như: Hạt lúa được gieo xuống đất thì nó nương theo Tứ Đại (*Địa, Thủy, Hỏa, Phong*) mà biến thành cây mạ. Cây mạ khi được cây xuống ruộng thì cây mạ biến thành cây lúa, đến lượt cây lúa đơm bông trở hạt lúa khác. Nếu hạt lúa mới này được gieo nữa thì nó cũng thay đổi như hạt lúa trước. Có điều lạ là: Khi hình thể này biến ra hình thể khác thì cái nguyên thể của nó không còn nữa. Như hoa thành trái thì hoa tàn, trái thành cây thì trái hoại. Đó là bởi vật này ăn sâu vào vật nọ, thành thử chúng nó sanh ở đây thì tử ở kia.

Vạn vật theo cơ tuần hoàn của Trời Đất mà diễn tiến rất mau lẹ. Giác quan chậm chạp của chúng ta chưa kịp nhận định

trạng thái này thì nó đã biến sang trạng thái khác. Nhưng lúc nào vạn vật cũng phải theo Đạo mà sanh tồn thì mới sống và tấn hóa. Cho nên Đạo Đức Kinh chương 39 nói rằng:

“Thiên đắc nhứt dĩ thanh,
 Địa đắc nhứt dĩ ninh,
 Thần đắc nhứt dĩ linh,
 Vạn vật đắc nhứt dĩ sinh,
 Kỳ tri nhi nhứt giả,
 Thiên vô dĩ vi thanh, tương khùng liệt,
 Địa vô dĩ vi ninh, tương khùng phế,
 Thần vô dĩ vi linh, tương khùng liệt,
 Vạn vật vô dĩ vi sinh, tương khùng diệt.”

Nghĩa là: Trời đặng “Một” (Đạo) thì trong sáng, Đất đặng “Một” thì yên lặng, Thần đặng “Một” thì linh thiêng, muôn loài đặng “Một” thì sanh tồn. Đến như số Một (Đạo) nói đây, nếu Trời chẳng đặng nó để làm cơ sở trong sáng thì e Trời phải vỡ, Đất chẳng đặng nó để làm cơ sở yên lặng thì e Đất phải lở, Thần chẳng đặng nó để làm cơ sở linh thì e Thần phải tản, muôn loài chẳng đặng nó để làm cơ sở sanh tồn thì e muôn loài phải dứt.

Thế đủ hiểu rằng người ta phải theo Đạo mà sanh sống và Tấn hóa đến chỗ Chơn, Thiện, Mỹ. Trái lại thì người ta phải dứt.

Hai chương “Thượng Thừa, Hạ Thừa” sau đây giảng giải phương pháp thông đạt Đạo, nhưng chúng tôi xin nghị luận Thiên Triều, Luật Nhơn Quả và Luân Hồi trước, rồi sau sẽ bàn đến Pháp môn tu tập.

QUAN NIỆM THIÊN TRIỀU

Chúng ta trông thấy Vũ Trụ bao la: Trên có Trời che, dưới có Đất chở, ở giữa có sơn xuyên, thảo mộc, cầm thú và người ta. Mỗi mỗi đều an bày một cách trang nghiêm huyền nhiệm. Nếu suy diễn nữa, chúng ta tin tưởng rằng phía sau Thế giới vạn hữu còn có một Thế giới huyền linh nữa.

Thông trị Thế giới huyền linh là Đức Thái Cực Thánh Hoàng và chư Thần, Thánh, Tiên, Phật hộ trì. Triều của Thượng Đế, chúng ta tạm gọi là Thiên Triều:

Thánh Ngôn của Bà Bát Nương:

“Trong Vũ Trụ bao la, Không gian ở trên là Thượng tầng Bí Pháp của quyền năng Thiêng Liêng Đức Chí Tôn vi chủ; Thần, Thánh, Tiên, Phật hộ trì, thời gian ở dưới có đủ khí chất để tạo dựng Thế giới hữu vi và vật chất hữu hình. Phép màu nhiệm ấy do quyền năng tuyệt đối của Đức Chí Tôn vận chuyển, khiến cho không gian phối hợp với thời gian thành cơ huyền nhiệm tạo lập Càn Khôn, hóa sanh vạn vật và Đức Chí Tôn còn hiệp lập Thiên Thơ định thành Thiên Điều là Pháp Luật thống trị Càn Khôn Vạn Vật.”

THIÊN CUNG

1. Tân tả Bạch Ngọc Kinh.

*“Một tòa Thiên Các ngọc lâu lâu,
Liền bắc cầu qua nhấp nhóa sao.
Vạn trượng then gài ngăn Bắc Đẩu,
Muôn trùng nhíp khảm hiệp Thiên Tào.
Chư Thần chóa mắt màu thường đối,
Liệt Thánh kinh tâm phép vẫn cao.
Dời đối chớp giăng đoanh đỡ nổi,
Vững bền vạn kiếp chẳng hề sao.”*

(Thánh Ngôn)

2. Ngọc Hư Cung:

Ngọc Hư Cung sẵn có Thiên Điều là luật thưởng phạt Bát Hồn¹, Ngôi Hành pháp là Linh Tiêu Điện, có đủ oai linh của Thái Cực Thánh Hoàng ban bố, để giữ vững máy hành tàng Đạo vô vi.

Luật tấn hóa của Bát Hồn do quyền năng vô đối của Chí

---

¹ Bát Hồn là: Vật chất Hồn, Thảo mộc Hồn, Thú cầm Hồn, Nhơn Hồn, Thần Hồn, Thánh Hồn, Tiên Hồn, Phật Hồn.

Tôn phán định. Chơn Pháp ấy vận hành từ vô vi ra hữu tướng, từ hữu tướng trở lại vô vi, mỗi đều căn cứ vào:

“Hư vô là chuẩn đích.
Vận chuyển là hành tàng.
Điều hòa là phương pháp.
Chơn chánh là phương định.”

ĐỨC THƯỢNG ĐẾ

Theo lẽ thường, trông thấy một tòa nhà nguy nga, đồ sộ, chúng ta liên tưởng đến vị Kiên Trúc Sư phát họa, tao tác nó. Trông thấy đũa bé ngộ nghĩnh, chúng ta nghĩ đến Cha Mẹ nó. Cũng như trông thấy Vũ Trụ bao la: Trên có Trời, dưới có Đất, giữa có sơn xuyên cầm tú, thảo mộc muôn màu, ngắm đến vạn vật có thiên hình, vạn trạng khác nhau, nhưng mỗi mỗi đều an bày với một cách vô cùng tuyệt hảo; trông thấy Vũ Trụ vạn vật như thế, ắt chúng ta nghĩ đến Đấng Tạo Hóa mà Nho Giáo sùng bái với danh hiệu THƯỢNG ĐẾ.

Mời quý Ngài cùng chúng tôi tham cứu như sau:

Tham khảo kinh điển:

Bà La Môn giáo giảng cái thuyết Tam Vị Nhứt Thể:

- Brahma: Hóa công.
- Vishnou: Thành tựu.
- Shiva: Hủy diệt.

Đạo Giáo giảng cái thuyết Ứng hóa Tam Thanh:

- Thái Thanh.
- Thượng Thanh.
- Ngọc Thanh.

Đó là chỉ vào một Đức Thượng Đế ứng hóa Ba Ngôi.

Tham khảo Lễ nghi:

Tôn giáo nào cũng có sùng bái một Đấng Cao Cả hơn hết, nhưng mỗi Tôn giáo, tùy cách lập giáo, và tùy ngôn ngữ của Dân tộc mà xưng tụng một danh hiệu riêng như:

- Phật giáo Đại Thừa thờ Đức A-Di-Đà-Phật, tức Đức Phật

sinh trước muôn vàn Đức Phật khác.

- Đạo Giáo thờ Đức Thái Thượng Đạo Tổ, tức Đấng tối cao vô thượng.

- Nho giáo thờ Đức Thượng Đế.

Vốn có một Đức CHỈ TÔN, nhưng sùng bái với nhiều danh hiệu. Nay khai Đại Đạo Tam Kỳ Phổ Độ, Đức Chí Tôn tá danh Cao Đài Tiên Ông Đại Bồ Tát Ma Ha Tát, tức là danh hiệu Qui Nguyên Tam Giáo như chúng tôi đã giải trong mấy chương trước.

Tham cứu thực tế:

Người thế gian chưa mấy ai nghe Trời nói, chưa mấy ai trông thấy Thiên Thể của Đức Chí Tôn. Nhưng mỗi khi lâm tai nạn thì ai cũng kêu Trời cầu cứu. Vậy lòng tin ngưỡng đã có từ ngàn xưa.

Rất may cho nhơn loại, ngày nay Đức Chí Tôn dùng huyền diệu Tiên gia khai mở mỗi Đạo Trời mà Đức Ngài cầm quyền Thiêng Liêng Chương Giáo, nhờ sự linh ứng của phép phò Cơ, chấp bút mà chúng ta suy diễn đến Đấng Tối cao vô thượng với một cách rõ ràng hơn ngày trước. *(Xem lại chương Tiểu sử Đại Đạo)*

Chúng tôi xin trích trong sách Phật một chuyện Cha con của người kia học hỏi chơn lý như sau, âu cũng giúp thêm một tia ánh sáng:

Người con xin Cha dạy chơn lý.

Người Cha nói: Con lấy một nắm muối bỏ vào chậu nước, hôm sau con trở lại xem.

Người con làm theo lời Cha.

Hôm sau người Cha bảo: Muối mà bỏ vào nước hôm qua, con hãy mang lại đây Cha xem.

Bây giờ, người con vớt mãi mà không thấy muối, vì muối đã tan và hòa trong nước rồi.

Người Cha bảo: Con hãy ném nước trong chậu, ném nước trên mặt, ném nước ở giữa, xem như thế nào?

Thưa Cha mặn và vẫn mặn.

Con ném cho thật kỹ rồi lại đây Cha bảo.

Người con ném đi ném lại rồi thưa: Thưa Cha, vẫn mặn.

Người Cha trịnh trọng nói: Thế đó con ạ! Con không phân biệt được cái thực thể tinh vi tạo dựng Vũ Trụ, sanh hóa muôn loài, vì nó đã hòa hợp với thế giới vạn hữu, cũng như muối hòa hợp với nước kia vậy.

Câu chuyện này đại ý cũng như Thánh Ngôn Đức Chí Tôn nói rằng: *“Các con đủ hiểu: Mỗi vật hữu sanh nơi thế gian này đều do Chơn linh Thầy mà ra. Có sống ắt có Thầy, Thầy là Cha sự sống.”*

Kinh Upanishads nói rằng: Tất cả cái gì ở thế gian đều có Thượng Đế bao bọc. Cái thực thể ấy là nguồn sống tràn ngập cả Vũ Trụ: Từ các vì Tinh Tú, các quả Địa cầu hình thành trong vòng trật tự cho đến các loài động vật, mỗi mỗi đều nương nhờ nguồn sống ấy mà sanh tồn và tấn hóa.

Vậy mỗi người trong chúng ta, ai ai cũng đều có sự sống ở trong mình, mà sự sống thì trông không thấy, lắng không nghe, sờ không đụng. Như thế thì chúng ta chẳng lẽ chúng ta phủ nhận sự sống của mình sao?

Sự hiện hữu của Đức Thượng Đế cũng vậy. Nghĩa là: chẳng lẽ vì trông không thấy, lắng không nghe, sờ không đụng, mà chúng ta cho là không có Thượng Đế sao?

Có điều khó cho thế nhơn là Đức Chí Tôn ngự trị trên cõi siêu nhiên, cảm quan của người ta không đến được, làm cho người đời bán tín bán nghi. Trái lại, các nhà chơn tu nhờ lòng tín ngưỡng dẫn họ đến trước Thượng Đế với một cách rõ ràng.

LUẬT NHƠN QUẢ

NHƠN chỉ về hạt giống, *QUẢ* chỉ về trái mới sanh.

Tóm lại, Nhơn Quả có nghĩa đen là gieo giống nào thì hái trái ấy.

Đây Nhơn Quả có nghĩa bóng là làm lành thì phước trả lại, làm dữ thì họa đến không sai. Sự báo ứng lành dữ y như gieo giống nào thì hái gặt trái ấy kia vậy. Kinh Phật thường lấy việc

trồng dưa, trồng đậu làm tỷ dụ với Luật Báo ứng, cho nên có câu: “*Chường qua đắ qua, chường đậu đắ đậu.*”

Chúng tôi xin phân tách việc trồng đậu như sau, để nương đó mà nhận thức Luật Nhơn Quả đối với kiếp người.

Hột đậu gieo xuống đất là *Nhon*.

Đất, nước, gió và hơi nóng mặt trời là *Duyên*.

Trái đậu mới sanh là *Quả*.

Nhon, Duyên, Quả là ba yếu tố sanh hóa vạn loại.

Nay chúng ta nương theo cách trồng đậu, để nhận xét Luật Nhơn Quả đối với kiếp người thì chúng ta hiểu rằng:

- Tư tưởng, lời nói, cách hành vi của người, sau khi tác động rồi còn lưu lại một điển ảnh trong không gian đó là NHƠN.

- Tinh thần của Vũ Trụ là DUYÊN.

- Phước họa trả lại cho người là QUẢ.

Vậy những điều phước họa, bây giờ là cái kết quả của sự hành vi trước, còn về hành động bây giờ sẽ làm Nhơn cho ngày sau, hoặc trong kiếp hiện tại, hoặc trong kiếp vị lai.

Theo lẽ này mà suy ra: Kiếp hiện tại vừa trả Quả cho kiếp quá khứ, vừa tạo Nhơn cho kiếp vị lai và như thế rồi Nhơn kia Quả nọ, Quả nọ Nhơn kia, nối liền nhau thành một sợi dây Duyên Nghiệp ràng buộc chúng sanh trong bánh xe Luân Hồi không lối ra nếu người ta không giác ngộ.

LUẬT LUÂN HỒI

Luân Hồi nghĩa là xoay chuyển mãi, cũng như bánh xe lăn qua, rồi lăn qua nữa không lúc nào ngừng.

Về Đạo Pháp, chữ Luân Hồi chỉ về mặt chuyển kiếp của chúng sanh, như kiếp này làm người, kiếp tới làm Tiên Phật hay Ngạ quỷ hay Súc sanh. Tấn hóa hay thối hóa đều do sở hành của người mà ra.

Đức Chí Tôn dạy:

“*Các con sanh trưởng nơi Thế gian này, khi tử hậu các con đi đâu? Chẳng có một đũa hiểu cơ mầu nhiệm ấy.*”

Thầy nói: Cả kiếp Luân Hồi của chúng sanh, thay đổi từ Vật chất ra Thảo mộc, từ Thảo mộc ra Côn trùng, từ Côn trùng ra Thú cầm; loài người phải chuyển kiếp ngàn ngàn muôn muôn lần mới đến địa vị Nhơn phẩm.

Nhơn phẩm chia ra làm nhiều hạng, bậc Đế Vương nơi Địa Cầu này chưa bằng bậc chót Nhơn phẩm Địa Cầu 67; số Địa Cầu càng tăng lên, Nhơn phẩm càng cao trọng. Mãi đến Đệ Nhứt Địa Cầu, Tam Thiên Thế Giới, rồi mới đến Tứ Đại Bộ Châu, rồi mới vào Tam Thập Lục Thiên; qua Tam Thập Lục Thiên rồi còn phải chuyển kiếp tu nữa mới vào Bạch Ngọc Kinh, Phật gọi Niết Bàn.

Một kẻ kia, tuy chưa có chơn trong Tôn giáo, song đã làm tròn Nhơn Đạo, tức làm xong bốn phận làm người, thì buổi chung qui cứ theo nấc trên mà tiến lên. Trên đường về Thầy, các con thử nghĩ ngày nào mới đến ?

Vì vậy, nên Thầy ban cho nhơn loại một quyền hành rất rộng. Nếu các con sớm tỉnh ngộ thì một đời tu cũng có thể trở về cùng Thầy. Nhưng tiếc thay! Thầy chưa từng thấy kẻ ấy.”

Riêng về kiếp luân hồi của cá nhơn, chúng tôi xin nghị luận như sau:

Vả lại, mỗi người trong chúng ta đều có ba xác thân:

1. Đệ nhứt xác thân, tức *Phàm Thể*.
2. Đệ nhị xác thân, tức *Chơn Thân*.
3. Đệ tam xác thân, tức *Chơn Linh*.

1. Luân hồi của Phàm Thể.

Cả Cơ chuyển sanh, biến kiếp đều do khí Âm Dương, Ngũ Hành diệu hợp mà nên thể chất và trưởng thành, nghĩa là từ buổi thành hình trong bào thai đến khi ra đời và nên vai nên vóc, lúc nào cũng nhờ khí Âm Dương, Ngũ Hành sanh dục, trưởng dưỡng đến mãn kỳ sanh thọ thì thể xác tiêu tan.

Lúc bấy giờ, Tứ Đại (*Địa, Thủy, Hỏa, Phong*) hườn nguyên về bản chất tự nhiên của nó, để rồi chuyển hóa hình hài khác nữa.

Vậy Nhơn Thân vốn tạm khí chất của Vũ trụ cấu sanh, cho nên người ta phải vay nợ của Âm Dương, Ngũ Hành gọi là nợ

tiền khiên.

Luật Nhơn quả đã định cơ vay trả ấy, dầu người nào muốn phủ nhận cũng không chối được. Nhơn quả là nguyên nhân sanh kiếp Luân hồi.

Ấy vậy, nên hễ muốn giải thoát kiếp sanh tử thì phải thanh toán mỗi nợ tiền khiên ấy.

2. Luân Hồi của Chơn Thần.

Thánh Ngôn năm Mậu Thìn (1928):

“Thầy nói: Chơn Thần là Đệ nhị xác thân của các con, là Khí chất (Sperme évaporé) bao bọc thân thể các con như khuôn bọc vậy. Trung tim nó là Ốc, cửa ra vào là mỏ ác chữ gọi Vi Hộ; nơi ấy, Hộ Pháp hằng đứng gìn giữ Chơn Linh các con khi luyện Đạo, đặng giúp cho Tinh hiệp với Khí và đưa Khí đến Thần. Tinh-Khí-Thân hiệp nhưt thì mới siêu phàm nhập Thánh.”

Phận sự của Đệ nhị xác thân là dìu dẫn nhục thân hành động theo Thiên Lý.

Trong kiếp hiện tại, nếu Chơn Thần làm chủ nhục thân khiến cho phàm thể hành động theo Chơn pháp thì chung qui Chơn Thần sẽ được hiệp với Chơn Linh, tạo thành một khí thể Vô Vi, chẳng những khí tử hậu được siêu thoát cõi trần mà lúc sanh tiền cũng có thể xuất ngoại vân du trong cõi Ta bà nữa; người tu đến đây gọi là Đắc Đạo.

Trái lại, nếu trong kiếp hiện tại, Chơn Thần không làm chủ nhục thân để cho Đệ nhứt xác thân buông lung theo phàm trần, phóng túng theo vật chất gây nên tội tình ác nghiệt thì khi nhục thân tiêu tan dưới mồ, Chơn Thần phải thọ lãnh tội nghiệp ấy mà chuyển sanh kiếp khác, để rồi tạo dựng một nhục thân thô kịch thấp hèn hơn; đó gọi thối hóa.

Vậy chúng sanh sở dĩ siêu hay đọa là tại Chơn Thần một phần lớn.

3. Luân hồi của Chơn Linh.

Thánh Ngôn năm Mậu Thìn (1928).

“Thầy đã nói: Nơi thân phàm của các con mỗi đũa Thầy

đều có cho một Chơn Linh theo gìn giữ Chơn mạng sanh tồn.

Thầy tướng không cần nói các con cũng hiểu rằng: Chơn Linh ấy vốn vô tư mà lạiặng phép giao thông cùng cả Chư Thân, Thánh, Tiên, Phật và các Đấng Trọn Lành nơi Ngọc Hư Cung, nhứt nhứt việc lành, điều dữ đều ghi chép không sai, đặng dâng vào Tòa phán xét, bởi vậy một mãi không sai: Dữ lành đều có trả.

Lại nữa, Chơn Linh ấy có tánh Thánh nơi mình, chẳng phải gìn giữ các con mà còn dạy dỗ các con nữa, thường nghe đòi gọi lẫn là Lương Tâm.”

Theo Thánh Giáo, chúng ta hiểu rằng: Chơn Linh nương Chơn Thần để dự trường thi công quả tại thế gian. Chơn Thần có phận sự chế ngự Nhục thân, Chơn Linh lại gìn giữ Chơn Thần.

Trong kiếp hiện tại, nếu Chơn Thần không chế ngự Nhục thân, Chơn Linh không gìn giữ Chơn Thần hành động theo Luật Pháp Chơn Truyền, đến khi Nhục thân chết thì Chơn Thần phải chuyển kiếp. Còn Chơn Linh thì phải chờ mãi cho đến khi nào Chơn Thần tạo được một nhơn hình có đầy đủ thiện quả thì Chơn Linh sẽ đến cùng Chơn Thần hiệp tạo Khí Thể vô vi, như đã nói trên, tiếng thông thường gọi đó là đắc quả Thiêng Liêng.

Theo Thánh Ngôn, kẻ hành giả phải có Khí thể ấy thì mới đặng đến trước mặt Đức Chí Tôn.

Nói rút lại: Thế gian là trường học của chúng sanh, là Trường thi công quả của muôn loài: Đắc thì về cõi Thiêng Liêng Hằng Sống, thất thì còn ở lại trần gian, chen lẫn cùng các vật thể hữu vi để đoạt cơ chuyển luân tán hóa mà then chột là Nhơn Quả và Luân Hồi.

Nhơn Quả và Luân Hồi thường đắp đổi lẫn nhau để định sự Tán Hóa hay Thối Hóa của chúng sanh, nghĩa là có Nhơn Quả thì có Luân Hồi, mà hễ có Luân Hồi thì có Nhơn Quả. Ấy vậy nên ngày nào chúng sanh không tạo Nhơn Quả thì sẽ không Luân Hồi, mà hễ không Luân Hồi tiện thị cũng chẳng

gây ra Nhơn Quả.

Không Luân Hồi, không Nhơn Quả tức là giải thoát kiếp sanh tử.

Tóm lại:

Quan niệm Vũ Trụ nói đây là Vũ Trụ tinh thần Đạo lý tạo lập Càn Khôn, sanh hóa vạn vật, mà chúng ta phải biết để làm khuôn thước cho sự tu tập của mình.

Trong Chương trước, chúng tôi có trích chương 39 Đạo Đức Kinh rằng:

“Kỳ trí chi Nhứt giả, vạn vật vô dĩ sinh tương khùng diệt”
(Đến như một cái Đạo nói đây, nếu muôn loài chẳng đặt nó để làm cơ sở sanh tồn, thì e muôn loài phải dứt.)

Thế đủ hiểu Đạo đối với Nhơn sanh trọng yếu là thế nào?.

CHƯƠNG THỨ HAI

NHƠN SANH QUAN

Đạo tạo dựng Trời Đất hóa sanh muôn loài thì vô danh, như đã nói trong chương trước, nhưng có điều nên lưu ý là Đạo ấy tác động đến đâu thì lại có tên tạm gọi khác:

Đại để như:

Khi tác động đến Vũ Trụ thì Đạo Vô danh tạm gọi là lý Thiên Nhiên, hay lý Thái Cực.

Khi tác động đến Nhơn sanh lại gọi Mạng Trời, Thiên Lý Tánh hay Đạo.

Cũng như sách Trung Dung nói rằng:

“Thiên mạng chi vi Tánh,
Xuất tánh chi vi Đạo.”

Nghĩa là Mạng Trời thì gọi Tánh, tuân hành theo Tánh gọi là Đạo.

Vậy Đạo ở nơi người là Mạng Trời, là Thiên Lý mà người ta phải tuân theo để làm người và cầu giải thoát kiếp tử sinh.

Thánh Ngôn của Đức Chí Tôn (năm Bính Dần 1926) dạy rằng:

“Đạo là con đường để cho Thánh, Tiên, Phật theo đó mà hồi cựu vị. Đạo là đường của các Nhơn Phẩm do theo mà lánh khỏi Luân Hồi, nếu chẳng theo Đạo thì các bậc ấy đều lạc bước mất hết Ngôi phẩm.

Đạo nghĩa lý rất sâu xa, nhưng phải hiểu trước bao nhiêu đó, rồi sau sẽ học các nghĩa lý huyền bí khác.

Đời cũng thế, Đạo cũng thế. Chẳng có Đạo thì chẳng nên Đời. Chẳng có Đời thì chẳng nên Đạo. Lấy Đạo trau Đời, mượn Đời giới Đạo; Đạo nên, Đời rạng, giữ áo phồn hoa nương bóng khổ, trăm năm mãn cuộc, tự mình thanh tao, mền mù tự toại dưỡng chí thanh nhàn, thì có chi hơn.”

Vậy Đạo là Tánh, Tánh là Đạo; khi ở nơi người Tánh là bản thể của Tâm. Tâm với Tánh tuy hai danh từ mà sự tác động

vốn một.

Có điều đáng tiếc là khi người ta nhập thế cuộc, nhục thân giao tiếp với vật chất sanh lòng hiếu ó, kích động Tâm làm cho Tánh biến sanh nhiều trạng thái khác như Vương Dương nói rằng:

“Thân chi chủ tể tiện thị Tâm.
 Tâm chi sở phát tiện thị Ý.
 Ý chi bản thể tiện thị Trí.
 Ý chi sở tại tiện thị Vật.”

Nghĩa là chủ tể của Thân là Tâm, cái sở phát của Tâm là Ý, bản thể của Ý là Trí; Ý ở chỗ nào thì nó là Vật.

Vậy chúng ta có thể nói rằng: Tâm là cái thống danh gồm cả Tánh, Ý, Trí, Vật.

Muốn được rõ ràng sự biến thiên của Tâm lý chúng tôi tạm cái thuyết “Bát Thức” của Phật Giáo (*Duy Thức Học*) để giảng giải.

Chúng tôi xin tạm chia ra làm hai đoạn:

1. Sáu Thức ngoài.
2. Hai Thức trong.

1. SÁU THỨC NGOÀI

<u>Lục Căn</u>	<u>Lục Trần</u>	<u>Lục Thức</u>
Mắt	Sắc	Nhãn thức
Tai	Thính	Nhĩ thức
Mũi	Hương	Tĩ thức
Lưỡi	Vị	Thiệt thức
Thân	Xúc	Thân thức
Ý	Pháp	Ý Thức

Mắt thấy *Sắc* thì sanh *Nhãn thức*.

Tai nghe Thính thì sanh *Nhĩ thức*.
 Mũi hửi Hương thì sanh *Tĩ thức*.
 Lưỡi nếm Vị thì sanh *Thiệt thức*.
 Ý tiếp Pháp ¹ thì sanh *Ý thức*.

1) Sự tác động của Ngũ Thức.

Nói riêng về Ngũ Thức (*Nhãn thức, Nhĩ thức, Tĩ thức, Thiệt thức, Thân thức*), chúng nó lấy Ngũ quan làm Nhơn và Ngũ trần làm Duyên; nhơn duyên giao cảm mà sanh Ngũ Thức; nhưng về mặt tinh thần, chúng nó mượn cái biết của A-Lai-Da-Thức làm gốc.

Sách Duy Thức Luận bài số 15 nói rằng:

“Ý chỉ căn bản thức,
 Ngũ thức tùy duyên hiện.
 Hoặc câu, hoặc bất câu.
 Như ba đào y thủy.”

Nghĩa là năm Thức lấy cái biết của A-Lai-Da-Thức làm căn cơ, rồi tùy duyên mà ứng hiện. Có khi chúng nó hiệp nhau, có khi không hiệp.

Năm Thức lấy cái biết của A-Lai-Da-Thức làm chủ cho sự hành động cũng như sóng ba đào mượn nước để làm chỗ vẫy vùng kia vậy.

Nên hiểu rằng khi vô sự, Tâm chưa phát động thì Ngũ Thức là cơ quan thể hiện Chơn lý ở trong Tâm truyền ra, nhưng khi hữu sự, Tâm động thì Ngũ thức chạy theo vật chất như đã kể trên, rồi nó lại truyền cái hay biết của nó vào Ý thức, để tư lường tính toán lợi hại.

Đó chỗ khởi đầu của Ý Thức hiệp với Trí thức, sanh ra dục tình phức tạp, tư tưởng lãng mạn.

2) Sự tác động của Ý Thức.

Ý Thức lấy Mạt-Na-Thức làm căn, cũng như năm Thức ngoài dựa vào Ngũ quan làm bản.

Ý Thức hiện sanh là vì giao tiếp với Pháp trần (*Sự lý hữu*

---

¹ Pháp là tư tưởng, dục tình tức sự vật ở đời.

vi, vô vi ở đời) do năm Thức ngoài truyền vào. Thức thứ sáu này có đủ quan năng: Suy nghĩ, phân biệt tốt xấu, hơn kém. Lòng hiếu ô theo đó mà sanh.

Ví dụ thứ nhất: Nếu gặp cảnh nghịch lý thì lòng hờn ghét nổi lên và xô đuổi những sự vật không thích ý đi cho xa thật xa.

Ví dụ thứ hai: Nếu gặp cảnh thích ý lòng ham muốn nổi lên và xúi giục người ta lo thân đoạt vật ấy về với mình. Lòng ham muốn này, nếu được thỏa mãn thì vui mừng, rồi lại sợ hư, sợ mất mà phải lo săn sóc, giữ gìn. Trái lại, nếu thất vọng thì đâm ra phiền não, oán ghét, hờn giận.

Nên biết rằng: Tính dục do Ý thức sanh ra, vốn muôn vàn hình trạng, không sao kể xiết; nhưng kinh Phật tóm tắt gọi là: Thất Tình (*Hỉ, Nộ, Ai, Lạc, Ái, Ố, Dục*) và Lục dục (*Muốn Sắc, ham Thính, muốn Hương, muốn Vị, muốn Xúc và muốn Pháp.*)

Thất Tình và Lục Dục, khi ở trong Ý Thức thì tùy cơ duyên bên ngoài mà hành động, mãi đến lúc cơ duyên bên ngoài hết thì nó theo Mạt-Na-Thức vào ở ẩn trong A-Lai-Da-Thức, để chờ cơ hội khác xuất hiện hành động nữa.

Tham, Sân, Si là ba món độc gây thành Tâm bệnh của Chúng sanh.

Kể sơ lược như:

Chúng ta có lòng ham muốn (*Tham*) như đã kể trên thì nó giục thúc chúng ta phải lo thân đoạt vật muốn về mình. Lòng ích kỷ nếu được thỏa mãn thì vui mừng, rồi lại sợ hư, sợ mất phải lo săn sóc, giữ gìn. Trái lại nếu thất vọng thì hờn giận, oán ghét đó là “Tham” sanh ra “Sân” mà hễ có “Sân” thì có “Si” (*Vô minh*), nghĩa là không biết trong thâm tâm người ta có diễm tách của Trời nự trị, để chủ tế sự hành vi của người và không biết làm dữ thì họa trả lại.

Sáu Thức ngoài, tuy mỗi Thức có cái biết riêng biệt và tùy hoàn cảnh hành động khác nhau, nhưng Ý thức làm chủ cả và Ý thức cũng gọi là Đệ lục giác quan nữa.

2. HAI THỨC TRONG

1) Sự tác động của Thức thứ bảy. (*Mạt-Na-Thức*)

Duy Thức Luận bài số 5 nói rằng:

“Thử vi nhi năng biến.

Thị thức danh Mạt-Na.

Y chỉ truyền duyên hi.

Tư lường vi Tánh tướng.”

Nghĩa là: Cái lực năng biến thứ nhì tên là Mạt-Na-Thức nó mượn A-Lai-Da-Thức làm đối tượng để suy nghĩ. Tư lường là tánh tướng của nó.

Giải lý: Mạt-Na-Thức có tên riêng là Ý căn, vì Ý thức nương nó mà hiện sanh. Đến lượt nó, Mạt-Na-Thức lại lấy A-Lai-Da-Thức làm chỗ y lại đặng chuyển biến.

Nó còn có phạm sự khác là: Thông truyền cái biết của Chơn Trí ra sáu Thức ngoài để hành động, tức truyền cái Chơn niệm ở trong ra ngoài, rồi nó lại thu cái Vọng thức ở ngoài vào trong. Đại để như: Nó thu thập những tư tưởng lãng mạn, những dục tình phức tạp của sáu Thức ngoài, truyền vào A-Lai-Da-Thức đặng giữ gìn, cất kín. Rồi nó quay lại nhận những chủng tử (hột giống) trong Thức thứ tám làm đối tượng để quan niệm, nghĩ suy, cho nên nói tư lường là tánh tướng của Mạt-Na-Thức.

Tư lường là gì?

Tư lường là ý nghĩ, quan niệm, lo âu. Mạt-Na-Thức đã chấp lấy cái thân của A-Lai-Da-Thức, tức là nhục thân hiện tại làm cái Ngã chơn thật, rồi lại chấp những sự vật ở cõi đời bên ngoài tức là chư Pháp làm quý trọng rồi theo đó mà quan niệm, ý kiến để củng cố nhục thân hiện tại cho được sung sướng, thỏa mãn và sống lâu.

Cái năng lực tư lường này ngấm ngấm nghĩ suy không ngừng. Xem như khi chúng ta đang suy xét việc hiện tại thì thoạt nhiên có tư tưởng quá khứ, hay vị lai lại xen vào, làm cho sự suy xét của mình gián đoạn. Thậm chí trong đêm vắng canh

khuya, Nhục thân an nghỉ mà Mạt-Na-Thức cứ vu vợ nghĩ ngợi? Người ta sờ dĩ có chiêm bao mộng寐 là lẽ ấy.

Về việc chiêm bao, có lẽ ai cũng có kinh nghiệm rồi. Giả tí khi Nhục thân này nằm ngủ trên giường mà Ý thức bắt chúng ta phải làm thân khác. Nếu làm thân giàu có, thì lên xe xuống ngựa. Trái lại, nếu làm thân nghèo hèn thì y phục rách rưới lang thang, đi theo xó chợ đầu làng.

Trang Tử khi nằm mộng làm bướm. Lúc bấy giờ Ông cũng thích thú làm bướm. Ông nói: “Không biết Trang Chu mộng bướm, hay bướm mộng Trang Chu.”

Sờ dĩ có sự kiện ấy là vì Ý thức bắt người ta mê tí đi, quên lửng cái Nhục thân hiện tại, mà chỉ biết sống với cái thân trong giấc mộng.

Kinh Lăng Nghiêm nói:

“Thức là mơ tưởng,
Ngủ là mộng tưởng.”

Kinh Phật thường nói ham sống¹ là hột giống sanh kiếp luân hồi.

Tại sao?

Bởi vì khi sanh tiền, chúng ta bám lấy thân Ngũ uẩn và muốn cho nó sống mãi. Đến khi thân Ngũ uẩn này tan rã thì lòng ham muốn giục thúc chúng ta phải tạo thân Ngũ uẩn khác nữa. Thế nên nói rằng ham sống là hạt giống tạo kiếp sanh tử Luân hồi.

Duy Thức Học nói rằng:

“Tứ phiền não thường câu.
Vi ngã si, ngã kiến.
Tịnh ngã mạn, ngã ái.
Cập dữ xúc đẳng câu.”

Nghĩa là nó thường níu kéo bốn căn phiền não là: Ngã Si, Ngã Kiến, Ngã Mạn, Ngã Ái cùng với Tham, Sân, Si để tưởng tượng mơ màng. Tham, Sân, Si đã có giải rồi trong khoảng Ý thức. Bây giờ xin giải nghĩa tứ phiền não.

---

1 Ham sống chẳng phải tự diệt mà thật phải tránh sự ham muốn vật vì ham sống thì sanh lòng ích kỷ, gây tội tình nhờn quả.

1. Ngã Si: Nghĩa là mê muội, không biết bản tánh chơn thật của mình, rồi nhận cái giả làm cái chơn mà đối với lẽ Đạo thì không biết Vũ trụ, Nhơn sanh là gì, mà bướng bỉnh cho mình là quán thông Chơn lý.

2. Ngã Kiến: Ngã Kiến nghĩa là chấp lấy ý kiến của mình là Chí Thiện rồi chẳng học hỏi chi nữa. Kinh Phật chép bọn người mù xem voi: Người thứ nhất sờ đuôi voi, rồi bảo rằng voi giống cây chổi. Người thứ hai sờ chân voi, rồi bảo rằng voi giống cây cột... Mỗi người quả quyết cái biết của họ là đúng.

Người sáng nghe thấy bọn mù thì buồn cười. Thế mà họ hiu hiu tự đắc. Người đời nếu căn cứ theo cái mê lầm của Mạt-Na-Thức mà nhận định sự vật (*chư Pháp*) thì chẳng khác nào nhóm người mù biết voi.

3. Ngã Mạn: Ngã Mạn nghĩa là bướng bỉnh, khoe khoang, tự cho mình là tài giỏi hơn tất cả mọi người.

4. Ngã Ái: Ngã Ái là chỉ biết có mình là quý trọng tài cao, đức rộng, không ai sánh bằng và muốn mình được tôn sùng và sống mãi.

Nói rút lại, Mạt-Na-Thức có tánh si mê, bướng bỉnh, nó nương vào thân của A-Lai-Da-Thức (*Nhục thân mà hiện sanh, rồi chấp lấy cái thân ấy là Ngã chơn thật, song sự thiệt đó là cái Ta giả hiệp vậy.*)

Đáng buồn là nó lấy giả làm thiệt mà lại cho là hơn tất cả mọi người.

2) Sự tác động của A-Lai-Da-Thức. (*Thức thứ tám*)

A-Lai-Da-Thức có hai trạng thái: Tĩnh và Động.

Tĩnh thì nó tích lũy Chơn lý, Động thì sanh vọng tưởng là cái màn vô minh che khuất chơn lý.

Nguyên lúc ban đầu, A-Lai-Da-Thức vốn Tĩnh thì nó thông truyền Chơn lý ra bảy Thức ngoài để thể hiện Thiên Đạo thành Nhơn Đạo; nhưng khi nó bị nhục thân lôi cuốn thì nó thiên về phàm trần mà rồi nó thu nạp những vọng niệm của 7 Thức ngoài truyền vào, cho nên nó có tên là Hàm Tàng Thức (*Cái tạng chứa các Thức.*)

Kinh Lăng Nghiêm có chép:

“Thí như hải lãng
 Tự do mãnh phong khởi
 Hồng ba cổ minh hắc
 Vô hữu đoạn tuyệt thời
 Tạng thức hải thường trụ
 Cảnh giới phong cổ động.”

Nghĩa là: Thí như biển tịnh mà sanh động là tại gió thổi mạnh mà sóng nổi dậy chẳng có giờ phút nào ngừng. Tạng thức bỗng lai thường trụ, nhưng gió làm nổi sóng, rồi lượn sóng này xô đuổi lượn sóng kia mà thành ra sóng vẫy vùng làm loạn cả Chơn tâm. Chính trạng thái động làm khuất trạng thái Tịnh hay Nhơn dục tế tắc Thiên lý là vì lẽ đó.

A-Lai-Da-Thức, ngoài cái chức vụ làm chủ tế các thức kia, nó lại nương vào Mạt-Na-Thức mà chuyển biến vì trong bản thể của nó có đủ các thứ giống để sanh hóa các Pháp; thành thử nó cũng có tên là “Nhứt Thiết Chung”. Những hạt giống nói đây chẳng phải vật chất như hạt đậu, hạt dưa, mà thật là một sức mạnh vô hình có nhiều năng lực khác nhau, để rồi tùy duyên chuyển hóa các Pháp: *Nhập Thế và Xuất Thế*.

Những chủng tử ấy kể sơ lược như vậy:

Nguyên khi Lục Căn giao tiếp với Lục Trần mà sanh ra Lục Thức. Lục Thức sanh ra Vọng niệm, Vọng niệm theo cơ duyên bên ngoài mà hoạt động mãi đến khi hết cơ duyên bên ngoài thì Vọng niệm thu hình thành những dấu vết tinh vi và theo Truyền Thống Thức vào ở ẩn trong Nhứt Thiết Chung, chờ có cơ hội khác xuất phát hành động nữa và cứ thế mãi mãi.

Mà mỗi lần xuất hiện hoạt động thì Nhứt Thiết Chung thâm thập thêm một sức mạnh nữa. Tích thiếu thành đa, ấy vậy nên từ bao nhiêu kiếp quá khứ đến nay, Vọng niệm sức tích trong Nhứt Thiết Chung một số hạt giống không biết bao nhiêu mà kể. Đại loại như phiền não, tư lường, Tham, Sân, Si v.v. . Chính những Vọng thức này là nghiệp Vô minh che khuất đường Chánh.

Nay muốn giải thoát ra ngoài vòng sanh tử, người ta phải

phá sạch nghiệp Vô minh. Phương pháp tu tập sẽ giảng giải trong hai chương sau Hạ Thừa và Thượng Thừa.

Tóm lại: Chương I: “Vũ Trụ Quan” nói về Dịch lý của Đại Vũ Trụ, Thiên Địa biến hóa vô cùng, tạo lập Càn Khôn hóa sanh vạn vật và khi đã trót sanh thành rồi vạn vật cũng phải theo Đạo biến hóa mà thay đổi không ngừng.

Còn Chương II: “Nhơn Sanh Quan” nói về Đạo biến hóa ở trong nhơn thân. Như chương trước đã nói rõ rằng: “Tiểu Vũ Trụ nhơn thân” cùng “Đại Vũ Trụ Thiên Địa” đồng nhứt lý và cũng nhơn lẽ ấy mà sự sống động của nhơn thân tùy thuộc Đạo tự nhiên.

Lục Cửu Uyên là người Trung Hoa sanh vào khoảng 1139-1192 nói rằng:

“Vũ trụ nội sự nãi kỷ phận nội sự.

Kỷ phận nội sự nãi Vũ trụ chi nội sự.”

Nghĩa là việc trong Vũ trụ là việc trong chức phận của mình. Việc trong chức phận của mình là việc trong Vũ trụ.

Còn về đường tu tập, Đồng Trọng Thơ sanh đời Tây Hớn bên Tàu nói rằng: “Nhơn chi nhơn bản ư Thiên”. Nghĩa là Nhơn Đạo của người gốc ở nơi Trời.

Nhơn Đạo gốc ở nơi Trời là sao?

Tức là Mạng Trời, Thiên lý, Tánh hay Đạo như đã nói trước kia. Nhưng có điều đáng tiếc là khi Nhục thân tiếp xúc vật chất sanh lòng hiếu ố, kích động Tâm làm cho Tánh biến thiên nhiều trạng thái khác nhau như Chương Bát Thức đã nói trong Chương trước và Tình dục lại gây thêm những tế tâm duyên tướng làm cho Thiên lý lu mờ, đó là nguyên nhơn khiến chúng sanh trầm luân khổ hải.

Nay muốn giữ Mạng Trời nơi người để theo đó mà trở về với Cội Sanh mình là Chí Tôn thì phải phá những cái gì che khuất Thiên lý.

Đó là yếu lý của hai Pháp môn tu tập HẠ THỪA và THƯỢNG THỪA sau này.

PHẦN THỨ BA

THƯỢNG THỪA

và

HẠ THỪA

Lời Giới Thiệu

Của Cụ LƯƠNG VĂN BÔI

Nguyên Phó Hội Trưởng Thông Thiên Học

Đại Đạo Tam Kỳ Phổ Độ do Đức Chí Tôn Cao Đài Thượng Đế lập ra bằng Huyền cơ Diệu bút từ năm 1926 đến nay là Tôn Giáo Đại Đồng.

Giáo Lý Đại Đạo gồm hai phần:

- Phần Hình Nhi Hạ Học tức ngoại giáo công truyền, và
- Phần Hình Nhi Thượng Học tức nội giáo vô vi.

Nếu nhìn về hình thức bên ngoài, chúng ta nhận thấy Cao Đài Đại Đạo tuy có khác một phần nào với các Tôn Giáo và Môn Pháp triết học trên thế gian về nghi lễ, cúng kiếng, về cách thờ phượng vân vân....Nhưng nếu xét kỹ bên trong, về phương diện nội giáo Vô vi, thì Chơn lý Đại Đạo thật là vô cùng cao siêu, thâm diệu bao gồm tất cả Chơn lý căn cơ ẩn tàng trong các Tôn Giáo chánh đạo, môn phái Triết học và Đạo pháp.

Sau khi sưu tầm và chọn lựa những Thánh Giáo được Ôn Trên dạy rải rác trong các Đàn Cơ, chúng ta nhận thấy Giáo Lý Cao Đài rất là dồi dào phong phú dạy chúng ta đủ các khía cạnh của môn Huyền bí học nào là “Vũ trụ, Nhơn sanh, Luân hồi, Quả báo, tiến hóa, hy sinh, nào là lập công bồi đức, huynh đệ Đại đồng, cùng phương pháp Tu Tánh luyện Mạng, Phấn Bồn Hườn Nguyên, siêu phàm nhập Thánh, vân vân...”

Quyển Giáo Lý Đại Đạo Tam Kỳ Phổ Độ của Đạo Huynh TRƯỜNG TIẾP PHÁP mặc dầu có tánh cách đại cương, nhưng cũng bao gồm số Thánh Giáo được chọn lựa kỹ lưỡng và xếp đặt thành năm phần rõ rệt:

Phần thứ nhất nói về Hình Nhi Hạ Học mà mỗi môn đồ Đại Đạo cần phải biết, ba phần kế đó trình bày phương diện Hình Nhi Thượng Học của Đại Đạo. Phần cuối cùng là phần Phụ lục Lược khảo về Tam Giáo: Nho, Thích, Đạo.

Tóm lại, quyển sách được soạn rất công phu với sự trình bày thành Phần, Chương, Tiết một cách khoa học, ý tứ dồi dào, câu văn gọn gàng và dễ hiểu.

Quyển sách này sẽ giúp ích cho phần đông môn đồ Cao Đài Đại Đạo và cũng sẽ giúp cho các học giả trong nước và ngoài nước đang sưu tầm Chơn lý có một quan niệm khá đầy đủ về Giáo Lý của Đại Đạo.

Đây là một trong những quyển sách đầu tiên có thể nói là “Tiền phong” trình bày Giáo lý đủ mọi khía cạnh.

*“Làm sao cơ Đạo mở mang,
Cao Đài Thống Nhất rải tràn năm Châu”.*

Saigon ngày 1-6 Giáp Thìn (Dl. 9/7/64)

LƯƠNG VĂN BỒI

PHẦN THỨ BA

THƯỢNG THỪA và HẠ THỪA

Đức CHÍ TÔN giảng Cơ dạy rằng:

“Ta vì lòng Đại Từ, Đại Bi lấy Đức háo sanh dựng nên nền Đại Đạo Tam Kỳ Phổ Độ. Tôn chỉ là:

- Vớt kẻ hữu phần vào địa vị cao thượng, để tránh khỏi số mạng Luân hồi;

- Và nâng đỡ kẻ có tánh đức vào cõi an nhàn, cao hơn phẩm hèn khó ở cõi trần thế này.”

Căn cứ theo Thánh Ngôn này, Tân Luật Đại Đạo ấn định Tín Đồ Đại Đạo có hai bậc:

THƯỢNG THỪA & HẠ THỪA.

THƯỢNG THỪA: Là bậc xuất thế, nghĩa là học giả chẳng còn bận rộn với nhơn tình, thế sự. Họ chỉ lo tu tập Đạo Pháp tối thượng cho đến Đắc Đạo, viên mãn rồi đem sở đắc của mình mà giúp đời, tức thực thi câu: Tự độ, độ tha.

Tân Luật Đại Đạo định rằng: Chức sắc từ Giáo Hữu dẫn lên phải chọn lựa trong bậc Thượng Thừa.

HẠ THỪA: Là bậc mới nhập môn, còn ở Thế, vừa giữ Đạo, vừa lo việc gia đình, xã hội, mục đích chánh là hoàn thành bốn phận làm người và nếu có thể được thì chuẩn bị vào bậc Thượng Thừa.

Chi tiết sẽ giảng giải như sau:

CHƯƠNG THỨ NHỨT

HẠ THỪA

Chương trình gồm hai điểm chánh:

LUÂN LÝ THỰC HÀNH - PHƯƠNG CHÂM XỬ THỂ

Luân lý thực hành nói chung cho hai Phái Nam và Nữ.

Nam phái giữ Tam Cang, Ngũ Thường; Nữ phái gìn câu: Tam Tòng, Tứ Đức. Phương châm xử thể bán sự tu thân cũng chung cho hai Phái Nam và Nữ.

LUÂN LÝ THỰC HÀNH NAM PHÁI

I. TAM CANG

Quân Thần Cang, Phụ Tử Cang, Phu Thê Cang

QUÂN THẦN CANG

(Giềng mối Vua Tôi)

Quốc Trưởng là người đứng đầu trong nước, khôn ngoan hơn Thần dân. Chúng ta miễn nghị luận mà chỉ bàn về phận sự làm Quan và làm Dân mà thôi, bởi vì trong anh em chúng ta có người làm Quan, mà cũng có kẻ làm Dân.

1) **Bổn phận làm Quan.**

Quan là người thay mặt Vua, thay quyền Chánh Phủ thực thi Pháp luật, cai trị nhơn dân, bảo an xã hội. Người có phận sự dạy dân ăn ở hiền lành, giữ gìn sự an cư lạc nghiệp cho xã hội.

Muốn làm tròn phận sự ấy, người làm Quan phải giữ lòng ngay đối với Chúa, gìn dạ thẳng đối với dân. Vậy người làm Quan nên lập đức lành như: Thanh liêm, Chánh trực, Cần mẫn, để làm căn bản cho sự hành động của mình.

-Thanh Liêm: Người Thanh liêm không tham của hối lộ mà hại dân lành. Chánh Phủ tin cậy ta, giao vận mạng dân trong tay ta, nếu chúng ta ham của bất chánh; làm việc bất công, chuyện phải làm quấy, chuyện quấy làm phải. Gian xảo có thể giấu được Vua, chớ Luật Trời đâu dễ che khuất. Ấy vậy

nên người làm Quan, lúc nào cũng phải trau dồi đức Thanh liêm cho được rõ ràng minh bạch để nêu gương lành cho dân bắt chước.

-Chánh Trực: Đức lớn của người cầm quyền là Nhân ái và Công bình; thiếu đức ấy thì chẳng hay làm được việc chung cho nhơn quần xã hội.

-Cần Mẫn: Cần mẫn là siêng năng, phàm làm việc gì cũng cần có siêng năng và thi thố cho kịp thời. Việc cần làm hôm nay chẳng khác đề ngày mai, bởi vì mỗi sự kiện có thời trung của nó. Làm kịp thời thì hữu dụng, còn lỗi thời thì vô ích.¹

2) Bốn phận làm Dân.

Là một phần tử trong nước, người công dân phải giữ tròn bốn phận của mình. Yêu nước nhà, mến giống nòi, thuế sưu đóng đủ đừng toan kế tà, chẳng nên vây đoàn, hiệp lũ gây việc trộm cướp, phá xóm, phá làng. Ở trong Quốc gia phải tuân hành Luật nước, ở trong Đạo phải giữ Qui Điều Giới luật của Hội Thánh và phải kiêng sợ luật Trời báo ứng. Rồi cứ một lòng bảo hộ gia đình, tương thân, tương ái với người xã hội, góp công vào việc thuần phong, mỹ tục, an cư lạc nghiệp của giống nòi. Thử nghĩ mỗi người công dân không phạm Luật nước, không trái Mạng Trời thì gia đình xã hội an hòa thảo thuận biết bao?

1 VIẾNG NGƯỜI LÀM QUAN:

Tôn Thúc Ngao làm quan Lệnh Doãn nước Sở. Khi mới đến thì tất cả nhơn dân ăn mặc chỉnh tề nghinh tiếp, duy có một ông Lão mặc áo vải đội mũ trắng đến chào.

Tôn Thúc Ngao nghiêm trang tiếp đón và thưa rằng: “Chúng tôi bắt tui nhưng được lệnh Vua đến đây trị dân chắc ông Lão có điều dạy bảo?”

Ông Lão nói “Có”. Thân đã sang mà khinh người thì dân không chuộng? Chức đã cao mà chuyên quyền thì Vua sanh ghét, lộc đã hậu mà không biết đủ thì phải gặp tai vạ. Tôn thúc Ngao vừa vái vừa nói: Xin kính vâng lời và xin ông dạy thêm cho ít câu.

- Chức cao thì Ý càng phải khiêm cung.
- Quan to thì Tâm càng phải tế nhị.
- Lộc hậu thì việc làm cần phải thận trọng.

Ông giữ được ba điều ấy thì đủ trị dân.

PHỤ TỬ CANG

(Giếng mỗi Cha con)

Làm Cha phải lành (*Vi nhơn phụ chỉ ư Tì*).

Làm con phải thảo (*Vi nhơn tử chỉ ư Hiếu*).

Chữ Tì (lành) chỉ về nghĩa vụ làm Cha Mẹ, phải nuôi con cho nên vai, nên vóc, dạy con cho nên người hữu dụng.

Người Cha Mẹ lành cũng có khuyên con, răn con, cũng có rầy la, đánh mắng, nghĩa là phải làm thế nào cho con bỏ cái dở, theo cái hay, chớ chẳng phải lành là chiều theo ý con muốn làm gì thì làm.

Tại sao người Cha không để cho con được tự do hành động?

Bởi vì con còn thơ ấu, trẻ lòng, non dạ. Nói tóm là con chưa đủ sáng láng để phân biệt phải quấy và chưa đủ tinh thần cứng rắn để vượt qua những giờ vật dục cám dỗ. Ấy vậy nên người Cha Mẹ phải dìu dắt con trên đường Đạo đức quang minh. Gia đình giáo dục là căn bản Đạo Xử Thế.

Đối với con, Cha Mẹ cũng có quyền nhờ con nuôi dưỡng lúc về già, nhờ con giúp đỡ việc nặng nề “*Dưỡng nhi đãi lão*” (*Nuôi con để nhờ lúc về già*). Nhưng Cha Mẹ muốn dùng quyền hành ấy, trước phải làm xong nghĩa vụ của mình, tức là nuôi con, dạy con cho nên người.

Trái lại, nếu Cha Mẹ không làm tròn bổn phận mình mà cứ sai con, mắng con và bắt nó phục vụ cho mình như thế là bất công và là thất phận Cha Mẹ.

Vi nhơn tử chỉ ư hiếu. Thảo là Đạo làm con, chẳng những không ai được từ khước mà ai cũng phải coi đó là bổn phận chánh của mình nữa.

Cổ nhơn nói: “*Nhơn sanh bá hạnh, hiếu vi tiên.*” (*Người đời có trăm nét, song hiếu đứng đầu.*)

Tại sao người ta phải hiếu với Cha Mẹ?

Ôi! Công sanh thành dưỡng dục, kể sao cho hết, nào là mười tháng cưu mang, ba năm bú mớm, ẵm bồng.

“Nghĩa Mẹ như nước trong nguồn chảy ra.”

Còn Cha lại phải dày công dạy dỗ, cực nhọc, tảo tần, dầu trăm cay ngàn đắng, dầu vào cảnh nguy nan, người Cha cũng không từ miễn là làm ra cơm tiền để nuôi con.

“Công Cha như núi Thái sơn.”

Nghĩa Mẹ công Cha như thế, hỏi vậy ở đời có người nào mà chẳng thương mến chẳng? Ất không; nhưng thương mến chưa đủ, nghĩa vụ làm con bắt buộc người ta phải tròn Đạo Hiếu.

Thực hành Đạo Hiếu, trước nhất là nuôi Cha Mẹ. Sự nuôi dưỡng ấy phải hết lòng thành kính: giàu nuôi theo giàu, nghèo nuôi theo nghèo, ngoài miếng ăn, miếng uống, tấm áo, manh quần còn phải hết lòng vui vẻ trong phận sự làm cho Cha Mẹ vui lòng.

Một hôm Thầy Tử Du hỏi chữ Hiếu, Đức Khổng Phu Tử đáp:

“Ngày nay, người ta bảo chữ Hiếu là biết nuôi Cha Mẹ, nhưng xét kỹ lại thì giống chó ngựa kia cũng có người nuôi. Nếu nuôi Cha Mẹ mà không Kính, thì lấy gì để phân biệt với sự nuôi cầm thú.”

Vậy đủ biết nuôi Cha Mẹ quý tại lòng thành kính. Chẳng nên bắt chước câu: “Giàu thì đặng thảo ngay, nghèo thì mất trung hiếu.” Lời nói ấy chẳng qua là nói để chữa lỗi mà thôi.

Trái lại nên nhớ câu: “Nhà nghèo mới biết con thảo, nước loạn mới rõ trung Thần.” Từ xưa những gương trung hiếu, tiết liệt, phần nhiều xuất hiện trong nhà nghèo khó.

Khi ở chung với Cha Mẹ, không nên làm buồn lòng Cha Mẹ, nếu mình có việc buồn riêng, cũng chẳng nên tỏ sắc giận hờn cho Cha Mẹ thấy. Khi Cha Mẹ quở trách thì phải tự xét mình mà chừa lỗi, chớ chẳng khá buồn phiền.

Cha Mẹ già phải coi chừng đến chỗ không nói.

Tại sao? Bởi vì có nhiều khi Cha Mẹ sợ con lo buồn mà

chẳng tỏ ra hết lời.

Sau đây là một gương thờ Mẹ của người xưa.

Một hôm, Bá Du bị Mẹ đánh đòn, ngồi khóc mãi mà không thôi. Mẹ hỏi:

- Mọi khi Mẹ đánh con thì con biết lỗi mà cam chịu, có sao lần này con khóc dai như thế ?

- Thưa Mẹ: Mọi khi Mẹ đánh, con thấy đau; ấy là con biết Mẹ còn sức khoẻ. Lần này Mẹ đánh con không thấy đau lắm. Thế là con biết Mẹ đã yếu mà con khóc.¹

Lành thay! Bá Du biết lo cho sức khoẻ của Mẹ.

Cha Mẹ lúc sanh tiền con chẳng nên đi xa, nếu cần đi vắng thì phải cho biết chỗ để người nhà tìm cho dễ khi hữu sự. Cha Mẹ đau ốm, kẻ làm con phải tận tâm chạy thuốc, chạy thầy, chính mình nên lo liệu mọi phương; nếu giao cho kẻ khác biết đâu người ấy vì sơ sót làm thêm bệnh cho Cha Mẹ mình. Bình nhật cũng phải xem chừng: Nếu Cha Mẹ khỏe thì vui mừng, mệt thì lo lắng (*xem gương Bá Du thờ Mẹ đã nói trên*).

Lòng hiếu thảo sẵn có trong lòng người; nhưng có một đôi kẻ xao lãng là vì mê sắc dục, hoặc ham tiền của. Vậy ai là kẻ làm con nên thận trọng bốn phận của mình.

Đạo Hiếu không bắt buộc chúng ta phải nhắm mắt tuân lời, mà trái lại, phải kiểm điểm việc Cha Mẹ đã làm: Nếu hay thì hết lòng theo, còn làm lạc thì nên khuyên can với một cử chỉ kính mến.

Đức Khổng Phu Tử dạy rằng:

“Sự phụ mẫu cơ gián
Kiến chi bất tòng
Hựu kính bất di
Lao nhi bất oán.”

Nghĩa là cách thờ Cha Mẹ: Nếu thấy Cha Mẹ làm lạc thì

---

1 Cổ Học Tinh Hoa

nên khuyên can¹ với lời lẽ ôn nhu, lễ phép.

Nếu thấy Cha Mẹ không theo lời khuyên can thì con vẫn giữ lòng kính mến và không trái nghịch. Như Cha Mẹ sai làm việc khó nhọc cũng chẳng khá phiền hà.

Cha Mẹ mất thì phải tận tâm đóai hiếu. Cổ nhơn bảo: “Tang tác trí kỳ ai”: Việc tang chế phải hết lòng thương xót.

Tân Luật Đại Đạo định rằng: Việc tang chế không nên xa xỉ; không nên quàng linh cữu lâu ngày, không nên dùng Âm công lòe loẹt, không nên đãi đằng rân rộ mà mất vẻ nghiêm tịnh, ai bi.

Đức Khổng Phu Tử cho sự thờ Cha Mẹ rất hiếu là:

“Kính kỳ sở tôn
 Ái kỳ sở thân
 Sự tử như sự sanh
 Sự vong như sự tồn
 Hiếu chi thủy dã.”

Nghĩa là: Kính người mà Cha Mẹ đã trọng, yêu người mà Cha Mẹ đã mến, thờ Cha Mẹ khi chết cũng như lúc sống, mất cũng như còn. Ấy là hiếu ban đầu vậy.

1 Lời con khuyên Cha: *Điền Văn thấy Cha là Điền Anh làm quan mà hay vụ lợi riêng. Một hôm, thừa nhàn hỏi Cha rằng:*

- Thưa Cha: “Con của đứa con gọi là gì?
- Gọi là cháu.
- Con của đứa cháu gọi là gì?
- Gọi là chắt.
- Con của đứa chắt gọi là gì?
- Ai biết gọi là chi.

Thưa Cha: Cha làm Tướng nước Tề đã ba đời Vua, giàu có hằng ức vạn nhưng kẻ môn hạ chẳng có một người gọi là Hiên Tài.

Con trộm nghe: Nhà quan ắt có tướng giỏi, các quan văn ắt có quan văn hay. Cha mặc áo gấm mà người giỏi trong nước vẫn rách rưới. Tội tôi thừa ăn mà người giỏi trong nước vẫn đói khát. Cha quên tất cả việc công ích của dân của nước, chỉ lo súc tích của cải để dành cho những kẻ sau mà không biết gọi tên là gì. Thế thật lạ quá? Lời khuyên của Điền Văn không thất lễ, mà người Cha theo.

(Trích Cổ Học Tinh Hoa, Quyển II)

Đại ý nói rằng khi Cha Mẹ sanh tiền thì con tôn kính cử chỉ hành vi, mãi đến khi Cha Mẹ thác rồi, con cũng cứ tôn kính như Cha Mẹ còn sống. Chuyên tâm, trì chí thực thi Đạo Hiếu thủy chung như nhứt.

Bổn phận làm Anh Chị và Em.

“Huynh tắc Đễ, Đệ tắc cung”. Anh em, chị em đồng thọ sanh nơi một Cha Mẹ; tục ngữ nói:

“Một cục máu xắn làm năm ba” đồng cốt nhục, đồng bào thai, từ lúc nhỏ dại, ở chung một nhà, ăn chung một mâm, nằm chung một chiếu, vui có nhau, buồn có nhau, nhứt nhứt đều chung cùng. Vậy tình thương yêu ở giữa anh em, chị em không tình nào khấn khít ruột thịt bằng tình ấy.

Muốn bảo tồn cái tình máu mủ ấy mãi mãi thì người anh chị phải biết bổn phận mình là thương yêu, đùm bọc, che chở, kẻ làm em phải biết bổn phận mình là cung kính, thuận tòng.

Khi Cha Mẹ vắng mặt, anh chị phải quyền Huynh thế Phụ: dạy dỗ, khuyên răn, gìn giữ em trong mọi cử chỉ, hành vi. Mà muốn dùng quyền, người anh chị phải làm xong nghĩa vụ của mình là nuôi dưỡng dạy dỗ.

Cổ nhơn thường khuyên nhau rằng: Trước làm xong bổn phận rồi sau sẽ dùng quyền lợi.

Theo lẽ thường, lúc thành nhơn, mỗi người đều có gia tư. Mặc dầu xa cách nhau, nhưng anh em, chị em lúc nào cũng phải gìn giữ cái tình cốt nhục của mình, nghĩa là luôn luôn hoài bão tình thương mến, giúp đỡ việc lớn cũng như việc nhỏ. Mà muốn giữ vẹn sự thân mật thì không nên cô chấp những tiếng to, tiếng nhỏ của người chung quanh.

Bổn phận của mình phải sáng suốt phân định lẽ phải quấy ở giữa em chồng, chị dâu, em rể, anh vợ. Có lắm khi việc nhỏ mọn mà có thể làm sứt mẻ tình ruột thịt, anh em, chị em là cái di hài của Cha Mẹ, bất hòa là phá hại cái di hài ấy. Anh em, chị em như tay chơn, bất hòa là đoạn ly thủ túc.

Người nào xử Đạo Hiếu Đễ nghiêm trang trong gia đình thì người ấy có tinh thần hòa ái. Hiếu thuận là gốc Đạo xử thế;

người trọn thảo thuận thì có lòng trung quân, ái chủng.

Bổn phận cháu đối với Ông Bà.

Ông Bà là đấng sanh thành dưỡng dục Mẹ Cha, lại là đấng mà Cha Mẹ kính trọng, thương mến.

Đạo Hiếu bắt buộc kẻ làm con phải kính trọng những người mà Cha Mẹ đã thâm giao. Thử nghĩ: Người bàng quan còn phải xử trí như thế, huống chi Ông Bà là ruột thịt của Cha Mẹ mà chúng ta không tôn kính sao?

Ấy vậy, khi Ông Bà sanh tiền, chúng ta phải thay mặt Cha Mẹ mà trông nom, giúp đỡ những việc mà chúng ta có thể làm được và khi Ông Bà quá vãng thì phải thay thế Cha Mẹ mà phượng thờ cúng tế.

Luân lý cổ truyền của người Việt Nam dạy rằng: Ngày tế lễ, cả gia tộc họp về nhà thờ, lo việc tế lễ hai ngày: Tiên thường và Chánh giỗ. Những người họ hàng sum hiệp, vui vầy. Có khi nhắc lại sự tích Tổ tiên, có lúc thăm hỏi việc hàn huyên gia sự. Giờ cúng tế, người người có lòng thành kính. Khi ra vào, lúc lại qua trước bàn thờ, họ cúi đầu tỏ vẻ kính trọng dường như Ông Bà đang ngự trên cho sở tôn. Giờ tế lễ, hoàn cảnh yên lặng, tôn nghiêm, người trưởng Tộc hành lễ rồi con cháu cứ theo thứ tự vái lạy trang nghiêm.

Đại Đạo Tam Kỳ Phổ Độ giữ nguyên vẹn lễ thờ cúng Tổ tiên. Và lại, Đạo hữu đã khai mở Đạo Tâm, nay đem Đạo Tâm ấy mà sùng bái Tổ tiên thì có lẽ phong tục cổ truyền sẽ được tăng phần thuần mỹ thêm hơn.

Bổn phận cháu đối với Cậu, Cô, Chú, Bác.

Cậu, Cô, Chú, Bác là anh em ruột thịt của Cha Mẹ, kẻ làm con chẳng những phải thân yêu mà còn phải kính trọng như Cha Mẹ nữa. Nếu vô phước mà mồ côi, chính Cậu, Cô, Chú, Bác, là người thay mặt Mẹ Cha mà dưỡng dục con cháu. Vậy kẻ con cháu không vì lẽ gì mà không thân yêu quý mến.

Khi thành gia thất, tất nhiên bên chồng cũng như bên vợ, ai ai cũng có Cậu, Cô, Chú, Bác. Kẻ làm con cháu cũng phải quý mến các đấng ấy.

PHU THÊ CANG

(Giếng mối vợ chồng) Chồng hòa, vợ thuận

Trai lớn lên thì có vợ. Gái lớn lên thì có chồng. Người ở đời ai ai cũng có đôi bạn, rồi sau mới lập được gia đình. Cái định luật ấy, từ xưa đến nay, vẫn không thay đổi.

Trong Đạo vợ chồng có điều tốt nhất là hai người ấy được thuận hòa, ăn ở với nhau từ tóc xanh đến đầu bạc. Mà muốn được vậy thì mỗi người phải biết bổn phận của mình và phải hành động trong phạm vi ấy.

Chồng là rường cột của gia đình, phải đảm đương mọi việc bên ngoài để tạo hạnh phúc cho gia đình, nghĩa là phải làm lụng cho có cơm, tiền để nuôi dưỡng gia đình no ấm, kế nữa, sẽ nói đến giáo hóa.

“Giáo phụ sơ lai, giáo tử anh hài”: Dạy vợ lúc mới về nhà chồng, dạy con lúc còn thơ ấu. Mà muốn dạy người, trước phải sửa mình đoan trang, ngay chánh.

Nói tỉ: Người chồng biếng nhác không lo sanh kế, quanh năm lêu lổng bạc bài. Chồng như thế mà bảo vợ nên người sao được? Hoặc giả, cha dượng ấy mà bảo con hiếu thuận sao được?

Người chồng, người cha, không những phải lo làm lụng nuôi dưỡng gia đình mà còn phải làm gương Đạo đức cho vợ con nữa. “Dục tế kỳ gia, tiên tu kỳ thân” là lẽ như vậy.

Nên biết rằng vợ là bạn trăm năm của mình. Đàn bà là người yếu đuối nương dựa nơi mình, gởi thân cho mình để cùng nhau lo việc gia thất. Hơn nữa, vợ chồng là người đầu ấp, tay gối với nhau, vui chung vui, buồn chung lo, nghèo chung chịu, giàu chung hưởng. Lòng có nghĩ như thế thì mới có dạ yêu đương, đùm bọc.

Người chồng có quyền khuyên lơn, dứt bản người vợ, nhưng trước phải làm xong nghĩa vụ của mình, như đã nói trên, rồi sau mới dùng đến quyền. Tuy nói rằng có quyền, nhưng người chồng lúc nào cũng lấy tinh thần hòa ái làm cốt. Nghĩa là có khuyên lơn, dứt bản người vợ thì cũng chỉ trong

vòng lễ nghi kính mến; chớ chẳng khá đang tay đánh đập như kẻ võ phu.

Người vợ phải có tinh thần thuận tòng, nghĩa là phải biết dung hòa với chồng để tạo hạnh phúc gia đình. Bát trong sóng còn động, huống chi vợ chồng ăn ở với nhau cả đời, vậy làm thế nào tránh khỏi một đôi khi bất đồng ý kiến.

Giả tí như: Có trường hợp ấy xảy ra thì vợ chồng nên nhịn nhục lẫn nhau, chồng nói vợ nghe, vợ nói chồng nghe, phân trần điều hơn, lẽ thiệt.

Tương y, tương ý để hòa thuận trong vòng lễ nghi Đạo đức; điều đó là tốt nhất; chẳng nên bắt chước phường hôn ầu chồng một lời đi, vợ năm bảy tiếng lại. Thế rồi sanh việc bất hòa; mà chồng vợ bất hòa thì gia đình tan nát.

Phận gái trọng nhứt là trinh tiết; bởi vậy người phụ nữ có thân phải giữ lấy thân, mỗi ngày phải làm tăng giá trị của mình thêm cao lên mãi.

Tục ngữ nói: “Đi ngang đám dưa không nên sửa dếp; Đi ngang cây lý không nên sửa mũ.” Đại ý câu này khuyên người ta phải hành vi, ăn nói, đi đứng trang hoàng nhứt là phải tránh những cử chỉ nào làm cho người khác ngờ vực, cũng như đi ngang đám dưa thì không nên sửa dếp, hoặc đi ngang cây lý thì không nên sửa mũ, vì làm như thế, người ta sẽ ngờ rằng mình bẻ trộm dưa, hay hái trộm lý.

Tề gia nội trợ là phận sự của người phụ nữ, cho nên người vợ phải chăm nom việc nhà: Thiếu đủ phải biết, còn hết phải hay, sắp đặt an bài mọi sự, ăn cần, ở kiệm phải trọng tiền của chồng làm ra. Ăn nhịn qua ngày, ăn vay mắc nợ.

Của chồng công vợ, chồng vợ chung lo tạo hạnh phúc gia đình ¹

1 Người vợ hiền minh.

Dương Tử, một hôm đi đường gặp một lọ vàng mừng rỡ đem về đưa cho vợ. Người vợ nói rằng: Thiếp trộm nghe: Người chí sĩ không uống nước suối Đạo toàn (suối ăn trộm), người liêm khiết không ăn của xin. Chàng nay lượm của rơi ngoài đường đem về cầu lợi, làm ô uế phẩm hạnh thì nghĩ có nên chăng?

(Xem tiếp trang 127)

Tóm lại: Đạo vợ chồng cần nhưt là thuận hòa, chồng chẳng nên ý quyền hiếp đáp vợ, vợ không nên cậy thế hờn ầu với chồng. Đồng vợ, đồng chồng tát biển đông cũng cạn.

Tân Luật Đại Đạo nói: “*Hôn nhân là việc trọng trong đời người. Phải chọn hôn trong người đồng Đạo, trừ ra, khi nào người ngoài ưng thuận nhập môn thì mới được kết làm giai ngẫu.*”

Đó là có ý ngừa sự bất đồng tâm lý về sau.

Tân Luật lại cấm người đàn ông không đặt cưới hầu thiếp. Rủi có chích lẽ nửa đường mới được chấp nối; thẳng như vợ lớn không con nối hậu thì được phép cưới hầu thiếp, song chính mình chánh thê đứng cưới mới đặt.

Người Đạo cũng chẳng được để bỏ nhau trừ ra ngoại tình, hay thất hiếu với công cô.

II. NGŨ THƯỜNG Nhân, Nghĩa, Lễ, Trí, Tín

NHÂN

Người ta ai cũng có bảm thọ của Đức Chí Tôn một điểm Linh Quang, để làm tự Tánh của mình.

Cổ nhân cho Tánh ấy là Mạng Trời hay Thiên lý. Mạng

(Tiếp theo)

Dương Tử thẹn lắm, liền đem lọ vàng bỏ ngoài đồng, rồi đi tìm thầy học. Học được một năm, Dương Tử trở về nhà, người vợ quì xuống trước mặt hỏi:

- *Chàng có việc gì mà trở về?*
- *Ta đi lâu ngày nhớ nhà mà về.*

Người vợ cầm dao đến chỗ khung cửi nói rằng:

- Lụa đang dệt đây, phải làm từ lúc nuôi tằm ươm tơ cho đến lúc mắc lên khung cửi. Nếu đành dứt một sợi và dứt nữa thì sẽ dứt đến hàng tấc, hàng thước, hàng trượng, hàng cả tấc. Nếu bây giờ, thiếp chặt đoạn đang dệt đây thì bao nhiêu công từ trước đều mất cả. Chàng đi học để trở thành người giỏi, nếu đang học mà bỏ về thì khác gì tằm lụa đang dệt đây mà chặt đi.

Dương Tử cảm động lắm, bèn đi học luôn bảy năm đến tốt nghiệp mới về, vợ ở nhà chăm chỉ làm ăn, vừa nuôi Mẹ chồng vừa nuôi chồng ăn học.

(Trích Cổ học Tinh hoa quyển II)

Trời thì lặng lẽ, trầm mặc ở trong cõi lòng thanh tịnh; nhưng khi phát động trúng tiết thì đó là “NHÂN”.

Bởi Thiên lý phát động là “Nhân” cho nên đức “Nhân” gồm đủ tất cả tánh tốt, hạnh lành như Trung, Hiếu, Tiết nghĩa, Cung, Khoan, Mẫn, Huệ, Cương, Nghị, Mộc, Nột.

Người nào giữ được đức “Nhân” và thể hiện đức “Nhân” khi xử sự, tiếp vật thì đó là làm xong Đạo làm người (*Nhân giả, nhơn dã*).

Đức Khổng Phu Tử nói rằng: “Quân tử thể nhân túc dĩ trường nhân”. Nghĩa là người Quân tử lấy đức “Nhân” làm thể thì đủ làm trưởng thành mình.

Người có “Nhân” lúc nào cũng an vui, ung dung, tự tại, bình tĩnh, trầm lặng, mà luôn luôn trong lòng sẵn có một cái khiêu “Trực giác” mẫn huệ. Việc đến, họ biết với một cách mau chóng toàn diện. Họ làm việc cũng thích hợp Đạo lý, họ thật thà, chất phác, nhưng giàu tình cảm tốt lành. Đối với gia đình họ hiếu đễ; đối với xã hội, họ thuận hòa; đối với vật, họ thương yêu giúp đỡ làm cho vạn vật tất đắc kỳ sở. Việc lợi danh ở đời họ không lánh hẳn nhưng chẳng bỏ đạo đức để cầu lợi danh. Đạo đức với lợi danh, nếu phải bỏ một thì họ vui lòng bỏ lợi danh, cầu Đạo đức.

Trương Hoàn Cừ là người Trung Hoa sanh vào khoảng (1020-1076) cho rằng: Lòng Nhân ái phải có thứ bậc.

Ông nói: “Tôn người già cả là sở dĩ tỏ lòng kính trọng kẻ tôn trưởng, yêu thương trẻ dại là sở dĩ tỏ lòng bênh vực kẻ yếu hèn, tôn người có đức độ hợp với lẽ Trời đất là bậc Thánh và kẻ có đức độ hơn người là bậc Hiền. Còn những người tàn tật, quan quả, cô độc, đều là anh em với ta cả. Như thế, tuy người ta có tôn ti khác nhau, nhưng ai ai cũng phải đem lòng thương xót để cư xử với nhau như anh em một nhà.”¹

Đại ý câu này nói lên được Đức “Nhân” là tình thương yêu có thứ bậc nhưng phải trùm cả vạn vật, vì Đức Nhân là phần ảnh đức Hóa sanh của THƯỢNG ĐẾ.

---

¹ Nho giáo Trần Trọng Kim

Thực hành Đạo “Nhân” cũng cần có học hỏi, bởi vì có Trí sáng mới có thể phân biệt được thiện ác, phải quấy.

Tử Hạ nói rằng:

“Bác học nhi đốc chi,
Thiết vấn nhi cận tư.
Nhân tại kỳ trung”.

Nghĩa là: Sự học hỏi phải rộng rãi; chí hướng phải dày dặn, sự hỏi han cần thiết; sự suy nghĩ phải có dính dấp với mình. Trong những việc ấy hẳn có hàm súc Đức “Nhân” vậy.

Thế đủ rõ rằng Đạo “Nhân” cần có Trí để phân biệt phải quấy để thương yêu và giúp đỡ cho phải chỗ và đúng mức. Đó là mối đầu mà cổ nhân nương theo để thành lập cái thuyết “Tam Đạt Đức” (*Nhân, Trí, Dũng*).

Đức Khổng Phu Tử nói: “Nhân giả nhạo sơn; Nhân giả tịnh.”

Nghĩa là người “Nhân” thích núi; người “Nhân” tịnh tâm.

Nhờ an tịnh mà người “Nhân” giữ được Thiên lý lưu hành trong Tâm để chủ tể cho đời sống của phàm thân.

Đức “Nhân” chẳng phải hàm súc đủ mọi hạnh lành, đức tốt mà là cái phản ảnh Đức Háo sanh của Thượng Đế nữa. Về phương diện này “Nhân” khởi đầu tại lòng thương xót (*Trắc ẩn chi tâm*), và người ta thường dùng chữ “Ái” kèm theo chữ “Nhân” để cắt nghĩa sự thương yêu.

Xem câu:

“Đệ tử nhập tắc hiếu
Xuất tắc lễ
Cần nhi tín
Phiếm ái chúng
Nhi thân Nhân”.

Nghĩa là: kẻ đệ tử vào thì hiếu với Cha Mẹ, ra thì kính người trên trước, làm việc thì cần mật, rộng thương người và năng lui tới với người Nhân đức.

Chữ “Nhân” người xưa cắt nghĩa rằng: “Nhân” gồm có một chữ “Nhơn” là người, một chữ “Nhị” là hai. Đại ý Nhân là tình cảm ở giữa hai người.

Nói tí như tình thương thiêng liêng ở giữa người Mẹ và đứa con.

Hoặc giả tình thương ở giữa hai người chồng và vợ. Người chồng hy sinh tất cả cái gì của mình cho vợ. Trái lại, người vợ cũng hy sinh như vậy cho chồng.

Nên lưu ý rằng tình thương ở giữa hai người phải nhắm vào sự “Vị tha”, nghĩa là vì người mà thương. Trái lại, nếu thương người để cầu lợi mình thì sự thương ấy không phải là “Nhân”.

*“Chim khôn biết kiếm đâu cây lành,
Người thiện phải giữa đức háo sanh.
Tôn trọng người như Trời với Phật,
Thương yêu tất cả chúng sanh thành”.*

(Thánh Ngôn)

Phương pháp thực hành:

Có người hỏi phương thức làm Nhân. Đức Khổng Phu Tử nói: “Kỷ dục lập nhi lập nhơn; kỷ dục đạt nhi đạt nhơn. Năng cận thủ tử khả vị Nhân chi phương”.

Nghĩa là mình muốn lập thân thế nào thì cũng giúp người cùng lập thân như mình: Mình muốn thông đạt đến đâu thì cũng giúp người cùng thông đạt như mình. Ai hay làm những điều đó là làm “Nhân” vậy.

Thầy Tử Trương hỏi “Nhân”, Đức Khổng Phu Tử nói: “Hãy làm năm điều này trong thiên hạ là “Nhân” rằng: Cung, Khoan, Tín, Mẫn, Huệ.

Cung thì không khinh lờn,
Khoan thì được lòng người,
Tín thì được người tin cậy,
Mẫn thì có công,
Huệ ơn thì đủ khiến được người”.

Nhan Hôi hỏi Nhân, Đức Khổng Phu Tử nói rằng: “Khắc kỷ phục lễ vị Nhân”. Sửa mình theo Lễ là “Nhân” tức bỏ hết lòng tư dục để hành động theo Thiên lý.

Phản Tri hỏi “Nhân” Đức Khổng Phu Tử nói rằng: “Ái

nhơn” tức thương người.

Sách Luận Ngữ chép rằng Đức Khổng Phu Tử trả lời cho mỗi người một khác, ấy là Ngài tùy chỗ thiếu của kẻ học để bổ khuyết.

Đức “Nhân” sẵn có ở nơi người tại sao lại có người không làm được?

Đó là tại sự ghét thẳng Đức “Nhân”, rồi ghét chiếm ngôi chủ tể phạm thân mà ra nông nổi. Giả tí khi Cha con ghét nhau thì mất từ hiếu, chồng vợ ghét nhau thì mất thuận hòa, anh em ghét nhau thì mất kính nhường, người trong thiên hạ ghét nhau thì mạnh hiếp yếu.

Vả lại, lòng người không bao giờ có hai tình cảm một lượt. Hễ có ghét thì không thương; hoặc có thương thì không ghét. Ấy vậy nên chúng ta cứ mở rộng lòng thương thì tự nhiên lòng ghét không xen vào được, cũng như có hòa bình thì không chiến tranh vậy.

Đức Khổng Phu Tử lấy Đạo “Nhân” làm căn bản cho Đạo Người, rồi tùy tình cảm mà ứng và cứ ung dung theo Thiên lý mà hành động chớ không cố chấp điều gì. Thế nên đứng vào cảnh ngộ nào cũng an vui chớ không làm mất tư cách người Quân tử.

NGHĨA

Về tâm học “Nghĩa” là phương pháp giúp cho kẻ học thành đức. Về Luân Lý học, “Nghĩa” là lẽ phải giúp cho kẻ học hoàn thành bốn phận làm người, hoặc nói cách khác “Nghĩa” cụ thể hóa lòng Nhân thành Đạo đức.

Ở đây, hai chữ “Nhân” và “Nghĩa” phải đi đôi với nhau. Trái lại nếu có “Nhân” mà không có “Nghĩa” thì Đạo đức thiếu hình thức, còn như có “Nghĩa” mà không có “Nhân” thì Đạo đức thiếu tinh thần.

Giả tí: Chúng ta có lòng thương người lâm nạn nhưng không ra công hoặc ra của để cứu giúp thì lòng thương không thể hiện. Ngược lại, nếu ra công, ra của để tế độ mà chẳng có lòng thương thì đó là một ý khác chớ không phải “Nhân”.

LỄ

Lễ trước dùng để tế tự, sau lan rộng đến nề nếp xử sự, tiếp vật mà nhân quần xã hội thừa nhận. Chữ “Lễ” lại đồng thể với chữ Lý; cho nên nó phải tùy thời mà biến đổi càng ngày càng tốt hơn, chớ chẳng khá cố chấp mà phải sa vào cái vạ hủ lậu.

Về phương diện Tế tự, Lễ có mục phiêu thứ nhất là làm cho đàn tế được trang nghiêm; mục phiêu thứ nhì là đào tạo cho con người một tâm lý Kính và Thành. Có Kính thì mới giữ được bản tánh của mình, có Thành mới cảm ứng được với Trời. Đó là Lễ giúp người tồn dưỡng Tâm tánh.

Theo sách Lễ Ký: Lòng người ta lúc nào cũng có muốn sự ăn uống, sự trai gái và sự cái nạn tử vong, bần khổ. Nếu người ta không nghĩ lại thì Thiên lý sẽ bị tiêu diệt. “Lễ” giúp người ta giữ vẹn Thiên lý.

Nói Lễ giữ Lễ thì khi đi, đứng, nằm, ngồi lúc nào cũng chẳng khá dẽ duôi. Ở thường thì Cung, làm việc thì Kính, giao thiệp thì hết lòng. Ba điều ấy, dầu ở chung với kẻ mọi rợ cũng chẳng khá quên. Ra khỏi cửa thì Kính như hầu khách quý; sai khiến kẻ dưới thì Kính như thừa hành lệnh trên; nhứt cử, nhứt động đều có “Lễ”, đó là người lịch sự. Hành vi, lời nói và tư tưởng, mỗi mỗi đều có trước sau, là người có tiết.

Trên đường giao tế, “Lễ” phải có Nghi làm hình thức.

Giả tí như chúng ta gặp người trưởng thượng thì chúng ta đem lòng Kính, đó thuộc về Lễ. Rồi chúng ta nghiêng mũ cúi chào tỏ lòng kính ra ngoài, đó thuộc về Nghi. Thế nên nói: Nghi tùy “Lễ” mà chế. Hai chữ “Lễ Nghi” thiếu một thì không thành qui tắc. Giả tí như chúng ta có Kính trong lòng mà không nghiêng cái mũ cúi chào, thì lòng cung kính không chỗ nương để phát biểu. Trái lại, trong lòng không Kính mà bên ngoài làm ra vẻ cúi chào: Nghi không Lễ thì đó chỉ là hình thức khô khan mà thôi.

Lễ nghi dùng để phân định ngôi thứ: Tôn ti, thượng hạ. Giả tí trong đám hội đàm, người lớn cứ sẵn sàng ăn nói, sẵn sàng hành động, kẻ nhỏ thì hồn ầu không kính nể người lớn. Thế thì

làm sao mà hiệp nhau cho được, cho nên nói rằng: thất “Lễ” thì loạn.

Học Lễ không phải khó khăn như có người lầm tưởng. Bởi vì Lễ thuận lòng người mà dây chớ không phải cưỡng bách. Cổ nhơn thường khuyên nhau: Trước học Lễ rồi sau mới học văn, tức là học Đạo lý rồi sau sẽ học các môn khác. Luật dùng để răn người phạm tội, Lễ để ngăn tình cảm xấu, thế mà người ta sợ Luật hơn sợ Lễ; đó là tại Luật đó hậu thuẫn hình phạt.

Hành vi, lời nói và tư tưởng mỗi mỗi đều thích Trung, ấy là người có tiết độ. Tiết độ là mực thước của người cũng như nhịp trường canh là mực thước của Âm nhạc. Lễ định nên tiết độ ấy.

Nói rút lại: Lễ là mực thước để đo lường tư tưởng, lời nói và hành vi trong khi xử kỷ, tiếp vật. Đức Lão Tử nói rằng: “Nếu thất Đạo thì nên theo Đức, nếu thất Đức thì nên theo Nhân, nếu thất Nhân thì nên theo Nghĩa, nếu thất Nghĩa thì nên theo Lễ.”

Vậy chúng ta có thể nói rằng kẻ học nên theo Lễ để trở về với Nghĩa, nên theo Nghĩa để trở về với Nhơn, nên theo Nhơn để trở về với Đức và nên theo Đức để trở về với Đạo.

TRÍ

Trí là năng lực hay biết. Người ta nhờ Trí để biết phân biệt phải quấy, lành dữ. Người Trí biết Đạo Đức và lần hồi hoá cải việc dữ thành hay, điều ác thành điều thiện và mỗi ngày mỗi làm cho mình được tăng thêm phẩm hạnh.

Muôn thành người Trí, chúng ta phải học hành. Theo Nho giáo, kẻ học phải làm năm việc: *Học, vấn, tư, biện, và hành*.

Học: Lấy sự tìm kiếm làm cho giỏi mọi việc gọi là Học.

Vấn: Lấy sự tìm kiếm giải thích cho rõ ngờ vực gọi là Vấn.

Tư: Lấy sự tìm kiếm làm cho thông suốt mọi lý thuyết gọi là Tư.

Biện: Lấy sự tìm kiếm làm cho tình huống lẽ suy xét để rồi giảng lại cho rõ gọi là Biện.

Hành: Lấy sự tìm kiếm hiểu biết làm ra sự kiện gọi là Hành.

Học hành phải đi đôi thì cái biết mới được cụ thể. Nói tì: Chúng ta biết thờ Trời là một việc rất hữu ích, nhưng biết thờ Trời chưa đủ, thành thử chúng ta phải tế lễ ĐỨC CHÍ TÔN hằng ngày để tập cho mình có lòng thành kính. Lòng thành kính tức là Chơn Tâm, nó sẽ giúp chúng ta trừ khử Vọng Tâm và cảm thông với Thiên lý. Thờ Trời, tế Trời là một phương pháp làm sáng đức sáng của mình.

Thầy Tuân Tử nói: Chẳng nghe không bằng có nghe, có nghe không bằng trông thấy, trông thấy không bằng biết rõ, biết rõ không bằng làm được.

Học để biết, biết để làm. Thế là cái đức sáng của mình càng ngày càng sáng suốt thêm lên.

Sự học có nhiều lối: Học với kinh nghiệm và học với Trí nghĩ. Ví dụ: Chúng ta chưa biết lửa có tánh nóng. Nay vì có một duyên có gì, chúng ta chạm nhầm lửa mà phải phỏng tay. Thế là chúng ta nhờ bài học kinh nghiệm để biết lửa có tánh nóng.

Đời người là một cuộc học. Nếu chúng ta rủi bị phiền não vì một việc gì thì chúng ta chẳng khá trách Trời, chẳng khá trách người, chẳng khá trách vật; mà trái lại, phải tự xét mình tìm cho ra cái nguyên nhân nào làm cho chúng ta phải phiền não.

Phải chăng: Tại không biết, tại trễ nải, tại tức giận? Khi đã thấy nguyên nhân tạo ra phiền não rồi, chúng ta nên tìm phương giải quyết để cho cách xử sự lần sau được khá hơn.

Trí người là một trường hành động. Khoa học ngày nay, nhờ Trí mà phát minh biết bao nhiêu cơ khí kỳ xảo. Chúng ta nên dùng Trí của mình để tìm biết đời sống của mình: Đại để như nhìn ra Vũ Trụ bao la, biết bao nhiêu Thế giới vận chuyển không ngừng, lại nhìn đến vạn vật yên lặng, trang nghiêm, rồi nghĩ đến thân phận người ta ở đời: Sống như vậy rồi chết ra

sao? Và còn biết bao nhiêu những việc huyền bí trong Vũ Trụ mà chúng ta chưa biết được.

Vậy chúng ta nên ghi những vấn đề ấy để rồi suy nghĩ khám phá sự liên lạc của người với Trời, người với người và người với vật. Một khi chúng ta khám phá những lẽ bí mật của Tạo vật rồi, ắt chúng ta sẽ giải quyết được đời sống của chúng ta với một cách xứng đáng.

Theo lý đương nhiên, đời sống chẳng phải tìm nơi sự lý nhỏ mọn trong vòng vật dục mà phải vượt ra ngoài để rồi sống với Đạo, sống với Thượng Đế và sống với Chúng sanh.

Mục đích của người Trí là biết Đạo, thế nên kẻ học phải chuyên tâm trì chí. Cách học phải mở cho rộng, hỏi cho kỹ, nghĩ cho cùng, phân biệt cho rõ và hết sức làm theo để thành toàn cái biết của mình. Mỗi ngày phải xét mình và bèn lòng tự xét tự tỉnh mãi cho đến một ngày kia, chúng ta sẽ có tâm trọn lành.

Trí đã phát khởi, thấu hiểu Chơn lý Thiện ác và biết giới hạn của tình dục rồi. Lúc bấy giờ, chúng ta ung dung thông cảm với Thiên lý mà sống với một thái độ thuận hòa, bình tĩnh theo Đạo tự nhiên.

TÍN

Tín là tin. Thủ tín là điều quý trọng của người, nhưt là kẻ tu hành. Lời nói của mình thốt ra phải trọng nó: Nói ra rồi phải nhìn nhận, nếu nói không chắc một lần, về sau mặc dầu chúng ta nói thiệt, người ta cũng không tin. “Nhơn vô tín bất lập”: Người không đặt tín nhiệm thì chẳng làm nên được.

Đối với mình lại càng phải thủ tín hơn nữa. Chúng tôi xin nhắc câu sách Đại Học nói rằng: “Sở vị thành kỳ ý giả vô tự khi dã”.

Nghĩa là: Cái chỗ gọi là sửa ý ra thành thật, cốt yếu ở chỗ mình chẳng tự dối. Đại để nói rằng nếu người ta tự dối mình thì mình không làm nên được.

Ví dụ: Chúng ta hứa với mình “Học cho giỏi” thế mà rồi ít lâu lại quên mất, không làm được như lời hứa.

Đó là tại sao?

Tại mình tự dối mình. Mà kẻ tự dối mình tức là dối Lương tâm; mà dối Lương tâm là dối Trời. Thử hỏi: Trời có nên dối chăng?

Những kẻ bội ước, bất trung, nói rồi chối, hoặc diên đảo xảo ngôn là kẻ xúc phạm đến Thần mình. Kẻ ấy thế nào cũng phải chịu tội. Mất lòng tín nhiệm của người lại mất lòng tự tín của mình, kẻ ấy thành ra một nhân vật khả ố. Nó hãm mình vào nơi khốn nạn. Kẻ học Đạo phải tự mình bó buộc mình; nói thiệt và thủ tín, vì khoản này rất khó dung chế.

Tóm lại: Ngũ Thường là năm mối hằng tâm để cho người ta noi theo mà hành động hầu trở nên người có Đạo hạnh. Ngũ Thường để sửa hành động của người cũng như thước qui để làm hình tròn, thước củ để làm hình vuông. Muốn làm hình tròn, hình vuông mà không dùng thước qui, thước củ để làm rập thì không thể được, cũng như muốn làm người Đức hạnh mà chẳng dùng Ngũ Thường thì biết theo đâu mà làm.

Ngũ Thường tuy có năm Đức, nhưng Nhân đứng đầu và gồm cả Đạo làm người. Lễ là mục thước để làm Đạo Nhân, thực hiện trọn Đạo Nhân, tức là thể hiện Thiên lý thành Nhơn luân và cũng là làm tròn bổn phận người.

PHẬN GÁI

Giữ câu Tam Tùng, Tứ Đức

A. TAM TÙNG

Mặc dầu trai hay gái, đều có bổn phận làm người; đại để như đã nói trong những chương trước, nhưng riêng về Nữ phái, cổ non đã vạch sẵn con đường “Tam Tùng” mà kẻ hậu tấn noi theo để làm nên người con thảo, vợ hiền, mẹ lành.

Có người nói: Thế kỷ 20, văn minh vật chất đã phổ truyền. Phụ nữ từ Tây sang Đông, từ thành thị đến thôn quê, người người đều chen lấn trên đường “Canh tân”, nếu đem cái thuyết cũ kỹ “Tam Tùng” mà hô hào, thế có phải là đi ngược chiều

tấn hóa chăng?

Không. Bởi vì luân lý cổ truyền của người Việt Nam vốn ở trong Nho giáo; mà vì Thánh sư của Nho giáo là Đức Khổng Phu Tử có nói rằng: “Luân lý Pháp luật phải tùy thời mà sửa đổi cho thích nghi với trình độ tấn hóa của Nhơn sanh”.

Câu sách Trung Dung sau đây đủ chứng minh điều ấy rằng: “Trọng Ni tổ thuật Nghiêu Thuấn, hiến chương Văn Võ, thượng luật Thiên thời, hạ tập thu thổ”.

Nghĩa là Đức Trọng Ni (Khổng Phu Tử) thuật lại Đạo Vua Nghiêu, Vua Thuấn, bắt chước Vua Văn, Vua Võ; trên theo thời Trời mà quyền biến, dưới tòng thủy thổ mà an vui.

Vậy chúng ta nên lược lại những qui luật cổ truyền, như cái thuyết "Tam Tòng" chẳng hạn, rồi châm chước sửa đổi cho vừa lần tấn hóa, nghĩa là chúng ta giữ những cái “Hay” bỏ những cái “Dở” để đưa đoàn em đi đến con đường “Mỹ tục thuần phong”.

Nghĩ như thế, nên chúng tôi yên trí soạn lại như sau:

1. Tại Gia Tòng Phụ: Bỏ phận làm con phải thảo với Cha Mẹ. Đạo Hiếu không phân biệt trai hay gái, đại khái như đã nói trong chương “*Phụ Tử Cang*”.

Riêng về phần nữ lưu, chữ “Tại gia tòng phụ” có nghĩa đặc biệt về việc lập gia thất.

Vả, đường đời muôn nẻo, mặc dù người con có học thức đến đâu cũng chưa đủ kinh nghiệm thế tình, chưa từng trải việc đời, thành thử những việc quan trọng, con nên tuân lời Cha Mẹ là hơn.

Phải biết rằng trong đời không ai thương lo cho con bằng Cha Mẹ. Từ xưa, chưa thấy Cha Mẹ nào có ý làm hại con. Cha Mẹ chúng ta cũng như muôn vạn người khác, hằng nuôi con, hằng dạy con, và hằng trông mong con trở nên người cao quý, hạnh phúc.

Vậy người con chẳng vì lẽ gì mà không tuân lời Cha Mẹ. Thảng như có điều chẳng vừa ý thì nên ôn tồn, nhỏ nhẹ, bày tỏ chỗ thiệt hơn, chẳng khá cãi cộ mà sanh ngõ nghịch.

Gần đây, mới xuất hiện phong trào “*Tự do kết hôn*” nghĩa là trai gái tự do tác thành, chớ không cần hỏi đến ý kiến mẹ cha. Việc này có thể chấp thuận về nguyên tắc; bởi vì chồng vợ phải chung sống trọn đời từ tóc xanh đến đầu bạc; cho nên hai người cần có tâm đầu, ý hợp thì mới vui vầy. Trái lại, nếu kẻ nói trâu trắng, người nói trâu đen thì khó dung hòa để tạo ra gia đình hạnh phúc.

“Chấp thuận nguyên tắc” chúng tôi muốn nói phận gái được phép chọn bạn trước, nhưng khi quyết định thì phải chờ lệnh Mẹ Cha, bởi Cha Mẹ là người niên cao kỹ trưởng từng trải việc đời, dầu sao người cũng am hiểu thế tình hơn con. Trẻ lòng, non dạ, còn chưa phân biệt lẽ thiệt hơn. Biết đâu, mình quyết tìm hạnh phúc nhưng chung qui lại sa vào chạm bẫy tai hại.

Tạo lập gia đình là việc lớn của đời người. “*Quân tử chi đạo tạo đoan hồ phụ phụ*”, nếu bước đầu tiên rủi lỡ lầm rồi phải khổ trọn đời. Phận gái mười hai bên nước, trong đục phải cam. Nhưng nếu rủi rồi sao?

Người làm Cha Mẹ không nên ỷ quyền mà ép con. Ngạn ngữ nói: “Ép dầu, ép mỡ, ai nỡ ép duyên”. Có người gả con mà không dám hỏi ý con, về sau thành ra vô tình mà hại cuộc đời con. Đương môn, đôi hộ là một điều tốt, nhưng nó đứng vào hàng thứ nhì, duy có điều chọn dâu, chọn rể kia mới thật là trọng yếu.

Quyền Cha Mẹ, nghĩa làm con, đôi bên phải dung hòa với nhau, để đào tạo hạnh phúc cho con là hơn hết. Nếu rủi Cha Mẹ qua đời thì phận gái cũng nên nghe lời người nuôi dưỡng như Cô, Cậu, Chú, Bác v.v . .

2. Xuất Giá Tòng Phu: Khi có chồng rồi, phận gái phải ở với nhà chồng, cả một cuộc đời mới đó phải thi hành, nào là bổn phận đối với Cha Mẹ bên chồng, anh em bên chồng, nào là xử sự với kẻ ăn ở trong gia đình và người láng giềng, mỗi mỗi phải cư xử cho trọn Đạo, nhứt là đối với chồng phải giữ gìn trinh tiết; bởi vì người đàn bà mất trinh thì mất giá trị. (*Xin xem bài Phu Thê Cang*)

3. Phu Tử Tùg Tử: Rủi chồng chết thì phải nương theo con; khi con còn thơ ấu thì lo bề dưỡng dục, đến lúc con nên người, con thành nhor thì một lòng sống với con cho tròn phận Mẹ hiền.

Sách Nho chép truyện bà thân sanh của Mạnh Tử chọn xóm ở để cho con ăn học; có lần Mạnh Tử biếng nhác, Bà chặt khung cửi, làm cho con biết sợ mà lo học. Nhờ Mẹ hiền mà Thầy Mạnh Tử trở nên bậc Á Thánh. Đoàn hậu tấn nên noi gương làm Mẹ đó mà lập thân mình.

B. TỨ ĐỨC

(Công, Ngôn, Dung, Hạnh)

Công: Ngoài việc văn chương, cung kiểm như các bậc anh thư, phận gái còn có Nữ công thường thức cần phải am tường thuần thực hầu làm trọn phần nội trợ của mình. Đại khái như: May vá, nấu nướng, sắp đặt việc nhà, cần kiệm, nuôi chồng, dạy con vân vân . . .

Nội trợ là phận gái, phẩm giá làm người tùy đó một phần lớn. (Xem lại bài “Phu Thê Cang” và Chương Lập Công trong quyển “Trên Đường Tấn Hóa”.)

Ngôn: Ngôn là lời nói, người bàng quan do lời nói của mình mà đoán ra tâm lý. Tại sao? Bởi có tư tưởng trong lòng mới tỏ ra ngoài lời nói, thành thử lời nói năng phải cẩn thận.

Không nói láo, không nói hoa nguyệt, không nói xằng, không nói bậy; không ngồi lê, đôi mách, không nói dối. Muốn được vậy thì phải tập cho có thói quen rằng: “Suy nghĩ trước rồi sau sẽ nói” tức là ngôn đoái hạnh, hạnh đoái ngôn. (Xem lại bài cảm “Vọng Ngữ” và chương “Lập Ngôn” trong quyển “Trên Đường Tấn Hoá”).

Dung: Dung là dung nhan, diện mạo, cần phải sạch sẽ vẻ vang, đi đứng trang hoàng, hình dung yểu điệu; nhưng lúc nào cũng phải giữ tự nhiên, nghĩa là không phải sửa cách đi đứng, vì có ý sửa là mất tự nhiên mà mất tự nhiên thì không đẹp.

Hạnh: Hạnh là nét, mà nét lại do Tâm mà ra, cho nên muốn có Hạnh trước phải gội mài bồn Tâm.

Kể sơ lược như thành thật, hiền lành, tao nhã. Thành thật thì được người tín nhiệm, tin dùng; hiền lành thì ngăn được phóng tâm; hòa nhã thì tránh được tật kiêu căng, hỗn láo.

Rút lại người phụ nữ giữ trọn Tam Tòng Tứ Đức thì đủ làm nên người con thảo, vợ hiền, mẹ lành.

Tóm lại: Làm người, mặc đầu phái Nam hay phái Nữ, đều phải lấy Đạo Tu Thân làm căn bản Nhơn Đạo, nghĩa là trước nên trau dồi Tâm Thân của mình trở nên Chơn Thiện Mỹ, rồi sau mới biết nghĩa phương để sửa việc nhà, làm việc nước và góp công vào việc hòa bình Thiên hạ (*Tu Thân, Tề gia, Trị Quốc, Bình Thiên hạ*).

Cổ nhơn rất trọng Đạo Tu Thân; họ thường khuyên nhau: Từ vì Thiên Tử đến kẻ thứ dân, hạng người nào cũng phải Tu Thân trước rồi sau sẽ làm những nghĩa vụ khác.

Trái lại, nếu Thân chẳng Tu mà muốn Tề gia, Trị quốc, Bình Thiên hạ thì e rằng làm không nên; bởi vì gốc đã loạn mà muốn cho ngọn trị thì không bao giờ có được.

Trước kia, chúng tôi đã có nghị luận rằng: Phái Nam nên thực hiện Tam Cang, Ngũ Thường; phái Nữ nên giữ câu Tam Tòng, Tứ Đức.

Sau đây xin bàn thêm ba phép nữa là:

1. Minh Minh Đức
2. Thân Dân
3. Chỉ Ư Chí Thiện.

Âu cũng giúp thêm một phần nào trong sự học tập.

MINH MINH ĐỨC

Tánh Trời phú cho người cũng gọi là Thiên lý ở trong Tâm. Trong Thiên lý vốn có một Đức sáng tự nhiên gọi là Minh Đức. Minh Minh Đức nghĩa là khai sáng cái Đức sáng ấy.

Về phương pháp học tập, sách Đại Học bảo rằng:

“Tri chỉ nhi hậu hữu định.

Định nhi hậu năng tịnh.

Tịnh nhị lâu năng an.

An nhi hậu năng lự.

Lự nhi hậu năng đắc.”

Nghĩa là khi chúng ta đã nhứt quyết con đường mà mình phải theo và mục đích mà mình phải đến rồi sau Tâm định. (ví dụ: bỏ Nhơn dục theo Thiên lý).

Có Định rồi sau Tâm sẽ Tịnh (*yên lặng*).

Có Tịnh rồi sau Tâm sẽ An (*An có vẻ tự tại hơn Tịnh một cấp*).

Có An rồi sau sẽ Lự (*tức tưởng gẫm tìm hiểu chơn lý*).

Có Lự rồi sau sẽ Đắc (*tức sáng suốt rõ ràng*).

Nói như thế nghĩa là trước chúng ta phải chuẩn bị cho Tâm được thanh tịnh rồi bắt đầu tưởng gẫm để tìm chơn lý.

Nói về sự tưởng gẫm tìm chơn lý, thì phải tuần tự mà thực hành theo thứ tự, bởi vì “vật hữu bốn mặt, sự hữu thủy chung. Tri sở tiên hậu tắc cận đạo hỉ.”

Nếu biết được chỗ trước sau, làm cho cái biết của mình có mạch lạc hệ thống, ấy là biết Đạo vậy, tức cũng như cái thuyết “Cách vật Trí tri” của Vương Dương Minh đã giảng giải.

Hoặc nói rõ ra là chúng ta cứ Hồi Quang Phản Chiếu về nội giới và dịch hóa những tư tưởng lãng mạn dục tình phức tạp, dịch hoá và dịch hoá mãi cho đến trong Tâm chỉ có một Đức sáng ở trong cõi lòng chưa phát động, thế là khai sáng Đức sáng.

THÂN DÂN

“Thiên địa chi Đại Đức viết sanh.”

Tánh bản nhiên của chúng ta là một điểm Tánh Trời ban cho. Vậy chúng ta phải thể hiện cái Đại đức của Trời Đất là sự sanh hoá mà thôi chớ chẳng hề sát hại vật nào. Nghĩa là chúng ta nên tương thân, tương ái, tương trợ với người và vật, tức là

thực thi lòng Nhân ái với mọi người và vật để giúp vào cái Đại Đức của Trời là sanh hoá.

Thân Dân nghĩa là gần gũi thương yêu người và vật để thể hiện lòng nhân ái.

Minh Minh Đức tức là khai hóa Trí. Thân Dân tức là thực hành đức Nhân, Nhân Trí đắp đổi mà thành tựu lẫn nhau.

Minh Minh Đức là học.

Thân Dân là hành.

Tri hành hiệp nhưt sẽ hoàn thành nghĩa vụ làm người.

CHỈ Ư CHÍ THIỆN

Minh Minh Đức và Thân Dân lấy Chí Thiện làm phương tiện và cứu cánh. Nghĩa là tu luyện ý chí vững vàng để cho mình có đủ nghị lực mà học tập và sự học tập phải nhắm vào Chí Thiện mà tiến bước.

Chí Thiện là gì?

Là cái lẽ tốt lành. Trạng thái này, Tâm không còn điên đảo mà chỉ yên lặng để cầu sự Tri và hành đức Nhân ái được trọn vẹn.

Tóm lại:

Minh Minh Đức là luyện Trí,

Thân Dân là thực hành lòng Nhân,

Chỉ Ư Chí Thiện là đào luyện ý chí (tức Dũng) để có đủ can đảm mà làm Nhân.

“Trí Nhân Dũng” là ba cái trạng thái của Tâm linh phát hiện mà học giả luôn luôn phải học tập cho đến Tâm đắc. Học tập cho đến nhưn đục tận tịnh, Thiên lý lưu hành rồi cứ ung dung theo Thiên lý mà hành động, chớ không cố chấp điều gì.

Đức Khổng Phu Tử bảo rằng: “Quân tử chi ư Thiên hạ dã, vô thích dã, vô mịch dã, nghĩa chi giữ tĩ”: Bậc Quân tử làm việc cho đời chẳng có điều gì cố ý làm cũng chẳng có việc gì cố ý bỏ, hễ hợp Nghĩa thì làm.

Đó là điều đáng ghi nhớ.

Tóm lại, Đức CHÍ TÔN là Thầy chúng ta, là Đại Từ Phụ của chúng ta, Đức Ngài sanh hóa chúng ta, ban phú cho chúng ta một Điểm Tánh, để làm tự Tánh của mình, như câu Thánh Ngôn nói rằng:

“Khi tạo lập Càn Khôn Thế Giới rồi Thầy phân Tánh Thầy mà sanh ra vạn vật là Vật chất, Thảo mộc, Côn trùng, Thú cầm gọi là Chúng sanh”.

Chúng ta là một phần tử trong số vạn vật, cho nên chúng ta cũng có bẩm thọ của Đức Thái Cực Thánh Hoàng một điểm Tánh, để làm Tánh của mình. Nho Giáo gọi Tánh là Mạng Trời và tuân theo Mạng Trời mà hành động thì gọi là Đạo “Thiên mạng chi vị Tánh, suất Tánh chi vị Đạo.” (*Trung Dung*)

Vậy những nghĩa vụ làm người, Nhơn Đạo, tức chúng tôi muốn nói những bài học Luân lý đã giảng diễn, mặc dầu hình thức có lệch lạc, mặc dầu cách lập luận không mấy châu đáo, nhưng tinh thần của những bài học này nằm gọn trong câu “Căn cứ theo Mạng Trời để thực hiện Đạo người” để cầu được một phẩm hạnh làm người Đạo đức thuần lương và chuẩn bị vào cửa Thiên Đạo.

CHƯƠNG THỨ HAI

THƯỢNG THỪA

Thượng Thừa là lớp học hành dành riêng cho người có đại chí quyết tâm tu luyện đến mức cao siêu rộng rãi để độ mình và độ người.

Tân Luật Đại Đạo có câu: “Chức sắc truyền giáo từ Phẩm Giáo Hữu phải chọn trong hàng Thượng Thừa”.

Đức CHÍ TÔN cũng có dạy rằng:

“Ta vì lòng Đại Từ Đại Bi, lấy Đức Hào Sanh dựng nên mới Đại Đạo Tam Kỳ Phổ Độ, tôn chỉ là cứu vớt kẻ hữu phần vào địa vị cao thượng tránh khỏi số mạng Luân hồi.”

Vậy kẻ tu Thượng Thừa là người xuất thế, thể hiện một đời sống siêu việt, vượt khỏi thế tục thường tình, vượt khỏi những thói quen “Túy sanh mộng tử”, chứng nhận một nếp sống sâu kín tâm linh, làm gương lành cho người đời soi sáng và chung qui, cần sự giải thoát kiếp sanh tử.

Về Giáo lý, Đức CHÍ TÔN không mở riêng mà lại qui nguyên Tam giáo, hiệp nhứt Ngũ Chi thành một khoa Nhơn sanh triết lý học Đại Đồng, cung ứng cho tất cả từng lớp nhơn sanh, ai cũng có thể theo học được. Đại để như nhà khoa học chỉnh lại Đức Tin Thượng Đế, còn các nhà tu hành thì gạt bỏ những điều mê tín dị đoan.

Đó là Đức CHÍ TÔN có ý nhắc cho nhơn loại nhớ rằng: Tất cả loài người tuy khác nhau về ngôn ngữ, sắc tộc, màu da, nhưng tựu trung đều là con cái của Đấng Tạo hóa. Tất cả Tôn giáo tuy bất đồng về lễ nghi hình thức, nhưng tựu trung Đạo nào cũng sùng bái Đấng Cao Cả trong Càn Khôn Vũ Trụ và Tôn giáo nào cũng dạy người ta làm lành lánh dữ.

Bài Thánh Ngôn sau đây sẽ cắt nghĩa sự Qui nguyên Phục nhứt nói trên.

Thánh ngôn:

“Vốn từ trước Thầy lập Ngũ Chi Đại Đạo là tùy phong

hóa của Nhơn Sanh mà gây ra Chánh giáo là vì khi trước Càn vô đức khán, Khôn vô đức duyệt, nhơn loại chỉ hành Đạo nơi tư phương mình mà thôi. Còn nay, nhơn loại đã hiệp đồng, Càn khôn dĩ tận thức thì lại bị nhiều Đạo mà nhơn loại nghịch lẫn nhau, nên nay Thầy nhứt định qui nguyên phục nhứt.”

Thật vậy, ngày nào người ta nhìn nhau là con một Cha, bạn học một Thầy thì ngày ấy không còn cái vạ kỳ thị chủng tộc, kỳ thị Tôn giáo nữa.

Cứu cánh của Thượng Thừa là tìm gặp lại Bản Tánh Trời phú cho người để làm chủ tể cho sự hành động của mình, vì Bản Tánh ấy là mạng Trời, là Thiên lý hay Đạo mà người phải thể hiện nơi thế gian gọi là Nhơn Đạo (*Thiên mạng chi vị tánh, suất tánh chi vị Đạo*): Mạng Trời là Tánh, tuân theo Tánh ấy là Đạo.

Muốn giác ngộ Bản tánh phải làm sao? Đây là một vấn đề mà tập sách này sẽ giải đáp.

Để trình bày có thứ tự, chúng tôi tạm chia làm hai Thiên là:

1. Minh Tâm Kiến Tánh.
2. Độ Tha.

THIÊN THỨ NHỨT

MINH TÂM KIẾN TÁNH

Nguyên điểm Tánh Trời phú cho người, hằng ngự trị trong thâm tâm và lúc bấy giờ Tánh là bản thể của Tâm, thành thử, Tánh và Tâm tuy có hai danh từ song sự tác động vẫn một.

Kẻ hành giả nên ghi nhớ điểm này hầu sau khỏi phải nhận lầm. Bỏn Tánh thì hư không linh chiếu nhưng khi người ta nhập thế cuộc, nhục thân cảm nhiễm mùi trần, sanh lòng ham muốn, kích động đến Tâm làm cho Tánh biến sang nhiều trạng thái khác.

Sách Nhạc Ký chép rằng:

“Nhon sanh nhi tịnh Thiên chi Tánh; cảm ư vật nhi động, Tánh chi dục dã. Vật chí tri tri nhiên hậu hiệu ố hình yên, hiệu ố vô tiết ư nội, tri dụ ư ngoại bất năng phản cung. Thiên lý diệt hỷ, Phù vật chi cảm nhơn vô cùng, nhi nhơn chi hiệu ố vô tiết tặc thị vật chí nhi nhơn hóa vật dã, nhơn hóa vật giả dã, diệt Thiên lý nhi cùng nhơn dục giả dã.”

Nghĩa là người sanh vốn tịnh là tánh Trời phú cho đến chừng người ta cảm nhiễm vật chất mà sanh động là dục vọng của Tánh vậy. Vật đến thì người hay biết, hay biết thì lòng yêu ghét bày ra. Lòng yêu ghét ấy nếu chẳng hạn chế bên trong để cho sự hay biết chạy rộng ra ngoài mà chẳng thấu hỏi về bản thân được thì Thiên lý (*Thiên Tánh*) sẽ mất vậy.

Vả lại, vật cảm nhiễm người ta thì vô cùng, còn lòng yêu ghét của người nếu không hạn chế, không ngăn đón, thì khi vật đến người ta không còn sức tự chủ nữa mà rồi phải hóa theo vật vậy. Mà hễ người hóa theo vật thì Thiên lý diệt, mà hễ Thiên lý diệt thì người ta nguy khốn với nhơn dục.

Theo lẽ trên mà suy ra: Thiên lý ở trong người thì tịnh, nhưng lòng ham muốn làm cho tánh động và biến sanh nhiều trạng thái khác mang danh là nhơn dục. Trường hợp này nếu người ta không nghĩ lại thì nhơn dục làm tiêu tan Thiên lý, rồi người ta phải sống theo Nhơn dục.

Mà hề xa Thiên lý thì phải đọa vào phàm trần khổ não.

Thiên lý và nhơn dục đây Kinh Phật gọi Tâm bất sanh diệt và Tâm năng sanh diệt.

Minh Tâm, tức là cảm hóa lòng sanh diệt biến thành lòng bất sanh diệt và hàm dưỡng Bản Tánh để làm chủ tể của sự hành động, ấy là đem cái lý siêu nhiên vào đời sống thực tại, hoặc nói cách khác là phải tuyệt trừ tất cả tật hư, nết xấu, mê chấp sai lầm như Ngã tướng, Pháp tướng chẳng hạn.

Tâm thanh tịnh thì kiến Tánh.

Về phương pháp thực hành, chúng tôi đề cập ba Pháp môn là:

1. GIỚI
2. ĐỊNH
3. HUỆ

Trì Giới để điều dẫn Thân, Khẩu, Ý vào cảnh tịnh.

Thiền Định để lắng lửa lòng cầu biết tâm năng sanh diệt và bất sanh diệt.

Trí Huệ để chiếu phá vọng chấp mê lầm. Ấy là phương pháp sáng lòng thấy Tánh.

I. GIỚI

Theo Phật giáo, Giới cấm có nhiều đẳng cấp: Ngũ giới, Bát giới, Thập giới, Nhị bá ngũ thập giới, Ngũ bá giới cho đến tám ngàn oai nghi, bốn muôn tế hạnh.

Tuy nhiều đẳng cấp nhưng tựu trung cũng chỉ làm cho ba nghiệp Thân, Khẩu, Ý được thanh tịnh mà thôi.

Sau đây là Thập giới:

Ba Giới cấm Thân căn.

1. Cấm sát sanh
2. Cấm trộm cắp
3. Cấm dâm dục

Bốn Giới cấm Khẩu căn.

4. Cấm nói dối

5. Cấm nói thêu dệt
6. Cấm nói hai lưỡi
7. Cấm nói hung dữ

Ba Giới cấm Ý căn.

8. Cấm tham dục
9. Cấm sân hận
10. Cấm si mê

Ở đây, chúng tôi không bàn đủ Thập giới, vì (03) ba Giới cấm về Thân và (04) bốn Giới cấm về Khẩu đã nói nhiều trong những trang trước và trong quyển “Trên Đường Tấn Hóa”. Ấy vậy, nên chúng tôi chú trọng về Ý, Nghiệp.

8. Cấm Tham Dục

Lòng Tham dục vốn thiên hình vạn trạng, nhưng tóm tắt mà nói thì có Lục dục.

Bảng thống kê sau đây sẽ trình bày phương thức tổ hợp thành Lục dục:

LỤC THỨC

<u>Lục Căn</u>	<u>Lục Trần</u>	<u>Lục Thức</u>
Mắt	Sắc	Nhãn thức
Tai	Thính	Nhĩ thức
Mũi	Hương	Tĩ thức
Lưỡi	Vị	Thiệt thức
Thân	Xúc	Thân thức
Ý	Pháp	Ý Thức

LỤC DỤC

<u>Lục Thức</u>	<u>Lục Trần</u>	<u>Lục Dục</u>
Nhãn thức	Sắc	Sắc dục
Nhĩ thức	Thính	Thính dục
Tỉ thức	Hương	Hương dục
Thiệt thức	Vị	Vị dục
Thân thức	Xúc	Xúc dục
Ý thức	Pháp	Pháp dục

* *Chú thích Bảng Thống kê:*

Khi người ta nhập thế cuộc, tiếp xúc với ngoại cảnh thì Lục Căn giao tiếp với Lục Trần mà sanh ra Lục Thức.

Lục Thức quay lại giao tiếp với Lục Trần mà sanh ra Lục Dục, tức lòng ham muốn.

Nên nhớ rằng lòng ham muốn thì kể không cùng; hề được một thì muốn hai, được hai thì muốn bốn v.v. .Ngạn ngữ nói “*Túi tham không đáy.*”

Chính lòng ham muốn sanh ra tật ích kỷ. Bao nhiêu lợi lộc, danh quyền ở thế gian đều muốn tóm thâu một mình. Và lại, người ta là một phần tử trong Vũ trụ; theo Luật tự nhiên, người ta phải sanh hoạt theo Vũ trụ, Đạo lý và phải hòa mình với muôn loài vạn vật trong kiếp sống còn. Nhưng lòng ích kỷ lại khiến người ta bảo thủ riêng tư, mãi rồi phải bị đào thải ra ngoài cái nguồn máy tấn hóa của chúng sanh.

Phật cho cõi Trần là bể khổ mênh mông, lai láng không biết đâu là bờ bến. Thật vậy, nếu chúng ta ham muốn quá lễ, quanh năm cứ đồ mưu định kế thâu hoạch vật muốn là một cái khổ ròi. Khi thâu hoạch được thì lại phải lo thụ hưởng, giữ gìn sợ mất.

Nếu chúng ta theo đó mà suy rộng ra thì thấy lòng Nhơn đục gây phiền não cho người là bao nhiêu.

Bồn Tánh ở phía sau Nhơn đục, cho nên kẻ học muốn giác ngộ Bồn Tánh thì phải hồi hướng về nội giới, vượt qua tất cả những hình danh sắc tướng như phiền não chẳng hạn, vượt qua và vượt qua mãi đến cõi lòng chưa phát động thì mới thành Chánh quả.

Nên nhớ rằng vật chất hay làm cho sự hiểu biết của người ta sai lạc, như Đạo Đức Kinh chương 12 nói rằng:

“Năm màu sắc khiến người ta chói mắt,
 Năm âm thanh khiến người ta điếc tai,
 Năm vị ăn khiến người ta tê tái lưỡi
 Dung ruối sẵn bản khiến lòng người ta phát cuồng.
 Của quý mắc giá khiến người ta hành động sai Đạo
 đức.”

Ấy vậy, nên kẻ học phải dạy công nội tính tích cực suy gẫm để tránh sự ham muốn sai lầm.

Đức Chí Tôn nói:

“Tham lam vào Tâm thì Tâm hết Đạo Đức, tham lam vào nhà thì nhà hết Chánh giáo, tham lam vào Nước thì nước hết Chơn trị, tham lam lộng khắp Thế giới thì Thế giới hết Thần Tiên.”

Vậy muốn tránh sự tham dục phải làm sao?

Đức Khổng Phu Tử bảo rằng: “Khắc kỷ phục Lễ” tức:

“Mắt chẳng nên xem sắc vô lễ.

Tai chẳng nên nghe lời vô lễ.

Miệng chẳng nên ăn nói vô lễ.

Thân chẳng nên hành động vô lễ.”

Phật dạy: Bất tùy phân biệt, tức chẳng nên chạy theo vật chất để phân biệt chỗ tốt xấu, hơn kém của nó.

Ngoài những lời dạy trên, chúng ta cũng nên lập tâm về phép Tri túc và Bố thí.

Tri túc: Tạo cho mình một nếp sống bình thản an vui, không

làm việc phi nhân, bất nghĩa để cầu giàu sang danh lợi, không ham muốn việc phù phiếm xa hoa.

Mục đích chúng ta là cầu sự giải thoát: Trước là giải thoát ngoài vòng tục lụy phồn hoa, sau nữa là giải thoát sự mê lầm, để rồi hòa mình với Chơn lý. Ấy vậy nên nếp sống của chúng ta thân nhiên điềm đạm đủ ăn no, đủ mặc ấm.

Nói rút lại là chúng ta cầu sống với Đạo tự nhiên hơn là sống với phàm trần vật chất.

Bổ thí: Bổ thí nghĩa là cho. Sự cho có hai cách: Thí tài và Thí pháp.

Chúng ta tùy phương tiện của mình mà cho người đói khát vật thực, cho người rách rưới áo mặc, cho người đau ốm thuốc men và cũng tùy cơ hội giảng Đạo Đức thuyết Nhân nghĩa cho người nghe để cho họ hướng thiện làm lành.

9. *Cảm Sân hận.*

Chẳng những sự thù hằn, nóng giận, oán ghét làm cho tâm thần si mê mà các mối tình khác như mừng, vui, sợ cũng làm loạn tâm không ít. Bằng cứ là khi cười quá độ thì cũng chảy nước mắt như khóc. Ấy vậy nên chúng ta chẳng khá để cho thất tình sôi nổi quá mức trong tâm gian.

Ngạn ngữ có câu: “*Giận mất khôn.*” Và lại người ta nhờ có năng lực trí giác chỉ dẫn đường ngay lẽ phải. Nếu chúng ta để mất khôn rồi thì sự hành động sẽ dở dang, nhơn cách cũng vì đó mà phải sút mẻ.

Trong giới tu hành, người ta thường bảo: “*Đốn củi ba năm thiêu một giờ.*” Đó là ám chỉ vào công phu tu luyện nhiều năm lần hồi thu lượm những căn lành, đức tốt. Nay vô ý thức để cho lửa giận bùng lên hủy hoại tất cả công đức ấy thì oan uổng biết bao!

Sân hận do tham dục mà sanh, cho nên muốn trừ Sân hận phải ngừa lòng ham muốn.

Xem như khi người ta muốn vật gì thì lòng ham muốn giục thúc người ta phải hành động. Nếu thân đoạt được vật ấy thì vui mừng rồi lại sợ mất mà phải lo gìn giữ.

Trái lại, nếu thất vọng thì đâm ra buồn phiền, oán ghét.

Từ Lục đục xô đẩy đến Thất tình, tâm lý biến thiên không biết bao nhiêu trạng thái. Cái này vừa qua thì đã có cái khác ứng tiếp làm cho tâm loạn động chẳng khác gì những làn sóng làm nhăn mặt biển.

Trên đường giao tế, đôi khi chúng ta thấy có người đương vui mà bỗng nhiên buồn, đương giận mà bỗng nhiên thương, đương ghét mà bỗng nhiên sợ. Đó là tại người ta chẳng có đủ tinh thần tự chủ, rồi Thất tình tùy cơ duyên bên ngoài mà biến hiện. Tâm thần sở dĩ loạn động lắm là vì lẽ ấy.

Theo Chánh Đạo, người ta phải tuân theo Mạng Trời mà hành động để tránh khỏi nghiệp quả Luân hồi; nhưng Thất tình, Lục đục làm loạn Đạo Tâm, làm mờ Chơn Tánh, khiến cho đời sống bơ vơ, không biết bám vào đâu để tiến và lui về chỗ nào cho phải Đạo, cũng như chiếc thuyền linh đình trên mặt biển mà chẳng có kim chỉ nam dẫn đường. Quanh quẩn lắm rồi người ta phải vớ lấy Nhơn dục để làm trụ cột cho hành vi. Trường hợp này, người ta càng hành động bao nhiêu thì càng tạo bấy nhiêu tội lỗi.

Muốn tuyệt trừ Sân hận phải làm sao?

Phải tập rèn hạnh Nhẫn nhục. Nhẫn nhục không thù oán, nóng giận, Nhẫn nhục không buồn phiền sầu thảm vân vân..

BỒ TÁT nhẫn cũng không nhẫn, nhục cũng không nhục, chỉ để tự Tánh thanh tịnh chẳng sanh lòng khởi diệt nên Tâm tỏ ngộ.

“Cảnh nhục như sừng thỏ,
 Nhân tâm tợ huyền bào.
 Dụng công phu chớ trễ,
 Điều khổ nạn bèn tiên,
 Chi quấy mà chi phải,
 Chẳng hèn cũng chẳng cao,
 Giới Tham Sân muốn dứt
 Lấy trí huệ làm dao.”

(Trích trong sách Phật)

Và khi rảnh rang, chúng ta cũng nên quán tưởng như vậy: Theo lẽ thường, ai ai cũng muốn cho mình giàu sang, quyền quý lên xe xuống ngựa, hạnh phúc hoàn toàn thì chúng ta cũng nên mong ước kẻ thù chúng ta được hưởng sự may mắn như chúng ta vậy. Quán tưởng này khi nó nhập Tâm rồi thì chúng ta sẽ thương yêu kẻ thù cũng như tự thương yêu mình.

Theo lý đương nhiên mỗi tật bệnh đều có một vị thuốc trị. Chúng ta dùng “Thương” để trị “Ghét” thì cũng như dùng thuốc nào để trị bệnh ấy.

Người hành Đạo nên thấy lỗi mình mà chẳng nên thấy lỗi người. Cả thấy lỗi của người không quan hệ đến mình thì chẳng nên cố chấp mà sanh lòng oán ghét. Thấy người lầm lỗi nếu khuyên được thì khuyên còn không thì thôi, chớ chẳng nên quan tâm cố chấp.

Mục đích chúng ta là đào luyện một lẽ sống hòa đồng với cái hòa điệu của Vũ trụ Đạo lý. Nhưng muốn hòa đồng với các hòa điệu của Vũ trụ, chúng ta bắt đầu điều hòa với sự vật ở gần trước như: điều hòa thân tâm, điều hòa tâm lý và sanh lý, điều hòa Thần khí, điều hòa với gia đình và xã hội.

Đó là thể hiện cái lẽ “*Dữ Thiên địa đồng tham, dữ Vạn vật đồng thể.*”

10. Cẩm Si Mê.

Cẩm Si Mê nghĩa là không nên để cho mình dốt nát, ngu muội, tối tăm, vô minh.

Đã hiểu bản thể của Tâm là điểm Linh quang Trời phú cho người, như vậy đáng lý Tâm phải tự nhiên sáng suốt, chớ tại sao lại bị si mê?

Đành rằng thế, nhưng có điều đáng tiếc là Tâm khi bị nhục thân lôi cuốn, khuynh hướng về phàm trần, Tâm phải động mà biến sanh trạng thái khác mạng danh là Ý thức; Ý thức chạy rong theo vật chất rồi sanh ra Tham và Sân là cái mầm làm Tâm loạn.

Tâm loạn thì che khuất điểm Linh quang rồi, người ta trở nên Vô minh, tức là không nhận định Thiên lý và Nhơn dục, rồi cứ theo Nhơn dục mà hành động.

Tâm trạng này gọi là Si Mê, tức là tối. Nay muốn hết Si Mê thì ngay bây giờ chúng ta phải dùng Giác Ngộ để trị Si Mê.

Hễ Giác Ngộ thêm một phần thì Si Mê bớt một phần, Giác Ngộ thêm hai phần thì Si Mê bớt hai phần và cứ thế mà tu tập mãi thì có ngày chuyển Mê khai Ngộ, cũng như chúng ta dùng sáng để trị tối. Sáng càng lan rộng thì tối càng thu hẹp mãi đến khi sáng hoàn toàn thì hết tối.

Vậy phải làm cách nào đem cái sáng về với Tâm?

Lẽ tất nhiên phải học, phải nghĩ, tìm hiểu Chơn lý và làm cho Chơn lý nhập Tâm thành năng lực cố hữu của mình. Đó là đem sáng về với Tâm. Sáng càng thêm thì tối càng bớt, mãi đến sáng hoàn toàn thì hết tối.

Về phương pháp học nghĩ, chúng tôi đề cập một vài cách như sau:

1. Học với Kinh sách.

Chọn Kinh cao, sách Thánh, mỗi ngày đọc một trang và lưu tâm suy nghĩ, tìm hiểu kỹ được Chơn lý ẩn tàng trong bài sách Kinh. Đọc sách và suy gẫm phải đi đôi thì sự học mới có kết quả. “Đọc Kinh cầu lý”. Nói tỷ chúng ta đọc sách nhiều quá mà không suy nghĩ thì chung qui, chẳng những không ghi nhớ Đạo lý mà có khi hiểu lầm là khác nữa. “Đa thơ loạn tâm”. Hoặc giả, chúng ta suy gẫm nhiều quá mà không đọc sách thì tư tưởng không siêu thoát.

Còn một lẽ nữa, chúng ta cũng chẳng khá lãng quên là văn tự chỉ ghi chép được những tư tưởng thô sơ, thiển cận mà thôi. Trên đường học vấn chúng ta dùng Kinh sách để khỏi màn suy gẫm cho mình, còn biết được chơn lý là nhờ công phu suy gẫm.

2. Học với thực tế.

Những việc xảy ra chung quanh chúng ta hằng ngày thì phức tạp thật; nhưng việc gì cũng có gốc ngọn, trước sau của nó. Nếu chúng ta chịu khó quan sát nhận thức thì ắt chúng ta sẽ rút được nhiều kinh nghiệm. Hơn nữa cách học nghĩ cần có sự tập trung tinh thần.

Thế nào là tập trung tinh thần?

Tôi đang nói chuyện với anh, đồng thời tôi cũng hiểu biết những điều tôi đã nói: Sự hiểu biết này cũng như một người thứ ba vậy. Hoặc giả, khi anh vừa làm việc này, vừa suy nhớ việc khác đồng thời lại có một bộ phận thứ ba nữa chứng kiến. Bộ phận thứ ba ấy cũng hay biết những việc anh làm và anh nghĩ. Những tri năng lực tản mác ấy gọi là tinh thần.

Nay chúng ta thu thập tất cả những tri năng lực tản mác ấy thành một khối, đó gọi là tập trung tinh thần. Tinh thần tập trung này có một sức mạnh phi thường, nó có thể đánh tan tất cả những Ác căn, Tà kiến và nếu dùng để giải quyết vấn đề sanh sống hằng ngày thì nó đem lại một sự hiểu biết chơn chánh rộng rãi.

Nếu người ta gom Thần về một điểm và lấy nó làm căn cứ thì nó nổi lên những luồng sóng tư tưởng thuộc về một loại đặc biệt. Những tư tưởng này không bị những luồng khác cuốn đi, mà lần lần nó chiếm một địa vị ưu thế. Những luồng khác rút đi lần lần tiêu mất. Kế đó bao nhiêu luồng sóng tư tưởng cùng một loại gom về, trong tinh thần chỉ có một luồng sóng tư tưởng.

Ví dụ: Người ta dùng mảnh kiến thô ánh sáng mặt Trời lên trên tờ giấy, trong chùng giấy lát thì tờ giấy phát hỏa cháy.

Ấy là tại hơi nóng mặt Trời gom thành lửa. Thì sự tập trung tinh thần cũng vậy, nếu kẻ học thu thập những tư tưởng lại thành một khối tinh thần của mình sẽ đủ sức mạnh đưa chúng ta đến mức thành công.

Tinh thần là sức mạnh Tâm linh, nếu chẳng có nó thì chúng ta chẳng làm được việc cao xa hiển hách. Chúng ta có thể kết luận rằng cái biết của chúng ta đến bậc nào là do công phu tập trung tinh thần mà nên vậy.

Nhờ công phu chuyên Mê khai Ngô, chúng ta hiểu được thế nào Thiên lý, thế nào là Nhơn dục, khám phá được nguồn gốc năng sanh diệt, và bất sanh diệt, lẽ nào là Chơn, lẽ nào là Vọng.

Đây cũng tạm gọi là bước đầu vào Pháp môn Minh Tâm

Kiến Tánh.

Nhưng còn phải tiến nữa, còn phải thực hành phép Định, Huệ để thâm nhập vào nội giới tâm linh, búng gốc, búng rễ những tật hư, nét xấu, ác căn, tà kiến còn ẩn núp trong chỗ sâu kín.

II. ĐỊNH

Có người không giữ được Chơn Tâm thanh tịnh, để cho Vọng Tâm phóng túng theo cơ duyên bên ngoài, sanh vật dục thấp hèn, tư tưởng lãng mạn lại đổ tội cho Tâm là một năng lực bất chánh? Đó là một việc lầm lộn.

Sự thiệt, Tâm thì huyền diệu lắm. Nếu dùng phạm trí mà phán xét thì chúng ta cảm biết Tâm dường như có, dường như không, thoát ần, thoát hiện không biết đâu mà lường.

Đức Khổng Phu Tử nói rằng:

“Tháo tắc tồn
Xả tắc vong
Xuất nhập vô thời
Mạc tri kỳ hướng.”

Nghĩa là giữ thì còn, bỏ thì mất; ra vào không giờ khắc và cũng chẳng biết ở chỗ nào.

Lục Tượng Sơn, sau khi quan sát, nhận xét rồi ngâm ngợi than rằng:

“Các thể khác thì mỗi mỗi đều có hình tướng, duy có Tâm thì không hình; thế mà tại sao Tâm nhiếp được người rất mực?” (Kỳ tha thể tận hữu hình, duy Tâm vô bình, nhiên hà cố năng nhiếp chế nhơn như thử chi thậm).

Bởi Tâm năng biến, năng hóa như vậy, cho nên việc gì cũng biết, việc gì cũng chứa; thành ra Tâm bị thân Ngũ uẩn lôi cuốn khuynh hướng về phàm trần phóng túng theo vật chất mà biến sanh tình dục như đã nói trước kia và chính đó là khởi điểm mà người ta nhận lầm Tâm là năng lực bất chánh.

Nay muốn đem Tâm trở về chỗ tự nhiên của nó thì phải dùng phép Thiền định.

THIÊN ĐỊNH là gì?

Thiền: Ngoài xa lìa các tướng tâm duyên, các tướng ngôn thuyết, các tướng danh tự (*Ly tâm duyên tướng, ly ngôn thuyết tướng, ly danh tự tướng*) và đối với ngoại cảnh chẳng khởi vọng niệm, chẳng vướng mắc vật chất. Ấy gọi là **THIÊN**.

Định: Trong thì làm cho Tâm hư không, hư không và hư không nữa cho đến trong Tâm chỉ có một Linh giác là cái Minh đức Trời phú cho người ta mà thôi. Ấy gọi là **ĐỊNH**.

Tóm lại: Thiền Định là một Pháp môn làm cho Tâm Tánh yên lặng, nhưng trong cảnh bất sanh, bất diệt, bất điên, bất đảo ấy lại có một ánh sáng thiên nhiên cảm thông với Trời Đất vạn vật mà quán triệt thể giới vạn hữu.

Hoặc nói: Thiền Định là một Pháp môn ép buộc Thân Tâm chăm giữ giáo điều nghiêm khắc, làm cho Tánh Mạng thanh thuần và tiến đến một trạng thái minh thanh sáng suốt, cần cho được một sự thông công với Đấng Toàn tri, Toàn năng, Tận thiện Tận mỹ, hoặc nói rằng làm cho Tiểu Linh hồn của mình đồng hóa với Đại Linh Hồn của Vũ trụ là Thái Cực Thánh Hoàng là nguồn hóa dục vạn vật.

Hoặc nói: Thiền Định là phương pháp giải thoát con người ra ngoài sự bó buộc của cái áp lực Nhơn quả Luân hồi, tức đặt đời sống tinh thần ra ngoài ảnh hưởng của giác quan và trở về với Tánh bản nhiên của mình là Mạng Trời hằng ngự nơi chúng ta.

Thiền Định nhắm vào mục đích biến hóa tinh thần từ căn bản đến giá trị của chúng ta bằng cách bỏ Nhơn dục theo Thiên lý. Nó không dùng tư tưởng để suy luận, mà chỉ dùng cái "Tĩnh" trừ cái "Động" và thâm nhập cho đến chỗ huyền nhiệm, sâu xa thâm trầm, linh động, cho nên người ta thường nói: Đạo học là một khoa Tâm lý học uyên thâm.

Mã Minh Bô Tát nói rằng: “Ngọc Ma Ni tuy trong sáng, nhưng nó đã bị bụi dơ che lấp; nếu người ta không biết dùng phương tiện để trau giồi thì ngọc không bao giờ trong sáng.” Đó là ám chỉ vào Tâm, tuy Tâm tự nhiên thông sáng, nhưng nó

đã bị tình dục che lấp, nó đã bị tư tưởng lãng mạn làm mờ, cho nên chúng ta phải dùng Chánh Pháp để lau chùi tẩy tước thì nó mới thông sáng viên dung.

Chính Thiền Định là một Pháp môn phá Vọng, tồn Chơn cầu cho Tâm trở lại trạng thái tự nhiên của nó.

Sau đây là phương pháp thực hành:

1. Chuẩn bị
2. Nhập định
3. Xuất thiền

1. Chuẩn bị:

Đề Phòng Lục Giác Quan.

1. Xa lánh tất cả Sắc trần thường làm chóa mắt.
2. Xa lánh tất cả Thinh trần thường làm điếc tai;
3. Xa lánh tất cả Hương trần thường làm say mê khứ quan.
4. Xa lánh tất cả Vị trần thường làm tê tái lưỡi;
5. Xa lánh tất cả Xúc trần thường cảm dỗ thân phàm; thân thể tứ chi, xa lánh tất cả những vật quý báu đắt giá và sự săn bắn điền lập, vì nó hay làm Nhơn tâm pháp cuồng.
6. Xa lánh tất cả ý niệm vu vơ, tư tưởng lãng mạn, dục tình phức tạp, cầu cho ý được lặng lẽ hoàn toàn.

Chính sáu giác quan này tiếp xúc vật trần, Nhục thân theo đó mà sanh lòng ghét bỏ những vật không vừa ý, và ham muốn những vật thích ý. Ấy vậy nên trước khi vào Thiền người ta phải đề phòng Lục giác quan này cho lắm.

Người đời sở dĩ siêu thăng, hay đọa lạc chỉ vì giác quan ấy.

2. Nhập Định: Bốn việc phải học tập.

1. Tư thể
2. Điều hòa thân thể
3. Điều hòa hô hấp
4. Điều hòa Tâm lý.

a) Tư Thể.

Tư thể là cách ngồi Thiền. Từ xưa đến nay, người ta đã chấp nhận phép ngồi Kiết già, Kiết tường, nhưng nếu vì một lẽ chi mà chúng ta không áp dụng hai phép ngồi này được thì cũng nên tạm ngồi xếp bằng hay nằm cũng được; miễn là phải giữ xương sống, đầu cổ được ngay thẳng như vách tường để cho khí huyết lưu hành và tư tưởng không ngưng trệ.

Nên nhớ rằng: Cách ngồi Thiền phải được tự nhiên thì mới là hơn hết.

b) Điều hòa thân thể.

Mặc dầu ngồi cách nào, hay nằm, kẻ hành giả cũng phải giữ thân thể an tịnh để cho khí huyết điều hòa. Tay áo phải rộng, lưng quần nói lỏng, buông lỏng thân thể tứ chi, gân cốt, làm cho mọi vật điều qui căn.

b) Điều hòa hơi thở.

Hít vô phải nhẹ nhàng mà dài hơi, thở ra chậm chậm và cứ thế ra hết hơi. Vấn đề hô hấp rất quan trọng, chúng tôi sẽ bàn trong khoản “Dưỡng Khí.”

b) Điều hòa Tâm lý.

Khắc phục tư tưởng, dục vọng, thâm phóng tâm về chỗ vô vi thanh tịnh. Tâm phải yên lặng như nước hồ thu rồi giữ lấy cái Linh giác của Tâm, để làm chủ tể thân phàm.

Tóm lại:

Thân thể, hô hấp và Tâm hồn tuy chia ba như trên, nhưng sự tác động của ba vật như một. Nói tỉ chạy mệt là việc thuộc về thân thể, nhưng dao động đến hô hấp và Tâm hồn vì thế mà chúng ta phải điều hòa cả ba vật một lượt.

Phương Pháp Thực hành:

Thể theo Kinh sách Thiền Tông, Thiền định gồm có (06) sáu phép kể đại lược sau:

1. Sở tức
2. Tùy tức
3. Chỉ
4. Quán

5. Hoàn

6. Tĩnh

1. *Sổ tức*: Sổ tức nghĩa là đếm hơi thở. Khi nhập Thiền thân tạm an tịnh rồi kẻ học bắt đầu đếm hơi thở của mình. Làm như vậy là thấu phóng tâm, vì Tâm mắc đếm hơi thở thì không chạy rong ra ngoài.

2. *Tùy tức*: Tùy tức nghĩa là tập trung cả tinh thần và ý chí và cứ theo sau hơi thở, đó cũng là thấu phóng tâm vậy.

3. *Chỉ*: Chỉ nghĩa là ngừng tư tưởng cầu cho Tâm an tịnh. Phép “Chỉ” đây cũng như phép Tọa vong của nhà Nho, tức là ngồi quên tất cả mọi sự mọi vật. Nhưng phải ngừa sự hôn trầm, vì thực hành phép “Chỉ” thường hay đưa đến sự buồn ngủ.

4. *Quán*: Quán nghĩa là xét nét, tức suy gẫm tìm hiểu những lẽ huyền nhiệm của Tâm linh và Vũ Trụ vạn vật. Phép Quán đây cũng như phép tỉnh sát, tức xem xét trong nội giới, trừ bỏ phần Vọng, tôn dương phần Chơn cầu được phần bản hườn nguyên Tánh bản nhiên. Đây phải ngừa sự tán loạn.

5. *Hoàn*: Hoàn nghĩa là về, tức làm cho mọi vật qui căn, như Lục căn trở về căn của nó thì không giao tiếp với Lục trần, Lục thức chẳng có chỗ nương để sanh.

6. *Tĩnh*: Tĩnh nghĩa là lặng lẽ, tức Tâm trở về thanh tịnh vô vi thì chúng ta giữ nó.

Đạo Đức Kinh, chương 16 nói rằng:

Thực hành đến chỗ cùng tột hư không là đã đạt được Tĩnh. Hễ vạn vật (*Thân khí trí ý*) trở về cảnh tịnh, chúng ta cần giữ nó trong căn cội của nó thì đó là Tĩnh.

“Trí hư cực

Thủ tịch độc

Vạn vật tịnh tác

Ngô dĩ quan kỳ phục

Phù vật vãn vãn

Các phục qui kỳ căn

Qui căn viết Tĩnh.”

Đại ý nói rằng: Tâm hư không là Tĩnh. Tĩnh thì tạng phủ,

Thân, Khí, Tri, Ý đều trở về nơi căn cội của nó, gọi là phục mạng, tức vạn vật trở về với sự sanh hoạt tự nhiên của nó, được như vậy thì tâm thần tiêu điều tự tại, không điên đảo, không xao lãng.

Công phu tu học cốt làm cho sáng Tâm, học giả chỉ sợ Tâm không sáng, chớ chẳng lo sự biến đổi của sự vật. Biết dùng Tâm làm cốt chỉ cho sự học tập thì dù học bao nhiêu cũng chẳng rồi mà lúc nào cũng hiệp với cái lý nhưt quán.

Cổ nhơn nói: Đức có nguồn gốc, học có cốt yếu.

Học qui ở Tâm, Tâm qui ở Tĩnh.

Ngừa thái quá và bất cập: Công phu Thiền định phải ngừa sự thái quá và bất cập.

Tĩnh Tâm nghĩa là làm cho Tâm không, không rồi không nữa cho đến không không. Tuy nói không, nhưng chẳng phải không như cây khô, như đá cục, vì “không” như thế là hư nguy, tức thái quá.

Trái lại, nếu Tâm còn có tư lự thì lại thuộc về sắc tướng, tức bất cập. Nên tránh thái quá và bất cập mà phải tìm cho được trạng thái chơn Không. Nghĩa là Có mà Không, Không mà Có.

Tóm lại, trong khi tọa Thiền giữ hơi thở điều hòa, thân thể thung dung, tâm sáng suốt. Lúc nào cũng được thanh thoi, nội tâm thường an trụ trong cảnh định: Đi cũng định, đứng cũng định, ngồi cũng định. Thường giữ tiết độ điều hòa, điềm đạm, trầm tĩnh.

Ấy là hạnh kẻ tu hành.

III. HUỆ

Huệ là năng lực Trí giác, Trí thì biết việc hữu vi từ ngoài vào trong nhờ học thức, kiến văn để mở mang, còn Huệ thì tự nhiên cảm thông mà biết, Trí thì biết từ ngoài vào trong, Huệ thì cảm thông từ trong ra ngoài. Cả hai Trí và Huệ dung hợp thành một cái biết quán triệt tinh thần, vật chất.

Đức Lão Tử nói rằng:

“Thử lưỡng giả đồng
Xuất nhi vị danh
Đồng vị chi huyền
Huyền nhi hựu huyền
Chúng diệu chi môn.”

Nghĩa là hai năng lực này đồng do một góc "Tâm" mà ra, nhưng khác tên: Trí và Huệ, cả hai đều huyền nhiệm, Nhưng cái huyền nhiệm trên, tức Huệ là cửa xuất phát mọi lẽ vi diệu.

Chữ Huệ có nhiều danh từ khác nhau như: Thần Lương Tri, Minh Đức, Trục giác, hay Trí Bát Nhã, cái biết này cao diệu lắm, nhưng lúc nào cũng nhờ cái biết của Trí làm nấc thang cho nó. Kẻ học phải khai hóa cả Trí và Huệ thì cái biết của mình mới đầy đủ.

Kinh Dịch nói rằng:

“Thần dĩ chi lại
Trí dĩ tàng vãng.”

Nghĩa là Thần (Huệ) vân vân . . biết cái chưa học; Trí tích lũy cái kinh nghiệm.

Chỗ biết khác nhau thì phương pháp mở mang cũng không giống, Đạo Đức kinh chương 48 nói rằng:

“Vi học nhựt ích
Vi Đạo nhựt tồn
Tồn chi hựu tồn
Dĩ chi ư vô vi.”

Nghĩa là về sự học vấn (tức khai hóa Trí phận) thì càng ngày càng mở mang cho thật rộng để cầu sự ích lợi, còn theo Đạo thì càng ngày càng giảm bớt sự học, sự nghĩ. Giảm bớt và giảm bớt nữa cho đến không hành động về mặt hữu vi, nhưng về mặt vô vi thì Huệ cảm thông mọi việc.

Chúng tôi thể theo Vương Dương Minh mà luận chữ Lương Tri như sau?

Nguyên Lương Tri (*Huệ*) là cái linh lực Trời phú cho người, ai ai cũng có: Nơi Thánh nó không tăng; nơi phàm nó không bớt, nhưng Thánh phàm sở dĩ bất đồng là tại Thánh biết

tồn dưỡng; còn phàm làm nó mất đi.

Vương Dương Minh nói:

“Tuy vọng niệm chi phát
 Nhi Lương Tri vị thường bất tại
 Đản nhơn bất tri tồn
 Tắc hữu thời nhi phóng nhĩ
 Tuy hôn tắc chí cực
 Nhi Lương Tri vị thường bất minh.
 Đản nhơn bất tri sát
 Tắc hữu thời nhi hoặc tế nhĩ”.

Nghĩa là: Mặc dầu lòng có vọng niệm, nhưng Lương Tri chưa hề chẳng có ở trong Tâm, chỉ vì người ta không biết tồn dưỡng, cho nên có lúc buông lung; mặc dầu Tâm có hôn mê đến đâu nữa, Lương Tri cũng chưa hề chẳng sáng, chỉ vì người ta không nghĩ lại cho nên có lúc nó mất.

Sở dĩ nói như thế là vì Lương Tri (Huệ) ở tận trong cõi lòng chưa phát động, thành thử người ta có vọng niệm hay có hôn mê đến đâu đi nữa thì cũng chỉ là tối tăm bên ngoài giác quan mà thôi, chỉ như Lương Tri thì chẳng hề xa người ta, nhưng nó không biểu dương ra ngoài là vì người ta không tin tưởng và không tồn dưỡng nó.

Đạo Đức kinh chương 1 nói rằng:

“Thường vô dục dĩ quan kỳ diệu
 Thường hữu dục dĩ quan kỳ kiến.”

Nghĩa là Tâm thường chẳng vọng động thì mới cảm biết được cái diệu tức Thần, còn tâm có suy nghĩ, có lo lường thì chỉ biết được kiến chi li, rời rạc mà thôi.

Theo Trang Tử thì kẻ học cứ quên đi (Tọa vong), quên tất cả sự vật bên ngoài; quên tất cả tình cảm, lý trí bên trong; quên tất cả cao thấp, quên tất cả cái hơn kém, quên cho đến cái thực tại của mình, quên tất cả những thành kiến, mê lầm. Quên được như thế thì Huệ sẽ xuất hiện làm chủ Tâm gian.

Kinh Dịch bảo rằng: “Vô tư giả, vô vi giả, tịch nhiên bất động, cảm nhi toại thông thiên hạ chi cố.” Nghĩa là không

nghe, không làm, yên lặng, không động, cảm thông mà biết mọi lẽ trong thiên hạ.

Đức Lão Tử nói rằng:

“Bất xuất hộ, tri thiên hạ
Bất khuy dũ, tri Thiên Đạo.”

Nghĩa là không ra khỏi ngõ mà biết việc thiên hạ, không trông ra cửa sổ mà biết Đạo Trời.

Cái biết này là cái biết Trực giác toàn diện, không phân biệt năng tri và sở tri, không phân biệt chủ quan và khách quan, không phân biệt vật bị biết và người được biết, và trong lần ngoài hiệp thành một cái biết viên dung.

Tóm lại:

Ba Pháp môn: Giới, Định, Huệ tuy chia ra làm ba, nhưng áp dụng thì một lượt; bởi tu Thân, trừng Tâm, khai Trí đều phải thực hành như nhau, chẳng phải làm việc này trước rồi làm việc nọ sau. Nhứt là Định và Huệ phải song song theo nhau. Trái lại, nếu Định nhiều mà Huệ ít thì sanh hôn trầm, còn Huệ nhiều mà Định ít thì sanh tán loạn. Định và Huệ viên mãn công phu thì đạt được phép sáng lòng thấy Tánh (*Minh Tâm kiến Tánh*).

Thế nào là Kiến Tánh?

Kiến Tánh nghĩa là thấy Tánh, đây không phải dùng mắt phàm trông thấy mà thật là chứng nghiệm Chơn Như diệu Tánh, hoặc nói cách khác là giác ngộ điểm Tánh Trời phú cho người, tức là thông đạt nguyên lý vũ trụ ở trong nội giới và ngoại giới của mình.

Vương Dương Minh nói: “Chủ nhứt” tức chuyên chú gìn giữ Thiên lý. Vạn sự vạn vật đều ở trong Lý ấy, nó quán thông tất cả trong ngoài.

Lý ấy là mạng Trời, là Đạo; cho nên có câu nói rằng: “Giác nhứt tức Thiên tàng, Mê nhứt tức vạn hoặc.” Biết được cái Một ấy thì hiểu được muôn ngàn việc khác; Mê cái Một ấy thì dốt muôn ngàn việc khác.

Sở dĩ Kiến Tánh được là khi nào sáng lòng rồi, tức là trong lòng chẳng còn một ý niệm, chẳng còn một tác động tinh thần làm ngăn cách Đạo thể. Cái thái độ thuần túy kinh nghiệm bản thân ấy là cái kết quả quá trình của công phu tự giác.

Kim Cang Kinh nói: “Phàm sở hữu tướng giai thị hư vọng, nhưt thiết kiến chư tướng phi tướng tức kiến Như Lai”. Phàm chỗ nào có sắc tướng đều là hư vọng, cả thấy thấy mà chẳng phải tướng đó là chứng nghiệm tánh Như Lai.

Sách Tiêu Diêu giải rằng: “Người kiến Tánh, trong 12 giờ gặp cảnh thuận nghịch đều an vui tự nhiên, không dòi dôi theo hoàn cảnh, tự ý người ngạo báng, ta vẫn như không.”

“Hư không bốn bề khắp bao la,
Lý Đạo lại càng quá thăm xa,
Trăng gió năm hồ thường tự toại
Chào xuân đưa nở lập lòe hoa.”

(Trích trong sách Phật)

Chu Hối Am lấy chữ Kính làm gốc. Ông nói: “Thu thập tinh thần vào một chữ Kính, trước sau chuyên nhưt thì mới hiểu được Đạo lý.”

Kính để giữ tâm Tánh, tức có cái chủ tể nghiêm trang ở trong thì công phu hàm dưỡng mới có hiệu quả. Người ta sở dĩ phải giữ sự Kính là vì trong lúc tỉnh thỉng thoảng nó tự ý đâm ngang ra. Đó là cái thông bệnh của học giả. Vậy phải lấy Kính làm chủ để xét cho kỹ cái mầm của tự ý thường bởi đâu mà sanh, rồi cứ chỗ hệ trọng mà răn giữ lâu ngày thành ra thuần thực thì tự khắc kiến hiệu.

Ông còn sợ người ta chưa hiểu cho nên nói rằng: “Kính không phải là nghĩ hết mọi sự tư lự, mà chỉ nên tùy sự mà chuyên nhưt, cẩn thận lo sợ, không phóng dật, chớ không phải ngồi yên: Tai không nghe, mắt không thấy, không ứng tiếp sự vật gì.”

Kính là chỉnh tể thu liễm thân tâm không dám phóng túng.

Theo ý ấy nên ông thường dùng hai chữ “Tĩnh Tọa” để tôn dương.

Lấy Thiên lý mà xem: Có động thì không thể chẳng tịnh; cũng như có tịnh thì không động.

Tĩnh thì hàm dưỡng, động thì trình sát. Chỉ có một động một tịnh làm căn bản lẫn nhau. Kính và Nghĩa diu dắt nhau để khỏi cái gì gián đoạn.

Tuy dùng chữ tịnh nhưng không phải như một vật chết. Trong lúc tịnh vẫn có mối động. Cho nên không phải bỏ xa mọi việc, tuyệt giao với mọi vật, nhắm mắt ngồi yên mà chỉ thiên về một mặt tịnh.

Tĩnh là khi chưa có vật đã có Kính làm chủ ở trong. Đến lúc sự vật thì cái Thiên lý đặng sáng tỏ ra xem xét càng tinh tường minh bạch.¹

Kết luận:

Sách Trung Dung chương 22 nói rằng: Trong thiên hạ duy có bậc chí Thánh mới có thể biết hết Tánh của mình, biết hết bản Tánh mình thì có thể biết hết Tánh của người ta. Biết hết Tánh của người thì có thể biết hết Tánh của vật. Như vậy thì có thể giúp vào cuộc hóa dục của Trời Đất. Mà giúp vào việc hóa dục của Trời Đất được thì có thể cùng Trời Đất đứng vào hàng Tam Tài (*Thiên, Địa, Nhơn*)

---

¹ Nho Giáo, Trần Trọng Kim

THIÊN THỨ HAI

ĐỘ THA

Đến đây chúng ta đã hoàn thành Pháp môn Minh Tâm Kiến Tánh, tức Tự độ, bây giờ còn phải Độ tha nữa thì mới tròn bổn phận kẻ tu hành.

Công phu "Minh Tâm, Kiến Tánh" giúp chúng ta mở rộng Đức Từ bi, Hi xả, Bác ái, Công bình, bây giờ chúng ta đem cái sở đắc của mình để phụng sự chúng sanh, tức thực hành "Độ tha" (Giác tha.)

Lòng Bác ái dạy chúng ta thương người, mến vật cũng như thương mến thân thể chúng ta, lẽ Công bình bảo chúng ta đối xử với muôn loài vạn vật đồng đẳng với nhau, bởi vạn vật dữ ngã đồng thể. Vậy việc phụng sự cho chúng sanh, chúng ta khích lệ trên nền tảng Từ bi, Hi xả, Bác ái, Công bình, chớ không phải vì ích kỷ, tư lợi.

Chư Phật đời quá khứ có Đại nguyện "Độ tận chúng sanh", chúng ta không được như thế thì ít ra cũng cố gắng, tận lực mình, phổ độ chúng sanh được bao nhiêu thì nên bấy nhiêu.

Làm lành, lánh dữ thì rộng rãi mệnh mạng, không biết đâu mà định trước, chúng ta nên lập Tâm theo Phật ngôn rằng:

“Chư ác mạc tác
 Chúng Thiện phụng hành
 Tự tịnh kỳ ý
 Thị chư Phật giáo.”

(Nghĩa là những việc dữ chẳng nên làm, mọi điều lành vui lòng nhận làm. Tự mình trừng ý được thanh tịnh. Đó là lời dạy của Chư Phật.)

Riêng về người Tín đồ Đại Đạo, Đức CHÍ TÔN đã mở sẵn một con đường “Phổ Độ” tức độ mình và độ người. Hai chữ Phổ Độ ấy đã nói lên trong danh hiệu “ĐẠI ĐẠO TAM KỲ PHỔ ĐỘ.”

Sự Phổ Độ có hai lối: *Công Truyền và Tâm Truyền.*

Công Truyền.

Về phương diện này chúng ta nên dùng tất cả thính âm, sắc tướng để thức tỉnh lòng người khuynh hướng về Đạo đức. Đại loại như: Phô trương nghi tiết, phượng thờ tế tự, dùng văn chương ngôn ngữ giảng Đạo đức, thuyết Nhân nghĩa để cảm hóa người nghe khuynh hướng về Chí thiện.

Phật dạy rằng kẻ hành giả nên bố thí, hoặc thí tài, hoặc thí pháp, tùy thời Phổ Độ Chúng sanh.

Tâm Truyền.

Ở đây, không dùng thính âm, sắc tướng mà kẻ truyền giáo phải thể hiện Đạo đức nơi mình rồi Đạo Đức sẽ phát biểu ra tư tưởng, lời nói và việc làm để cho người khác trông gương mà làm theo. Đó gọi là “Bất ngôn chi giáo.”

Người truyền giáo mà không được Tâm đức Đạo Đức thì chỉ nói được cái bóng dáng của chơn lý mà thôi, chứ không bàn được cái thực thể chơn lý toàn diện.

Độ Tha cũng gọi là Phổ Độ.

Như chúng ta thấy tại Toà Thánh, Hội Thánh cất lập Toà Thánh; ở địa phương, bốn Đạo chung hiệp tạo tác Thánh Thất để sùng bái Trời Phật. Về mặt khác, Hội Thánh lo phổ biến Giáo lý, lại còn truyền bỏ Chức sắc đi khắp các nơi, để giúp cho Đạo hữu thông hiểu Giáo lý và thể hiện Đạo đức. Việc làm tuy phô diễn hình thức, nhưng tựu trung đều nhắm vào hai chữ Phổ Độ.

Tại sao chúng ta phải phục vụ Nhơn sanh?

Đã biết rằng cả chúng sanh đồng học một THẦY là Đấng Chí Linh, cả chúng sanh đều ở chung một đại gia đình là Vũ trụ và cả chúng sanh đồng đi với nhau một đường về với Cội sanh mình là Đức CHÍ TÔN. Vì sự ăn chung, ở lộn với nhau như thế mà cả chúng sanh phải nương nhờ lẫn nhau, thành ra một cuộc vay trả, trả vay vô cùng tận.

Đại lược như:

Từ buổi cấu tạo hình hài trong thai bào, mỗi Chơn hồn đều đã có mang một mối nợ tiền khiên (*nợ các kiếp trước.*)

Đến lúc chào đời, lại còn nặng nợ xã hội nhơn quần, như cung cấp cho thức ăn áo mặc, nhà ở vân vân... Đó là sanh nghiệp mà nhơn loại nhờ vả lẫn nhau.

Lại còn Kinh điển lưu truyền từ đời kia, sang kiếp nọ, chỉ rõ con đường giải khổ đặng trở về nẻo Cực Lạc, đó là chưa kể những nghiệp quả riêng của mỗi người.

Bởi nợ vay trả, trả vay ấy, cho nên mỗi người trong chúng ta chẳng có quyền sống riêng cho mình, mà ngược lại, phải đem mảnh thân này phụng sự cho chúng sanh, hoặc bằng cách này hay phương khác.

Rảnh nợ Nhơn quả thì mới mong giải thoát kiếp Luân hồi.

Vậy phụng sự cho chúng sanh là phận sự của mỗi người chớ chẳng phải làm ơn, làm nghĩa cho ai. Ấy vậy nên công làm của chúng ta không cần đáp ơn, không cầu tiếng khen. Vui làm nghĩa vụ, còn kết quả thì hiến dâng lên Đức CHÍ TÔN, sung vào cái kho vô tận tự nhiên là nơi muôn loài vạn vật bám lấy để sanh tồn và Tấn hóa.

Theo tài liệu khảo cứu thì chúng ta hiểu rằng: Chẳng có việc gì ở Thế gian mà Đức CHÍ TÔN không hay biết, như Kinh Thi có câu:

“Hoàng hi Thượng Đế
Lâm hạ hữu hách
Giám quan tứ phương.”

Nghĩa là Đức Thượng Đế rất rộng, rất lớn, soi sáng khắp cõi Hạ Giới, xem xét cả bốn phương.

Ấy vậy chúng ta đừng làm tưởng việc làm lành của chúng ta Trời không biết. Thế thì công làm lành của chúng ta có uổng đâu?

Còn một điều nữa, kẻ học cũng nên lưu tâm cẩn mật là “thử thách.”

Theo lý đương nhiên, mỗi học sinh đều phải chịu khổ thi để mình chứng học lực. Thì Tu sĩ cũng vậy, nghĩa là kẻ học Đạo cũng phải chịu thử thách để mình chứng tài đức của mình.

Cổ nhơn còn lưu truyền sự thử thách ấy trong Kinh điển

rằng: “Vô Ma khảo bất thành Đại Đạo.” nghĩa là không Ma khảo thì Đại Đạo không thành.

Hoặc nói rằng: “Đạo cao nhứt xích, Ma cao nhứt trượng. Đạo cao nhứt trượng, Ma thượng đầu nhọn”, nghĩa là Đạo cao một thước thì Ma cao một trượng, Đạo cao một trượng thì Ma lên khỏi đầu người.

Có người than rằng: Làm lành mà chẳng thấy phước, trái lại còn bị tai ương. Biết đâu, đó là những việc thử thách, chúng ta chớ nên ngã lòng thối chí.

Bền lòng tu tập thì có ngày sẽ thấy quả lành.

TỔNG KẾT

Đức Thượng Đế tá danh CAO ĐÀI TIÊN ÔNG ĐẠI BỒ TÁT MA HA TÁT Chương Giáo nền Đại Đạo Tam Kỳ Phổ Độ.

Thánh danh ấy nói rằng học lý của Đại Đạo là Qui Nguyên Tam Giáo, còn thực hành thì căn cứ theo Ngũ Chi Hiệp Nhứt, nghĩa là khi mới nhập môn thì thể hiện Nhơn Đạo, rồi tiến lên Thần Đạo, Thánh Đạo, Tiên Đạo và Phật Đạo.

Nguyên Giáo lý của Tam Giáo và Ngũ Chi Đại Đạo đã phổ truyền khắp năm châu tự ngàn xưa. Dân tộc nào cũng nương đó làm nấc thang tiến hoá của mình. Nay thế giới thông đồng khách năm châu tới lui, lui tới với nhau như người một nhà. Đức Chí Tôn Qui nguyên Phục nhứt Tam Giáo Ngũ Chi thành một nền Nhơn sanh triết lý học Đại Đồng, ai ai cũng có thể theo học được.

Nhà khoa học nên chỉnh đốn lại lòng tin nguỡng; nhà Đạo học nên gạt bỏ những điều mê tín dị đoan, rồi mỗi người cố gắng thực thi cái thuyết Nhơn sanh triết lý học nói đây thì có ngày cả loài người đồng có một tâm lý là điều kiện rất cần để thông cảm ở giữa người này với kẻ nọ trên đường giao tế.

Thiên Hạ Thái Bình là lời cầu nguyện hằng ngày của người Tín đồ Đại Đạo.

Đức CHÍ TÔN là Đấng Thiên Ưng, đại diện cho nền

Tân Tôn Giáo này, Đức Ngài lập ra một Hội Thánh gồm có ba Đài là:

1. Bát Quái Đài
2. Hiệp Thiên Đài
3. Cửu Trùng Đài.

Mỗi Đài có nhiệm vụ riêng như đã nói trong Chương III, Phần thứ Nhứt. Còn toàn thể Hội Thánh thì có phận sự Phổ độ chúng sanh.

Người theo học chia ra hai bậc là Hạ Thừa và Thượng Thừa.

Hạ Thừa học hành Nhơn Đạo để hoàn thành bổn phận làm người. Thượng Thừa học hành Thiên Đạo để tự độ và độ tha.

Phương pháp tu hành Hạ Thừa khác với Thượng Thừa về phần hình thức, nhưng tôn chỉ thì cả nhị Thừa đều lấy Đạo Trời làm khuôn thước để sửa Đạo người, hoặc nói cách khác là hiện thể chơn lý thành những bổn phận làm người tại thế gian.

Mục đích Đại Đạo là làm cho nhơn thế biết đâu là Thiên lý đâu là Nhơn dục và lặn hồi bỏ Nhơn dục để sống với Thiên lý là Đạo tự nhiên đưa người đến chỗ thanh cao giải thoát.

Kẻ Tín đồ phải xa lánh nhứt là sự ham muốn phàm trần cầu thỏa mãn Nhục thân mà cũng không nên ham muốn thần thông biến hóa để lèo người phàm tục nữa.

Ngược lại phải tạo cho mình một đời sống siêu việt, vượt ngoài sự ô trược của nhục thân, vượt ra ngoài sự ích kỷ hẹp hòi và nhứt thiết phải thật thà khiêm cung và phải có sự hoài bão xuất thế của Lão Trang và giải thoát như Phật Giáo.

Viết xong tại TÒA THÁNH TÂY NINH, Tháng Giêng năm Giáp Thìn (1964)

Soạn giả:

Tiếp pháp TRƯƠNG VĂN TRÀNG

PHỤ LỤC I

HUỒN NGUYÊN TAM BỬU

Lời Giới Thiệu

Của Đạo Trưởng Huệ Lương TRẦN VĂN QUẾ

Trong việc tu hành xưa nay phân cốt yếu là Đức Tin và Công quả. Nhưng trong thời gian ma tâm trác tách, tu công bồi đức nếu gặp đặng những sách vở, Kinh sách thích ứng để tu học, để mở rộng kiến văn thì người tu sẽ tự mình rút ngắn con đường của mình đi vậy.

Nói một cách khác, nhờ Kinh sách để học hỏi người tu tự mình biến lối Tu tiệm giáo là lối tu dần dần, lối Tu đi vòng của người thường thất học ra lối Tu đốn giáo là lối tu tắt, lối tu đi theo đường ngắn của một thức giả. Điều ấy rất cần vì lẽ sanh tử bất thường người tu lúc nào cũng phải tìm cách tranh thủ thời gian.

Đại Đạo Tam Kỳ Phổ Độ là một tôn Tôn Giáo ra đời đến nay chưa qua nửa thế kỷ. Trong thời gian ấy, Đạo Trời phải trải qua hai giai đoạn:

Giai đoạn thứ nhứt gồm mấy chục năm đầu là thời kỳ tu Phước mà trọng tâm là sự Phổ độ chúng sanh, tạo dựng cơ sở, xây dựng nền móng về mọi mặt. Giai đoạn thứ hai gồm mười năm trở lại đây là thời kỳ tu Huệ mà trọng tâm là sự tu Tâm luyện Tánh, tham thiền nhập định, luyện đơn nấu thuốc.

Vì lẽ nói trên mà Kinh sách nói về Đạo Trời rất ít oi tuy rằng từ buổi sơ khai đến nay những Thánh Ngôn, Thánh Huấn được Ôn Trên ban ra không phải là ít. Nhưng vì thiếu sự thống nhứt tinh thần, cho nên các lời châu, tiếng ngọc ấy đều bị tản mác đi tứ phương và một phần đã bị mai một sau các cơn binh lửa.

Nay, may thay trong cảnh bồi rối ấy, giới tu hành theo Đạo Trời đã tiếp nhận được quyển Đại Đạo Tam Kỳ Phổ Độ Giáo Lý do Ngài Tiếp Pháp Trương Văn Tràng đã dày công soạn ra thì đó hẳn là ngọn đèn rọi đường cho khách lữ hành trong đêm tối, là cái địa bàn (la bàn) cho ngư phủ giữa cơn dông tố mịt mù ngoài biển khơi.

Ngài Tiếp Pháp Trương Văn Tràng hẳn đã thực hiện được việc “Tiên giác hậu giác” đối với các thế hệ người tu trong Đạo Trời. Lời ấy không phải là quá đáng, là vì với tư cách là một trong số Thập Nhị Thời Quân còn lại, Ngài Tiếp Pháp trong quyển sách nói trên đã công hiến cho độc giả rất nhiều tài liệu quý giá mà người thường không sao tìm thấy được.

Các tài liệu ấy sẽ chứng minh một cách xác thực những phần căn bản trong Giáo lý của Tam Giáo nói riêng và của Vạn Giáo nói chung.

Vì lẽ ấy mà tôi xin trân trọng có bài giới thiệu này.

Làm tại SAI GON, ngày 28-6-1964

HUỆ LƯƠNG

PHỤ LỤC I

HUỒN NGUYÊN TAM BỬU

Tam Bửu là Tinh, Khí, Thần, ba món báu này nếu kẻ học có đầy đủ phước đức, gặp Chơn Sư truyền dạy và cứ theo Chơn Truyền ấy thực hành đúng mức thì sẽ Huồn Nguyên Tam Bửu thành một “Đệ nhị xác thân” mang danh là Chơn Thần. Trước khi nói đến phương pháp tu học, chúng tôi xin lược bàn sự cấu tạo Nhơn hình để minh xác Tam bửu.

Chu Hồi Am là một danh Nho đời nhà Tống (Trung Hoa) sanh vào khoảng 1130-1200 nói rằng:

“Trong khoảng Trời Đất có Lý,¹ có Khí. Lý là Đạo thuộc Hình Nhi Thượng, là gốc sanh vạn vật. Khí là Khí cụ thuộc Hình Nhi Hạ, là đồ để sanh vật. Bởi thế nên người với vật sanh ra ắt có bẩm cái Lý ấy, rồi sau mới có Tánh; có bẩm Khí ấy rồi sau mới có hình.”

(Thiên địa chi gian: hữu Lý, hữu Khí. Lý giả dã Hình Nhi Thượng chi Đạo dã, sanh vật chi bản dã. Khí giả dã Hình Nhi Hạ chi Khí dã, sanh vật chi cụ dã. Thị dĩ nhơn vật chi sanh tất bẩm thử Lý, nhiên hậu hữu Tánh, tất bẩm thử Khí, nhiên hậu hữu hình.)²

Theo lẽ này mà suy: Tánh người là Lý của Trời Đất. Lý ấy ở trên cõi Vô cực thì không tên (*Vô danh*) nhưng khi tác động đến Vũ trụ thì gọi Lý Thiên nhiên, hay Lý Thái Cực; còn khi tác động đến người thì gọi là Mạng Trời, Thiên Lý, Tánh bản nhiên, hay Đạo.

Sách Trung Dung nói rằng: “Thiên mạng chi vị Tánh, Suất Tánh chi vị Đạo.” Nghĩa là Mạng Trời gọi là Tánh. Tuân theo Tánh gọi là Đạo.

Vậy chúng ta nên nhớ rằng: Mạng Trời, Thiên Lý, Tánh,

1 Phần Lý của Trời Đất ở nơi người gọi là Tánh, chỗ này Đức Chí Tôn nói rằng “Thấy phân Tánh Thấy mà sanh ra vạn vật”. Danh từ tuy khác nhưng tựu trung vốn một.

2 Nho giáo Trần trọng Kim.

hay Đạo, tuy nhiều danh từ, nhưng tựu trung có một mà thôi. Thân thể người ta ngoài sự do hình hóa của Cha Mẹ, còn một phần tinh anh nữa gọi là Khí chất của Vũ trụ cấu thành.

Ấy vậy nên châu thân gồm có ba phần chánh là: Nhục thân, Khí phách và Thần hồn. Đạo giáo gọi đó là Tam Bửu kể như vậy:

1. Tinh là phần tinh hoa của nhục thân (*Đệ nhất xác thân*)
2. Khí là một thứ hơi (Phách) lưu hành trong nhục thân (*Đệ nhị xác thân*)
3. Thần là giác tánh của nhục thân (*Đệ tam xác thân*)

Tóm lại: Thân thể người ta gồm đủ mọi lẽ huyền diệu của Trời Đất và mọi Khí chất của Vũ trụ (Thái Cực, Âm Dương, Ngũ hành Khí) cấu thành cho nên sách Nho nói rằng: “Nhơn giả kỳ Thiên Địa chi đức, Âm Dương chi giao, Quỷ Thần chi hội, Ngũ Hành chi tú Khí dã.” Nghĩa là người ta là cái Đức của Trời Đất, chỗ giao hợp của Âm Dương, tụ hợp của Quỷ Thần và Khí tinh anh của Ngũ hành.

Vậy đủ rõ trong số vạn vật, duy nhơn loại là đứng đầu, vì lẽ ấy nên người ta có thể thành Đạo trong một đời tu, nếu người ta thành tâm, thiện chí học tập.

Về phương pháp Huồn Nguyên Tam Bửu là “Tâm học.” Pháp môn này phải do Đức CHÍ TÔN, hoặc một vị Tiên Phật truyền dạy mới nên được. Vì thế nên trước khi thực hành Tâm Pháp, kẻ học phải tu Tâm, dưỡng Tánh đến công viên quả mãn, nghĩa là Công quả nội, Công quả ngoại đầy đủ và Tánh bản nhiên có thể cảm ứng với Thái Cực Thánh Hoàng hay Tiên Phật, để lãnh hội Tâm Pháp ấy thì mới được.

Lẽ như vậy nên lớp học này dành cho một số ít người đại chí và có đầy đủ phước đức mà thôi.

Vậy trước khi bàn đến phép Tu học chúng tôi xin nhắc lại Đức Tin, vì lòng tín ngưỡng là một ngọn đèn dắt đường cho kẻ học.

I. ĐỨC TIN

Ở đây, kẻ học nhứt thiết phải xa lánh những điều dị đoan,

mê tín.

Có người vì muốn mau Đắc Đạo, hay ham huyền diệu, rồi mơ màng những việc viển vông, lại ngộ nhận là Thần Tiên truyền giáo. Đó là điều mê tín phải xa lánh.

Có kẻ nghe những lời phỉnh phờ, gạ gẫm, rồi tin lieù, về sau, cái làm lạc ấy sanh tư tưởng, lời nói và hành động bất chánh. Đó là điều mê tín phải xa lánh.

Kinh Phật dạy rằng: Dùng sắc tướng mà tìm Như Lai là Tà đạo.

Trái lại: “Nhược kiến chư tướng, phi tướng tức kiến Như Lai.” (Nếu thấy các tướng mà không phải tướng, đó là thấy Như Lai Tánh.)

Đức Thích Ca Mâu Ni Phật dạy rằng: “Các người phải tự mình đốt đuốc lấy mà đi, chớ đừng tin ai cả.”

Lại nói rằng: “Người chẳng nên tin điều gì mà người chưa nhận chắc là Chơn lý. Mặc dầu lời ấy do ông nào nói, hay biên trong Kinh Sách nào cũng vậy.”

Nên hiểu rằng tinh thần Đạo Đức là cái tối quan trọng cho kiếp người. Ấy vậy chúng ta phải học và phải hành thế nào cho đến kinh nghiệm rồi sau sẽ tin tưởng. Và cũng nên hiểu rằng: Dạy đánh đờn thì phải do một vị Nhạc sư thiện nghệ mới được, cũng như truyền dạy Pháp môn “Siêu phàm nhập Thánh”, tất nhiên phải do Chơn sư là Tiên Phật, hoặc Đức CHÍ TÔN truyền dạy mà thôi.

II. DƯỠNG TINH

Dưỡng Tinh nghĩa là hàm dưỡng tinh ba được đầy đủ trong châu thân.

Tinh là phần tinh hoa của nhục thân, là nhựa sống của vật thể. Ở nơi Thảo mộc, Tinh là một sức mạnh hay đâm chồi, mọc nhánh, trở lá, đơm hoa. Ở nơi súc vật, Tinh là một sức mạnh năng sanh sản. Ở nơi người, ngoài cái công năng sanh sản, Tinh còn là một chất nước năng hóa khí (*sperme*) để bồi dưỡng sức khoẻ và sáng láng tinh thần.

Muốn dưỡng Tinh phải làm sao?

Đạo thơ có câu: “Vô lao nữ hình, vô giao nữ tinh” Không nên làm hao tổn thân thể người, không nên giao động Tinh người. Hoặc nói rằng: Muốn dưỡng Tinh phải tuyệt dục, những phép tuyệt dục cốt yếu là phải ngăn ngừa dâm niệm ở trong tư tưởng giới, bởi vì dâm căn không phải ở ngoại vật bên ngoài mà thôi đâu.

Như trên đã nói: “Tinh là một chất nước, có thể hóa khí.”

Đức Thích Ca Mâu Ni Phật có giảng Cơ dạy như vậy:

“Cho hay Đạo cả chẳng nhiều lời.

Một trận thần thông thấu Đất Trời,

Liếc mắt xem qua Cơ Tạo Hóa.

Một câu thuận nghịch để muôn đời.”

Chú giải:

- Kẻ hành giả phải tịnh khẩu, tịnh thân, tịnh ý, tức Đạo cả chẳng nhiều lời mà phải Đại Định.

- Hễ Đại Định được thì Tâm thần tương giao, hoặc nói cách khác là Thủy Hỏa Ký Tế, mà chấn động cả Âm Dương khí (*tức Đất Trời*).

- Lúc bấy giờ phải xem chừng cơ Tạo hóa, để tìm hiểu thời Trung, vì Tinh có phát triển đúng mức thì Tinh mới hóa Khí được.

- Tinh sanh thì phải điều hành cho nó nghịch chuyển về Nê hườn cung để bổ não. Trái lại, nếu để Tinh thuận hành ra ngoại thân thì Tinh biến thành một chất nước, có thể hườn dạng nhơn hình, cho nên nói rằng: “Một câu thuận nghịch để muôn đời.”

III. NUÔI KHÍ

Khí ở trong người có thanh, có trọc, có thuần, có bất thuần, cho nên kẻ học phải hàm dưỡng lọc lọc nó.

Ở đây chúng tôi theo Mạnh Tử mà nghị luận hai chữ Chí và Khí Hạo Nhiên.

Nên nhớ rằng Chí và Tánh vốn một, nhưng tùy sử dụng mà có tên riêng như Tánh dùng về mặt tiêu cực để hàm dưỡng,

còn Chí dùng về mặt tích cực để điều Khí. Ấy vậy nên Tánh và Chí chẳng phải hai vật.

Khí là gì?

Vả chẳng, Khí là cái vận dụng của nguyên lý tạo lập Trời Đất, hóa sanh muôn loài, Khí lưu hành khắp Vũ trụ và hễ Khí ngưng tụ thì sanh hình vật. Vạn vật, đến lượt nó, trót sanh trưởng rồi, mỗi vật đều có súc tích Khí nơi mình và Khí ấy cũng luôn luôn lưu hành trong cơ thể vạn vật. Muôn loài nhờ đó mà được sanh tồn.

Nay như hỏi Khí là gì? Thì Mạnh Tử nói rằng: “Nan ngôn” (*khó nói*). Tuy vậy, nhưng ông cũng miễn cưỡng giải rằng: “Kỳ vi Khí giả chí đại, chí cường, dĩ trực dưỡng nhi vô hại, tắc tắc Thiên Địa chi gian.”

Nghĩa là cái mà gọi là Khí đó rất lớn, rất mạnh, nếu người ta khéo di dưỡng mà đừng làm tổn hại thì Khí có thể đầy khoảng không gian Trời Đất.

Chúng tôi xin trích trong sách Đại Thừa Chơn Giáo một bài sau đây cầu được rõ thêm ý nghĩa Khí “Hạo nhiên” (*Diệu hữu*).

“Diệu hữu bắt từ trong Vũ trụ vào trong thân thể con người, lúc mới vừa lọt lòng Mẹ đã buông tiếng khóc. Lúc thai vừa tượng thì đã có một phần Thái Cực, trí nơi Mạng môn. Đến khi con người bước chân vào trần thế, tuy chưa đủ cảm giác, chớ Ngũ tạng, Lục phủ đã có sẵn rồi.

Hạo nhiên Khí do Nê hườn cung chuyển lần xuống tại Tâm. Từ khiếu Huyền quan rồi từ nơi óc não phân phát ra mấy đàng Thần kinh mà chuyển vận trong cơ thể. Từ nơi quả tim theo mạch lạc day trở trong Ngũ tạng, vì từ nơi gốc Huyền quan để giữ tồn sanh mạng của tạng phủ.

“Bắt đầu nơi khiếu Huyền quan vận động ra ngoài biến thành Thần lực của người.

“Khí ấy, nó rút điện lực mặt Nhật vào tì và đem ra ban hành châu lưu khắp phách vía. Ấy là Diệu hữu của Trời xuyên qua vận chuyển lên người mà thành ra Hậu Thiên.

“Hạo nhiên Khí của Trời, theo kim đơn, là Pháp thân của Chơn tánh. Khí thuộc Dương, còn điện sanh lực của người chưa tu đều là Khí Hậu Thiên thuộc Âm.

“Diệu hữu là một thứ điện quang tinh khiết sự rung động (vibration) vô cùng tận. Muốn thông đồng và thâm nhập được Diệu hữu của các Đấng Thiêng Liêng thì Đồng tử phải có một thứ máy tinh anh và phải thuần điện như Thần Tiên.

“Bổn tánh Diệu hữu thường là thanh tịnh, ấy là của Thần, Thánh, Tiên, Phật: Người nếu được thuần khiết thanh tịnh thì hiệp với Trời, thông công với Thần Tiên.”

Chí và Khí cũng như Hồn và Phách, Hồn là Dương, Phách là Âm, ở giữa làm môi giới cho Hồn và Xác liên kết thành một thể, cũng như Khí kết liên Thân và Tâm thành một thân thể, có mạng sống.

Manh Tử nói rằng:

“Phù Chí Khí chí suy dã, khí thể chí sung dã. Phù chí chí yên. Khí thứ yên, Cố viết, tri kỳ chí nhi vô bạo kỳ khí”. Nghĩa là Chí là Tướng soái của Khí. Khí thể thì tràn ngập cả thân người Chí đến rồi Khí sẽ theo đó. Bởi có nên bảo rằng nên giữ gìn Chí mà cũng đừng làm tổn hại Khí.

Đại ý nói rằng Chí cũng như Tướng soái, Khí như ba quân. Tướng soái ở đâu thì ba quân theo đó. Phép dưỡng Khí cũng vậy, nghĩa là giữ gìn Chí kiên cố thì Khí sẽ theo về. Khí thể tràn ngập cả cơ thể, còn Chí thì phải ngừng một chỗ. Lẽ ấy nên kẻ học chẳng những phải lập chí vững vàng cũng không nên tổn hại Khí.

Tại sao? Bởi vì Chí và Khí liên đới quan hệ nhau, bằng cơ là, Chí chuyên nhứt thì động đến Khí, Khí chuyên nhứt thì cũng động đến Chí. Xem như khi người đi vấp té, chạy mau đó thuộc về Khí, nhưng nó làm chấn động đến Tâm (*Chí nhứt tắc động Khí. Khí nhứt tắc động Chí dã, Kim phù huệ giả, xu giả, thị Khí dã, nhi phản động kỳ Tâm*).

Người Quân Tử sở dĩ hơn người là vì khéo nuôi Khí Hạo Nhiên ấy.

Nuôi Khí Hạo Nhiên phải thế nào?

Trình Hạo nói rằng:

“Chủ nhứt vô thích, kính dĩ trực nội, tiện hữu Hạo nhiên chi khí” (Giữ lấy một mà không hai tức Tâm tịnh, Kính để làm thẳng bên trong thì sẽ có khí Hạo nhiên vậy).

Đại ý nói rằng: Kẻ học cứ giữ đại định thủ nhứt đến đúng mức thì Khí sẽ đến, còn Mạnh Tử thì nói rằng: “Thi tập nghĩa sở sanh, phi nghĩa tập nhi thủ chi.” Nghĩa là cứ thông thả làm theo Đạo Pháp rồi Khí sanh, chớ chằng phải dùng sức mạnh để chụp lấy.

Khí có thanh, có trược lại có thuần hay không thuần.

Thí dụ: Có người thông minh, việc gì cũng hiểu, ấy là Khí thanh, nhưng đến việc làm thì vị tất việc gì cũng đúng lý, ấy là bởi Khí không thuần. Có người cẩn hậu, trung tín, ấy là bởi Khí thuần, nhưng đến sự biết thì vị tất việc gì cũng đạt được lý, ấy là bởi Khí không thanh.

Thanh trược, thuần và bất thuần là bởi Thiên mạng định như vậy. Nhưng chúng ta có thể lấy nhơn lực mà biến hóa Tánh khí chất, làm cho Tánh trở nên thuần túy Thiên lý, ấy là công phu của sự tồn dưỡng.¹

Xem đó thì đủ hiểu Tánh Khí luôn luôn theo nhau, cho nên dưỡng Tánh, tồn Tâm cũng thuộc về công phu nuôi Khí.

Kẻ học cứ ung dung thực hành phép Chánh Định đến viên mãn công phu thì đó là nuôi Khí vậy. Công phu này lâu lâu thì cảm thấy ấn chứng Khí sanh.

Mạnh Tử nói “Tất hữu sự yên, nhi vật chánh, Tâm vật động vật tư trường dã.” Ất có sự đến, tức triệu chứng Khí sanh nhưng chằng khá dùng sức mạnh mà điều lý nó, Tâm chằng khá động, mà cũng chằng lưu ý trợ trường nữa.

Rồi Mạnh Tử còn nêu gương người nước Tống trồng lúa để cho kẻ học hiểu rõ thêm, Ông nói: “Người nước Tống trồng lúa, anh ta muốn cho lúa mau lớn, rồi ra đồng nhóm gốc lúa. Làm như vậy là muốn cho lúa mau lên cao, nhưng sự thật thì anh ta hại lúa chết.”

---

1 Nho giáo Trần Trọng Kim

Phép dưỡng Khí cũng như thuật trồng lúa. Trồng lúa thì phải bón phân, nhổ cỏ, rồi lúa theo thời tiết mà cao lớn, chớ chẳng phải nhóm gốc lúa như người nước Tống.

Phép dưỡng Khí cũng vậy. Kẻ học cứ lánh dữ làm lạnh, ung dung tịnh dưỡng Tâm Tánh rồi Khí theo đó mà sanh, chớ chẳng khá giục cho Khí chóng mạnh.

Nói rút lại, công phu “Nuôi Khí” đến đây thì nó đem lại cho kẻ học Khí thể tràn ngập cả thân tâm, cũng như nhơn điển và nhờ đó mà Khí Hậu Thiên của người đồng hóa với Khí Tiên Thiên của Trời Đất mà người có một tinh thần đồng nhứt với Vũ trụ.

Mạnh Tử nói rằng: Người đạt được như vậy gọi là có Khí phách “Phú quý bất năng dâm, bần tiện bất năng di”. Giàu sang không dâm, nghèo hèn không đổi.

Duy có tinh thần ấy mới tự chủ mà thắng vật dục cảm dỗ trong khi hòa quang hỗn tục để làm phận sự mình.

IV. HIỆP THẦN

Thần là năng lực trí giác ở trong nhơn thân, khi người ta nhập thế cuộc. Nhục thân lôi cuốn Thần khuynh hướng về phàm trần, phóng túng theo vật chất, rồi năng lực trí giác biết phân biệt tốt xấu, hơn kém, thiện ác, nhơn đó mà người ta sanh lòng ham muốn vật chất, cầu thỏa mãn nhục thân. Đó là mối đại loạn phá hại Chơn Tâm, Chơn Khí.

Nay Tâm đã tịnh định, Khí đã thanh thuần và đồng hóa với Đạo tự nhiên thì Tinh Khí Thần có thể hiệp một mà thành Đệ nhị xác thân, mang danh là Chơn Thần, Đức CHÍ TÔN dạy rằng: “Tinh Khí Thần hườn nguyên là cơ siêu phàm nhập Thánh.”

Thánh Ngôn: “Từ ngày Đạo bé, luật tu hãy còn nguyên, luyện Pháp không dời đổi, song Thiên đình, mỗi phen, đánh tẩn Thần, không cho hiệp với Tinh Khí. Nay Thầy đã hườn nguyên Chơn Thần cho các con đắc Đạo. Con đã hiểu Thần cư tại nhãn, con nên bố hóa cho chư Đạo hữu con hiểu rõ.

Nguồn cội Tiên Phật do yếu nhiệm ấy.” (Thánh giáo)

Thánh Ngôn (Năm Mậu Thìn 1928)

CHON THẦN là gì?

Thầy nói: Chơn Thần thuộc về Khí chất (sperme évaporé) bao bọc thân thể các con, trung tim của nó là óc, cửa xuất nhập của nó là lỗ ác, chữ gọi Vi Hộ. Hộ Pháp hằng đứng gìn giữ các con khi luyện Đạo, đặng giúp cho Tinh hiệp với Khí, và đưa Khí đến Thần, Tinh Khí Thần hiệp một mới siêu phàm nhập Thánh.”

Thầy cắt nghĩa: “*Mỗi kẻ phàm dưới Thế này đều có hai Xác thân: Một phàm gọi là Corporel (Nhục thân) còn một Thiêng liêng gọi là Spirituel (Thần hồn). Cái Thiêng liêng do cái phàm mà ra nên gọi nó là bán hữu hình, vì có thể thấy được mà cũng có thể không. Cái xác thân vô hình huyền diệu ấy do Tinh Khí Thần luyện thành. Nó nhẹ nhàng hơn không khí.*

Khí ở nơi xác phàm xuất ra thì nó lấy hình ảnh của xác phàm như khuôn in rập, còn khi Đắc Đạo, nếu có Tinh Khí mà không có Thần thì không thể nhập mà hằng sống được, còn như có Thần mà không có Tinh Khí thì khó huờn được “Đệ nhị xác thân”. Vậy ba món báu ấy phải hiệp mới đặng.

Nó vốn là chất hiệp với Khí Tiên Thiên mà trong Khí Tiên Thiên vốn có diễm quang, cái Chơn Thần ấy buộc phải tinh khiết, trong sạch, nhẹ nhàng hơn không khí thì mới vượt ra khỏi vòng Càn Khôn đặng.

Nó phải có bốn nguyên Chí Thánh, Chí Tiên, Chí Phật mới xuất Thánh, Tiên, Phật. Phải có một thân phàm tinh khiết mới xuất Chơn Thần tinh khiết.

Nếu các con còn ăn mặn mà luyện Đạo, rũi có ản chứng thì làm sao giải tán cho đặng? Như rũi bị huờn thì đến khi đắc Đạo cái trực khí vẫn còn mà trực khí là vật chất tiếp diễm (bon conducteur d'electricité) thì chưa ra khỏi làn không khí đã bị sét đánh tiêu diệt. Còn như biết khôn ẩn núp tại thể mà làm một bực Nhơn Tiên thì kiếp đọa trần hãy còn chưa mãn.”

(Thánh Ngôn ngày 17-3-1926 / 8-6 Bính Dần).

Xem Thánh Ngôn trên đây thì chúng ta có thể hiểu rằng phép tu tập này chẳng những phải hoàn thành phép Minh Tâm Kiến Tánh mà còn phải trường trai, tuyệt dục nữa.

Trái lại nếu ăn mặn mà luyện Đạo rồi xuất Thần mà Thần còn trực khí lẫn lộn thì nguy hiểm đến tánh mạng. Kẻ học nên nhớ điều này.

Thánh Ngôn ngày 2-1-1928.

“Cái Xác thân Thiêng liêng này khi còn ở nơi xác phàm thì khó xuất ra lắm, vì nó bị xác phàm kéo níu, cái Chơn thân ấy của Thánh, Tiên, Phật thì huyền diệu vô cùng, bất tiêu, bất diệt. Bậc Chơn tu, khi còn xác phàm nếu đắc Đạo thì có thể xuất ngoại trước buổi chết mà vân du Thiên ngoại. Duy Chơn Thần ấy mới đặng đến trước mặt Thầy”.

Nói rút lại: Theo lẽ trên đây mà suy ra: Phép tu học này phải có Đức CHÍ TÔN, hay Tiên Phật truyền dạy mới được. Phép Siêu phàm nhập Thánh là Tâm Pháp, người phàm khó thông đạt để truyền thọ cho nhau.

Giả tử như dạy đánh đờn thì người dạy phải là một vị Nhạc sư thiện nghệ; hoặc giả như dạy lái xe hơi thì phải là một người tài xé kinh nghiệm mới đảm đương được sự truyền thọ.

Vậy đủ hiểu rằng phép tu hành này phải có Đức CHÍ TÔN dạy; mà muốn được Đức CHÍ TÔN truyền Tâm pháp thì kẻ đệ tử phải chí Chơn, chí Thiện, chí Mỹ, nghĩa là Đạo đức hoàn toàn và phục vụ cho chúng sanh viên mãn với một tấm lòng vô tư, thì mới có thể cảm động lòng Trời; cũng như cổ nhơn nói rằng: “Lòng chí hiếu cảm động lòng Trời mà Trời ban phúc cho.” (*Hiếu cảm động Thiên*).

Mà muốn đạt mục đích này kẻ học phải có lòng tín ngưỡng bất thối chuyển, tức tin nơi Đức Thượng Đế sẽ giáo hóa mình và tự tin nữa, như chúng tôi đã nghị luận trong khoản Đức Tin thì mới thắng được sự thối chí, ngã lòng.

Thánh Giáo ngày 21-4-1926 dạy rằng:

“Trước Thầy giao Chánh giáo cho tay phàm, càng ngày

càng xa Thánh giáo, làm ra cuộc phàm giáo, Thầy lấy làm đau đớn mà trông thấy Nhơn loại phải sa vào tội lỗi, mặt kiếp chón A Tỳ.

Thầy nhứt định đến chính mình Thầy mà độ rỗi các con, chẳng chịu giao Chánh giáo cho tay phàm nữa.”

Thế theo Thánh giáo này, chúng ta có thể yên tâm học tập cho đến công phu viên mãn và đủ kiên nhẫn mà chờ lệnh Đức Đại Từ Phụ ban cho phước lành.

Đây là một điểm bất đồng ở giữa Văn chương học và Đạo đức học. Văn chương học cần trí thông minh để học cho biết mà thôi. Trái lại Đạo đức học, ngoài trí thông minh, còn phải có Đức Tin vững chắc. Vì Đức Tin vừa là một ngọn nhiên đăng soi sáng, vừa là một sức mạnh tinh thần đôn đốc kẻ hành giả phải học, phải làm cho đến cùng lý tận tánh và phải đem cái Tâm đặc của mình mà giúp đời làm cho người được thông sáng như mình.

Có điều chúng tôi xin thưa là phần “Huòn Nguyên Tam Bửu” này, chúng tôi khảo cứu biên ra để làm tiêu chuẩn cho sự tu tập mà thôi; chớ chúng tôi cũng chưa đạt được kinh nghiệm.

Xin độc giả biết cho.

PHỤ LỤC II

**THÍCH GIÁO
ĐẠO GIÁO
NHO GIÁO**

Lược Khảo

TÂM NIỆM

Chúng tôi thành tâm đội ơn các Đấng Trọn lành lưu truyền Giáo lý Tam Giáo và các vị Tiền bối dày công chú thích, phiên dịch Giáo lý thành Kinh điển, chúng tôi nhờ đó để nghiên cứu, học tập và biến thành ba bài “TAM GIÁO LƯỢC KHẢO” này.

NAM MÔ TAM GIÁO ĐẠO TỔ

Soạn giả

Tiếp Pháp TRƯƠNG VĂN TRÀNG

Kính dâng

TAM GIÁO

THÍCH - ĐẠO - NHO

Lược khảo

Nguyên GIÁO LÝ ĐẠI ĐẠO TAM KỲ PHỔ ĐỘ là Qui Nguyên Tam Giáo (Thích, Đạo, Nho)

Phần Phụ Lục **“Tam Giáo Lược Khảo”** này để bổ khuyết những cái mà quyển Đại Đạo Giáo Lý còn thiếu sót và cũng giúp cho độc giả hiểu sơ lược Giáo Lý của Thích, Đạo, Nho.

1. NHO GIÁO Lược Khảo
2. ĐẠO GIÁO Lược Khảo
3. THÍCH GIÁO Lược Khảo

NHO GIÁO LƯỢC KHẢO

NGUỒN GỐC NHO GIÁO

Người Trung Hoa, sau khi quần tụ đông đảo, lập thành gia thất thì cái quyền trị gia do người Cha.

Lần hồi người ta theo nguyên tắc gia đình mà lập ra xã hội. Nghĩa là gia đình thì do người Cha quản trị, nước thì có ông Vua, còn khắp thiên hạ tức là nước Trung Hoa thời ấy thì có vị Hoàng Đế thống trị.

Nguyên trong thời đại tối cổ, ở xứ Trung Hoa có năm ông Vua ra đời tiếp nhau mà dạy dân là: Phục Hi, Thần Nông, Huỳnh Đế, Đường Nghiêu, Ngu Thuấn, sách gọi đó là **Ngũ Đế**, là năm vị Thánh Vương đắc Đạo, có thần thông trông thấy những hiện tượng trong cõi Hư Linh.

Một hôm, Vua Phục Hi dạo chơi trên sông Hà (*Huỳnh Hà*) ông trông thấy một con vật: Mình ngựa đầu rồng, trên lưng có dấu chấm, Ngài theo đó mà lập ra Bát Quái Đồ, cất nghĩa Đạo biến hóa của Trời Đất, để làm nguyên tắc dạy người.

Thì đây Nho Giáo thành lập một phần thì do thực tế, một phần thì do Huyền lý của Trời Đất, nghĩa là Nho Giáo lấy Đạo Trời làm khuôn mẫu dạy người. Làm theo Đạo Trời là lành, trái với Đạo Trời là dữ.

Cổ nhơn theo học Nho Giáo để giúp đời, cho nên trong quyển Nho Giáo, cụ Trần trọng Kim cất nghĩa chữ Nho như vậy:

Chữ Nho do hai chữ Nhon và Nhu ghép thành. Chữ Nhon là người, chữ Nhu là cần dùng. Hai chữ ghép thành chữ Nho, có nghĩa là người học hành thông suốt lẽ Trời Đất và tự họ sẵn sàng giúp ích cho nhơn quần xã hội, cầu cho xã hội biết cách cư xử thích hợp với lẽ Trời. Lấy Đạo Trời làm căn bản cho Đạo người. Nho Giáo giúp người Tàu được trên thuận, dưới hòa và tạo nên một nền luân lý có căn bản vững chắc.

Đến đời nhà Châu, trào Vua Linh Vương, ước chừng 551 năm trước Tây lịch kỷ nguyên, có một vị Thánh nhơn, tên Khâu tự Trọng Ni, tức là Đức Khổng Phu Tử ra đời, Ngài chỉnh đốn Nho Giáo thành một Giáo Thuyết có mạch lạc. Nhơn đó mà người đời bây giờ gọi Nho Giáo là Khổng Giáo.

Thiết tưởng, chúng ta nên nhắc sơ lược cái Tiểu sử của Đức Khổng Phu Tử, âu cũng giúp sự học vấn của mình một phần nào.

Tiểu sử ĐỨC KHỔNG PHU TỬ

Đức Khổng Phu Tử là người nước Lỗ bên Tàu, sanh năm 551 trước Tây lịch kỷ nguyên. Cha Ngài tên Thúc Lương Ngột, mẹ là Nhan Thị. Ngài tên KHÂU, tự Trọng Ni, lúc lên ba tuổi, thì mồ côi Cha, nhờ Mẹ dưỡng dục, lên 19 tuổi, Ngài thành gia thất.

Về đường học vấn Ngài rất chú ý đến Lễ nhạc. Năm 20 tuổi, Ngài vào học nơi nhà Minh Đường. Nguyên ở Lạc Ấp, ông Châu văn Công có cất một nhà Minh Đường, tích trữ Kinh Điển, Luật lệ, hình tượng và báu vật đời xưa, để làm tài liệu khảo cổ, Đức Khổng Phu Tử nhờ đó mà mở rộng học lý của Ngài, sau khi ở Minh Đường về, sức học của Ngài rộng hơn trước nhiều. Từ đó học trò theo học càng ngày càng đông.

Ngài vốn người Nho học muốn đem Đạo của mình mà phổ biến trong dân gian để giúp đời, thành thử, Ngài châu du từ nước này sang nước nọ, có ý muốn mượn việc làm quan để thực hành Đạo lý, nhưng rốt cuộc rồi thất vọng. Đến 68 tuổi, Ngài về ở nhà dạy học và lo việc Kinh sách để lưu truyền cho hậu thế.

Tánh tình Ngài ôn hòa nghiêm trang, kính cẩn, những cử chỉ thường thức như: đi, đứng, nằm, ngồi mỗi mỗi đều ung dung ngay chính và lúc nào cũng có vẻ vui tươi. Đối với Vua, Quan, Ngài giữ Lễ trọn vẹn. Khi tế tự vào Miếu Đường, Ngài thành kính, để thông cảm với Thần Minh. Nếu có việc quan hệ đến tánh mạng người ta thì Ngài lại dè dặt hơn nữa.

Ngài rất ham học, hay suy gẫm việc xưa nay, để tìm chơn lý, Ngài nói “Mặc nhi thức chi, học nhi bất yếm hối nhơn bất quyện.” Nghĩa là thàm lặng nghĩ ngợi để biết, học không chán, dạy người không mỏi. Ta chỉ có ba điều ấy thôi. Đòi Ngài, duy có sự học hành Đạo lý là trên hết.

Ngài nói: “Đức chi bất tu, học chi bất giảng, văn nghĩa bất năng tùy, bất thiện bất năng cải, thị ngô ưu dã.”

Nghĩa là Đức của mình không sửa cho tốt, học hành của mình không giảng cho rõ, nghe điều nghĩa mà không theo được, nghe điều dở mà không đổi được. Đó là cái lo của ta vậy.

ĐỨC KHỔNG PHU TỬ MẤT

Một bữa nọ, Ngài dậy sớm, đi đạo trước sân, tay cầm gậy miệng hát rằng:

“Núi Thái Sơn phải đổ chãng.
 Cây Lương Mộc phải nát chãng.
 Người triết nhơn phải nguy chãng.”

Thầy Tử Cống nghe bài hát ấy vào hỏi thăm. Ngài thuật điềm chiêm bao và Ngài cho biết rằng Ngài sắp lìa trần. Đoạn rồi Ngài thọ bịnh bảy ngày mà mất. Năm ấy Ngài được 72 tuổi. Mộ Ngài ở Khổng Lâm, cách huyện Khúc Phụ hai dặm, thuộc tỉnh Sơn Đông bên Tàu. Ngài mất, học trò thương khóc thảm thiết, ai cũng thọ tâm tang ba năm.

Tóm lại, Đức Khổng Phu Tử là một bậc Chí Thánh, chẳng những các dân tộc Á Đông sùng thượng Ngài là một vị Thánh Sư, mà người Phương Tây cũng khâm phục nữa. Chúng tôi thể theo đoạn văn của Bác Sĩ Chavanne phê bình Đức Khổng Phu Tử như sau, để làm bài kết luận:

“Nước Tàu sở dĩ nước Tàu, là nhờ có một Cổ Điện rất tinh vi, rất kỹ cang, làm Luật pháp cho cả mọi người trong nước phải theo. Phạm chế độ chánh thể, lễ giáo, phong tục, trong nước mỗi mỗi đều do đó mà ra cả. Cổ điển ấy không phải nhờ Thần quyền thưởng phạt mà từ Thượng cổ thời đại đến bây giờ không hề thay đổi gì cả. Hiện nay vẫn còn là nền gốc vững chắc.

Đời nọ qua đời kia, cái nghĩa lớn vẫn y nhiên; duy cách giải thích, cách ứng dụng có khác nhau đôi chút mà thôi. Chính Đức Khổng Phu Tử là người đại biểu rõ rệt cho cái cổ điển ấy, tự mình cũng không đổi mới gì cả.

Gốc Đạo của Ngài là Tồn Cổ, Ngài tin rằng những lễ phép của Thánh nhơn đặt ra là rất mực khôn ngoan, rất mực tốt đẹp, người đời sau chỉ nên theo đúng như thế mà ăn ở là hay vậy.

Đạo học của Ngài, cả thân thể của Ngài, chẳng qua là một bài chú thích, một bài chứng minh phép tắc, luân lý của người trước đặt ra tự bao giờ.

ĐẠO CỦA ĐỨC KHỔNG PHU TỬ

Đức Khổng Phu Tử tin có Trời, có Quí Thần, nên người ta theo giáo pháp mà học hành đến bậc Chí thiện thì khi thác sẽ được châu bên tả, bên hữu Đức Thượng Đế.

Ngài quan niệm rằng trong cõi Thái Hư có Thái Cực và Âm Dương vận hành không nghỉ mà định vị Trời đất và hóa sanh muôn loài, vạn vật, đến lượt chúng nó, khi đã trót sanh trưởng rồi thì giống đực, giống cái giao cấu mà sản xuất thêm ra mãi.

Người là một loài trong số vạn vật, thành thử người cũng theo Đạo mà sanh và cũng phải theo Đạo mà sống. Người nào càng gần Đạo thì càng được vui tươi. Ấy vậy nên nhơn sanh phải lấy Đạo (Thiên Lý) làm nền tảng, làm khuôn thước cho sự ở đời của mình, tức là sống theo Đạo tự nhiên và giúp công hóa dục với Trời Đất.

Về sự tổ chức gia đình, xã hội thì căn cứ theo cái đại hòa điệu của Vũ Trụ mà lập thành, khiến cho Đức lớn chở che Đức nhỏ, Đức nhỏ phục tùng Đức lớn. Lớn nhỏ chung sống với nhau dưới bầu trời an tịnh.

Đó là phần uyên nguyên của Khổng Giáo. Còn sự học hành thì Đức Khổng Phu Tử theo phương thức của các vị Thánh Vương đời xưa mà châm chước cho thích nghi với nhơn tâm thế sự, cho nên sách Trung Dung nói: Đức Trọng Ni thuật lại Đạo Vua Nghiêu, Vua Thuấn, bắt chước vua Văn, vua Võ, trên

theo thời Trời mà quyền biến, dưới theo thủy thổ mà an vui.

Nói tóm lại, Khổng Giáo cho rằng Đạo Trời chỉ có sự sanh hóa. Người muốn theo Đạo Trời thì cũng chỉ làm lợi sanh cho người và vật; mà muốn đạt mục đích ấy, người phải học hành bốn điều Nhân, Nghĩa, Lễ, Trí.

NHÂN, NGHĨA, LỄ, TRÍ

Tượng trưng Đạo Trời là Càn, mà Đạo Càn có bốn Đức là: Nguơn, Hanh, Lợi, Trinh. Đức Khổng Phu Tử theo đó mà thuyết minh bốn Đức lớn của người là Nhân, Nghĩa, Lễ, Trí. Có chỗ nói Đạo Trời có Âm Dương, Đạo Đất có Cương Nhu, Đạo người có Nhân Nghĩa. Thế nên người muốn thuận Đạo Trời thì phải thực hành Đạo Nhân Nghĩa.

NHÂN là gì?

Đã biết rằng người ta, ai cũng có bẩm thọ của Trời một điểm Linh quang để làm tự Tánh của mình. Tánh người ra sao? Tánh ấy vốn lành. Khi nó phát động thì sáng suốt và cái biết của nó rất tự nhiên nhi nhiên. Cái phát động của Tánh ấy Nho giáo gọi là Nhân. Vậy chúng ta có thể nói Nhân đại diện có tánh thiên nhiên để thực hành Nhơn Đạo.

Lẽ như vậy nên nói rằng: “Nhơn giả nhơn dã.” Nghĩa là Nhân ấy là Đạo người vậy. Nay phân tách chữ Nhân thì chúng ta thấy nó có hai phương diện là:

Đối nội, tức là đối với nội tâm và bản thân.

Đối ngoại, tức là đối với người và vật ở chung quanh chúng ta.

Đối nội: Muốn thực hành Đạo Nhân thì kẻ học luôn luôn phải giữ gìn bản Tâm của mình trong sạch, đừng để tư dục xen vào, cầu cho Bản Tánh được tự do phát triển sở năng thiên nhiên của nó, rồi cứ theo luân lý ấy mà làm cho tận lực, thế là làm Đạo Nhân vậy. Hoặc nói cách khác là áp dụng Thiên lý vào đời sống thực tế của người gọi làm Nhân.

Đối ngoại: Và chẳng Nhân là cái tác động của Bản Tánh

thiên nhiên cho nên Nhân vốn lành, cái lành ấy đối với người và vật ở chung quanh mình thì biết thương xót, ấy vậy nên chữ Nhân luôn luôn có chữ Ái kèm theo, nên gọi là lòng Nhân Ái.

Mạnh Tử nói đại khái như vậy: Thoạt nhiên người ta trông thấy đứa bé rơi xuống giếng thì ai ai cũng động lòng thương xót. Sự thương xót ấy là cái tự nhiên của lòng Nhân Ái vậy. Lý thuyết thì đại khái như thế, nhưng về sự làm Nhân thì rộng lắm, vì Đạo Nhân là Đạo người. Đây chúng tôi nói đại lược thôi.

NGHĨA là gì?

Nghĩa là hành động theo lẽ phải, theo Đạo lý.

Đối với bản thân thì Nghĩa là phương pháp bảo vệ lòng Nhân, tức là gìn giữ tâm linh được chánh trực và giúp cho lòng Nhân được tự do phát triển cái lành tự nhiên của nó. Còn đối ngoại thì Nghĩa là cử chỉ hành vi giúp cho lòng nhân ái phát biểu ra ngoài.

Tỉ như người ta trông thấy đứa trẻ rơi xuống giếng thì ai ai cũng thương xót và lo cứu vớt. Sự cứu vớt đứa trẻ nạn kia là do lòng thương xót mà làm, chớ chẳng phải cứu vớt đứa trẻ để cầu thân với cha mẹ nó.

Vậy nên nói rằng Nghĩa do lòng Nhân mà dấy và cũng vì thế hai chữ Nhân Nghĩa phải đi đôi với nhau thì mới phát biểu được Đạo Đức từ trong ra ngoài.

LỄ là gì?

Chữ Lễ đây đồng với chữ Lý; nếu áp dụng vào sự thực hành Đạo Nhân thì Lễ dùng để phân biệt điều thái quá, lẽ bất cập và làm khuôn thước đo lường cử chỉ hành vi. Vả lại, lòng người ta lúc nào cũng muốn sự ăn uống, trai gái và sợ sự tử vong bản khổ. Lễ dùng để hạn chế những tình cảm xấu xa làm cho người ta theo được Thiên lý.

Lễ còn có một tinh thần nữa là Kính.

Ban đầu Lễ dùng để tế tự, nghĩa là trong khi tế tự người ta phải giữ lòng Kính, để cảm thông với Thần Minh. Về sau, Lễ lan rộng ra xã hội thành một khuôn phép trong sự giao thiệp.

Sự tới lui, qua lại ở giữa người này với kẻ nọ cần phải có Lễ để phân biệt tôn ti, thượng hạ, hầu giữ vững niềm hòa ái trong gia đình và xã hội.

Ở đây Lễ phải có nghi để làm hình thức. Giả tí như khi chúng ta gặp người trưởng thượng thì có lòng kính: Ấy là Lễ. Rồi chúng ta nghiêng mũ cúi chào, ấy là nghi dùng để phát biểu lòng kính ra bên ngoài cho nên nói rằng “Nghi tùy Lễ mà chế.”

TRÍ là gì?

Trí là tâm lực sáng láng dùng để biết điều lành dữ, lẽ phải quấy. Đức Khổng Phu Tử cho Trí đứng đầu trong việc làm Nhân, vì có biết điều nào lành, điều nào dữ, nhiên hậu sẽ theo đó mà làm hay tránh, cho nên có câu nói rằng: Trí Nhân Dững. Tức là Trí đứng đầu trong hai đức Nhân Dững.

Mà muốn khai Trí phải làm sao?

Về mặt hữu vi thì chúng ta phải học cho rộng, nghĩ cho cùng, biện cho rõ và làm cho đến kết quả. Về mặt vô vi thì phải trầm mặc, tưởng gắm nhứt là phải hạn chế lòng Nhơn dục để cho Thiên lý lưu hành với một cách tự nhiên; trong cảnh lặng lẽ ấy sẽ có Lương tri xuất hiện để cảm thông với Trời Đất, vạn vật mà biết mọi lẽ. Trí thức và Lương tri hiệp thành một năng lực quán thông tinh thần và vật chất.

Tóm lại, Đức Khổng Phu Tử dạy người ta phải hết sức hàm dưỡng nguồn Thiên lý ở trong người của mình, tức là Bản Tánh Thiên nhiên được khương cường, rồi cứ theo đó mà làm cho tận lực mình, đó là Nhơn mà cũng gọi là Đạo người nữa.

So sánh Nho giáo với Lão giáo thì chúng ta thấy rằng nguyên nhơn và cứu cánh của hai giáo thuyết này giống nhau như một, duy có phương pháp tu học thì khác mà thôi.

Đại loại như Đạo giáo thì lấy Thanh tịnh Vô vi làm căn bản tu học, nghĩa là kẻ Đạo sĩ phải phé tất cả sự đời, đặt mình vào cõi thanh tịnh Vô vi để rồi hòa mình với Đạo an vui theo tự nhiên. Còn Nho giáo thì chăm lo thế sự, nhưng chẳng phải hành động theo tư dục mà phải lấy Đạo Trời (*Thiên lý*) làm cốt

chỉ cho Đạo người; tức là đem Thiên lý mà áp dụng vào đời sống thực tế, cầu cho Trời được thông cảm.

Người nào làm đúng Thiên lý gọi là Thiện; kẻ nào làm sai Thiên lý gọi là bất Thiện. Về sau, người ta dung hòa hai Giáo lý này để cung cấp cho học giả trên đường tu tỉnh vậy.

KINH SÁCH ĐẠO NHO

A. NGŨ KINH

Trước, tuy vẫn Đạo Nho có Ngũ Kinh là: Dịch, Thi, Thư, Lễ và Nhạc, nhưng học lý không có thống hệ và có nhiều chỗ khó hiểu. Đến khi Đức Khổng Phu Tử ra đời và lúc về già, Ngài chỉnh đốn thành một học thuyết có mạch lạc, Ngài chú thích những đoạn khó hiểu và chính Ngài trước tác thêm một bộ Kinh Xuân Thu.

Đáng lẽ, Kinh Xuân Thu hiệp với năm Kinh thời xưa, thành ra sáu Kinh; nhưng trái lại, người nhập Kinh Nhạc và Kinh Lễ làm một, thành ra trong số này cũng chỉ có Ngũ Kinh mà thôi.

Ngũ Kinh chi tiết như sau:

KINH DỊCH.

Kinh Dịch là sách bói toán, định việc kiết hung, nhưng bên trong lại còn ẩn một học lý rất thâm trầm, giải thích lẽ Âm Dương biến hóa và tạo dựng Vũ trụ và sanh hóa muôn loài, chú ý là để cho người ta xem đó mà biết cách lui tới trong phép xử đời. Dịch lý khó nhứt là chỗ tùy thời, cho nên có câu “Tùy thời chi nghĩa đại hỷ tai.” Cái ý nghĩa của sự tùy thời lớn vậy thay.

Tại sao?

Bởi vì theo lẽ Âm Dương biến hóa, cuộc thế tuần hườn Dinh, Hư, Tiêu, Trưởng là lý tất nhiên. Tỉ như hết ngày tới đêm, hết đêm tới ngày, hết Xuân tới Hạ, hết Hạ tới Thu, hết Thu tới Đông, rồi bắt đầu Xuân lại nữa. Ngày đêm đối đãi nhau, bốn mùa xoay vần không nghỉ. Con người trẻ rồi lớn, rồi

già, rồi chết. Người này chết thì kẻ nọ lại sanh, cho đến cây cỏ cũng vậy; cây mọc lên rồi có hoa, có quả. Hoa quả già thì rụng, rồi lại mọc lên cây khác.

Thời đã đổi dời không ngừng nghỉ như thế thì người ta cũng không thể chấp nhứt được, cho nên nói rằng kẻ học Dịch phải biết “Thời Trung” vậy.

KINH THƠ.

Kinh Thơ là sách chép những điển mô, huấn cáo của Vua tôi truyền nhau, Cha con khuyên dạy, nhứt là trong khoảng đời Vua Nghiêu Thuấn đến Tây Châu. Tóm tắt mà nói bộ Kinh Thơ cốt yếu là bàn về chữ Tâm. Bắt đầu từ Vua Nghiêu truyền cho Vua Thuấn, vua Thuấn truyền cho vua Hạ Võ một câu khẩu quyết này: “Nhơn Tâm duy nguy, Đạo Tâm duy vi.” (Lòng nhơn dục rất nguy hại, lòng Đạo Đức rất tinh vi)

Tại sao người ta có hai cái Tâm?

Đó chẳng qua là người đời hay bị vật chất quyến rũ mà sanh ra lòng ham muốn vật chất, cầu cho vui sướng xác phàm. Lòng nhơn dục ấy càng sôi nổi thì nó che khuất lòng Đạo Đức, bởi vì lòng Đạo Đức tinh vi khó thấy.

Học Kinh Thơ mục đích giữ Tâm chánh, đừng để cho tư dục xen vào Tâm.

KINH THI.

Kinh Thi chép những bài ca, bài dao, từ đời Thượng Cổ đến nhà Châu (*Vua Bình Dương*). Cái yếu ước của Kinh Thi là “Tư vô Tà”, nghĩa là chẳng suy nghĩ những điều quấy tức trau dồi tư tưởng.

Vả chẳng người ta sanh ra vốn Tịnh là tánh Thiên nhiên Trời phú cho, đến khi Tánh cảm xúc ngoại vật mà sanh động; đó là lúc lòng nhơn dục đã sanh. Đã có nhơn dục tất có suy nghĩ, có suy nghĩ tất có nói ra; có nói ra mà không hết tất có thờ than. Đó là nguyên ủy phát biểu những lời ca, lời dao, mà người ta sưu tập thành bộ Kinh Thi.

KINH LỄ.

Kinh Lễ chép những Lễ nghi để làm lễ lối cho sự hàm

duỡng tánh tình, ngăn ngừa lòng dục và giữ trật tự phân minh trong gia đình, xã hội.

Kinh Lễ có thể ước thúc trong câu “Vô bất kính”: Không việc gì mà chẳng kính, bởi vì Lễ do lòng kính cần mà dấy lên.

Trong Thiên Nhạc Ký có câu: “Thiên cao, Địa hạ, vạn vật tán thù, nhi Lễ chế hành hỷ. Lưu nhi bất tức, hợp đồng nhi hòa, nhi nhạc hưng yên”: Trời cao, Đất thấp, muôn vật ở giữa có thiên hình vạn trạng khác nhau. Thánh Nhơn theo cái thứ bậc đó mà chế ra Lễ.

Đạo Trời Đất châu lưu không ngừng, mà hễ điều hòa thì sanh hóa. Thánh nhơn theo cái điều hòa đó mà chế ra Nhạc. Thế nên kẻ học Lễ lúc nào cũng phải kính cần, kẻ học Nhạc lúc nào cũng phải điều hòa.

KINH XUÂN THU.

Chính Đức Khổng Phu Tử viết ra Xuân Thu Kinh. Ngài chép chuyện nước Lỗ, từ Vua Lỗ Ân Công đến vua Lỗ Ai Công và cũng có kể việc nhà Châu và các nước chư hầu nữa.

Ngài soạn Kinh Xuân Thu không phải vô tình mà cố ý bình vực cang thường luân lý, lại yếu ước trong hai chữ khen chê. Chuyện nào phải thì Ngài khen, việc gì quấy thì Ngài chê.

Đời sau có câu: “Nhứt tự chi bao, vinh ư hoa Cỗn, nhứt tự chi biếm, nghiêm ư phủ việt”: Một chữ khen vinh dự như Vua ban áo Cỗn, một tiếng chê nghiêm trang như phủ việc của Vua truyền xử tội.

B. TỨ THƠ

Bốn bộ sách này do người sau soạn. Nhắc lại, khi Đức Khổng Phu Tử mất rồi, Thất Thập Nhị Hiền tứ tán ra mỗi người một nơi dạy học. Mỗi người đều theo Tôn chỉ của Đức Thánh Sư, nhưng cách giảng giải khác nhau đôi chút. Duy có Tăng Tử, Tử Tư và Mạnh Tử thì có công hơn hết. Chính phái này chép ra bộ Luận Ngữ, làm sách Đại Học và Trung Dung hiệp với bộ sách Mạnh Tử gọi là Tứ Thư.

SÁCH ĐẠI HỌC.

Sách Đại Học theo danh từ mà cắt nghĩa thì nó là sách để cho người lớn học tập. Trong đó có Tam Cang Lãnh, và Bát Điều Mục.

Tam Cang Lãnh: là Minh Minh Đức, Thân Dân và Chỉ Ư Chí Thiện.

-Minh Minh Đức: Là sáng cái Đức sáng của mình. Và chẳng người ta ai ai cũng có bẩm thọ của Trời một điểm Tánh linh. Tánh ấy sáng suốt và chơn thành tức là nguồn Thiên lý ở trong người, nhưng khi nhập thế cuộc rồi, thân phàm cảm xúc vật chất và kích thích tánh Thiên nhiên làm cho Tánh này phải biến sanh một Tánh khí chất nữa, tức là nhơn tâm. Nguồn Thiên lý ở trong người vì đó mà phải mờ tối.

Minh Minh Đức tức là đã phá cái màn đen tối ấy để cho Tánh Thiên Nhiên được tỏ rạng và linh động theo sở năng của nó.

-Thân dân: Là gần gũi với người và yêu đương giúp đỡ người cũng như yêu đương giúp đỡ mình.

-Chỉ ư Chí Thiện: Là việc làm ấy nhắm đến mục đích chí Thiện. Học tập theo Tam Cang Lãnh là thực hành phép Chánh kỷ hóa nhơn vậy.

Bát Điều Mục: là Cách Vật, Trí Tri, Thành Ý, Chánh Tâm, Tu Thân, Tề Gia, Trị Quốc, Bình Thiên hạ.

Đời xưa người ta muốn làm sáng cái đức sáng của mình trong thiên hạ, trước phải xử xong việc nước, muốn xử xong việc nước, trước phải sửa được việc nhà; muốn sửa được việc nhà, trước phải Tu Thân, muốn Tu Thân trước phải Chánh Tâm, muốn Chánh Tâm trước phải Thành Ý, muốn Thành Ý trước phải biết cùng Lý, muốn biết cùng Lý thì phải suốt đến chỗ yên thâm của sự vật.

Nói tóm lại, muốn học Đạo Đại Học, trước phải Tu thân mình rồi sau mới biết đường mà Tề gia, Trị quốc, Bình Thiên hạ. Phương pháp tu thân là Chánh Tâm, Thành ý, Trí tri và Cách vật.

Cổ nhơn rất trọng Đạo Tu thân, họ thường bảo nhau rằng:

Từ vị Thiên Tử đến kẻ thứ dân, ai cũng phải tu thân trước, rồi sau mới làm xong các việc khác. Trái lại, thân chẳng tu mà muốn Tề gia, Trị quốc và Bình Thiên hạ thì thất bại. Giả tí cây kia, gốc đã thúi mà bảo ngọn đơm bông trở trái thì không bao giờ được.

SÁCH TRUNG DUNG.

Tăng Tử mất, thì cái học của ông truyền lại cho Khổng Cấp tự là Tử Tư. Chính Tử Tư soạn bộ Trung Dung.

Thế nào là Trung Dung?

Trình Tử nói: “Bất thiên chi vị trung; bất dịch chi vị dung, Trung giả dã thiên hạ chi chánh Đạo; Dung giả thiên hạ chi định lý.” Chẳng nghiêng chích là Trung, chẳng dời đổi là Dung. Trung là chánh Đạo trong Thiên hạ. Dung là phương pháp để cho Thiên hạ định lẽ phải trái.

Sách Trung Dung trước nói Đạo gốc ở nơi Trời, không thể sửa đổi được, mà chính thể nó ở nơi người, không thể lìa xa được. Rồi lại nói đến cái lẽ chấp “Trung” của Thánh Hiền đời xưa là tồn dưỡng, tinh sát, để đạt được cái lẽ Chí Thiện.

Sự học hành chia ra hai phần: Thiên Đạo và Nhơn Đạo. Cả hai phần ấy đều khởi đọan bởi một chữ Thành, cho nên nói: “Thành giả Thiên chi Đạo; Thành chi giả Nhơn chi Đạo.” Nghĩa là hoàn toàn là Đạo Trời, gắng sức làm ra hoàn toàn là Đạo người.

Vậy chữ Thành ở Thiên Đạo ra sao?

Có hai mặt: Du Cửu và Du Viễn.

Du Cửu là còn mãi mãi, Du Viễn là rộng xa vô cùng. Du Cửu ở trong thì còn mãi mãi, Du Viễn ở ngoài thì rộng xa vô cùng. Đạo Trời như thế, cho nên cái phát lực rất cao đại quang minh. Đạo Trời chỉ có Thành mà được như thế. Đạo Người thì gắng sức làm cho mình trở nên Thành như Đạo Trời.

Vậy phải làm sao cho mình trở nên Thành.

“Thành giả tự thành dã, nhi đạo tự đạo dã”. Thành ấy là mình phải tự làm lấy; nghĩa là tự mình hoá cái tật hư, nét xấu,

trở nên tánh tốt, phải tự mình ngăn ngừa lòng dục cho tâm thân thanh khiết yên lặng.

Thế nên có câu nói: “Vô dục tức là Thành”, mà hễ Thành được rồi thì tự nhiên Minh. Tại sao? Bởi vì người ta vốn có một điểm Tánh của Trời phú cho; nó hằng ở trong Tâm nếu người ta đừng cho Tâm bị bế tắc thì tự nhiên Tánh ấy xuất hiện cảm thông với Trời đất mà quán triệt vạn vật.

Rồi lại phải tiến nữa cho đến chí Thành, tức là cái Thành rất mực. “Duy Thiên hạ chí Thành vi năng tận kỳ Tánh, năng tận kỳ Tánh tắc năng tận nhơn chi Tánh; năng tận nhơn chi Tánh tắc năng tận vật chi Tánh; Năng tận vật chi Tánh tắc khả dĩ tán Thiên Địa chi hóa dục; khả dĩ tán Thiên Địa chi hóa dục tắc khả dĩ dữ Thiên Địa đồng tham hỷ.” (*chương 22*)

Trong Thiên hạ, duy có bậc Chí Thành mới biết được Tánh Thiên nhiên của mình. Đã biết được Tánh mình thì có thể biết được Tánh người. Đã biết được Tánh người thì biết được Tánh vật, đã biết được Tánh vật thì có thể giúp Trời Đất trong sự hóa dục, đã giúp được Trời Đất trong sự hóa dục thì có thể liệt vào hàng Tam Tài: Thiên Địa Nhơn.

Lại nói rằng: “Chí Thành chi Đạo khả dĩ tiên tri, Quốc gia tương hưng tất hữu trình tường; quốc gia tương vong tất hữu yêu nghiệt. Hiện hồ thi qui, động hồ tứ thế, họa phước tương chi, thiện tất tri chi, bất thiện tất tri chi. Cố Chí thành như Thần.” (*chương 24*).

Đạo Chí Thành có thể biết trước những việc chưa xảy đến. Nước nhà sắp hưng thịnh ắt có điềm lành; nước nhà sắp mất ắt có điềm quái gở. Người ta dùng phép bói với cỏ Thi, mu Rùa, hoặc là xem qua cái động của tay chơn mà có thể đoán biết những điều họa phước sắp đến; lành cũng biết trước; chẳng lành cũng biết trước; cho nên nói bậc Chí Thành như Thần.

SÁCH LUẬN NGŨ.

Luận Ngữ là bộ sách do học trò Tăng Tử ghi chép những lời của Đức KHỔNG PHU TỬ.

Xem sách Luận Ngữ có thể hiểu được tánh tình, đáng diệu

của Đức KHÔNG PHU TỬ. Đại đức như ôn cung, hòa nhã; ưu thế mãn thời. Trong thiên Hương Đăng có chép dáng điệu của Ngài lúc bình thường, khi tế tự, khi giao thiệp với Hương Đăng, khi hầu Vua, cùng những cử chỉ tần thoỉ ăn mặc đều ra một vị Thánh sư.

SÁCH MẠNH TỬ.

Mạnh Tử là người đặc Đạo. Ngài viết ra một bộ sách tựa là Mạnh Tử. Sách này gồm có bảy Thiên nói về Chánh Trị học.

Tâm Học:

Mạnh Tử cũng theo sách Trung Dung, quan niệm rằng: “Thiên mạng chi vị Tánh.” Chữ Tánh đây tức là phần Thiên lý ở trong người, nó gồm có: Nhân, Nghĩa, Lễ, Trí, tức là cái Minh Đức đã nói trong sách Đại Học ứng hóa để làm hạnh kiểm của người.

Người ta ai cũng có lòng trắc ẩn, tu ố, cung kính, thị phi. Lòng trắc ẩn tức là Nhân, tu ố tức là Nghĩa, cung kính tức là Lễ, thị phi tức là Trí. Nhân, Nghĩa, Lễ, Trí là bốn cái Đức ở trong bốn Tánh, cho nên người ta muốn làm lành thì dễ như nước ở trên cao chảy xuống thấp, nhưng cũng có người không làm lành được là tại vật dục sở tế, khí bẩm sở cầu, làm cho bốn Tánh thiên nhiên biến ra Tánh khí chất, hằng khuynh hướng về phàm trần, cầu vui vật chất cho mình mà thôi.

Mạnh Tử khuyên người ta nên giữ cái Thiên căn ấy để làm chủ động cho đời sống, giữ Bốn Tánh tức là đừng cho nó mờ tối và gắng sức trau giồi cho nó phát triển rất mực, rồi người ta theo đó mà hành động thì mình sẽ trở nên người lành, người tốt.

Tánh là bốn thể của Tâm, cho nên Tâm Tánh tuy hai danh từ, song sự thiết thì có một, cho nên Mạnh Tử nói “Tận kỳ Tâm giả, tri kỳ Tánh giả, Tri kỳ Tánh giả tắc tri Thiên lý, tồn kỳ Tâm, dưỡng kỳ Tánh, sở dĩ sự Thiên dã.”

Biết hết Tâm là biết được Tánh, biết được Tánh là biết Đạo Trời, giữ còn cái Tâm, hàm dưỡng cái Tánh, ấy là thờ Trời vậy.

Tồn Tâm.

Nghĩa là giữ Tâm cho còn. Và chẳng, người ta sở dĩ đứng đầu trong vạn vật là nhờ có Tâm, và trong Thiên hạ sở dĩ có người hiền kẻ ngu, cũng chỉ vì Tâm mà thôi. Thế đủ hiểu Tâm quý báu đến ngần nào.

Mạnh Tử nói: “Quân tử sở dĩ dị ư nhơn giả dĩ kỳ tồn tâm dã.” Người Quân tử sở dĩ khác với người thường là nhờ giữ còn cái Tâm của họ.

Giữ Tâm cho còn, rồi lại nuôi nó cho mỗi ngày càng thanh khiết thêm hơn. Về phương pháp nuôi Tâm không chỉ hay bằng ít ham muốn vật chất như sự giàu sang, danh lợi, sắc đẹp hay vui sướng nhĩ mục.

Tồn Tánh Dưỡng Khí.

Tánh là Lý toàn nhiên ở trong Tâm tức là phần tinh anh của Trời phú cho người.

Mạnh Tử nói: “Nhơn chi sở dĩ dị ư cầm thú giả cơ hy. Thú dân khứ chi, Quân tử tồn chi.”

Người ta sở dĩ khác cầm thú chỉ có bấy nhiêu đó thôi. Kẻ thú dân thì bỏ mất, người Quân tử thì giữ còn; nhưng Tánh phải có Khí thì mới đứng vững và sanh trưởng thêm lên cho nên kẻ học Tồn Tánh phải dưỡng Khí nữa.

Dưỡng Khí thì phải: “Tri kỳ chí nhi vô bạo kỳ khí.” Giữ bền cái Chí mà không làm hại cái Khí. Giữ Chí nói đây, tức là giữ Tánh về mặt tích cực; chớ chẳng phải Tánh với Chí là hai vật. Nên hiểu rằng: Lúc tồn Tánh thì Tánh yên lặng tức là Tánh đứng về mặt tiêu cực; nay dưỡng Khí thì phải dùng Tánh về mặt tích cực để vận Khí, tức là Chí. Bởi vì Tánh là tướng soái của Khí; cho nên dưỡng Khí phải dùng Tánh (Chí) mà cầm giữ và vận hành.

Mạnh Tử nói: “Kỳ vi Khí giả chi đại, chí cường dĩ trực dưỡng, dưỡng nhi vô hại tắc, tắc hồ Thiên địa chi gian.” Khí ấy rất lớn, rất mạnh, nếu khéo nuôi nó thì nó có thể đầy khoảng Trời đất.

Phàm người nào Tồn Tánh dưỡng Khí công viên quả mãn

thì người ấy có thể cảm thông với Trời Đất mà cùng vạn vật đồng nhứt thể.

Thật là Mạnh Tử làm sáng Nho giáo đến chỗ Vũ Trụ hóa Tâm linh để cùng Trời Đất vạn vật đồng thể vậy.

SỰ BIẾN THIÊN CỦA NHO GIÁO

Đến đời Tống, trào Vua Nhân Tông trở xuống Nho Giáo cực kỳ thịnh hành, trong đó có những danh Nho như Chu Đôn Di, Trương Tải, Trình Hạo, Trình Di, Lục Cửu Uyên vân vân... mở mang Nho Giáo rất rộng, rất sâu.

Lúc đầu Nho Giáo chỉ chuyên về Nhơn Đạo mà không hay bàn đến lý cao siêu, nhưng đến đời Tống các danh Nho xuất hiện rất nhiều; mỗi người đều có tham khảo Lão học và Phật Giáo, rồi lấy cái Lý Vô Cực, Chơn Như để phụ vào cái thuyết Âm Dương, Thái Cực, thành ra từ đó Nho giáo không những là dạy Luân lý mà còn phổ hóa cái thuyết Xuất thế nữa.

Thật Học lý không kém Lão và Phật Học.

Tóm lại: Nho Giáo là một Học thuyết gây dựng phong tục, luân lý cho người Trung Hoa. Mặc dầu Nho Giáo cũng có lúc thịnh, lúc suy; nhưng dầu sao Nho Giáo cũng đem lại cho dân tộc Trung Hoa một nền văn hóa Đạo đức thanh cao.

Có người nói: Nước Tàu sở dĩ được cường thịnh lâu dài là nhờ Nho học vậy.

ĐẠO GIÁO LƯỢC KHẢO¹

Đức LÃO QUÂN là vị Giáo chủ Đạo Giáo, hôm nay ngày Vía của Đức Ngài, chúng ta nên nhắc sơ lược Tiểu sử và Học thuyết của Đức Ngài, âu cũng là một dịp ca tụng công đức của một Đấng dày công với Nhơn Loại.

TIỂU SỬ ĐỨC LÃO QUÂN

Theo sách “Sử Ký” Trung Hoa, Đức Lão Tử là người nước Sở, huyện Khổ, làng Lê, Họ Lý, tên Nhĩ, tự Bá Dương, thụy là Đàm, làm Quan giữ “Tàng Thất Sử” của Vua nhà Châu, Ngài sanh ước chừng 604 năm trước Tây lịch.

Ngài là người ẩn dật hay ít tham gia thế sự, nếp sống của Ngài người đời ít biết cho nên lịch sử của Ngài không mấy rõ. Có sách chép thế này, sách lại biên thế khác, mãi đến ngày nay người ta cũng chưa tìm ra bằng chứng xác thực.

Sanh nhằm thời loạn bên xứ Trung Hoa, Ngài nghĩ rằng Giáo lý Vô vi không thể truyền bá được thành thử về sau Ngài bỏ nhà, cỡi Thanh ngưu nhắm hướng Tây đi thẳng. Lần đi này, người ta gọi là “Lão Tử Tây Du.”

Sách chép rằng: Khi đến Hàm Cốc quan, Doãn Hỉ là quan giữ ải đón tiếp, Ngài lưu lại một thời gian, viết xong Bộ Đạo Đức Kinh rồi từ giã Doãn Hỉ. Về sau, không ai gặp lại nữa.

Kế nghiệp Đức Lão Tử có Văn Tử, Thi Tử, Trang Tử, Liệt Tử. Nhứt là Trang Tử là người đặc sắc hơn hết, viết ra bộ Nam Hoa Kinh làm sáng tỏ Đạo Giáo thêm lên. Thành ra Học Thuyết Lão Giáo nằm trong hai bộ Kinh Đạo Đức và Nam Hoa.

Vậy Đạo Đức Kinh và Nam Hoa Kinh nói những gì?

Nam Hoa Kinh, Trang Tử thể theo ý Đức Lão Tử mà xướng minh Đạo Giáo sáng tỏ thêm lên. Còn Đạo Đức Kinh thì Đức Lão Tử chỉ bàn hai chữ Đạo Đức là cơ Tạo đốn định

---

1 Bài giảng tại Tòa Thánh Tây Ninh ngày 15-2 Giáp Thìn vía Đức Lão Tử.

vị Trời Đất hóa sanh vạn vật, và vạn vật khi đã trót sanh thành rồi, mỗi vật đều có tích lũy Đạo Đức nơi mình. Muôn loài phải đạt Đạo Đức ấy thì mới sống.

Quan niệm về Vũ Trụ và Nhơn Sanh như thế rồi Đức Lão Tử căn cứ theo đó mà lập thành Giáo pháp.

Nay chúng ta muốn biết học thuyết Đạo Giáo thì chúng ta phải tìm hiểu Đạo Đức nơi Trời và Đạo Đức nơi người, nhiên hậu sẽ theo phương pháp đó mà thành lập một nếp sống của mình.

ĐẠO ĐỨC NƠI TRỜI

ĐẠO LÀ GÌ ?

Đạo là cái Vô Danh có trước Trời Đất (*Vô Danh Thiên Địa chi thủy.*) Đức Lão Tử tả cái Vô Danh ấy như vậy:

Có một “CÁI” tự nó sanh nó. “CÁI” ấy sanh trước Trời Đất, yên lặng trống không, đứng riêng một mình mà không nghiêng không lệch, lưu hành khắp nơi mà không mòn mỏi, “CÁI” ấy khá gọi là nguồn sanh hóa Thiên hạ. Ta chẳng biết tên gì, song mượn chữ gọi là ĐẠO.

“Hữu vật hỗn thành
 Tiên thiên địa sanh
 Tịch hê, liêu hê
 Độc lập nhi bất cải
 Châu hành nhi bất đãi
 Khả dĩ vi Thiên hạ mẫu
 Ngô bất tri kỳ danh
 Tự chi vi ĐẠO”.

(Đạo Đức Kinh, chương 25)

Vậy Đạo, chẳng những không tên mà còn vô hình, vô sắc, vô hương, vô xú nữa.

Nói như thế thì Đạo là cái “Không.” Nhưng rồi Ngài sợ người ta hiểu lầm Đạo là trống rỗng, cho nên Ngài nói: Đạo dường như “Không” mà cũng dường như “Có.” Ngài mô tả cái “Có” rằng:

“Đạo có ba trạng thái DI, HI và VI:

Xem mà chẳng thấy nên gọi là DI,
Lóng mà chẳng nghe nên gọi là HI,
Bắt mà chẳng nắm được gọi là VI”.

DI, HI, VI là ba trạng thái hỗn hợp thành một thể. Cái thể ấy, trên không phản chiếu ánh sáng, dưới không ẩn khuất bóng tối, vằng vặc không tên lại lui về chỗ vô vật, thật Đạo là trạng của cái vô trạng.

Lại nữa, nó dường có, dường không và lưu hành không ngừng. Đón xem phía trước thì không thấy đầu mối, chặn xem phía sau thì không thấy chỗ cuối cùng.

“Thị chi bất kiến danh viết DI
Thính chi bất văn danh viết HI
Bác chi bất đắc danh viết VI
Thử tam giả bất khả trí cật
Cố hỗn chi vi nhưt
Kỳ thượng bất kiếu
Kỳ hạ bất muội
Thằng thẳng bất khả danh
Phục qui ư vô vật
Thị vị trang chi vô trạng
Thị vị hốt hoảng
Nghinh chi bất kiến kỳ thủ
Tùy chi bất kiến kỳ hậu.”

(Đạo Đức Kinh, chương 14)

Tóm lại, Đạo là cái Vô danh, Vô hình, Vô sắc, Vô tình, dường có, dường không: Ấy là cái lẽ huyền nhiệm của cơ Tạo đoan, định vị Tạo đoan, định vị Trời Đất, hóa sanh vạn vật.

ĐỨC RA SAO?

Đạo sanh hóa vạn vật, nhưng làm cho vạn vật nên hình vóc và sống an vui trong Vũ Trụ thì lại là Đức (*Đạo sanh chi Đức súc chi*). Nay như hỏi Đức ra sao thì Đạo Đức Kinh chép rằng: “Khổng Đức chi Dung, duy Đạo thị tùng”, nghĩa là Đức

thì trống không mà luôn luôn cận kề với Đạo. Hoặc nói rõ ra là yên lặng trống không gọi là Đạo.

Tuy Đạo yên lặng trống không nhưng hàm súc đủ quyền năng sanh hóa. Đến chừng cái trống không phát động thành tựu sự sanh hóa vạn vật thì lại mang danh là Đức. Vậy chúng ta có thể nói: Đạo là Thể, Đức là Dụng.

Để phân biệt sự động tác của Đạo với Đức, Đạo Đức Kinh chương 51 nói rằng:

“Đạo sanh vật, Đức nuôi đó, cấp dưỡng đó, nuôi nấng đó, đùm bọc đó, bồi sự đó, dưỡng nuôi đó, che chở đó.

“Đạo sanh chi
Đức súc chi
Trưởng chi, dục chi
Đình chi, đốc chi
Dưỡng chi, phúc chi.”

Vậy Đạo sanh hóa vạn vật, Đức nuôi dưỡng chở che, đùm bọc. Còn sự biến hóa của Đạo thì Đức Lão Tử nói rằng:

“Đạo sanh một: Cái Vô Danh sanh Thái Cực
Một sanh hai: Thái Cực sanh Âm Dương
Hai sanh ba: Âm Dương sanh Thái hòa
Ba sanh vạn vật: Âm Dương và Thái hòa sanh vạn vật.”

Vạn vật khi đã trót sanh thành rồi, mỗi vật đều có công một phần Âm, bằng một phần Dương và một phần Thái hòa.

“Đạo sanh nhứt
Nhứt sanh nhị
Nhị sanh tam
Tam sanh vạn vật
Vạn vật phụ Âm, nhi bảo Dương
Xung khí dĩ vi hòa.”

(Đạo Đức Kinh, chương 42)

Riêng về người ta, chúng ta cũng có Đạo nơi mình là Âm Dương và Thái hòa. Kẻ học phải nhận thức lẽ huyền nhiệm Đạo tự nhiên của Vũ trụ, để rồi suu tầm giác ngộ Đạo Đức tự nhiên ở nơi mình.

ĐẠO ĐỨC TỰ NHIÊN NƠI NGƯỜI

Đạo Đức tự nhiên nơi người đồng thể với Đạo tự nhiên của Vũ Trụ.

Đạo tự nhiên Vũ Trụ thì có ba trạng thái: DI, HI, VI thì cái thực thể Đạo tự nhiên nơi Người cũng gồm có ba trạng thái là Âm Dương và Thái hòa.

Tuy nói ba trạng thái, nhưng không bao giờ nó lìa xa nhau. Ba như một, một như ba, cũng như sự sống lẫn lộn trong nhục thân mà chúng ta chẳng hề trông thấy, chẳng hề lắng nghe, chẳng hề sờ đụng. Thật là huyền nhiệm vô cùng.

Người ta phải có Đạo ấy nơi mình thì mới sống, trái lại thì phải dứt.

Đức Lão Tử nói rằng: “Vạn vật đắc nhưt dĩ sanh. Kỳ tri chi nhưt dã, vô dĩ vi sinh tương khùng diệt.”

Nghĩa là muôn loài đặng một (Đạo) thì sống và sanh sản thêm nữa. Đến như số một (Đạo) nói đây, nếu muôn loài chẳng đặng nó để làm căn bản cho sự sống còn thì muôn loài phải dứt.

Người ta cũng nằm trong công lệ ấy mà vấn đề sanh tử là một sự kiện quan trọng nhưt của kiếp người. Vậy phải giải quyết bằng cách nào?

Sau đây là phương pháp tu học.

PHƯƠNG PHÁP TU HỌC

Vả lại, Đạo Đức nơi người là Âm Dương và Thái hòa. Như trước kia đã nói: Đạo ấy cũng như sự sống lẫn lộn trong nhục thân; chúng ta chẳng hề trông thấy, chẳng hề lắng nghe, chẳng hề sờ đụng. Thế nên muốn hàm dưỡng nó thì phải dùng Pháp môn “Vô vi.”

Vô vi là gì?

Vô vi nghĩa là không hành động theo ngoại giới mà chỉ hồi hướng về nội giới Tâm linh, suu tầm giác ngộ lẽ huyền nhiệm của Tâm lý và Sanh lý. Cho nên Đạo Đức Kinh chương 48 nói rằng:

“Vi Đạo nhứt tôn
 Tôn chi hựu tôn
 Dĩ chí ư Vô vi.”

Nghĩa là học Đạo thì mỗi ngày mỗi giảm bớt và giảm bớt nữa cho đến Vô vi.

Không làm (*Vô vi*) nhưng chẳng phải khô khan như cây khô hay cục đá, mà thật là phải giữ một tâm trạng hồn nhiên, như đứa trẻ chưa biết cười (*Anh nhi chi vị hài*), cho nên nói rằng: “Đạo thường Vô vi nhi vô bất vi.”

Nghĩa là Đạo thường là Vô vi, nhưng chẳng có việc gì không làm. Tại sao? Bởi vì kẻ học phải làm những việc chưa đến, phải lo những việc chưa có (*Vi vô vi, sự vô sự*).

Ví dụ: Chúng ta đã biết làm dữ thì họa trả lại. Biết làm dữ sẽ mang họa, chúng ta lánh dữ trước; thế là làm việc khi việc chưa đến.

Xử sự khi sự chưa đến thì ắt chẳng có việc gì làm bận lòng chúng ta.

Vả lại, Đạo là nguyên lý ở trong Tâm linh siêu nhiên. Nay muốn tìm Đạo thì chúng ta phải vượt qua tất cả những lớp vọng chấp, thành kiến như: Lý trí, tình cảm, học lý hữu vi, thành kiến sai lầm v.v.... Vượt qua và vượt qua mãi đến Tâm linh thuần nhiên duy nhứt thì sẽ giác ngộ được Chơn lý (*Đạo*).

Theo những lẽ trên đây, chúng ta hiểu rằng sự vật nào cũng có một phần “Vô” (*Tinh thần*) và một “Hữu” (*Vật chất*); theo Đức Lão Quân thì cái “Vô” thiết dụng hơn cái “Hữu.”

Ví dụ: Ba mươi cây cắm hợp thành hình tượng bánh xe, nhưng cái thiết dụng, làm cho bánh xe lăn tròn được, là cái lỗ trống trong cái đùm.

Nhồi đất nên hình cái lu, nhưng chỗ thiết dụng để đựng nước là lòng trống.

Thân hình người ta cũng vậy, nghĩa là người ta cũng có một phần “Vô” (*Tâm*) để chứa Đạo Trời và một phần “Hữu” (*Thân*) để thể hiện Đạo Trời thành Đạo người.

Thế nên kẻ học nhứt thiết phải giữ cái Tâm Không ấy để

hàm dưỡng Đạo Trời, mà muốn giữ Tâm Không thì kẻ học phải nhờ phép Thanh Tĩnh.

Muốn Thanh Tĩnh, theo Trang Tử thì kẻ học phải quên: Quên tất cả việc ngoài, quên tất cả tư tưởng bên trong, quên tất cả việc xưa, quên tất cả việc nay, quên rồi quên mãi cho đến những thành kiến sai lầm cũng chẳng còn ẩn núp bên trong nữa. Quên như thế là Tâm Không, rồi trong Tâm Không sẽ có xuất hiện điểm “Linh Quang sáng suốt” để làm Chủ tể cho đời sống của mình.

Nhơn đó mà sự lập Đức, sự tu thân của kẻ học, nhứt thiết đều phải lấy thanh tịnh làm căn bản.

Xin xem chi tiết kể như sau:

1. VÔ DỤC.

Vô dục nghĩa là không ham muốn vật chất. Vô Dục là phép tu Tâm, cũng như Mạnh Tử nói: “Tiết dục khả dĩ tồn Tâm.”

Đạo Đức Kinh chương 12 nói rằng:

Năm màu sắc khiến người ta chóa mắt, năm thính âm khiến người ta điếc tai, năm vị ăn khiến người ta tê tái lưỡi miệng, sáu ngựa đi săn bắn khiến người ta hóa cuồng, của cải quý giá khiến người ta hành động sai phương pháp chánh trực.

Thế nên Thánh Nhơn vì bụng mà không vì tai mắt (*tức vì Tâm mà không dùng giác quan*).

“Ngũ sắc lịnh nhơn mục manh

Ngũ âm lịnh nhơn nhĩ lung

Ngũ vị lịnh nhơn khẩu sảng

Trì sinh điền liệt

Lịnh nhơn Tâm pháp cuồng

Nan đắc chi hóa

Lịnh nhơn hành phương

Thị vị Thánh nhơn

Vị phúc bất vị mục.”

Đại ý nói rằng: Nếu người ta phóng túng theo hoàn cảnh bên ngoài thì Tâm phải bị loạn động. Có ấy nên Thánh Nhơn vì Tâm mà không trọng tai mắt.

Đức LÃO TỬ nói rằng:

“Họa mạc đại ư bất tri túc
Cửu mạc đại ư dục đắc.”

Nghĩa là: Nói về họa thì không có họa nào lớn bằng “không biết đủ”, nói về lỗi lầm thì không lỗi lầm nào lớn bằng “muốn được.”

Thật vậy, nếu chúng ta không cho mình là đủ và muốn được mãi mãi, thì sự lỗi lầm, sự tai họa sẽ theo đó mà đến với mình.

Thử hỏi: Danh với Thân, cái nào quý hơn. Thân với tiền của cái nào trọng hơn. Đức LÃO TỬ đặt một vài câu hỏi như vậy, để cho kẻ học tự mình so sánh.

2. VÔ TRANH.

Người giữ Đạo thì có Đức, mà Đức là sức mạnh tinh thần, cho nên hễ người có Đức thì có tinh thần tự chủ mà không tranh với ai, không tranh với người và không tranh với hoàn cảnh. Nhờ không tranh mà chẳng lỗi lầm “Phù duy bất tranh cố vô vu”.

Đức LÃO TỬ mượn tánh nước để so sánh với tư cách người Đạo sĩ. Ngài nói:

“Thượng thiện nhược thủy
Thủy thiện lợi vạn vật
Nhi bất tranh
Xử chúng nhơn chi sở ố
Cố cơ ư Đạo.”
(Đạo Đức Kinh, chương 8)

Nghĩa là: Bực thượng Thiện giống như nước. Nước thì hay làm lợi cho vạn vật mà không tranh. Ở chỗ mà người người đều chê bỏ, tức chỗ thấp. Nhờ vậy nên người thượng Thiện gần với Đạo.

So sánh sự nhu nhược và cang cường, Đạo Đức Kinh chương 76 nói rằng:

Người ta khi mới sanh thì mềm yếu, khi chết thì cứng rắn. Vạn vật thảo mộc khi mới sanh thì mềm dịu, khi chết thì khô

cứng. Thế nên nói rằng: Cứng và mạnh là bạn của cái chết, mềm và yếu là bạn của cái sống

“Nhơn chi sanh dã nhu nhược

Kỳ tử dã kiên cường

Vạn vật thảo mộc chi sanh dã nhu thúy

Kỳ tử dã khô thác”.

Đại ý nói rằng người thượng Thiên không tranh với ai cả, tánh tình giống như nước. Nước hay làm lợi muôn vật, nghĩa là muôn vật dùng nước để uống được, để rửa cũng được, nước chẳng những không tranh mà còn hay ở chỗ thấp, là chỗ mà người đời hay chê bỏ.

Và đại ý cũng như câu “Nhu nhược thắng cương” hay câu “Bất tranh nhi thiên thắng.”

Thật quả vậy, nếu chúng ta chẳng tranh thì ai tranh với ta. “Phù duy bất tranh, cố thiên hạ mạc năng dữ chi tranh”.

Nghĩa là chỉ vì không tranh, cho nên thiên hạ chẳng ai tranh với mình.

3. TRỰC GIÁC

Về trí hay biết thì cũng cứ theo lẽ thiên nhiên mà sanh hoạt, chớ không cầu học thức kiến văn, nghĩa là cứ hướng về nội giới, gìn giữ tâm thanh tịnh, rồi Đạo Vô vi sẽ xuất phát cảm ứng với Trời Đất vạn vật mà quán triệt sự vật.

Đạo Đức Kinh chương 47 nói rằng: Không bước ra khỏi ngõ mà biết việc thiên hạ, không dòm ra cửa sổ mà hiểu Đạo Trời.

“Bất xuất hộ nhi tri thiên hạ

Bất khuy dũ nhi kiến Thiên Đạo.”

Đức Lão Quân nói rằng: Càng ra xa thì càng biết ít. Lễ ấy nên Thánh nhơn không tìm kiếm bên ngoài mà tự nhiên biết, không làm mà tự nhiên thành.

“Kỳ xuất di viễn

Kỳ tri di thiểu

Thị dĩ Thánh nhơn

Bất hành nhi tri

Bất vi nhi thành.”

Đạo Giáo chú trọng cái biết “Trực Giác” của Tâm Linh siêu nhiên, chớ chẳng cầu cái biết chi li của Trí thức, cho nên nói rằng: “Tuyệt học vô ưu.”

Đức Lão Tử còn đề cập đến hai chữ “Huyền Đồng” để làm rõ thêm cái ý nghĩa “Trực Giác.”

Đạo Đức Kinh chương 56 nói rằng:

“Tri giả bất ngôn

Ngôn giả bất tri

Tắc kỳ đoài bế kỳ môn

Toả kỳ nhuệ, giải kỳ phân

Hòa kỳ quang đồng kỳ trần

Thị vị Huyền Đồng.”

Nghĩa là kẻ biết không nói, kẻ nói không biết. Thường ngậm miệng bít mắt, bít tai, lút cái bén nhọn, bỏ sự chia phân, hòa với ánh sáng, đồng với bụi bặm. Ấy gọi là Huyền Đồng (*đồng hóa với Đạo huyền bí*) tức dùng cái khiêu Trực giác tự nhiên, Trời Đất phú cho mình để cảm ứng với Đức.

“Toàn tri năng, tận thiện mỹ” mà quán triệt vạn vật đến chỗ nguyên lý, chớ không phải cái biết vạn vật chi li của Lý trí luận (*La tập*).

LẬP ĐỨC

Đức là năng lực ở trong Tâm mà ra.

Tĩnh thì gọi là Tâm, động thì gọi là Đức. Hoặc nói cách khác, Đức là những lý tưởng thiện mỹ mà người ta đã học hành cho đến Tâm Đắc (*lý tưởng tiềm tàng trong tiềm thức*) hay lý tưởng tự nhiên sẵn có trong Bản Tánh, đến khi hữu sự thì biểu dương cử chỉ tốt lành.

Lập Đức của Nho Giáo thì tập luyện thuần thực Ngũ Thường (*Nhân, Nghĩa, Lễ, Trí, Tín*) để làm khuôn thước cho sự xử kỷ, tiếp nhơn.

Đạo Giáo lại quay về nội giới Tâm linh siêu nhiên mà tìm Đức, cho nên nói rằng: Người có Đức thường thì Tâm trở nên

hồn nhiên như đứa trẻ sơ sanh chưa biết cười (*Anh nhi chi vị hài*) hoặc nói rằng: Thường Đức đầy đủ thì người trở lại mộc mạc. Mà muốn được tâm trạng này thì phải thực hiện phép Thanh tịnh.

Đạo Đức Kinh chương 16 nói rằng: Hồi hướng về nội giới cho đến hư không cùng tốt thì giữ được tịnh. Tịnh thì vạn vật (*Thần khí chí ý*) đều xuất hiện ra rồi chúng ta thấy nó lần lượt trở về căn cội.

Ôi, mọi vật trùng trùng đều trở về nguồn gốc nó thì đó gọi Phục Mạng, mà Phục Mạng là Thường. Biết cái Thường (*Đức Thường*) là Minh. Than ôi! Người đời, nếu chẳng có cái Thường ấy thì gây ra hung bạo cho mình.

“Trí hư cực
Thủ tịch độc
Vạn vật tịnh tác
Ngô dĩ quan phục
Phù vật vãn vãn
Các phục qui kỳ căn
Qui căn viết tịnh
Thị vị viết phục mạng
Tri thường viết minh
Bất tri thường vọng, tác hung.”

Đức LÃO TỬ nói rằng: Bậc toàn Thiện đời xưa tinh tế nhiệm mầu, siêu huyền thông suốt. Họ sâu không thể đo được, cho nên muốn biết họ, chúng ta nên mô tả dung mạo của họ như sau:

Cử chỉ của họ thận trọng dường như lội qua sông giá đông đặc, do dự dường như bốn bên có người dòm ngó họ, nghiêm trang dường như hầu khách quý. Tình thức của họ tan rã cũng như giá tan. Bộ tịch mộc mạc dường như gỗ chưa bào gọt. Trống không dường như hang núi.

Kẻ giữ Đạo không muốn đầy, tức không cố chấp tư tưởng tạp niệm. Nhờ không ham đầy, cho nên Thiên lương không bị

bé tấc.¹

Người có Đức thì tâm họ trở lại như xích tử chi tâm. Dung mạo họ thì như lân thân, mộc mạc. Đạo Đức Kinh chương 20 nói rằng:

Người đời thì hớn hở, như hưởng thái lao, như lên xuân đài. Riêng ta chỉ yên lặng chẳng có dấu vết chi, như đứa trẻ sơ sanh chưa biết cười rĩ rươi vậy, như không biết về đâu. Nhưng riêng ta khác với người, là ta trở về với Mẹ nuôi muôn loại, tức là sống với Đạo Tự nhiên.

“Chúng nơn hi hi
 Như hưởng Thái lao
 Như xuân đăng đài
 Ngã độc bạc hê kỳ vị triêu
 Như anh nhi chi vị hài
 Luy luy hê nhược vô sở qui

.....
 Ngã độc dị ư nơn
 Như quý thực mẫu.”

Thể hiện được phép Thanh Tĩnh thì Tâm Đức trở về với Vô vi, Vô danh, mà hễ Tâm Đức đạt đến chỗ trí hư thì dung mạo trở về chỗ mộc mạc, hồn nhiên như anh nhi chi vị hài.

DƯỠNG SANH

Ngạn Ngữ có câu: “Linh hồn thanh khiết ở trong một thể thân sức khoẻ.” Ấy vậy sự Dưỡng sanh là một Pháp môn trọng yếu cũng như Pháp môn tu học tâm linh.

Phép Dưỡng sanh cần nhứt là phải làm sao cho thân ta sanh sống với một cách điều hòa và nhập vào lẽ thiên nhiên, tức sống với một tinh thần không loạn động, một nhục thể không đau ốm.

Đạo Đức Kinh, chương 10 nói rằng:

“Tải doanh phách bão nhứt
 Năng vô ly hô?”

---

1 Phỏng theo Đạo Đức Kinh, chương 15

Chuyên khí trí nhu
 Năng anh nhi hồ?
 Địch trừ huyền lẫm
 Năng vô tỳ hồ?”

Nghĩa là:

Làm cho hồn phách hiệp một, không để chia lia đặng không?

Làm cho Khí trở nên mềm dịu, như đũa hài nhi đặng không?

Gội rửa lòng ta cho đến mức huyền diệu mà không bợn chút bụi trần, đặng không?

Đại ý Đức LÃO TỬ đặt ra ba câu hỏi mà không giải đáp, là vì mỗi người đều có một thể chất khác nhau, cho nên mỗi người phải chọn lấy phương thức tu hành riêng. Ấy vậy nên, nếu Đức Ngài lập phương trước thì e có người làm, mà phép Dưỡng sanh nếu áp dụng không đúng thì sẽ có hại cho sức khoẻ.

Chỗ này về sau phải Luyện đơn nương theo mà chú giải rộng rãi, thành một Giáo pháp riêng, để cứu sự trường sanh cửu thị, nhưt là câu: “Chuyên khí trí nhu, năng anh nhi hồ.”

Họ chia sự hô hấp ra làm hai giai đoạn là: Điều Tức nghĩa là vận chuyển hơi thở điều hòa và Định Tức nghĩa là không thở bằng mũi mà chỉ hô hấp với bộ phận hô hấp bên trong.

Chúng ta có nghe nói người tu theo phái Pha Kia (Fakir) cũng đạt đến phép nội tức này nữa. Đó là cứu cánh của Pháp môn Trường sanh cửu thị.

Nhưng chúng ta không nên liều lĩnh bắt chước, nếu không có người chỉ dẫn. Bởi vì phép Dưỡng sanh nếu áp dụng không đúng mức thì có hại cho sức khoẻ như đã nói trên.

Về phép Dưỡng sanh, Huỳnh Đế Nội kinh có câu:

“Điềm đạm hư vô
 Chơn khí tòng chi
 Tinh thần nội thủ

Bình an từng lai.”

Nghĩa là giữ điềm đạm hư vô thì Chơn khí theo đó, tinh thần bền vững bên trong thì bình an sẽ đến.

Câu này ý nghĩa cũng như lẽ đã nói trên.

Thực hành được phép Dưỡng sanh này thì không những mình có một thân hình sức khoẻ, một tâm hồn sáng suốt mà Thần khí có thể dung hợp thành một Pháp thân vi diệu nữa.

XỬ THẾ

Xử thế có ba điều là:

1. Từ
2. Kiệm
3. Bất cảm vi thiên hạ tiên.

Từ:

Từ nghĩa là hiền lành biết thương người, mến vật và hay giúp đỡ mọi người, mọi vật. Chữ Từ đồng nghĩa với chữ Bác ái của Phật Giáo và chữ Nhân ái của Nho Giáo.

Đạo Giáo quan niệm rằng: “Thiên Địa dữ ngã đồng sanh, vạn vật dữ ngã đồng thể”. Thế nên, kẻ học lúc nào cũng phải hòa mình với Trời Đất, vạn vật, cầu sự an vui của mình theo lẽ tự nhiên. Đức Lão Tử dạy rằng: Kẻ làm lành, hay làm dữ với ta, ta đều lấy Đức mà trả lại cả (*Dĩ Đức báo oán*).

Kiệm:

Kiệm nghĩa là thiếu thốn. Chúng nhơn giành lấy cái thực, riêng ta thì cầu cái hư. Chúng nhơn tranh quyền lợi để làm giàu sang, riêng ta thì lúc nào cũng cho là đủ. Chúng nhơn cầu lấy phước lộc, riêng ta thì thu hình về chỗ Vô vi cầu sự vô tội.

Đức Lão Tử nói: Trên đường danh lợi, kẻ nào tri túc thì khỏi bị nhục, kẻ nào đứng ngoài vòng tranh đua thì khỏi bị hại. Thế nên ta vui lòng chịu thiếu thốn để cầu an vui theo Đạo.

Bất cảm vi thiên hạ tiên:

Bất cảm vi thiên hạ tiên nghĩa là chẳng dám tranh hơn thiên hạ. Đức Lão Tử cho rằng: Luật thiên nhiên lúc nào cũng

có một sức mạnh rất thiêng, không cần tranh mà hay thắng lợi; không cần nói mà hay ứng nghiệm, không cần vờ mà các vật theo về, lờ mờ mà hay mưu toan (*Thiên chi Đạo bất tranh nhi thiên thắng, bất ngôn nhi thiên ứng, bất triêu nhi tự lai, thiên nhiên nhi thiên mưu*).

Vậy Đạo sĩ sống theo luật thiên nhiên, không tranh giành để giữ vẹn Tâm thanh tịnh vô vi.

Đức Lão Tử nói: “Quân Tử vi thiện nhược thủy, ứng chi khả dĩ tại sơn, khích chi khả dĩ quá tảng, năng phương, năng viên, ủy khúc tùy hình, cố quân tử năng nhu, nhi bất năng nhược, năng cường nhi bất cang, như thủy chi tánh dã, Thiên hạ nhu nhược mạc quá ư thủy, thị dĩ nhu nhược, thắng cang cường.”

Nghĩa là người quân tử tánh giống như nước, ngăn đó thì ở trên núi, hắt đó thì có thể văng lên trán, nó có thể vuông có thể tròn, hay uốn mình theo hình, cho nên người quân tử hay mềm mà chẳng yếu, hay mạnh mà chẳng cứng, cũng như tánh nước vậy. Dưới Trời chẳng có vật gì mềm yếu hơn nước, vậy nên cái mềm yếu hơn cái cứng mạnh. Nước chẳng tranh, song không phải hèn nhác.

Đạo Đức Kinh nói rằng: “Thiên hạ mạc nhu nhược ư thủy, nhi công kiện cường giả, mạc chi năng thắng, kỳ vô dĩ địch chi, nhược chi thắng cường, nhu chi thắng cang.”

Nghĩa là trong Thiên hạ chẳng có vật chi mềm yếu hơn nước thế là dùng nước để đánh đổ vật cứng rắn, chẳng có vật gì bằng nước (*nước chảy đá mòn*) thật yếu hơn mạnh, mềm hơn cứng.

Theo Trang Tử thì người có Đạo Đức gọi là Chơn nhơn. Lại nói Chơn nhơn đời xưa không phân biệt kẻ hèn, không khinh khi kẻ khó, ở ngôi cao không kiêu, ở vị thấp không hổ, khi ra không hí hớn, lúc vào không buồn tẻ, không hung hăng tập thành, khi công thành thì chẳng tự đắc.

Nói tóm là buổi nào cũng giữ cái không không, chớ chẳng dùng Tâm thức mà cưỡng chế Đạo Tâm.

Câu này đại ý nói rằng: Thánh nhơn không tranh hơn thiên hạ mà cứ ở chỗ thấp kém, lại còn không tự hiện, không tự thị, không tự phạt, không tự căng.

Nghĩa là không tranh giành hơn thua với mọi người thì ai cùng mình tranh giành. Thánh nhơn không tranh với thiên hạ, nhưng cứ lo ôm giữ Đạo thể, để làm gương cho đời soi sáng. Nhờ sự không tranh mà Thánh nhơn ở ngoài muôn vật, mà chung qui muôn vật hướng về Thánh nhơn.

Tóm lại: Học thuyết của Đức LÃO TỬ lấy Vô danh làm Tôn chỉ lấy Vô vi làm phương tiện.

Hay thì thật là hay nhưng khó phổ truyền trong nhơn gian.

Bởi vì Vô danh, Vô vi là không không, nếu đem cái không mà giảng luận thì chúng ta không thể nói hết cái linh động thâm trầm của nó, thành thử kẻ học cứ tự tỉnh rồi Tâm Thần lãnh hội để biết mà thôi.

Chẳng những về Đạo Tự tu, Tự giác, Đức LÃO TỬ dùng phép Vô vi mà đến luân lý cũng vậy. Như Luân lý học Ngài bảo rằng: Vô Tranh tức bất cảm vi thiên hạ tiên và dĩ Đức báo oán. Thâm ý của Ngài là cần cho mình giữ được thanh tịnh là phương pháp tối cần để giới mài cái linh lực Trời phú cho mình được mãn huệ.

Tôn chỉ Vô danh của Đức Lão Quân chống đối với các thuyết “Hữu Danh” của Đức Khổng Phu Tử. Đạo Giáo cho rằng ở trong tâm Vô vi tự nhiên đã có tinh thần Nhân nghĩa rồi. Thanh tịnh thì không không, đến khi phát động thì đó là Nhân nghĩa vậy, chớ không phải lập thuyết Nhân nghĩa “Hữu danh.”

Vả lại “Hữu danh” thì hữu hình, hữu hình thì có bóng tối. Biết đâu có kẻ không tốt ẩn núp dưới bóng tối của danh Nhơn nghĩa để phỉnh phờ gạt gẫm người ta, cho nên Ngài nói “Tuyệt nhân khí nghĩa dân phục hiếu từ.”¹ (*Bỏ danh từ Nhân Nghĩa thì dân trở lại hiền từ*).

Đức LÃO TỬ là người ản dật, không hay giao thiệp với

thế sự. Nếp sống ấy đủ mô tả được một phần nào cái thuyết "Thanh tịnh Vô vi" của Ngài.

Đạo Giáo là một Giáo thuyết trong Tam Giáo. Giáo Lý Đại Đạo là Qui nguyên Tam Giáo. Vậy Đạo Giáo chiếm một phần quan trọng trong Pháp môn "Tu Tâm Luyện Tánh" của người Tín đồ Đại Đạo.

Nay kính,

Đêm 14 rạng 15 tháng 2 Giáp Thìn

Tiếp Pháp: TRƯƠNG VĂN TRÀNG

THÍCH GIÁO LƯỢC KHẢO

Bài Thuyết Pháp

Tại Thiền Lâm Tự Tây Ninh, vía Phật Đản

Ngày 14. 4 Giáp Thìn (DL. 25-5-1964)

Kính thưa quý vị Hòa Thượng,
Kính thưa quý vị Đại Đức,
Kính thưa quý vị Thượng Tọa,
và chư vị Tăng Ni Phật Tử,

Thưa quý Ngài,

Chúng tôi lấy làm vinh hạnh được thay mặt Hội Thánh Đại Đạo Tam Kỳ Phổ Độ Toà Thánh Tây Ninh đến dự Lễ Phật Đản hôm nay và chúng tôi cũng thành thật cảm ơn Ban Tổ chức dành cho một ít thì giờ để trình bày sơ lược Phật Pháp.

Vả lại, Giáo Lý Cao Đài Qui nguyên Tam Giáo, Hiệp Nhứt Ngũ Chi thành một Học thuyết Đại Đồng.

Thưa quý Ngài,

Mặc dầu vậy, nhưng sở học của chúng tôi rất nông cạn. Nay đem chỗ nông cạn trình bày trước các nhà Đại Đức Chơn Tu thì chẳng khác nào múa búa trước cửa Lỗ Ban. Xin quý Ngài lượng thứ cho những điều sơ sót.

Theo lẽ thường muốn giải bày một Giáo Pháp nào, trước hết người ta thuật sơ lược Tiểu sử của vị Giáo Chủ, nhiên hậu sẽ nói đến Giáo Pháp. Nhưng trong một bài Thuyết Pháp như hôm nay, chúng ta không thể nào giảng diễn đầy đủ chi tiết Giáo Lý nhà Phật.

Ấy vậy, nên chúng tôi xin tóm lược như sau:

TIỂU SỬ CỦA THÁI TỬ SIDDHARTA

Đức Thích Ca Mâu Ni Phật, trước là một vị Hoàng Tử tên là Siddharta; chữ Siddharta nghĩa là vạn sự như ý.

Lên 17 tuổi, Thái Tử thành hôn với Công chúa Yosadhara

Cả hai ở trong Hoàng thành sống cuộc đời giàu sang tốt đỉnh, sự vui chơi không thiếu một thứ gì, nào là cung tần mỹ nữ, yến diên linh đình. Thật là nếp sống vương giả, đầy đủ hoan lạc.

Các sử gia cho đó là thời kỳ Ngũ Dục cu lạc, tức cả năm Dục căn đều được thỏa mãn. Và đó cũng là đoạn đời sống hướng ngoại để kinh nghiệm sự vật tự nhiên ở ngoại giới.

XUẤT GIA

Mặc dầu sống trên nhung lụa vàng son, nhưng Thái Tử không được vui lắm. Phải chăng, vì cái Tiên phong, Phật cốt đã ẩn tàng trong Tâm linh sâu kín, khiến cho lòng cứ thể âm thầm thúc giục mà những thú vui phàm trần kia không thể nào xóa nhòa được. Sau khi tứ môn xuất du, Ngài trông thấy những cảnh đau khổ của chúng sanh như: Già, bệnh, chết làm cho lòng xuất gia tu hành bộc khởi.

Rồi đến một đêm kia, Ngài cùng với người đầy tớ trung tín tên là Xa Nặc vượt khỏi Hoàng thành đi tìm Chơn Lý trong chốn thâm sơn, cùng cốc.

Thầy trò đi đến một cụm rừng kia, Ngài giao ngựa và ngọc ngà châu báu của vị Hoàng Tử cho tên Xa Nặc mang về giao trả cho Vua cha, còn Ngài bắt đầu đi tìm Đạo. Lúc bấy giờ Hoàng Tử Siddharta nghiêm nhiên là một Thầy Sa Môn đại hùng, đại lực, đại từ bi.

Sách chép rằng trong khi xuất gia tìm Đạo, Ngài đi đây, đi đó rất nhiều, tìm đến các nhà Tu sĩ trú danh thời bấy giờ để luận Đạo, rốt cuộc Ngài cho Đạo của mấy vị ấy chưa đi đến cứu cánh giải thoát, Ngài bèn vào rừng Khổ Hạnh cùng với 5 vị đệ tử tu hành.

Than ôi! Sáu năm trường tu khổ hạnh trong rừng sâu, Ngài không dám ăn no bụng, đêm chẳng dám ngủ thẳng giấc và luôn luôn thi hành Pháp môn khổ hạnh: có khi thì đứng một chun ngoài trời nắng, có lúc thì ngồi kiết già suốt đêm dưới gốc cây mãi đến thân thể còn da bọc xương, tinh thần rất suy yếu, có lần Ngài phải ngắt xiêu nhờ có năm vị đệ tử giải cứu. Thật tình

thần quá suy nhược, thân thể quá tiêu tụy mà Chánh Đạo chưa tầm được.

Có lẽ Ngài tự nghĩ rằng: Phép tu quá khổ khắc này không đem lại kết quả. Ngài bèn từ bỏ Khổ hạnh lâm đi đến bờ sông Ni Liên, tắm rửa sạch sẽ, trong người mát mẻ và cảm thấy khoan khoái, rồi có hai nàng con gái chăn trâu đem dâng sữa và mật. Ăn uống xong, Ngài cảm thấy sức khoẻ, tinh thần hồi phục và sắc đẹp lần lần tươi tỉnh lại như xưa.

Từ đây, Ngài quyết không khổ khắc nhục thân như trước, song chẳng phải hườn tục mà quyết theo đường Trung Đạo để tìm Chơn lý.

Trung Đạo là gì? Không quá khắc khổ, mà cũng chẳng phóng túng, tức không thái quá, không bất cập, gọi là Trung Đạo.

THÀNH ĐẠO

Ngài đến gốc cây Bồ Đề ngồi thiền định và nguyện rằng: Ngày nào chưa thành Đạo thì không rời khỏi chỗ này. Lời Đại thệ nguyện này giúp Ngài đủ nghị lực thắng phục Ma Vương và đến quá nửa đêm thì Đại ngộ Chơn thánh giác.

Phổ Diệu Kinh chép rằng: Trong khi ngồi lặng dưới gốc cây Bồ Đề. Bồ Tát trải qua 4 bậc Thiên định là:

1. Ý đã thanh tịnh, vị chi nhứt Thiền
2. Tỉnh nhiên thủ nhứt chuyên tâm bất diệt, vị chi nhị Thiền.
3. Lòng đã bình tĩnh, thấy rõ Chơn tướng mọi sự vật, vị chi tam Thiền.
4. Tâm không y thiện, không phụ ác, không khổ, không vui, bình thản như không, tịch nhiên bất biến, vị chi tứ Thiền.

Đó là Đạo Vô vi cứu thế.

Ngài còn hồi ức các việc kiếp trước như: Từ hiếu, Nhân Nghĩa, Lễ Tín, đã từng Trung Chánh thủ thân, hư Tâm học Thánh. Là sáu bậc Vô cực như:

1. Bồ thí
2. Trì giới
3. Nhẫn nhục
4. Tinh tấn trí huệ
5. Làm những việc Từ bi hỉ xả.
6. Tùy thời phổ hóa quần linh,

Thật công phu ấy không uổng vầy.

Theo sách Phạn ngữ lúc bấy giờ.

1. Bồ Tát thông tỏ các việc kiếp trước.
2. Trừ khử các Ác căn trong lòng.
3. Lý hồi Thập nhị nhơn duyên là cái lưới giam hãm chúng sanh trong vòng sanh tử.
4. Phát minh Tứ Diệu Đế là phép mầu giải khổ.

Tóm lại, đời sống của Thích Ca Mâu Ni Phật chia ra ba giai đoạn:

- 29 năm sống với một cuộc đời Vương giả là thời kỳ Ngũ dục cu lạc, lại cũng là thời kỳ hướng ngoại tìm hiểu lẽ tự nhiên của sự vật bên ngoài Vũ trụ.
- Sáu năm khổ hạnh trong rừng sâu là thời kỳ hướng về Nội giới để tìm hiểu lẽ huyền nhiệm của Tâm linh siêu nhiên.
- Bốn mươi lăm năm Truyền giáo phổ hóa quần sanh đến 80 tuổi thì viên tịch vào Niết Bàn là cảnh an nhàn cực lạc.

GIÁO LÝ

Thuyết Pháp lần đầu tiên, Phật nói Tứ Diệu Đế là: Khổ Đề, Tập Đề, Diệt Đề và Đạo Đề.

1. Khổ Đề:

Chúng sanh trong vòng sanh tử thì khổ triền miên, nhưng tóm lại mà nói thì có Bát Khổ:

- 1- Sanh khổ
- 2- Lão khổ

3- Bệnh khổ.

4- Tử khổ.

5- Cái gì không ưa mà phải hợp là khổ.

6- Cái gì ưa mà phải lìa xa là khổ.

7- Cái gì muốn mà không được là khổ.

8- Cái gì không muốn mà phải gần gũi là khổ.

Nói Tóm lại, chúng sanh sống triền miên trong ngũ trược là Khổ.

2. Tập Đề:

Nguyên nhân của sự khổ là tham sống, tham sướng, tham giàu, vì tham mà phải Luân hồi.

Tại sao?

Bởi vì trong lúc tham sống cho nhục thân, ngược lại, nhục thân bị chết thì cái lòng tham sống¹ ấy giục thúc người ta phải lo tạo một nhục thân khác, để sống cho vừa lòng tham.

Thế nên nói rằng: Tham sống là một hạt giống sanh kiếp Luân hồi. Hoặc nói rằng có Tham thì có Sân, có Sân thì có Si. Tham, Sân, Si, cũng là nguyên sanh kiếp Luân hồi.

3. Diệt Đề: Muốn hết khổ thì phải diệt tận cả lòng tham dục, khiến cho Tâm thanh tịnh vô vi thì tự nhiên thấy Phật Tánh.

4. Đạo Đề:

Đạo diệt khổ tức Bát Chánh Đạo:

1. Chánh Kiến: Trông thấy ngay thẳng
2. Chánh Tư Duy: Suy nghĩ ngay thẳng.
3. Chánh Ngữ: Nói năng ngay thẳng.
4. Chánh Nghiệp: Làm việc ngay thẳng.
5. Chánh Mạng: Mưu sanh ngay thẳng.
6. Chánh Tinh Tấn: Mong tiến ngay thẳng.
7. Chánh Niệm: Tưởng nhớ ngay thẳng.
8. Chánh Định: Ngắm nghĩ ngay thẳng.

---

1 Tham sống nhưng không phải tự diệt. Trái lại phải di dưỡng nhục thân với những phép vệ sanh, cần có sức khỏe để học tập cho đến viên mãn công đức.

Trong Bát Chánh Đạo có hai Pháp môn quan trọng hơn hết là: Chánh Kiến và Chánh Định.

Chánh Kiến nghĩa là trông thấy ngay thẳng tức Tri Kiến Phật. Mà muốn được Tri Kiến Phật phải thực hành Chánh Định cho đến viên mãn.

Vả lại, sự vật ở đời không có thực thể. Chúng nó do nhơn duyên hiệp mà sanh, mãi đến khi nhơn duyên tan thì tử. Sách Phật gọi đó là ảo hóa và đó cũng là cái yếu lý Vô thường, Vô ngã của nhà Phật. Ấy vậy nên kẻ hành giả phải dám nhìn thẳng vào sự thật của sự vật, tìm kiếm cái Chơn tướng của nó; chớ chẳng khá nhận lầm cái ảo hóa.

Sách Phật cho rằng nhận cái ảo hóa là Chơn tướng của sự vật là cái nhận thức của chúng sanh, và nếu theo cái ảo hóa mà hành động thì gây ra nhơn quả: Mà nhơn quả là nguyên nhơn sanh kiếp Luân Hồi.

Thế nên kẻ không học phải vượt qua những ảo hóa của sự vật, tìm đến Chơn tướng của nó, biết được như thế gọi là Giác. Trái lại thì là Mê, mà *Giác là Phật, Mê là Chúng sanh*.

VÔ THƯỜNG VÔ NGÃ

Chúng tôi xin trích lục một chuyện Vua Di Lan Da¹ (*Mémandra*) hỏi Na Tiên như sau, để minh chứng thuyết Vô thường Vô ngã.

- Bạch Thượng Tọa: Tên Ngài là gì?
- *Người ta gọi Bần Tăng là Na-Tiên, Cha Mẹ đặt tên như vậy.*
- Na-Tiên là ai ? Đầu cổ, thân thể, tứ chi có phải Na-Tiên chăng ?
- *Tâu Kim Thượng: Không phải.*
- Khổ, vui, thiện ác, nhan sắc, có phải Na Tiên không?
- *Tâu Kim Thượng: Không phải.*
- Vậy Na-Tiên là gì?
- Na-Tiên bèn hỏi lại nhà Vua:
- Nay có người gọi chiếc xe, chiếc xe là gì? Gọng, cốt,

¹ Trích lục trong quyển *Triết Học Đông Phương* của Nguyễn Đăng Thục.

- bánh, vành, thùng có phải xe chăng ?
- *Không phải.*
  - Những tiếng khua động, im lặng có phải chăng?
  - *Không phải.*
  - Tâu Kim Thượng: Người ta hiệp các vật liệu lại thành một vật mà người ta gọi là chiếc xe, cũng như đầu, cổ, thân thể, tứ chi, hơi thở, tiếng nói hiệp thành một người, một cá thể mà thôi. Kỳ thật tên chiếc xe, hay tên Na-Tiên đều là danh từ trống rỗng. Vì thế nên nói rằng: Sự vật ở đời là Vô thường Vô ngã.

Thế mà chúng sanh vì mê lầm ngộ nhận những ảo hóa ấy là Chơn Tướng rồi theo đó mà hành động. Sự hành động này càng nhiều thì nó càng nhận chìm mình vào trong luật Nhơn quả, Luân hồi, Sanh tử, Tử sanh không biết đâu là bờ bến.

Đó là nguyên nhơn thất Chơn Đạo, trầm khổ hải.

Đức Thích Ca Mâu Ni Phật tuyên bố rằng: “Ngài tìm bệnh của chúng sanh để cho thuốc” mà thôi, chớ không bàn luận việc xa xôi.

BỆNH CHÚNG SANH LÀ GÌ ?

Bệnh ấy là Luân hồi, Sanh tử, mà nguyên nhơn sanh kiếp Luân hồi là Thập nhị nhơn duyên kể như sau:

1. Vô minh	7. Thụ
2. Hành	8. Ái
3. Thức	9. Thủ
4. Danh sắc	10. Hữu
5. Lục nhập	11. Sinh
6. Xúc	12. Lão, Tử

Kể xuôi thì như thế, nếu lật ngược lại mà nói: Từ Lão, Tử đến Vô Minh, mặc dầu nói xuôi, hay kể ngược, chúng ta cũng thấy cái Đại nhơn duyên sanh kiếp Luân hồi là Vô minh.

Nay muốn khám phá tuyệt trừ nghiệp Vô Minh thì phải dùng phép Chánh Kiến, nghĩa là trông thấy ngay chánh, mạng

danh là Tri Kiến Phật, cũng như chúng ta dùng cái sáng để trị cái tối.

Sáng càng thêm thì tối càng bớt, mãi đến hoàn toàn sáng thì hết tối, cho nên nói rằng: “*Mê là Chúng sanh, giác là Phật.*”

Có điều nên nhớ là tuy nói tuyệt trừ hết nghiệp Vô minh thì ngộ giác, nhưng Vô minh là một nhơn duyên trong số 12 nhơn duyên; ấy vậy nên muốn tuyệt trừ Vô minh thì phải ý hội cả 12 nhơn duyên cũng như dùng Chánh kiến để trừ Vô minh nhưng cũng phải ý hội cả Bát Chánh Đạo thì mới thông đạt cái Đại lý của Vô Minh.

Đại đề Phật Pháp là thế, nhưng Đức Thích Ca thường hay tùy khả năng của kẻ học, mà giảng để khai thị cho họ, thành thử, trong 45 năm truyền giáo, Ngài để lại không biết bao nhiêu Giáo pháp; vì mỗi câu của Phật nói, về sau người ta giảng diễn thành một Pháp môn tu tập. Nhơn đó mà Phật pháp trở nên mênh mông bao la như rừng, như biển.

TÓM LƯỢC

Nay Đức Thượng Đế Qui Nguyên Tam Giáo, Hiệp nhưt Ngũ Chi thành một nền Tân Tôn giáo, mạng danh là “Đại Đạo Tam Kỳ Phổ Độ.” Ấy vậy, nên trong học lý Cao Đài Đại Đạo, Phật Giáo chiếm một phần quan trọng trong phép Tu Tâm dưỡng Tánh siêu nhiên.

Sở dĩ chúng tôi dùng hai chữ “Siêu nhiên” vì Phật Pháp vốn cao xa huyền nhiệm. Muốn thể hiện Giáo pháp này chúng ta phải vượt lên trên những ảo hóa của sự vật bên ngoài Vũ trụ, cũng như những ảo hóa của tâm lý bên trong nội giới.

Kẻ hành giả phải thể hiện kỳ được cái tâm hư vô tịch diệt thì mới có thể khám phá và tuyệt trừ được nghiệp Vô minh như: Ngã tướng, Pháp tướng chẳng hạn, Tâm linh được thanh tịnh vô vi thì Tâm linh trong sáng. Mà hễ Tâm linh trong sáng thì mới thấy Tánh bản nhiên Trời phú cho người (*Minh Tâm Kiến Tánh*).

Và lại, Tánh Bản nhiên ấy là nguồn Thiên lý, là Mạng Trời

ngự trị nơi người và là con đường Chánh Đạo đưa người trở về với Thái Cực Thánh Hoàng, cho nên kẻ hành giả giác ngộ được Tánh ấy thì có thể hòa mình với các động lực nguyên thủy của Vũ trụ, sanh sống bình đẳng với muôn loài vạn vật, bởi vì vạn vật dữ ngã đồng thể và họ có thể cảm thông với Đức Thượng Đế mà biết được cái nguyên lý hóa dục muôn loài vạn vật.

Có người nói Tam Giáo mỗi mỗi đều có Giáo pháp riêng, Qui Điều Giới luật riêng, vậy làm thế nào mà qui nguyên hiệp nhất?

Chúng tôi xin lược giải như sau, âu cũng là một dịp cởi mở những điều thắc mắc.

Nguyên Tam Giáo Đạo nào cũng lấy Tâm Tánh làm căn bản cho sự tu học. Mà muốn thâm nhập vào Tâm Tánh thì phải dùng Vô vi Pháp. Đại để như:

Nho Giáo dạy rằng: “Vô tư giả, Vô vi giả, tịch nhiên bất động, cảm nhi toại thông Thiên hạ chi cố.” Không nghĩ, không làm, im lặng, không động, đến lúc cảm thì suốt thông mọi lẽ trong Thiên hạ.

Sách Luận Ngữ nói rằng: Đức Khổng Phu Tử có 4 cái Vô: Vô ý, Vô tất, Vô cố, Vô ngã. Cũng có nhiều chỗ nói rằng: Vô ngã, Vô dục.

Đạo Giáo nói rõ hơn, chính Đức Lão Tử là vị Giáo chủ sống một cuộc đời ẩn dật. Đó đủ minh chứng Vô vi pháp thực hành.

Đạo Đức Kinh có câu: Vi Vô vi, Sự Vô sự, Vị Vô vị. Lại nói: Thánh nhơn vô công, vô kỷ, vô danh.

Phật Giáo, Đức Thích Ca bỏ Hoàng cung vào tu khổ hạnh trong rừng sâu. Ấy là thực hành Đạo Vô vi.

Bát Nhã Tâm Kinh có câu: Vô sắc, Vô không, Vô ngã, Vô thường, Vô pháp, Vô tranh, Vô định, Vô tướng, vân vân...

Tóm lại, Tam Giáo đều dạy Vô Vi Pháp để giải thoát khỏi cái thân ô trược, hẹp hòi. Đó là chỗ mà Tam Giáo đồng như một. Cổ nhơn nói rằng: “Đồng như một trong cái sai biệt.”

Đời Tống bên xứ Trung Hoa, các nhà Nho thường bảo nhau rằng: Vào ra cửa Phật cửa Lão trước, rồi sau sẽ tham khảo Kinh truyện (*xuất nhập Phật, Lão phản cầu lục Kinh*).

Còn ở Việt Nam thì từ Đinh, Lê, Lý, Trần đều lấy Tam Giáo Qui Nguyên làm nền tảng Quốc học; còn ở ngoài non dân thì người ta thờ cúng Tổ Tiên, tụng Kinh Phật và tin tưởng Luật Nhơn quả Luân hồi.

Thế thì sự Tam Giáo Qui Nguyên đã có từ ngàn xưa, nhưng ngày nay Đức THƯỢNG ĐẾ lấy đó làm Giáo lý của ĐẠI ĐẠO TAM KỶ PHỔ ĐỘ thì Tam Giáo lại thêm một phần linh động thâm trầm sâu kín và nhờ Đức Tin ấy đôn đốc chúng ta phải thể hiện Tâm Pháp này với một tư cách thành tâm, thiện chí.

Thử hỏi tại sao Đức THƯỢNG ĐẾ không biệt lập một Giáo Lý lại Qui Nguyên Tam Giáo hiệp nhứt Ngũ Chi?

Vả lại, Tam Giáo Ngũ Chi đã phổ truyền trong non loại, nay Đức THƯỢNG ĐẾ Qui nguyên Tam Giáo, Hiệp nhứt Ngũ Chi, là cố ý thức tỉnh mọi người nhớ lại rằng: Tôn giáo hiện hữu, tuy có khác nhau về hình thức, về danh từ, nhưng bên trong thì Tôn giáo nào cũng có thờ một Đấng Cao Cả, tượng trưng Đấng Chúa Tể Càn Khôn thống trị vạn vật.

Và đó cũng một cách bày tỏ cho non loại hiểu rằng cả loài người tuy khác nhau về màu da, sắc tóc, tiếng nói, song tựu trung cả loài người đều là con cái của Đấng Tạo Hóa.

Thiết tưởng cả loài người nhìn nhau là có một Cha thì cái lẽ tương thân, tương ái sẽ thực hiện.

Thiên Hạ Thái Bình là lời cầu nguyện hằng ngày của người Tín Đồ ĐẠI ĐẠO TAM KỶ PHỔ ĐỘ.

Nay kính.

HẾT

MỤC LỤC

Bài Tựa của Soạn Giả
Lời Giới Thiệu của Đức HỘ PHÁP
Lời Giới Thiệu của Đức THƯỢNG SANH
Lời Giới Thiệu của Ngài BẢO THẾ

PHẦN THỨ NHẤT

Chương I: Tiểu Sử Đại Đạo	20
Chương II: Nền Tảng Đại Đạo	27
Chương III: Hình Thức Đại Đạo	33
Chương IV: Lễ Nghi và Luật Đạo	62

PHẦN THỨ NHÌ

Chương I: Vũ Trụ Quan	86
Chương II: Nhơn Sanh Quan	104

PHẦN THỨ BA

Chương I: Hạ Thừa	117
Chương II: Thượng Thừa	144

PHỤ LỤC I

Huần Nguyên Tam Bửu	174
---------------------------	-----

PHỤ LỤC II

Nho Giáo Lược Khảo	187
Đạo Giáo Lược Khảo	203
Phật Giáo Lược Khảo	220